

ANALIZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE MIASTA SUWAŁKI

Projekt zrealizowany na zlecenie Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Suwałkach

2014-11-14
INSTYTUT BADAWCZY IPC SP. Z O.O.
Manager projektu Bartłomiej Kazubski

Spis treści

1. RAPORT REALIZACYJNY PROJEKTU.....	2
1.1 SZCZEGÓŁY TECHNICZNE	2
1.2 KONTROLA W RAMACH BADANIA	2
1.2.1 Kontrola podczas realizacji badań terenowych	2
1.3 PRZYCZYNY NIEPRZEPROWADZENIA BADAŃ PODCZAS PODEJMOWANYCH PRÓB REALIZACYJNYCH	3
2. BADANIA ILOŚCIOWE NA TERENIE SUWALSKICH PLACÓWEK OŚWIATOWYCH	4
2.1. METODOLOGIA.....	4
2.2. <i>BADANIE PROWADZONE WŚRÓD NAUCZYCIELI.....</i>	4
2.3. <i>BADANIE PROWADZONE WŚRÓD UCZNIÓW SZKÓŁ PODSTAWOWYCH</i>	13
2.4. <i>BADANIE PROWADZONE WŚRÓD UCZNIÓW SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH I PONADGIMNAZJALNYCH</i>	36
3. BADANIA Z DOROSŁYMI MIESZKAŃCAMI SUWAŁK	65
3.1. <i>METODA BADAWCZA I DOBÓR PRÓBY BADAWCZEJ</i>	65
3.2. <i>CHARAKTERYSTYKA BADANYCH</i>	69
3.3. <i>POSTRZEGANIE PRZEMOCY ORAZ JEJ PRZYCZYN</i>	73
3.3.1. <i>UCZESTNIK BADANIA JAKO ŚWIADEK PRZEMOCY</i>	82
3.3.2. <i>UCZESTNIK BADANIA JAKO SPRAWCA PRZEMOCY.....</i>	87
3.3.3. <i>UCZESTNIK BADANIA JAKO OFIARA PRZEMOCY</i>	97
3.3.4. <i>UZALEŻNIENIA A PRZEMOC.....</i>	110
3.4. <i>PODSUMOWANIE</i>	135
4. REKOMENDACJE.....	139
SPIS WYKRESÓW, RYSUNKÓW I TABEL	139

1. Raport realizacyjny projektu

1.1 Szczegóły techniczne

Projekt realizowano w dniach od 12.10.2014 do 31.11.2014. Czas ten obejmował szkolenie ankierskie oraz właściwą realizację. Szkolenie które odbyli wszyscy ankieterzy pod okiem koordynatora obejmowało kilka tematów:

- biegła znajomość projektowego narzędzia badawczego;
- doskonalenie pracy ankierskiej z zakresu znajomości systemu informatycznego CATI SUPPORT 3.0;
- psychologiczne podstawy realizacji badań ankietowych;
- przedstawianie elementów korzyści w celu osiągnięcia zgody respondenta na realizację ankiety;
- radzenie sobie ze stresem.

Kodowanie badań odbyło się przy użyciu autorskiego oprogramowania CATI SUPPORT 3.0.

1.2 Kontrola w ramach badania

Pracownicy Instytutu Badawczego IPC jako członkowie m.in. Polskiego Towarzystwa Badaczy Rynku i Opinii, działają zgodnie z zasadami etyki badawczej przestrzegając wytycznych międzynarodowego kodeksu stosowanego w dziedzinie badań rynku i opinii ESOMAR w każdym projekcie przywiązuje olbrzymią wagę do jakości na każdym etapie realizacji.

Ankieterzy Instytutu Badawczego IPC przestrzegają Programu Kontroli Jakości Pracy Ankieterów co pozwala na osiągnięcie najwyższych standardów.

W trakcie pracy na etapie zbierania materiału ilościowego zastosowano kilka elementów stanowiących nieodłączny element pracy Instytutu Badawczego IPC.

1.2.1 Kontrola podczas realizacji badań terenowych

Kontroli podlegał ogół działań podejmowanych przez każdego z ankietera w trakcie realizacji badania. W praktyce oznaczało to, że oprócz faktu odbycia wywiadu i doboru odpowiedniego respondenta sprawdzany jest m.in. sposób realizacji badania.

Ogólnie zastosowane przez nas metody kontroli można podzielić na:

- nieterenowe – merytoryczne analizy dokumentacji pracy ankietera oraz statystyczne analizy całości zebranego materiału badawczego;
- terenowe – weryfikacja danych poprzez powtórny kontakt telefoniczny z respondentem.

1.2.1.1 Metody nieterenowe

Kontroli nieterenowej podlega 100% materiału. Analiza dokonywana była na trzech poziomach:

- indywidualnego wywiadu;
- wszystkich wywiadów danego ankietera;
- zbioru wywiadów wszystkich ankieterów.

Podczas merytorycznej analizy materiału braliśmy pod uwagę:

- spójność, dokładność, rzetelność, kompletność zapisu odpowiedzi oraz zadawania pytań;
- rozkład odpowiedzi w blokach pytań, co umożliwiło eliminację materiału niekompletnego lub niewiarygodnego.

Podczas analizy sytuacji wywiadu zwracano uwagę na następujące elementy:

- czasy wywiadów;
- międzyczasy wywiadów (odstępny pomiędzy wywiadami);
- efektywność dotarcia do respondenta (stosunek realizacji próby podstawowej do rezerwowej, do zastępczej);
- powtarzalność danych faktycznych, co umożliwiło wykluczenie udziału w badaniu zawodowych respondentów.

Wykrycie nieprawidłowości podczas analiz statystycznych zbioru było podstawą skierowania do kontroli terenowej całości materiału danego ankietera.

1.2.1.2 Metody terenowe

Kontroli terenowej podlegało około 20% wywiadów. Dobór przypadków do kontroli był dokonywany w jeden z następujących sposobów:

- po wiązkach (losowy dobór wiązek);
- po wywiadach (losowy dobór wywiadów);
- po ankieterach.

Wnioski z bieżących kontroli pozwalały na ewentualne działania doszkoleniowe czy eliminację działań skutkujących nieefektywnością pracy ankieterów.

1.3 Przyczyny nieprzeprowadzenia badań podczas podejmowanych prób realizacyjnych

Koordynatorzy podczas realizacji badań przez ankieterów notowali standardowe przyczyny tzw. odmów respondenckich. Były nimi głównie:

- nieufność do ankiet/sondaży;
- drażliwy temat;
- brak czasu.

Ankieterzy na okoliczność tego typu przedsięwzięć zwyczajowo są szkoleni również pod kątem przedstawiania elementów korzyści w celu osiągnięcia zgody respondenta na realizację ankiety. W praktyce oznacza to swego rodzaju edukację respondenta,

że uzyskanie właściwego obrazu badanych problemów przekłada się w późniejszej perspektywie na jakość i sposób realizacji np. programów profilaktycznych.

2. Badania ilościowe na terenie suwalskich placówek oświatowych

2.1. Metodologia

Badanie zakładało triangulację metodologiczną poprzez zastosowanie kilku metod, które w sposób rzetelny zbadały poszczególne grupy docelowe. Poniżej wykaz wykorzystywanych metod i technik badawczych zastosowanych w ramach badania.

Paper and Pencil Interview (PAPI) to technika oparta na bezpośrednim komunikowaniu się z respondentami. Jest przeprowadzana przy pomocy kwestionariusza ustrukturyzowanego o jawnym celu. Strukturyzacja kwestionariusza jest najczęściej stosowanym rozwiązaniem stosowanym w badaniach marketingowych. Ma ona zapewnić, by wszyscy respondenci odpowiadali na takie same pytania, a w związku z tym otrzymywali jednakowe bodźce. W taki też sposób zostało przeprowadzone badanie z suwalskimi nauczycielami i pedagogami.

Ankieta audytoryjna to jedna z technik badawczych stosowanych w naukach społecznych, polegająca na zebraniu w pewnej przestrzeni, zazwyczaj w pomieszczeniu, które w jakiś sposób związane jest z badaną kategorią respondentów (np. klasa szkolna itd.), wybranej lub wylosowanej grupy osób i rozdaniu im ankiet do wypełnienia. Ankieter w takiej sytuacji nie przeprowadza wywiadu osobiście z każdym respondentem, ani nie odczytuje pytań, a jedynie ogranicza się do podania celu prowadzonych badań i ewentualnie tłumaczy, jak ankietę należy wypełnić. W odróżnieniu od innych technik ankietowych w tego rodzaju badaniach uzyskuje się praktycznie stuprocentową zwrotność materiału. Ankieta audytoryjna posłużyła nam jako narzędzie do zebrania opinii wśród dzieci i młodzieży.

2.2. Badanie prowadzone wśród nauczycieli

W ramach badania kadry pedagogicznej szkół na terenie miasta Suwałki zrealizowano 20 ankiet. Nauczycieli pytano o wiele kwestii związanych z codziennym funkcjonowaniem szkoły oraz samych uczniów.

Pedagodzy zapytani o ich reakcję na przemoc określili kilka spójnych stwierdzeń:

Tabela 1 Sposób reagowania przez nauczycieli na sytuacje przemocowe

Lp	W jaki sposób Pan/i reaguje, kiedy spotyka się z sytuacją przemocową na terenie szkoły
1	Reaguję natychmiast. Próbuję załagodzić sytuację.
2	rozmawiam z dyrekcją
3	natychmiast reaguje, to jest bardzo ważne, gdyż może nieść za sobą poważne konsekwencje
4	rozmawiam z tymi osobami
5	Reaguje gwałtownie. Powiadamiam psychologa

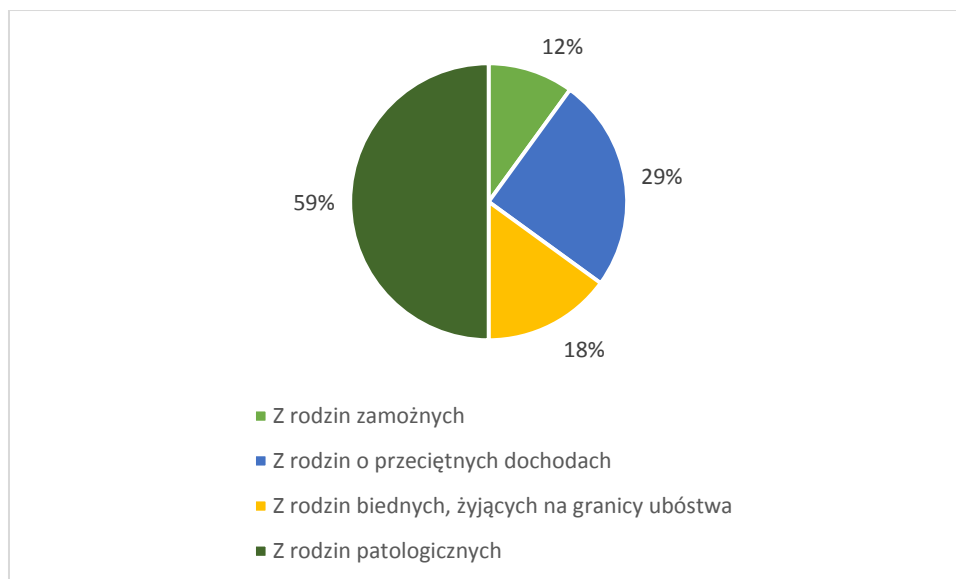
Źródło: badanie własne

Można uznać, że są oni przygotowani i zdeterminowani do przeciwstawiania się przemocy w szkolnych ławkach. Problem stanowić może jednak to, że na to pytanie odpowiedzi

udzieliło tylko pięcioro respondentów. Pozostali skorzystali z prawa do nie udzielania odpowiedzi. Trudno jednoznacznie wskazać czy faktycznie podejmują się działań przeciwko przemocy czy też stosują taktykę unikania takich sytuacji.

W prowadzonych badaniach poprosiliśmy także respondentów o próbę określenia pewnego wzoru osoby stosującej przemoc. Z odpowiedzi wynika, że badani nauczyciele przede wszystkim lokują problem przemocy w rodzinach problemowych, określanych jako patologiczne. Na tę możliwość wskazało ponad 50% badanych. Drugą istotną grupę stanowią rodziny o przeciętnych dochodach.

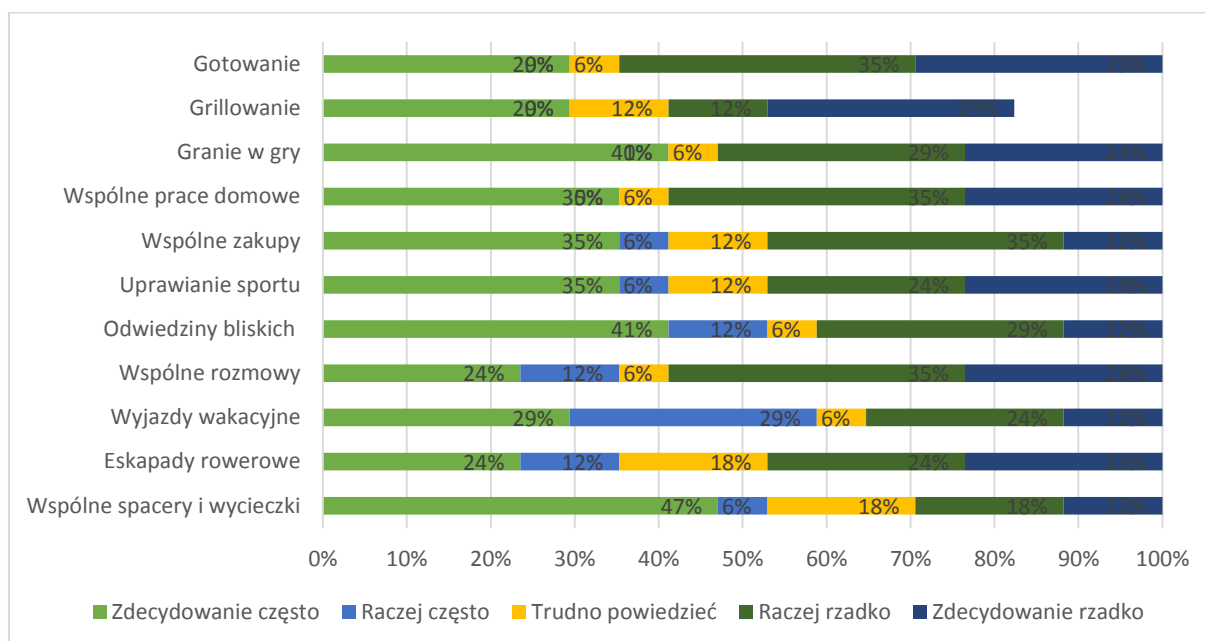
Rysunek 1 Uczniowie, z jakich rodzin najczęściej są sprawcami przemocy.

Źródło: badanie własne

Dla badania problemów szkolnych i wychowawczych dzieci i młodzieży istotna jest próba określenia, w jaki sposób dzieci będące podmiotami programów profilaktycznych spędzają swój czas wolny. Nauczyciel dzięki bezpośredniemu kontaktowi ze swoimi podopiecznymi jest w stanie dotrzeć do niektórych informacji dot. tego tematu. Sposób, w jaki uczniowie spędzają czas z rodziną, według naszych badanych przedstawia Rysunek 2.

Rysunek 2 Według Pana/i zdania jak często dziś uczniowie spędzają czas z rodzicami w następujących czynnościach.

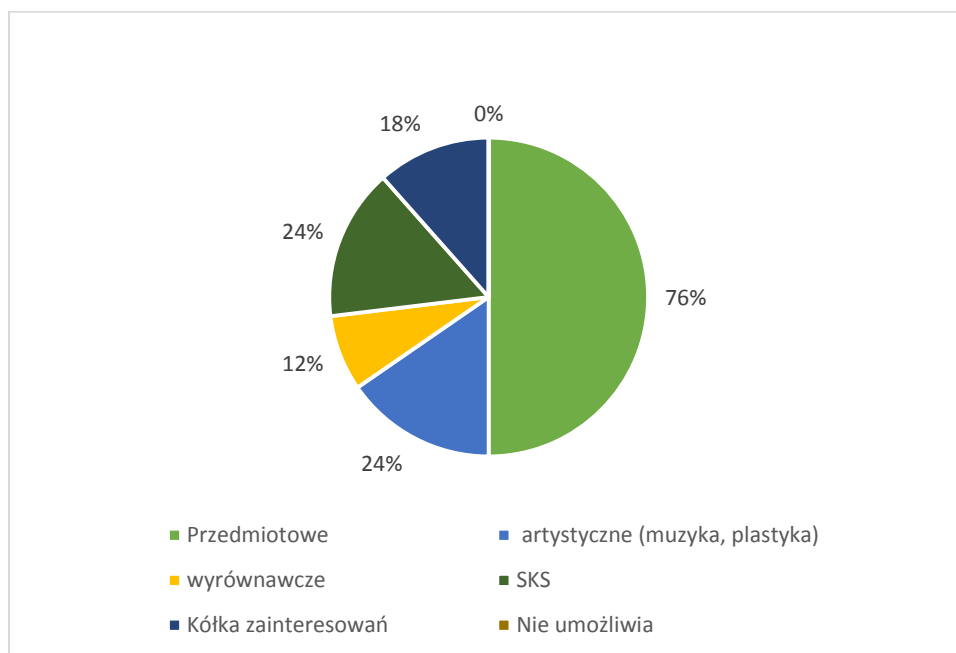

Źródło: badanie własne

W tym zestawieniu przeważają kwestie o charakterze typowo rodzinnych obowiązków: Wspólne spaceru i wycieczki 47%, Granie w gry 40%, Odwiedzanie bliskich 41%, Uprawianie sportu 35% oraz Wspólne zakupy 35% i prace domowe 40%. W oczy rzuca się, że jedną z najrzadziej wskazanych cech są „Wspólne rozmowy” z tylko 24%. Może jednak być tak, że uczniowie wstydzą się mówić o tego typu aktywnościach przy swoich rówieśnikach stąd niewielka wiedza nauczycieli na ten temat.

W czasie wolnym dzieci i młodzież mają możliwość korzystania z zajęć dodatkowych organizowanych przez swoje szkoły. Badani zostali poproszeni o wskazanie, jakiego rodzaju zajęcia oferuje szkoła, w której aktualnie pracują. Odpowiedzi na powyższe pytanie przedstawia Rysunek 3. W ofercie szkół przeważają zajęcia dodatkowe o charakterze przedmiotowym, faktycznie jest to najczęstsza praktyka. Szkoły zapewniają w ten sposób uczniom pomoc przy odrabianiu lekcji a także możliwość poszerzenia swojej wiedzy z danego zakresu. Jak widać na poniższym wykresie, zajęcia przedmiotowe stanowią większość, jednak dużą ofertę stanowią także te o charakterze sportowym, kulturalnym jak i te poświęcone zainteresowaniom uczniów. Żaden respondent nie stwierdził, że szkoła w której pracuje takich zajęć nie oferuje.

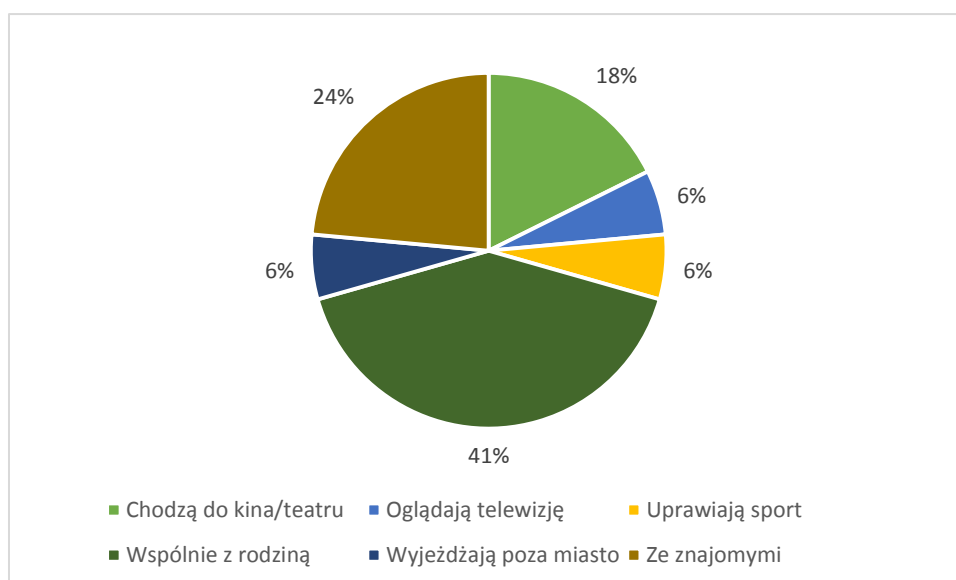
Rysunek 3 Czy szkoła umożliwia uczniom spędzenie wolnego czasu po skończeniu zajęć

Źródło: badanie własne

Według nauczycieli uczniowie swój czas wolny spędzają najczęściej wspólnie z rodziną (tu wskazań było najwięcej – 41%), na następnym miejscu uplasowały się spotkania z przyjaciółmi. Najmniej wskazań uzyskały takie czynności jak uprawianie sportu, oglądanie telewizji oraz wyjeżdżanie poza miasto, każde otrzymało tylko po 6% wskazań.

Rysunek 4 Sposób, w jaki młodzi ludzie najczęściej spędzają czas wolny.

Źródło: badanie własne

Badani poproszeni o wskazanie typów doraźnych działań stosowanych przez szkoły w celu przeciwdziałania przemocy, mieli kłopot z ich określeniem. Pojedynczy respondenci wskazali na takie sposoby jak „Programy profilaktyczne” czy też „Zakaz wyjść ze

szkoły/placówki w czasie trwania przerw”. Natomiast, aż 4 respondentów wskazało, że w ich placówkach nie stosuje się profilaktyki przemocowej.

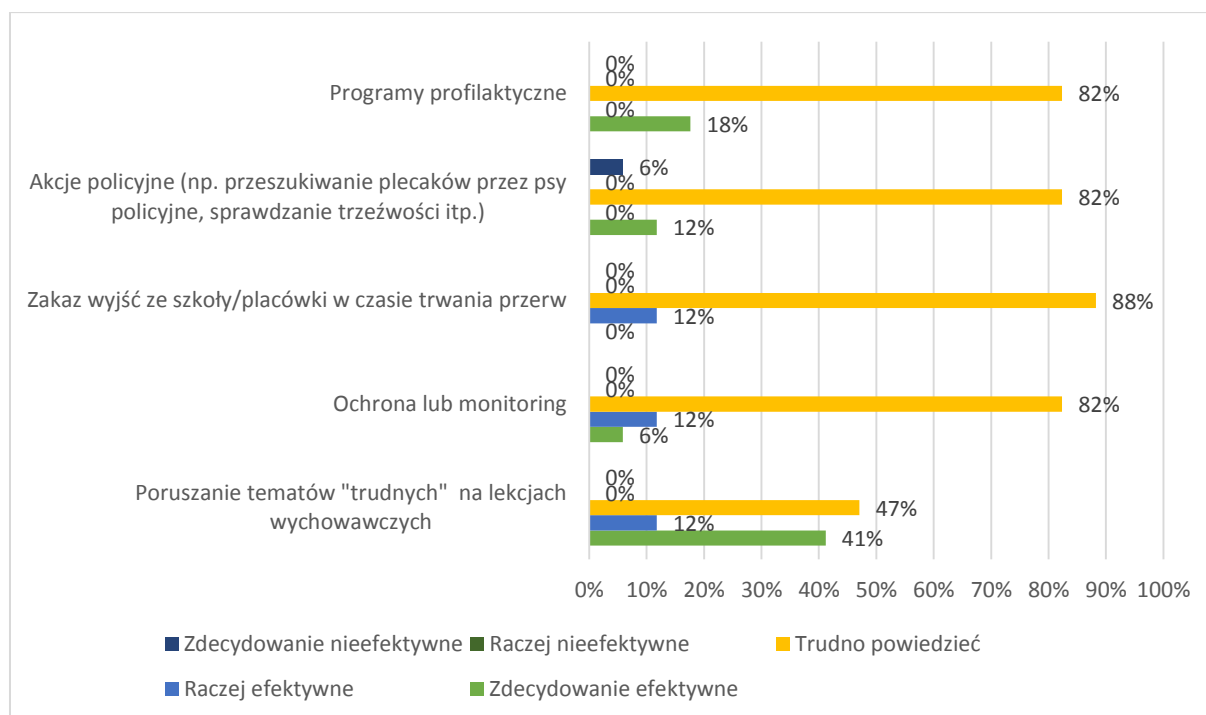
Tabela 2 Działania, jakie szkoła podejmuje w celu doraźnego przeciwdziałania przemocy.

Ip	Działania, jakie szkoła podejmuje w celu doraźnego przeciwdziałania przemocy
1	Programy profilaktyczne
2	Zakaz wyjść ze szkoły/placówki w czasie trwania przerw
3	Nie stosuje się profilaktyki przemocowej

Źródło: badanie własne

Nauczyciele mieli również problem z oceną efektywności różnych działań skierowanych na niwelowanie problemu stosowania używek wśród młodzieży (Rysunek 5). W zasadzie najczęstszą odpowiedzią była „Trudno powiedzieć”. Wskazań na tą ocenę dla większości rozwiązań przedstawionych na wykresie było około 80%. Najwyżej ocenianym działaniem było poruszanie „trudnych” spraw na lekcjach wychowawczych. Natomiast akcje policyjne były jedynym działaniem, które otrzymało ocenę „Zdecydowanie nieefektywne” - 6%.

Rysunek 5 W jakim stopniu niżej wymienione przedsięwzięcia są efektywne w niwelowaniu problemu uzależnienia/stosowania używek wśród młodzieży

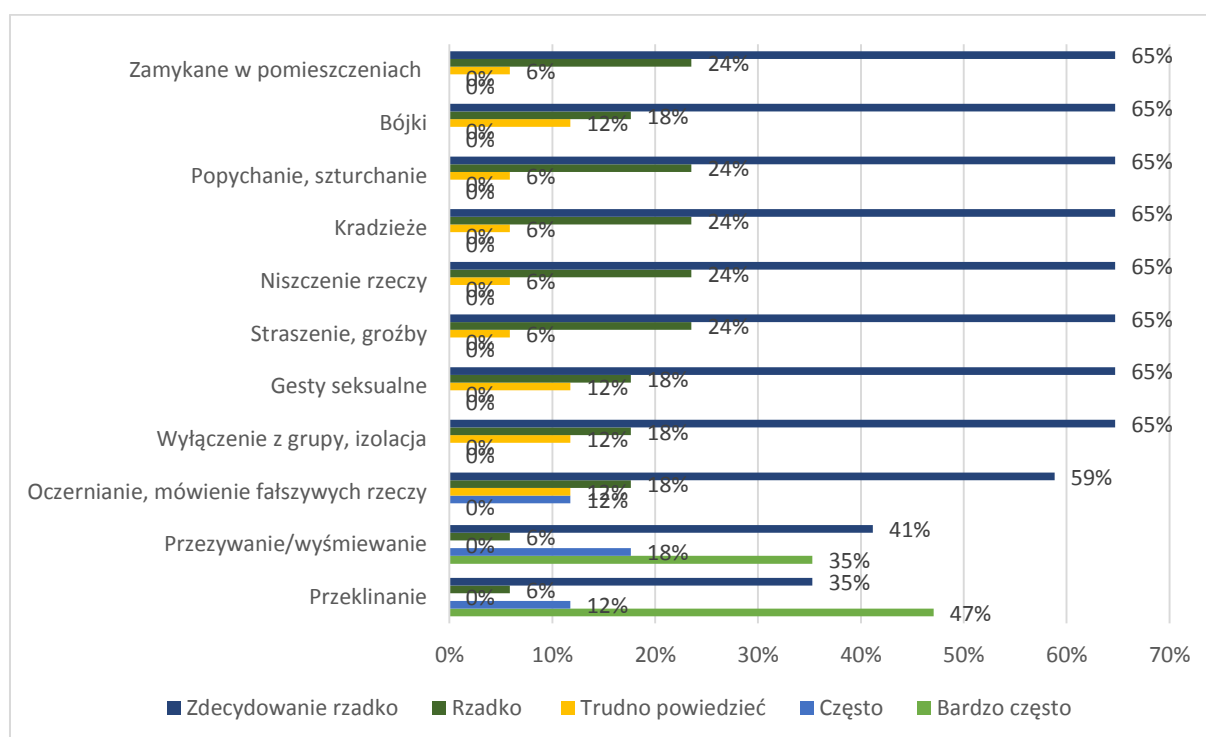

Źródło: badanie własne

W kolejnym pytaniu poproszono nauczycieli o wskazanie najczęściej występujących wśród uczniów form agresji. W tym wypadku nauczyciele nie mieli żadnych wątpliwości, co do głównych problemów, ocenę „bardzo często” wskazało, aż 47% respondentów w przypadku przeklinania oraz 35% wskazań

otrzymało przezywanie/wyśmiewanie. Pozostałe formy przemocy zostały sklasyfikowane, jako występujące rzadko bądź bardzo rzadko.

Rysunek 6 Jak często występują w szkole pomiędzy uczniami wymienione poniżej formy agresji

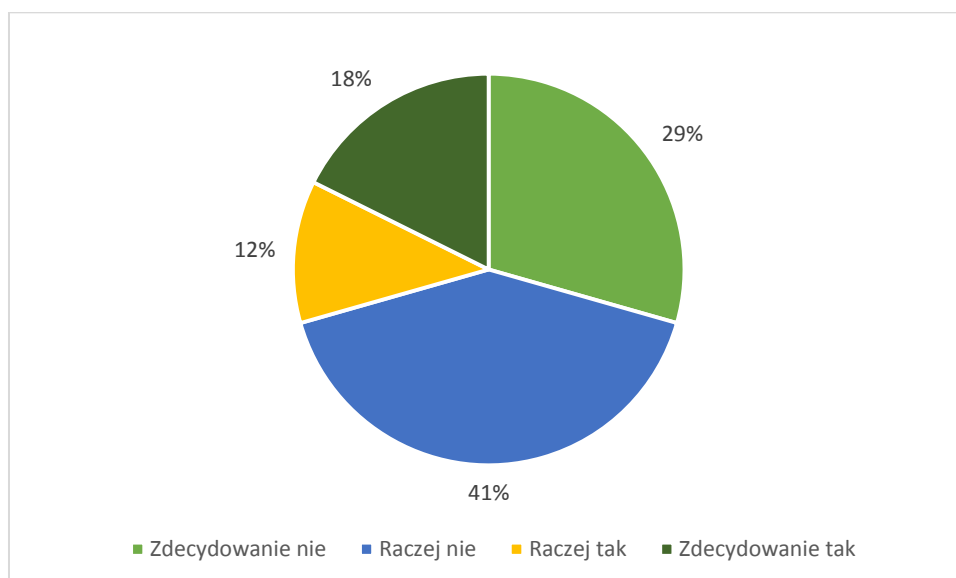

Źródło: badanie własne

Badani nauczyciele w większości stwierdzili, że zjawisko przemocy w szkołach nie zwiększyło swojej częstotliwości, „Raczej nie” wskazało 41% badanych a

„Zdecydowanie nie” 29%. Jedynie 18% respondentów wskazało na „Zdecydowanie Tak”.

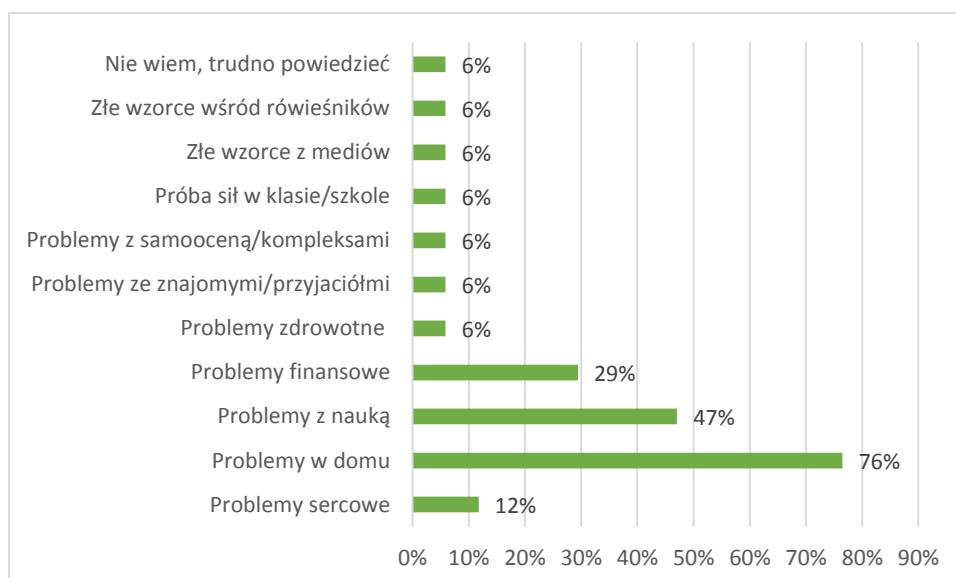
Rysunek 7 Czy w obecnych czasach zjawisko przemocy w szkołach występuje częściej

Źródło: badanie własne

Jako źródła występowania przemocy/agresji wśród uczniów nauczyciele najczęściej wskazywali 3 główne przyczyny wybijające się wśród innych wymienionych. Najwięcej, bo aż 76% badanych wskazało na problemy w domu, następnie 47% na problemy z nauką i 29% na problemy finansowe. W środku skali znalazły się problemy sercowe, które wskazało 12% badanych, pozostałe źródła uzyskały po 6% wskazań.

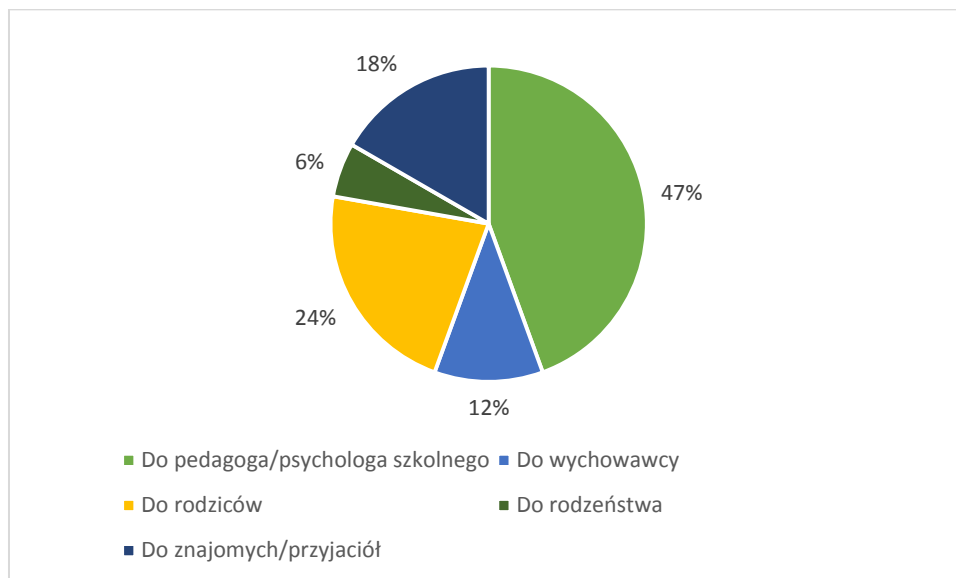
Rysunek 8. Jakie są według Pana/i źródła przemocy/agresji wśród uczniów

Źródło: badanie własne

Według badanych uczniowie po pomoc najczęściej zgłaszają się do szkolnego pedagoga 47%, do swoich rodziców 24%, a także do znajomych 24%. Wychowawca klasy otrzymał zaledwie 12%, natomiast rodzeństwo 6% wskazań. Wybór pedagoga nie jest zaskoczeniem, choćby z tego względu, że praktyką nauczycieli jest odsyłanie problemowych uczniów do szkolnego pedagoga.

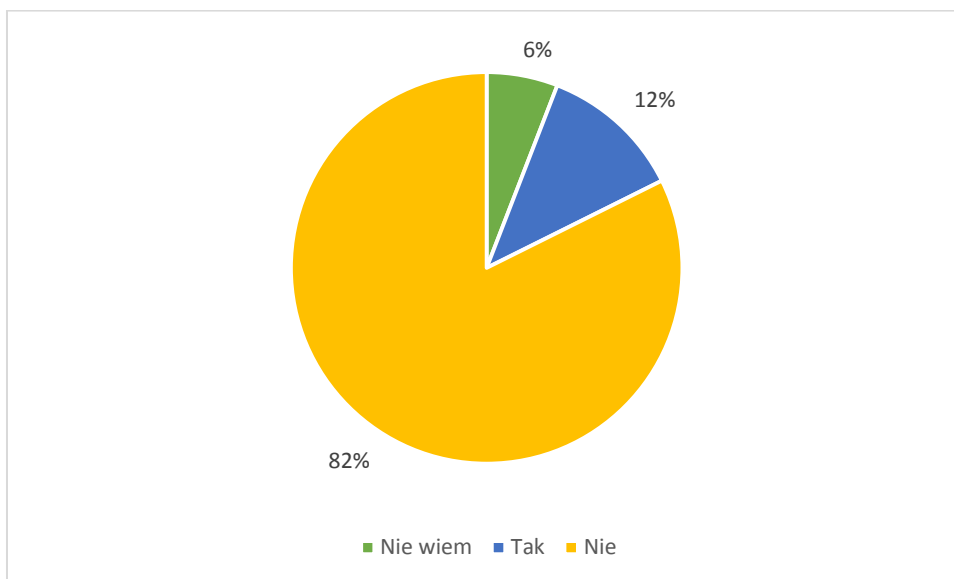
Rysunek 9 Do kogo najczęściej uczniowie zwracają się z problemem przemocy.

Źródło: badanie własne

Dosyć niepokojącym faktem są odpowiedzi respondentów na pytania dotyczące tego czy w placówce, w której pracują prowadzone są programy profilaktyczne dotyczące przeciwdziałania przemocy (Rysunek 10). W tym przypadku aż 82% badanych stwierdziło, że takie programy nie są w ich szkołach prowadzone. Jedynie 12% potwierdziło fakt ich prowadzenia, natomiast 6% stwierdziło, że nie posiada takiej wiedzy.

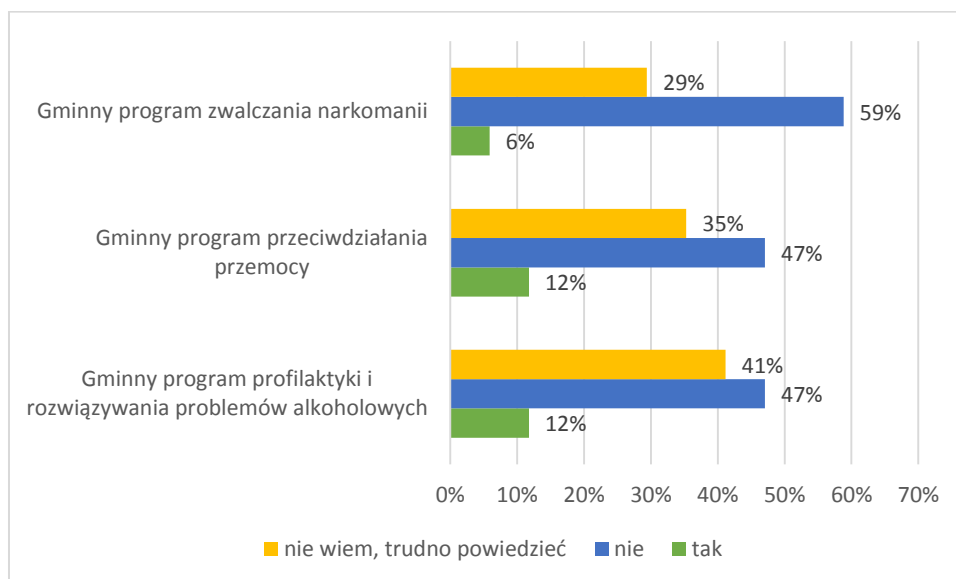
Rysunek 10 Czy na terenie szkoły prowadzone są programy profilaktyczne przeciwdziałania przemocy.

Źródło: badanie własne

Podążając tropem specjalistycznych programów profilaktycznych od nauczycieli dowiadujemy się, że ich szkoły nie biorą udziału w takich programach jak: Gminny program zwalczania narkomanii (59%), Gminny program przeciwdziałania przemocy (47%), Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (47%). Jedynie 12% respondentów wskazuje że ich szkoły biorą udział w programach dot. przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przemocy w rodzinie a 6% że w programie przeciwdziałania narkomanii. Jako najskuteczniejszy wskazano Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, tylko dwie osoby udzieliły takiej odpowiedzi.

Rysunek 11 Czy szkoła bierze udział w realizacji miejskich programach profilaktycznych

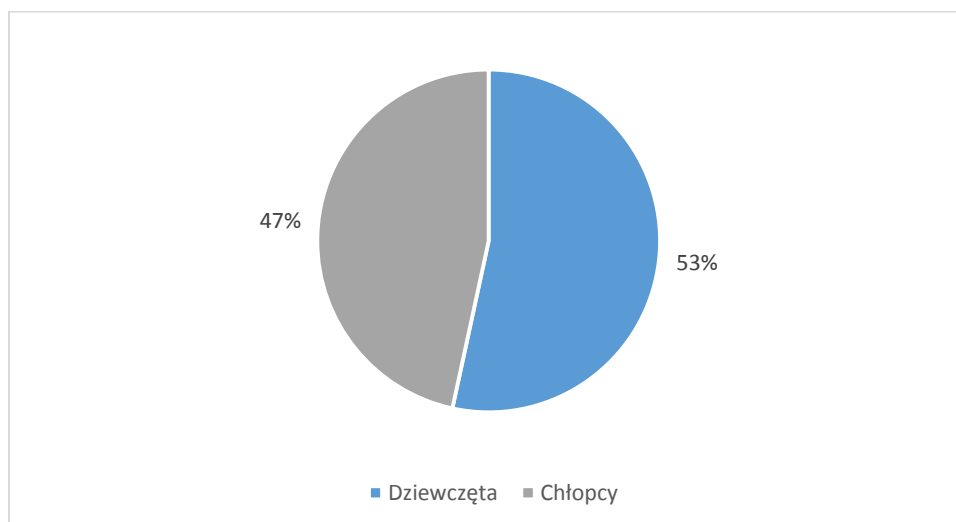

Źródło: badanie własne

2.3. Badanie prowadzone wśród uczniów szkół podstawowych

Po badaniach nauczycieli zrealizowano badania uczniów w szkołach podstawowych gimnazjach oraz szkołach ponadgimnazjalnych. Analizę odpowiedzi respondentów rozpoczniemy od najmłodszych, czyli uczniów szkół podstawowych. Grupę badaną w ww. typie szkół stanowiło 103 dzieci, wśród których 53 osoby to były dziewczęta a 47 chłopcy.

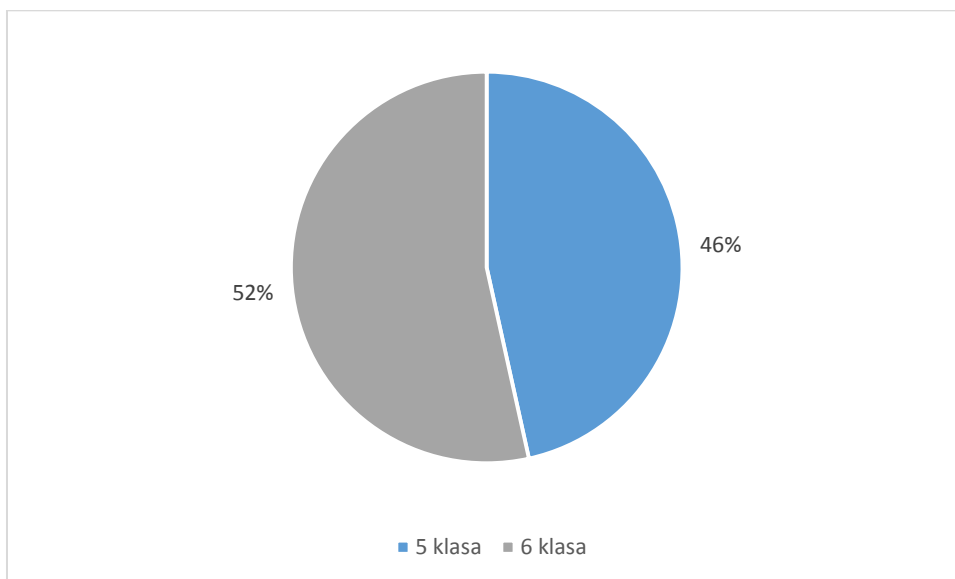
Rysunek 12 Struktura wieku (N=103)

Źródło: badanie własne

Badani uczniowie w większości uczęszczali do 6 klasy 52%, nie wiele mniej, bo 46% chodziło do 5 klasy.

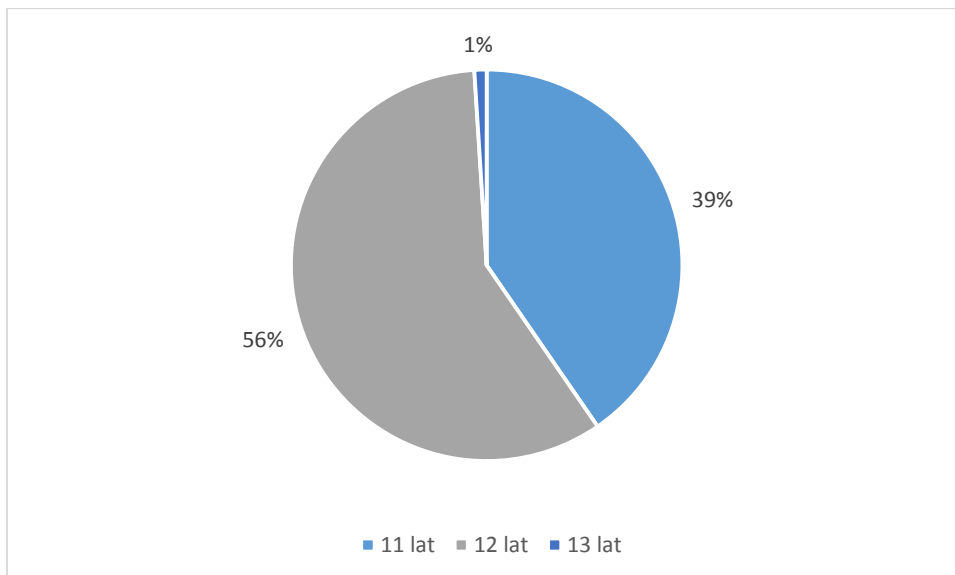
Rysunek 13 Rozkład klas (N=103)

Źródło: badanie własne

Wiekowo grupa przedstawiała się w następujący sposób, 11-latkowie stanowili 39%, 12-latkowie 56%, w badanej grupie znalazł się również 1% 13-latków.

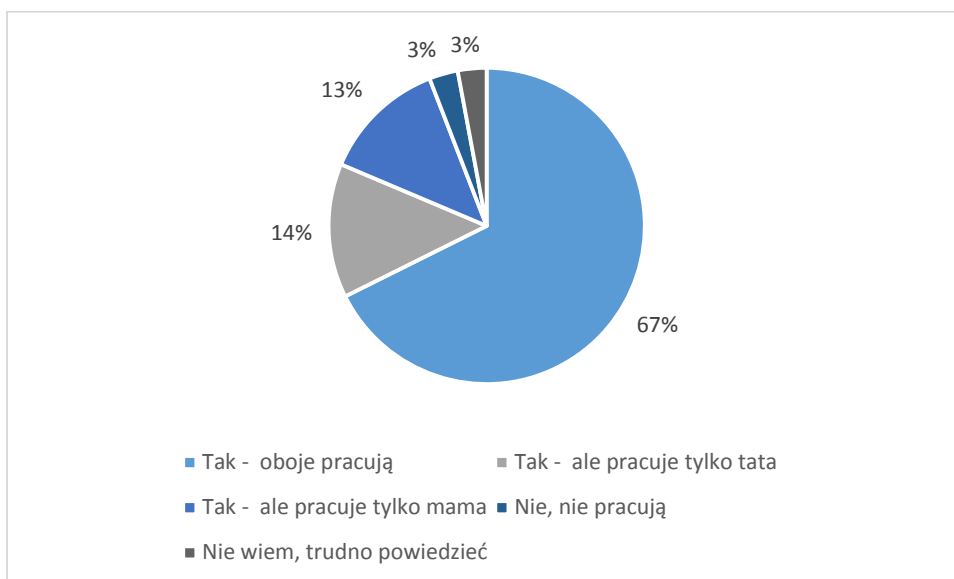
Rysunek 14 Struktura wieku (N=103)

Źródło: badanie własne

W przypadku 67% badanych dzieci oboje rodziców pracuje, w 14% tylko ojciec, w 13% tylko matka. Natomiast 3% respondentów odpowiednio wskazało na odpowiedzi: „oboje rodzice nie pracują” oraz „trudno powiedzieć”.

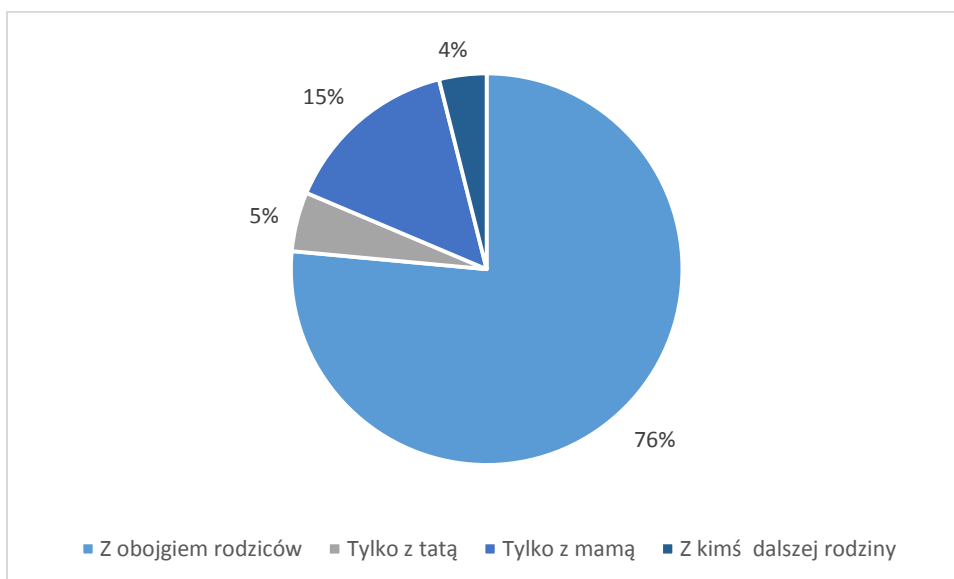
Rysunek 15 Czy twoi rodzice pracują (N=103)

Źródło: badanie własne

Przeważająca większość, bo aż 76% respondentów mieszka w obojgiem rodziców, 15% tylko z matką, natomiast 5% tylko z ojcem i 4% z kimś z dalszej rodziny.

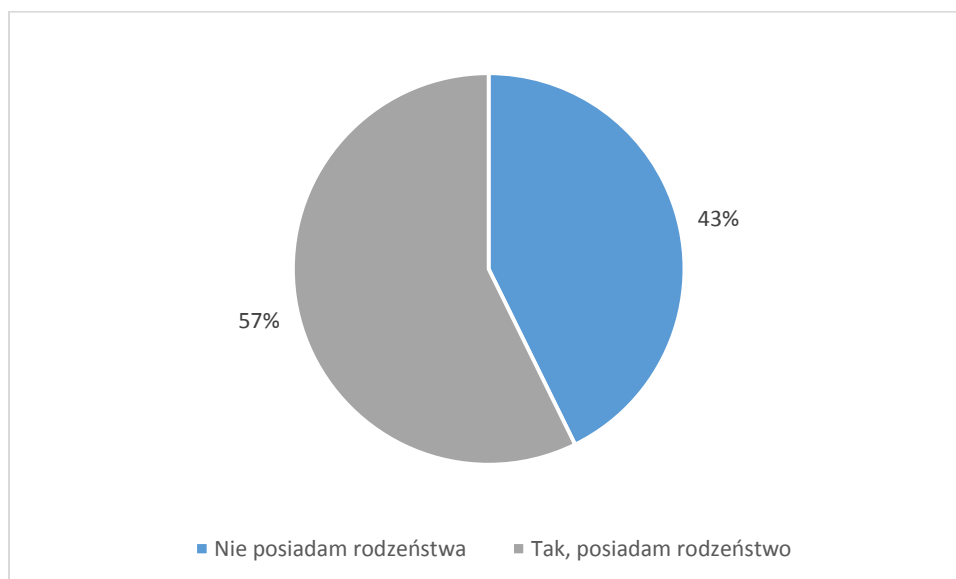
Rysunek 16 Z kim mieszkasz na stałe (N=103)

Źródło: badanie własne

Wśród przebadanych uczniów 57% posiada rodzeństwo, natomiast 43% nie.

Rysunek 17 Czy posiadasz rodzeństwo (N=103)

Źródło: badanie własne

We właściwej części badania zastosowano specjalną technikę wizualizacyjną skierowaną do młodszych dzieci biorących udział w ankiecie. Do poszczególnych bloków pytań przedstawiana była fikcyjna historia pewnego dziecka, a respondenci mieli do niej odnieść swoje postawy. W pierwszym etapie właściwej części badań przedstawiono następującą historię:

Blok I: Blok dotyczący nadmiernych oczekiwań rodziców wobec dzieci.

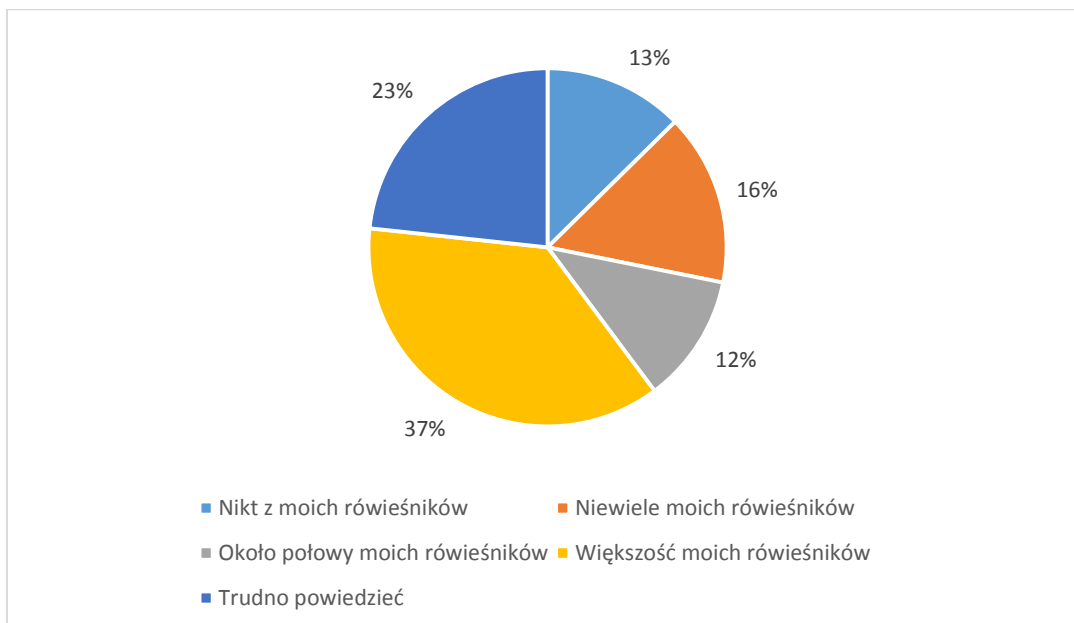
„Rodzice/opiekunowie pewnej dziewczynki chcą, żeby miała same piątki i była najlepsza w klasie. Ale ona jest zupełnie przeciętna, chciałaby, ale nie może sprostać oczekiwaniom rodziców, którzy są ciągle niezadowoleni.”

Historia mogła pozwolić uczniom odnieść swoje doświadczenia do przedstawionej sytuacji, co zaowocowało bardziej spójnymi odpowiedziami (Rysunek 18). Według 37% badanych większość ich znajomych nie spełnia oczekiwań edukacyjnych swoich rodziców a 12% twierdzi, że około połowy. Odpowiedź „Trudno powiedzieć” zaznaczyło 23% respondentów, jedynie 13% stwierdziło, że nie zna osób, które mogłyby przeżywać sytuację opisaną w przytoczonej historii. Aż 70% ankietowanych stwierdziło, że nie jest w stanie wskazać konkretnego przypadku (Rysunek 19), w którym zachodzi sytuacja z opisaną wyżej historii. Na liczbę respondentów, którzy stwierdzili, że potrafią wskazać taką sytuację można wyliczyć, że średnio badany mógłby wskazać 7 osób o podobnym doświadczeniu.

Na pytanie o to czy sytuacja rodzinna respondenta jest podobna, tylko 7% wskazało że tak, 20% respondentów stwierdziło że zdarza im się odczuwać

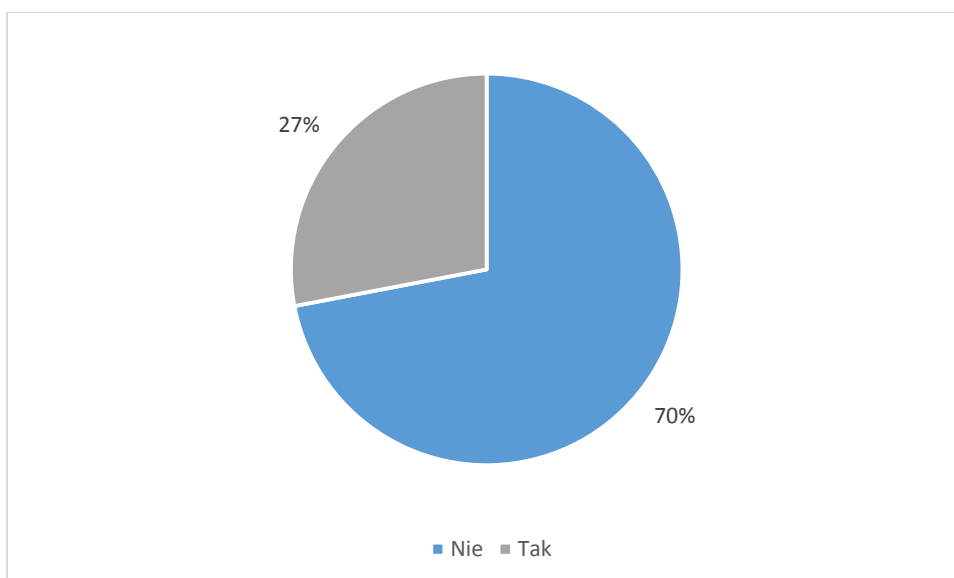
podobny dyskomfort. Natomiast, aż 48% badanych wskazało, że ich sytuacja rodzinna jest zupełnie inna.

Rysunek 18 BLOK I: Jak myślisz ilu Twoich kolegów bądź koleżanek ma tak jak ta dziewczynka (N=103)

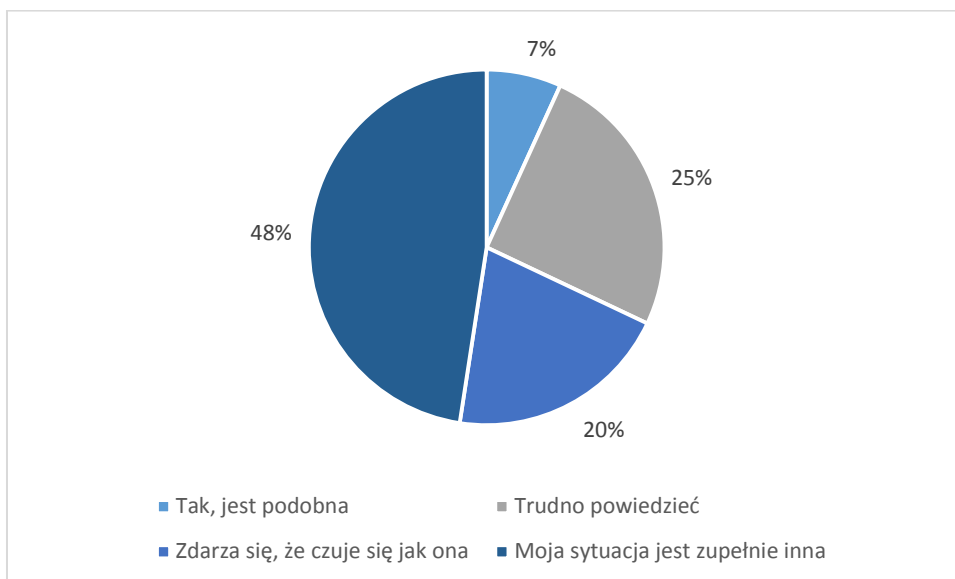
Źródło: badanie własne

Rysunek 19 BLOK I: Czy potrafiłbyś/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103)

Źródło: badanie własne

Rysunek 20 BLOK I: Czy Twoja sytuacja w rodzinie jest podobna do sytuacji tej dziewczyny (N=103).

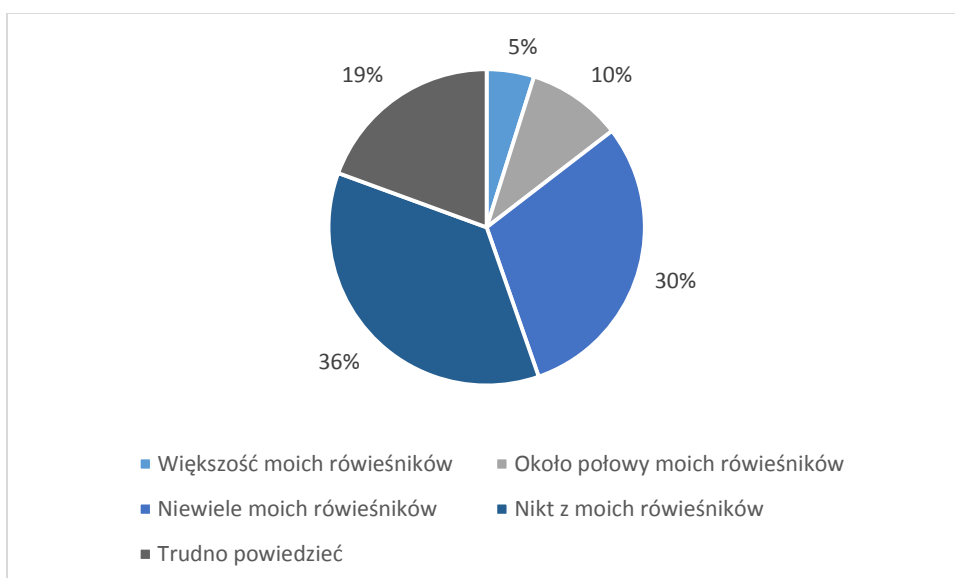
Źródło: badanie własne

BLOK II: Blok dotyczący potencjalnego zaniedbania dziecka.

Rodzice/opiekunowie pewnego chłopca nie dają mu śniadania do szkoły. Często brakuje mu podstawowych rzeczy potrzebnych do szkoły.

Jest to kolejna historia, która posłużyła za punkt odniesienia dla odpowiedzi na zadane w ankiecie pytania.

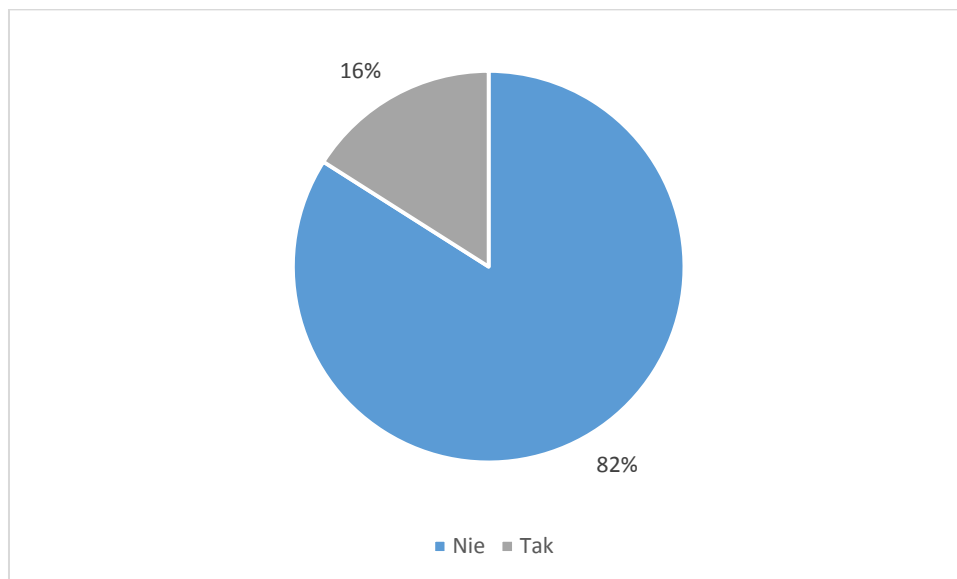
Rysunek 21 BLOK II: Jak myślisz ilu Twoich kolegów bądź koleżanek ma tak jak ten chłopiec (N=103)

Źródło: badanie własne

W kolejnej historii, przedstawiono ucznia, któremu bardzo często brakuje podstawowych rzeczy do szkoły a także, potencjalnie może chodzić głodny, ponieważ nie otrzymuje drugiego śniadania na czas pobytu w szkole. Respondenci nie widzą wśród swoich rówieśników wielu takich osób. Duża grupa, bo aż 36% badanych stwierdza, że nie ma takich osób w swoim środowisku. 30% stwierdza, że niewiele jest takich osób. 10% badanych zauważa, że około połowy znajomych rówieśników stanowi taką grupę natomiast tylko 5% stwierdza, że większość.

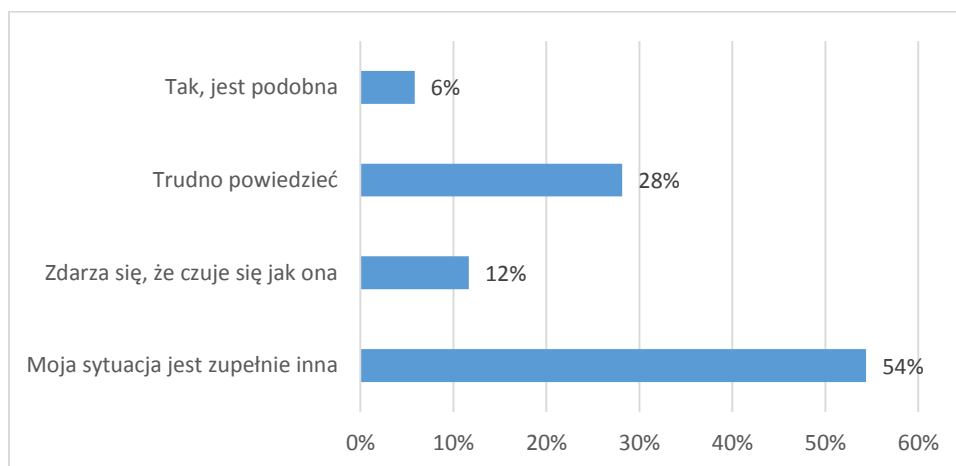
Rysunek 22 BLOK II: Czy potrafiłbyś/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103)

Źródło: badanie własne

Aż 82% badanych nie jest w stanie wskazać takiej sytuacji w swoim najbliższym otoczeniu, jedynie 16% twierdzi, że takie sytuacje mają miejsce (Rysunek 22). Respondenci twierdzący, że takie sytuacje mają miejsce w ich otoczeniu, zostali poproszeni o oszacowanie ich liczby. Średnia z odpowiedzi wynosi 4.

Rysunek 23 BLOK II: Czy Twoja sytuacja w rodzinie jest podobna do sytuacji tego chłopca (N=103).

Źródło: badanie własne

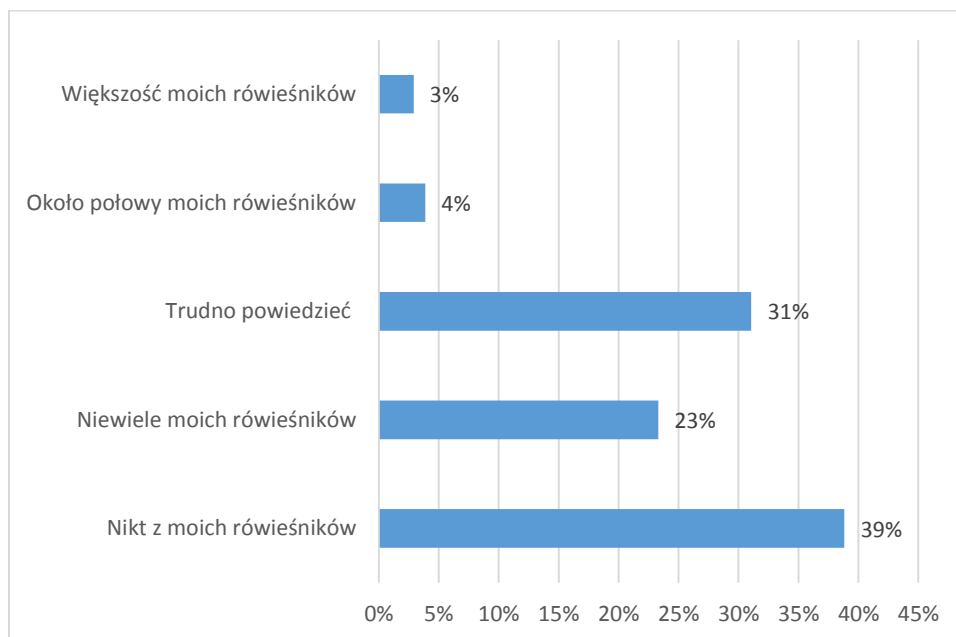
Jedynie 6% badanych twierdzi, że ich sytuacja jest podobna do tej z historii i aż 54% osób twierdzi, że ich sytuacja jest zupełnie inna, 28% nie jest w stanie zdecydować i zaznacza „Trudno powiedzieć”.

BLOK III

Kolejna historia wprowadza w ankietę komponent dotyczący przemocy psychicznej, jakiej dzieci mogą doświadczać w domu rodzinnym.

U pewnej dziewczynki w domu zdarzają się straszne awantury. Rodzice/opiekunowie na nią krzyczą, wyzywają i poniżają. Dziewczynka często przychodzi smutna i drażliwa do szkoły.

Rysunek 24 BLOK III: Jak myślisz, ilu Twoich kolegów bądź koleżanek ma tak jak ta dziewczynka (N=103).

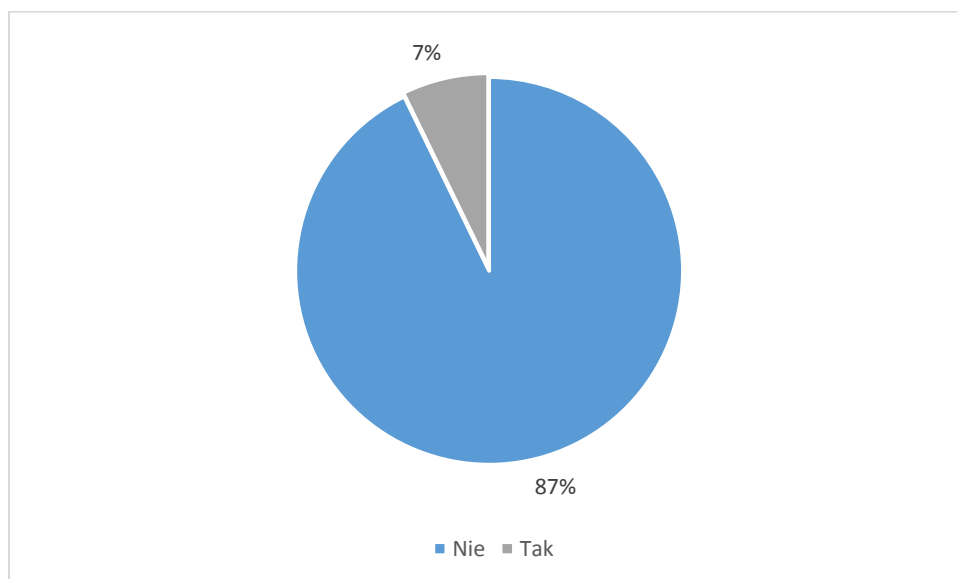

Źródło: badanie własne

Jedynie 3% respondentów twierdzi, że większość ich znajomych przeżywa podobne sytuacje jak w opisanym powyżej historii. Prawie 40% ankietowanych nie zna takich osób wśród swoich rówieśników, ale 23% zauważa, że takie osoby są w ich środowisku natomiast jest ich niewiele, ponad 30% nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie i zaznaczyło odpowiedź „Trudno powiedzieć” (Rysunek 24)

Jedynie 7% respondentów potrafiłoby wskazać w swoim otoczeniu podobne przypadki (Rysunek 25). Z odpowiedzi wszystkich tych osób wynika, że średnio na twierdzącego tak respondenta przypada 5 takich przypadków.

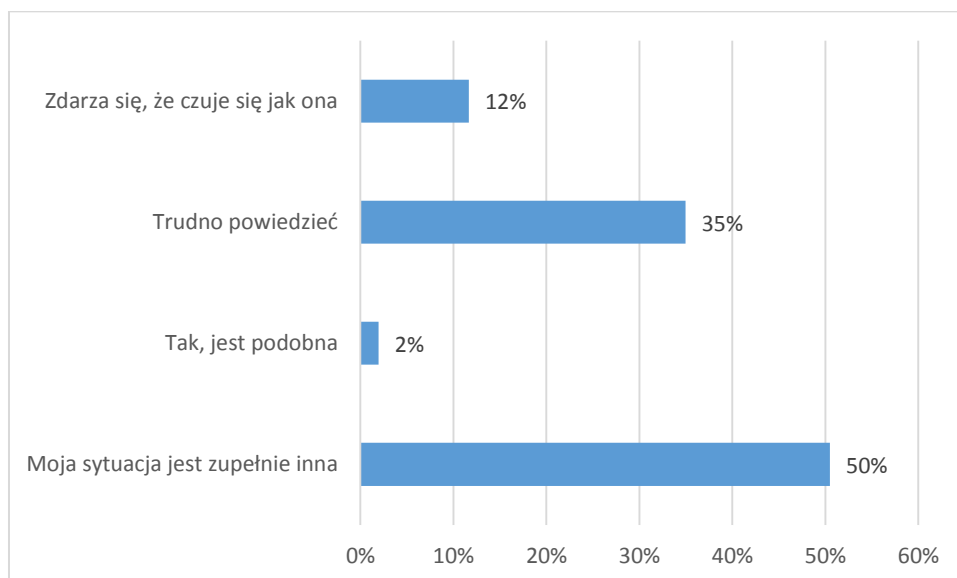
Rysunek 25 BLOK III: Czy potrafiłbyś/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103)

Źródło: badanie własne

50% respondentów uważa, że ich sytuacja rodzinna jest zupełnie inna, podczas gdy 2% twierdzi, że doświadczają podobnych sytuacji (Rysunek 26). 35% ankietowanych nie potrafiąc odpowiedzieć na to pytanie zaznaczyło odpowiedź „Trudno powiedzieć”.

Rysunek 26 BLOK III: Czy Twoja sytuacja w rodzinie jest podobna do sytuacji tej dziewczyn (N=103)

Źródło: badanie własne

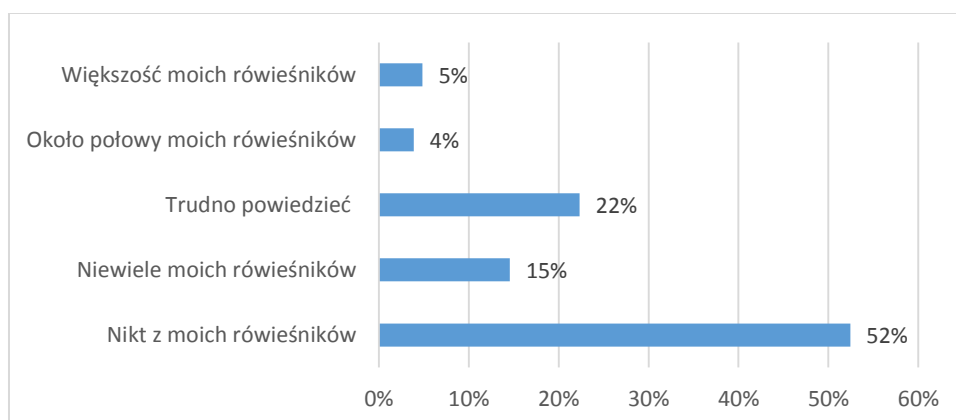
BLOK IV

Kolejny blok tematyczny dotyczy przemocy fizycznej w środowisku rodzinnym uczniów, oparty na fikcyjnej historii chłopca doświadczającego przemocy w rodzinie.

Pewien chłopiec ostatnio coś przeszkrobał w szkole. Wychowawca wezwał rodziców. Potem chłopca nie było na lekcjach. Jak przyszedł miał sińce i zadrapania na ciele.

Zdecydowana większość respondentów (52%) nie ma wśród znanych sobie rówieśników osoby, która wg. ich wiedzy miałaby podobne doświadczenia. Jedynie 5% twierdzi że większość rówieśników doświadcza takich sytuacji, 15% natomiast że niewielu. Ponownie dosyć duża grupa, aż 22% nie potrafiła odpowiedzieć na to pytanie i zazaczyła „Trudno powiedzieć” (Rysunek 27).

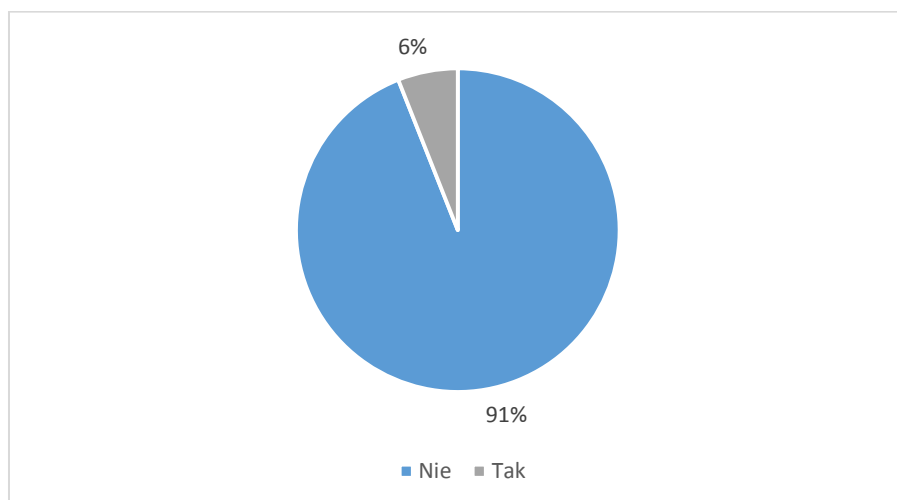
Rysunek 27 BLOK IV: Jak myślisz ilu Twoich kolegów bądź koleżanek ma tak jak ten chłopiec (N=103).

Źródło: badanie własne

Jedynie 6% badanych potrafiło by wskazać konkretny przypadek odpowiadający przedstawionej historii przemocy w rodzinie (Rysunek 28). Średnia liczba możliwych do wskazania przypadków to 4,5.

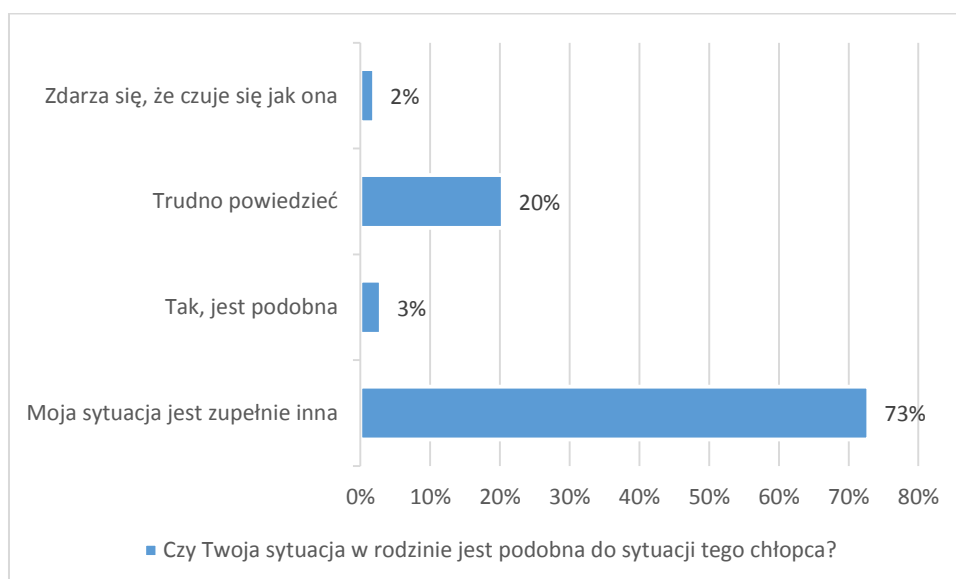
Rysunek 28 BLOK IV: Czy potrafiłbyś/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103).

Źródło: badanie własne

Jedynie 2% respondentów twierdzi, że zdarza im się czuć jak chłopiec z historii, potencjalnie może to oznaczać, że za niepowodzenia szkolne, nie trzymanie się dyscypliny wymierza im się kary cielesne. 3% ankietowanych twierdzi, że w ich domu bywa podobnie, natomiast aż 73% odpowiedziało że ich sytuacja jest zupełnie inna (Rysunek 29)

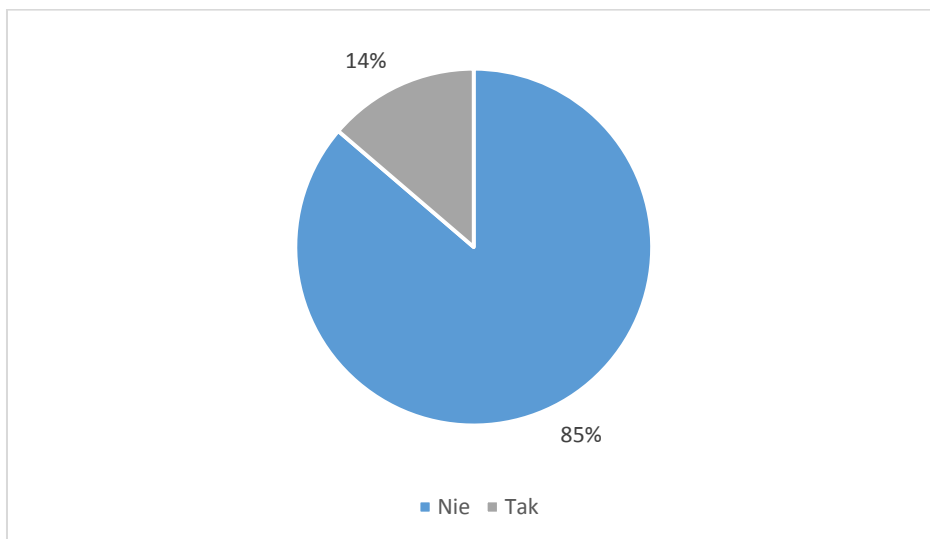
Rysunek 29 BLOK IV: Czy Twoja sytuacja w rodzinie jest podobna do sytuacji tego chłopca (N=103)

Źródło: badanie własne

Dosyć duża grupa 14% respondentów twierdzi, że zdarza się im bycie karanym „laniem” za drobne przewinienia, natomiast zdecydowana większość, bo aż 85% odpowiedziało, że w domu nie każe się ich w ten sposób (Rysunek 30).

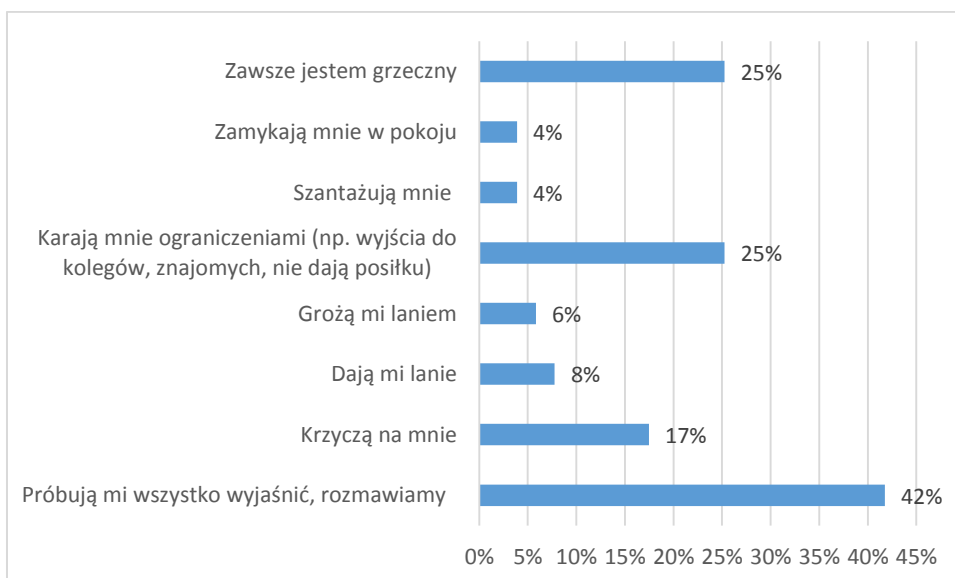
Rysunek 30 BLOK IV: Czy rodzice/opiekunowie karają cię laniem za drobne przewinienia (N=103).

Źródło: badanie własne

Odpowiedzi na pytanie dotyczące sposobu, w jaki rodzice karzą respondentów (Rysunek 31) wskazują na bardzo optymistyczny fakt. Aż 42% respondentów zaznaczyło, że rodzice zamiast stosować groźby, przemoc fizyczną czy też psychiczną starają się im wyjaśnić całą sytuację i wspólnie z dzieckiem omawiają zdarzenie. Najpopularniejszymi karami są natomiast: skrzyczenie (17%), ograniczenia (25%). Faktycznie przemocy fizycznej doświadcza 6% ankietowanych.

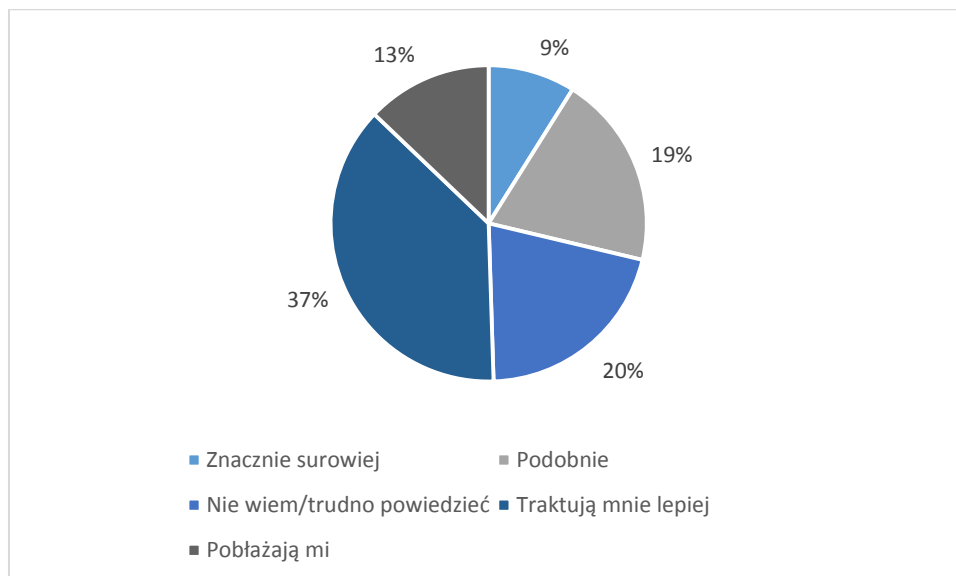
Rysunek 31 BLOK IV: Jak Twoi rodzice/opiekunowie reagują na Twoje nieposłuszeństwo (N=103)

Źródło: badanie własne

Aż 37% respondentów określa sposób, w jaki są traktowani przez rodziców jako lepszy niż ten w rodzinach znanych im rówieśników (Rysunek 32). A jedynie 9% twierdzi, że są traktowani w znacznie surowszy sposób.

Rysunek 32 BLOK IV: w porównaniu do Twoich rówieśników, Twoi rodzice/opiekunowie traktują cię (N=103).

Źródło: badanie własne

Wśród osób, które odpowiedziały na to pytanie 19% uważa, że traktuje się ich dokładnie tak jak innych, natomiast 13% uważa, że się im pobląza.

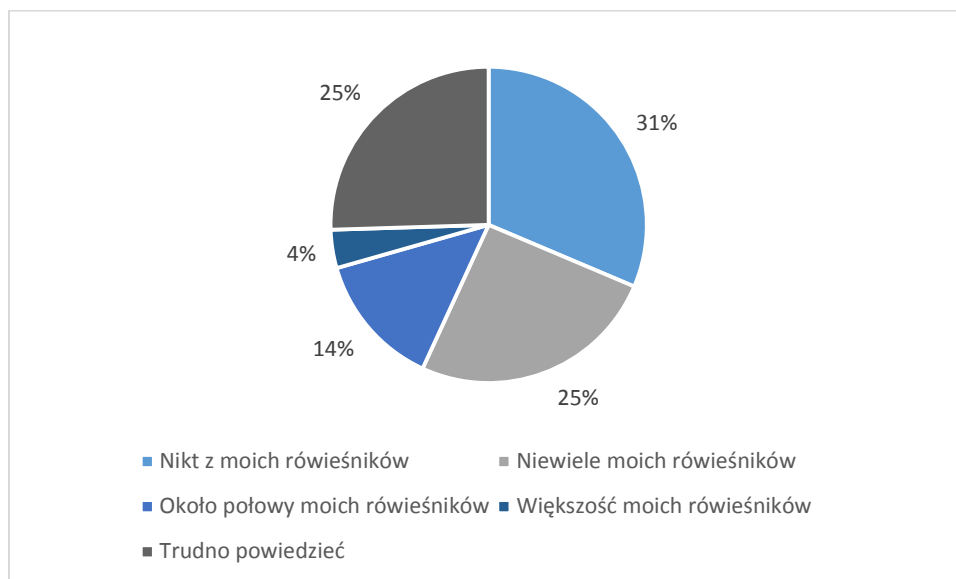
BLOK V

Blok ten ma na celu sprawdzenie nawyków alkoholowych występujących w domu respondenta.

„Rodzice pewnej dziewczynki lubią pić alkohol. W domu bywa głośno i nieprzyjemnie.”

Na pytanie o to ilu rówieśników respondenta ma podobnie jak dziewczynka w powyższej historii, zdecydowana większość respondentów odpowiedziała „Nikt z moich rówieśników” (31%). Tylko 4% widzi w ten sposób rówieśników ze swojego otoczenia. 25% stwierdza, że niewielu a 14%, że około połowa rówieśników ma podobne doświadczenia. W tym przypadku również duża grupa stwierdziła, że nie jest w stanie wybrać żadnej w podanych odpowiedzi (Trudno powiedzieć 25%) (Rysunek 33).

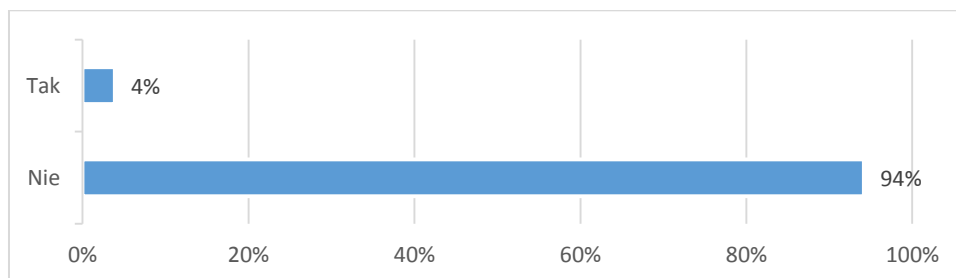
Rysunek 33 BLOK V: Jak myślisz ilu jest takich Twoich kolegów bądź koleżanek ma tak jak ta dziewczynka (N=103).

Źródło: badanie własne

Na pytanie czy respondent byłby w stanie wskazać konkretne przypadki, tylko 4% stwierdziło że mogłoby, zdecydowana większość odpowiedziała że nie byłaby w stanie wskazać żadnego przykładu.

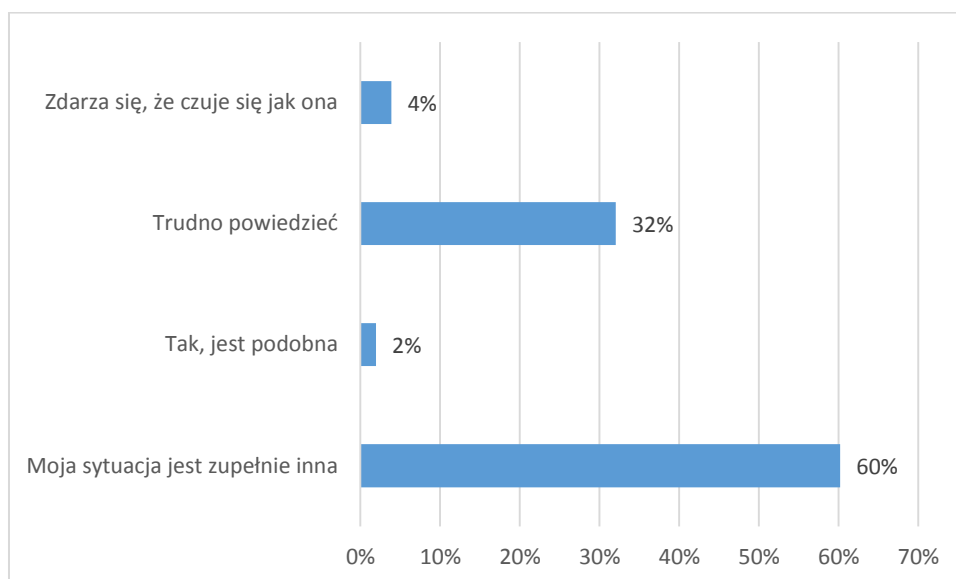
Rysunek 34 BLOK V: Czy potrafili/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103).

Źródło: badanie własne

Podobnie jak w przypadku poprzednich bloków tematycznych tak i tutaj większość respondentów twierdzi, że ich sytuacja rodzinna zdecydowanie różni się od tej przedstawionej w historii (60%) (Rysunek 35). Jedynie 4% twierdzi, że zdarza się że czują się podobnie, a 2% zaznacza że faktycznie w ich domu jest podobnie.

Rysunek 35 BLOK V: Czy Twoja sytuacja w rodzinie jest podobna do sytuacji tej dziewczynki (N=103).

Źródło: badanie własne

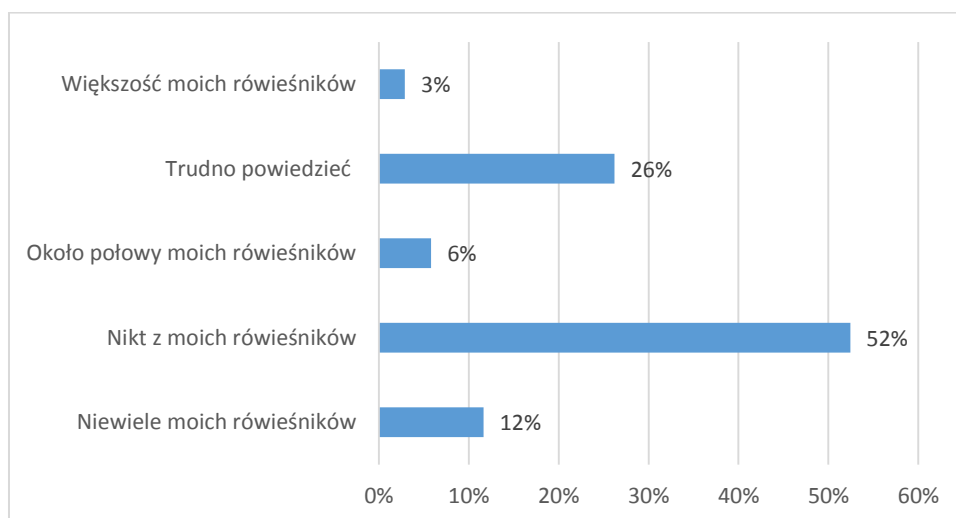
BLOK VI

Jest to część badania dotycząca sfery seksualności dziecka i jej potencjalnych naruszeń, dotyczy przemocy seksualnej.

„Ktoś z dorosłych namawiał pewnego chłopca, żeby oglądał z nim gazety i filmy tylko dla dorosłych.”

Pierwszym pytaniem dot. tego bloku było pytanie o to czy respondent wie ile jego rówieśnikom zdarzyła się podobna historia jak opisana powyżej. W tym przypadku 3% ankietowanych stwierdziło, że takie sytuacje przydarzyły się większości ze znanych mu rówieśników, natomiast 6% że około połowie. 12% zaznaczyło odpowiedź nie zna wiele takich osób, 52% respondentów zaznaczyło, że nie zna nikogo takiego. Ponownie dużą grupą są osoby, które nie mogły się zdecydować, którą odpowiedź zaznaczyć 26% (Rysunek 36).

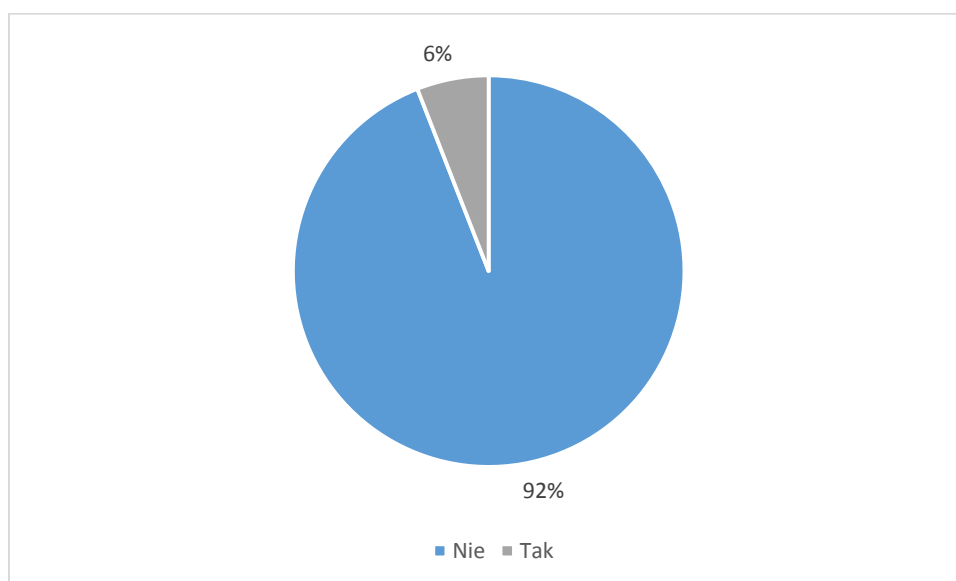
Rysunek 36 BLOK VI: Jak myślisz ilu jest takich Twoich kolegów bądź koleżanek, którym zdarzyło się to co temu chłopcu (N=103).

Źródło: badanie własne

Tylko 6% ankietowanych, jest w stanie przytoczyć taką sytuację ze swojej pamięci, natomiast 92% nie.

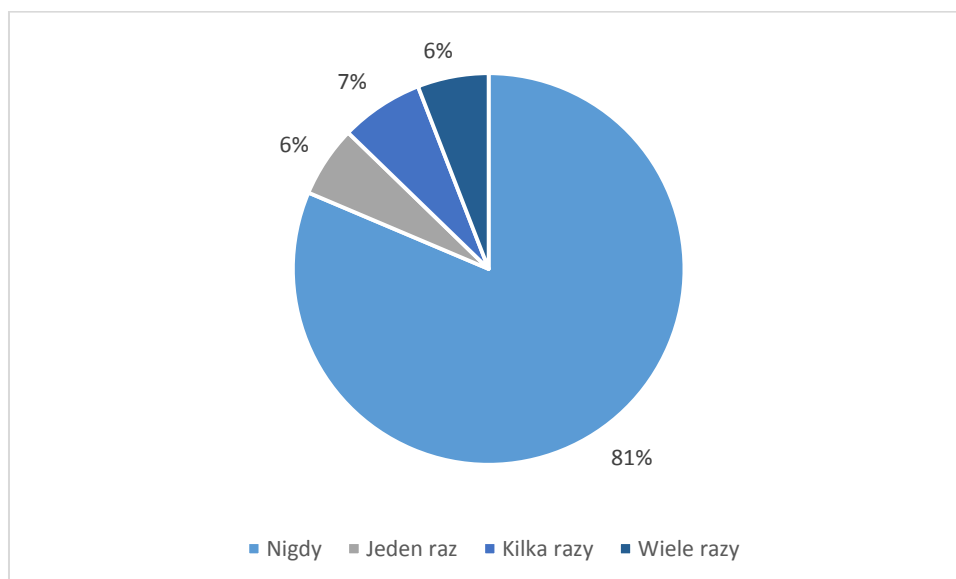
Rysunek 37 BLOK VI: Czy potrafiłbyś/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103).

Źródło: badanie własne

Na pytanie o to czy respondentowi przydarzyła się podobna sytuacja, aż 6% odpowiedziało, że przytrafiło im się to wiele razy, 7% zaznaczyło że doświadczyło czegoś podobnego kilka razy w swoim życiu, 6% że zdarzyło się to raz. Większość jednak stwierdziła, że takiej sytuacji nie doświadczyła (81%) (Rysunek 38).

Rysunek 38 BLOK VI: Czy Tobie zdarzyło się to, coś takiego (N=103).

Źródło: badanie własne

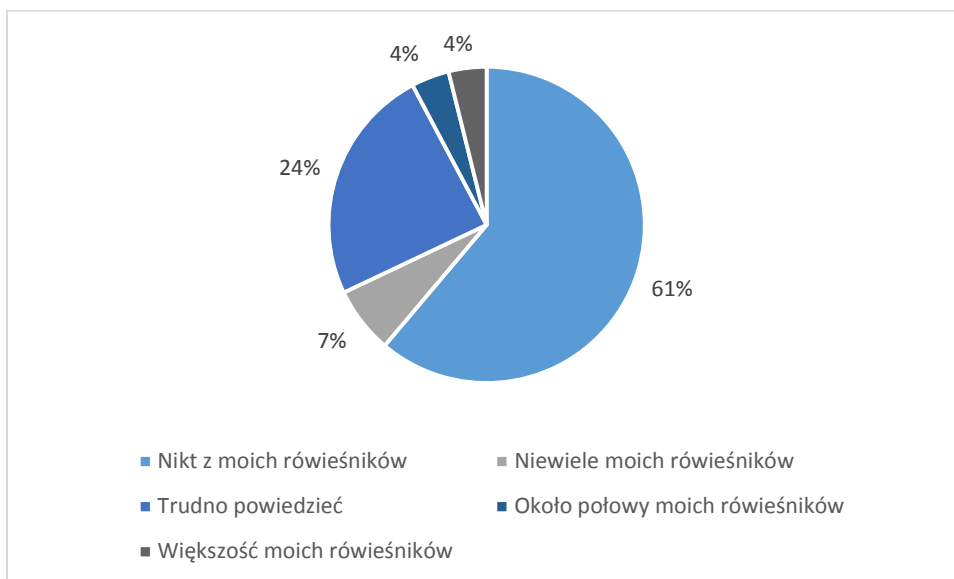
BLOK VII

Blok bezpośrednio odwołujący się do zagadnienia przemocy seksualnej wobec dzieci.

„Pewnej dziewczynce zdarzyło się, że osoba dorosła dotykała jej ciało w sposób wstydlivy i nakłaniał ją, żeby również jego dotykała w taki sam sposób.”

Pierwszym pytaniem było to czy, któremuś ze znajomych przydarzyła się podobna sytuacja.

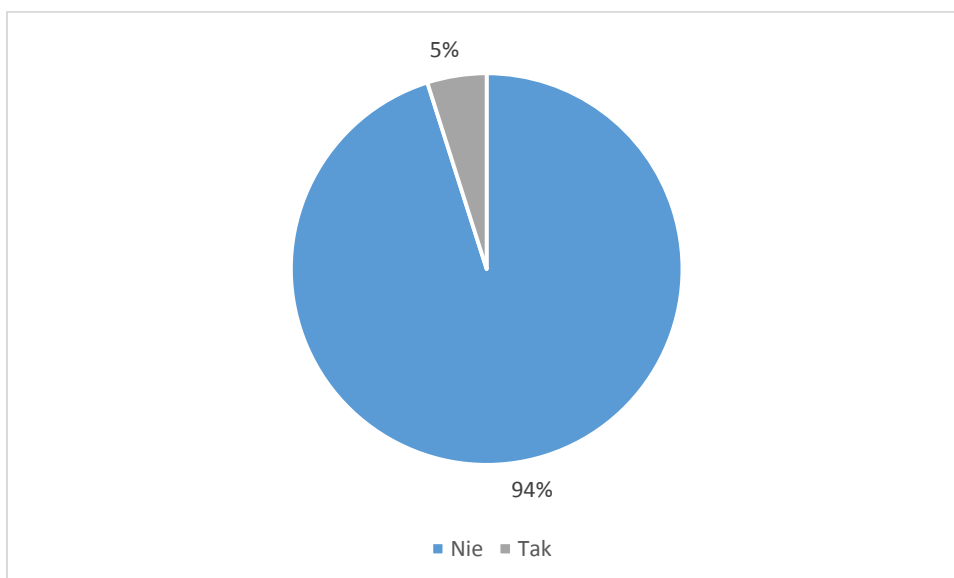
Rysunek 39 BLOK VII: Jak myślisz ilu jest takich Twoich kolegów bądź koleżanek, którym zdarzyło się to, co tej dziewczynce (N=103).

Źródło: badanie własne

Jak wskazują respondenci, co może być niepokojące, aż 4% twierdzi że taka sytuacja przydarzyła się większości rówieśników, 4% że około połowie a 7% że niewiele. Co prawda 61% zaznaczyło, że żaden z rówieśników z jego otoczenia nie doświadczył takiej sytuacji, jednak odpowiedzi tych 8% mogą prowokować do zadania dalszych pytań (Rysunek 39).

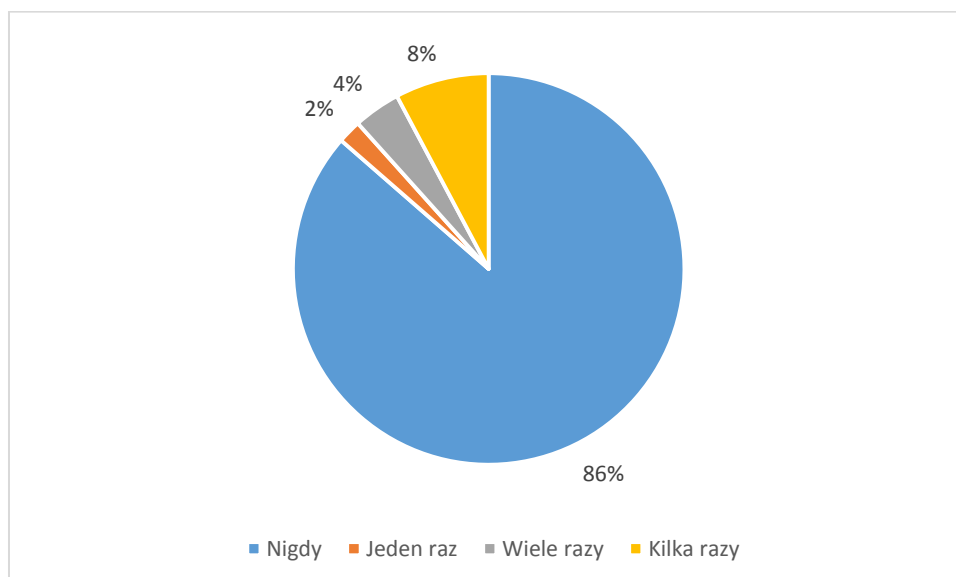
Rysunek 40 BLOK VII: Czy potrafiłbyś/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103).

Źródło: badanie własne

5% badanych jest w stanie przytoczyć z pamięci podobną sytuację, 94% nie (Rysunek 40).

Rysunek 41 BLOK VII: Czy Tobie zdarzyło się to, coś takiego (N=103).

Źródło: badanie własne

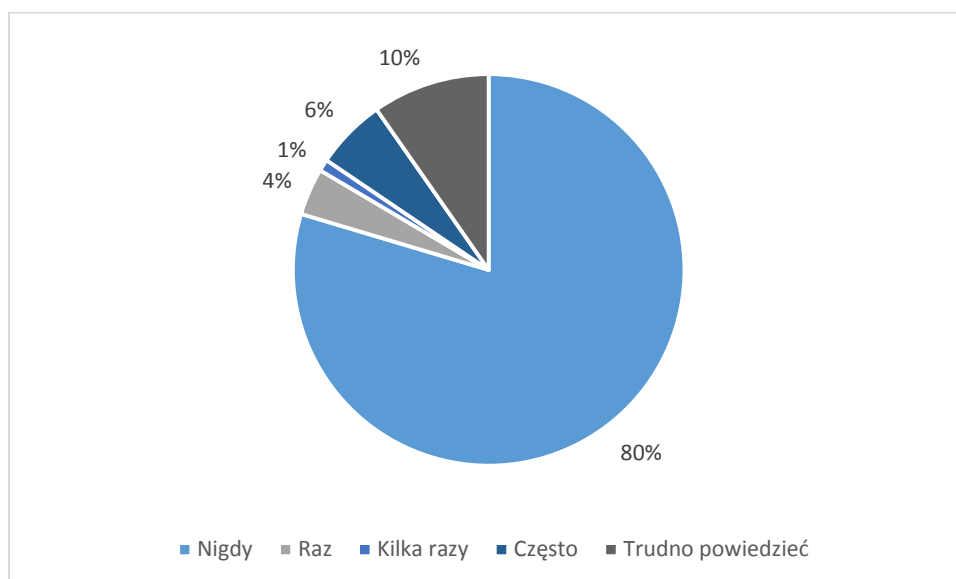
Aż 4% ankietowanych stwierdza, że podobna sytuacja przydarzyła się w ich życiu wiele razy, 2% twierdzi że była to jednorazowa historia natomiast aż 8% zaznaczyło że sytuacja taka miała miejsce kilkakrotnie. 86% respondentów twierdzi, że nigdy taka sytuacja im się nie przydarzyła.

BLOK VIII: PODSUMOWUJĄCY

Przykłady przedstawione w powyższych blokach, są sytuacjami na które szkoła musi szczególnie zwracać uwagę. Większość z przytoczonych tutaj przykładów, może zakończyć się dla dziecka problemami natury psychicznej, które towarzyszyć mu będą do końca życia.

6% ankietowanych twierdzi, że często czuło się pokrzywdzonym, zagrożonym lub nieszczęśliwym z powodu wydarzeń podobnych to przedstawianych w przytoczonych historiach. 1% że kilka razy, natomiast, 4% że na pewno raz, 10% nie potrafiło tego określić a 80% ankietowanych twierdzi, że nigdy takie odczucia im nie towarzyszyły (Rysunek 42).

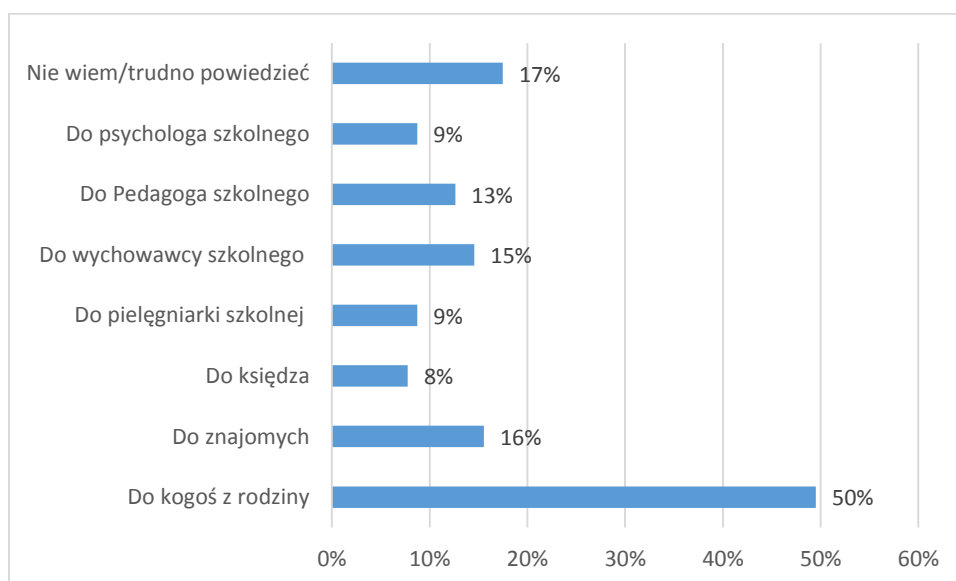
Rysunek 42 BLOK VIII: Czy kiedykolwiek czułeś się pokrzywdzony, zagrożony, nieszczęśliwy z powodu zdarzeń podobnych do przedstawionych w przytoczonych historiach (N=103).

Źródło: badanie własne

Młodzież jednak w jasny sposób potrafi wskazać, do kogo może się udać po pomoc, na pierwszym miejscu z 50% wskazań jest rodzina. Następnie znajomi (16%), Wychowawca (15%) oraz Pedagog szkolny (13%). Najmniej wskazań otrzymała osoba Księdza, bo tylko 8%. Wciąż pozostaje jednak grupa 17% ankietowanych, która nie była w stanie wskazać, do kogo może się udać w poszukiwaniu pomocy. Jest to być może temat który należy wprowadzić do programów profilaktycznych.

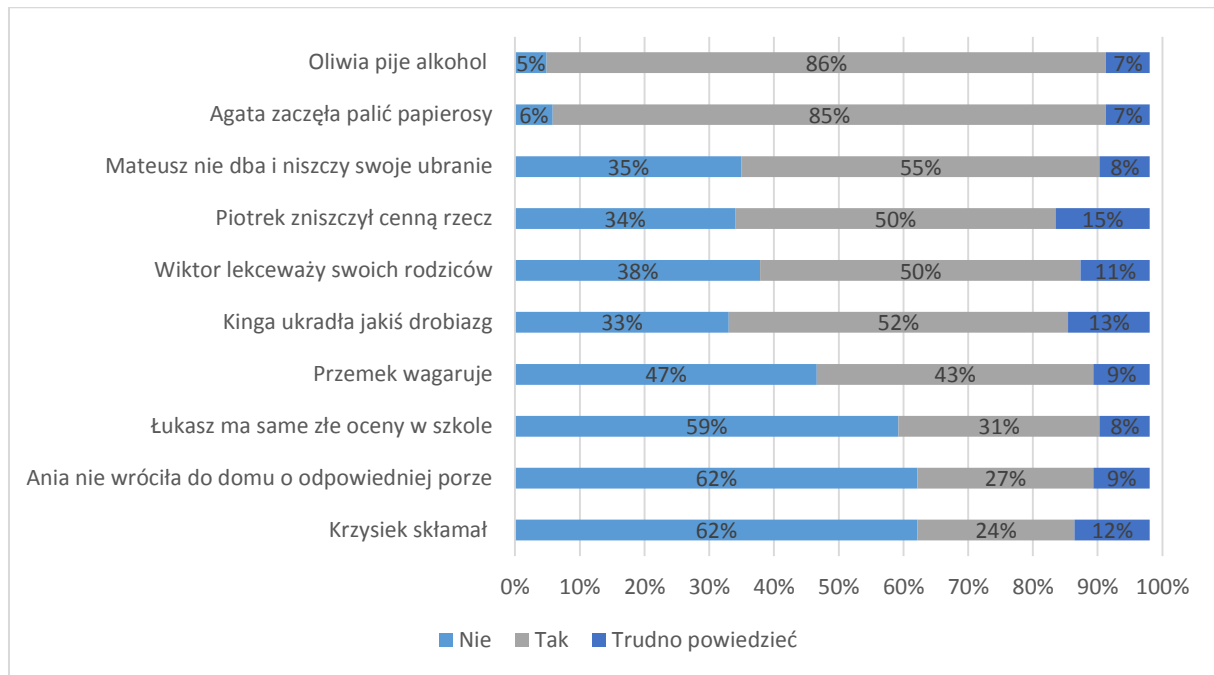
Rysunek 43 BLOK VIII: Do kogo zwróciłbyś się o pomoc gdybyś doświadczył czegoś podobnego (N=103).

Źródło: badanie własne

Pytaniem, które dało bardzo interesujące odpowiedzi było to o ocenę czy rodzice słusznie karzą dzieci w zależności od wagi przewinienia (Rysunek 44). Na przytoczonym poniżej wykresie wyraźnie widać, w jaki sposób przyzwolenie na przemoc fizyczną u badanych dzieci wzrasta wraz z wagą przewinienia.

Rysunek 44 BLOK VIII: Dorośli stosują różne kary. Wiele osób dostało kiedyś w skórę. Jak myślisz, w których z poniższych sytuacji rodzice tych dzieci mogli tak zareagować (N=103)

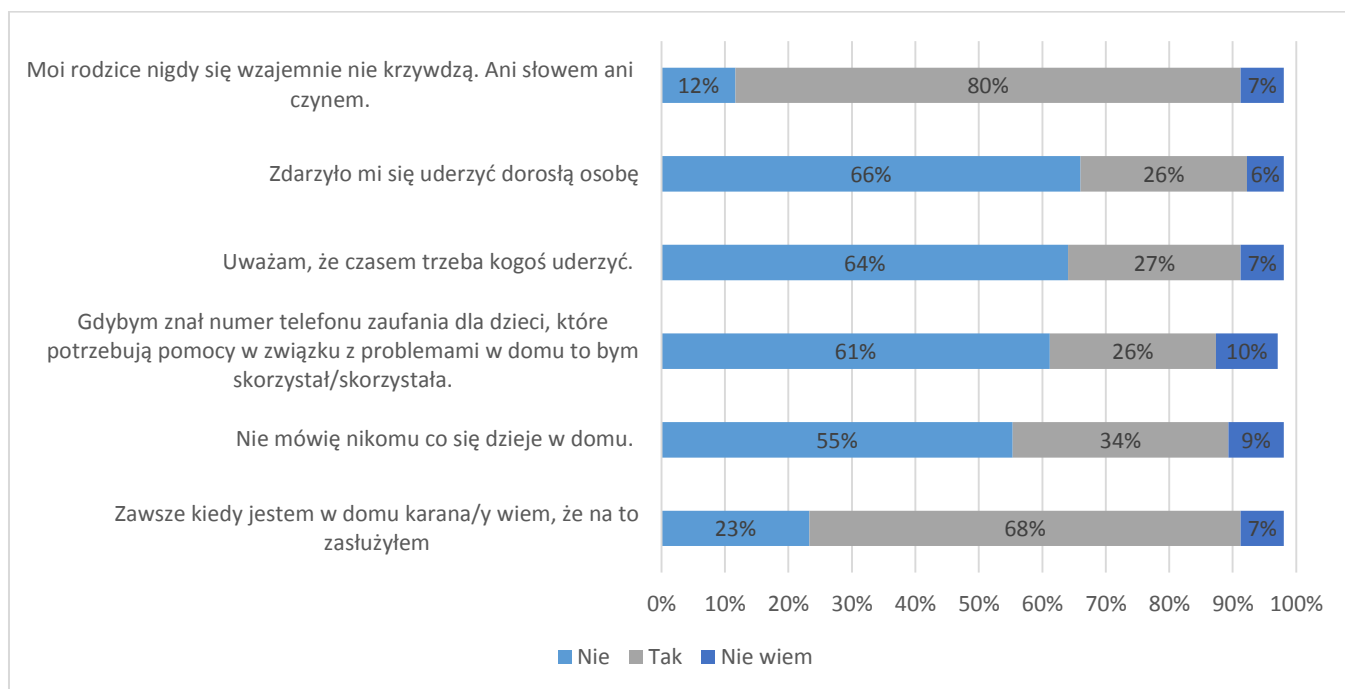

Źródło: badanie własne

Od błahej sprawy jaką może być kłamstwo w której 24% badanych oświadcza że taka kara powinna mieć miejsce, przez lekceważenie rodziców (50% stwierdziło że to odpowiednia kara za takie zachowanie) po wręcz niebezpieczne przewinienia takie jak picie alkoholu, palenie papierosów. W przypadku tych ostatnich przyzwolenie na karę fizyczną wzrasta do prawie 90%.

W ostatnim pytaniu do uczniów szkół podstawowych, zapytano czy zgadzają się z wybranymi twierdzeniami: 80% respondentów uważa, że rodzice nigdy się wzajemnie nie krzywdzą, 66% ankietowanych zdarzyło się uderzyć osobę dorosłą, 64% myśli że czasem należy kogoś uderzyć, 61% gdyby znało numer telefonu zaufania dla dzieci które potrzebują pomocy w związku z problemami rodzinnymi w domu to by z niego skorzystało, 55% ankietowanych oświadcza że nie mówi nikomu co się dzieje w domu a 68% badanych w przypadku kary wie za co ją otrzymało.

Rysunek 45 BLOK VIII: Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem (N=103)

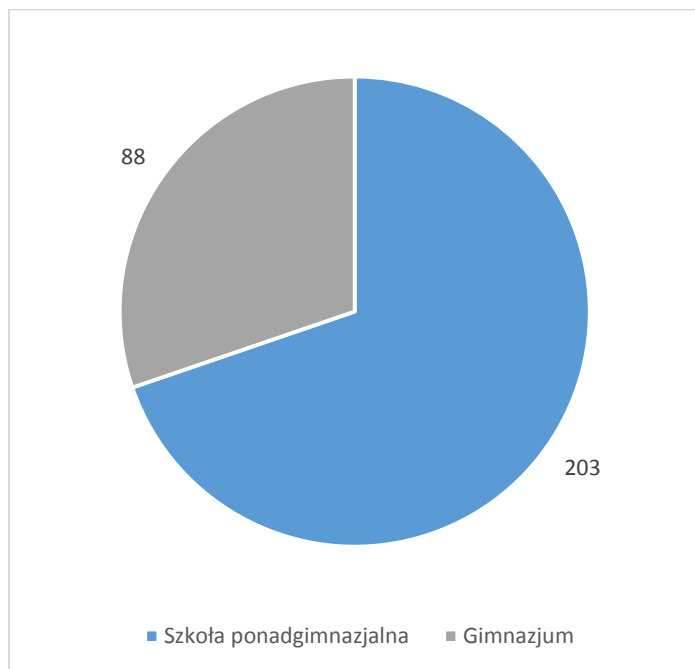

Źródło: badanie własne

2.4. Badanie prowadzone wśród uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych

W badaniach tych wzięło udział 88 uczniów gimnazjów oraz 203 uczniów szkół ponadgimnazjalnych, łącznie 291 ankietowanych.

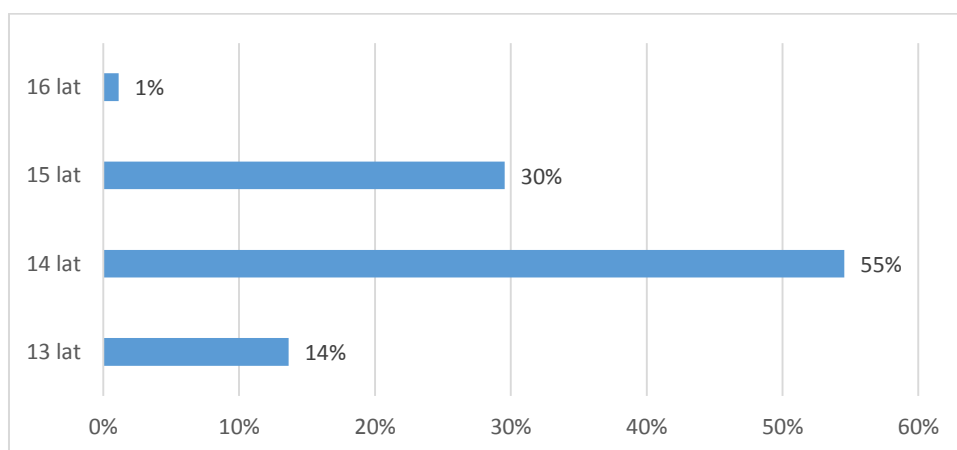
Rysunek 46 Liczba uczniów poszczególnych typów szkół.

Źródło: badanie własne

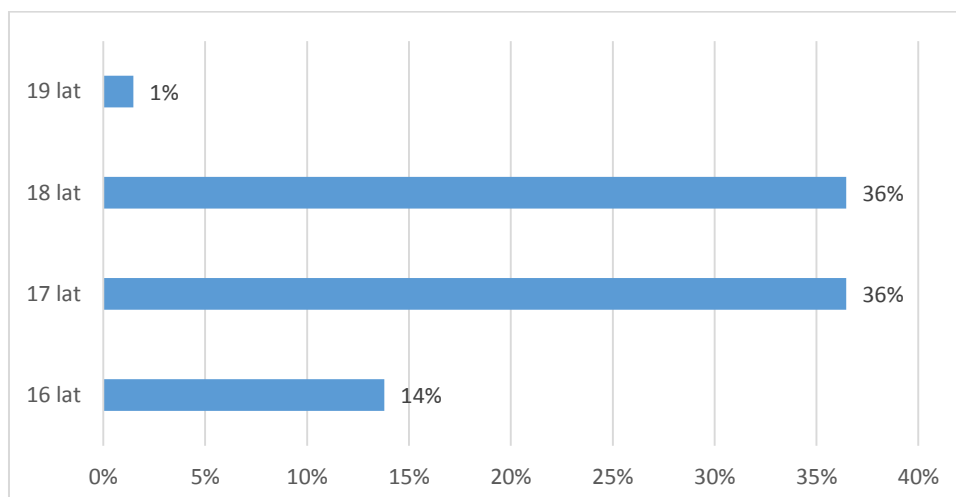
Poniżej wykres przedstawiający strukturę wieku respondentów z gimnazjów (Rysunek 47) oraz szkół ponadgimnazjalnych (Rysunek 48).

Rysunek 47 Wiek dzieci w gimnazjach (N=88).

Źródło: badanie własne

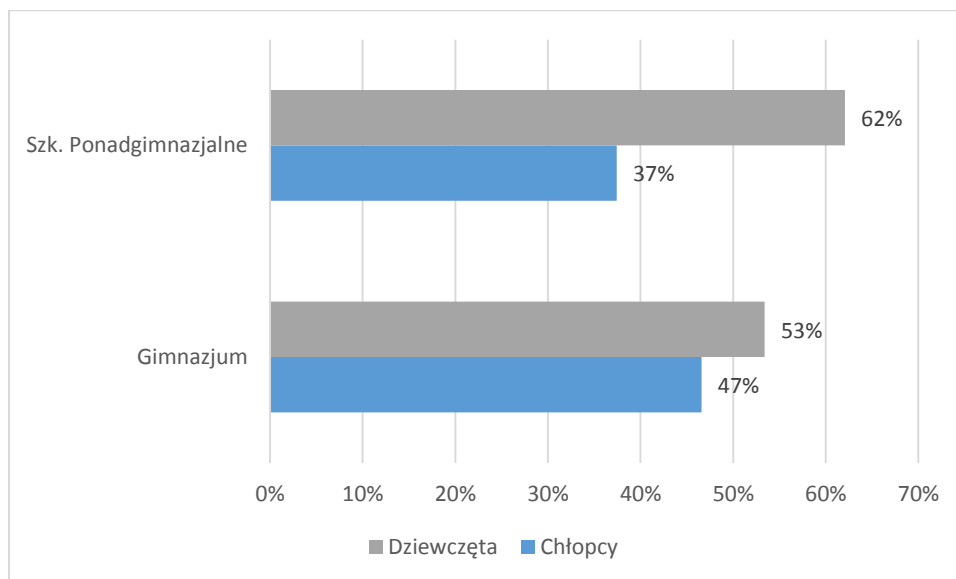
Rysunek 48 Wiek młodzieży w szkołach ponadgimnazjalnych (N=203)

Źródło: badanie własne

Wykres przedstawiający rozkład płci wśród ankietowanych uczniów (Rysunek 49).

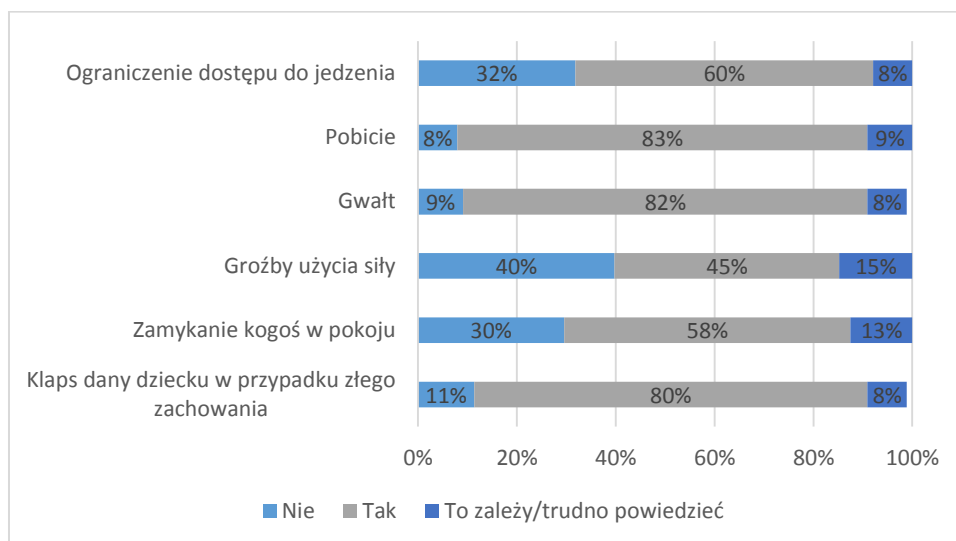
Rysunek 49 Płeć respondentów. (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

Źródło: badanie własne

Starsza młodzież nie wymaga już podejścia objaśniającego do kwestii samej ankiety, a więc większość pytań mogło mieć już charakter bezpośredni. W tym przypadku pytamy uczniów poszczególnych typów szkół o to czym według nich jest przemoc fizyczna (Rysunek 50 i 51).

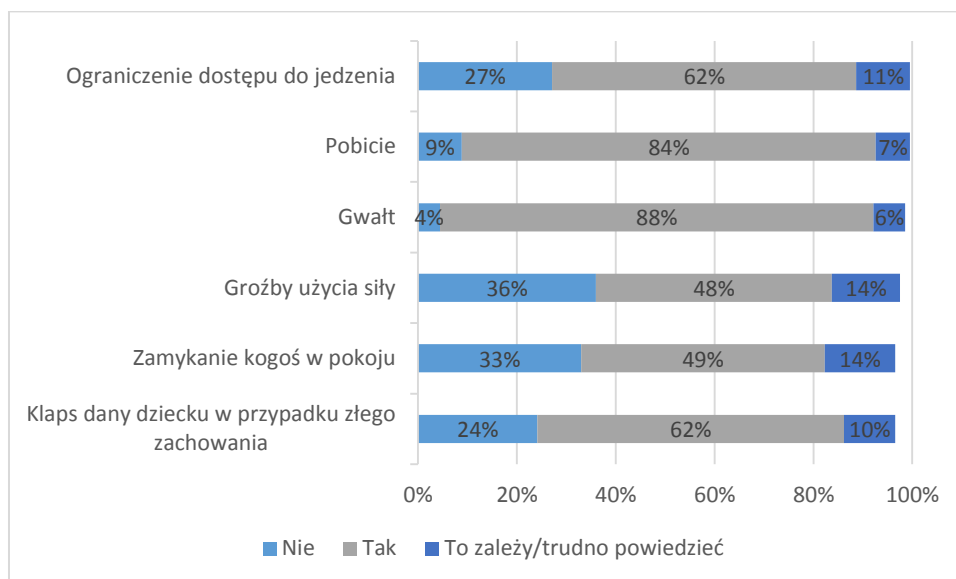
Rysunek 50 Czym wg. Ciebie jest przemoc fizyczna (GIMNAZJUM, N=88).

Źródło: badanie własne

Wyniki dla pytania o przemoc fizyczną (Rysunki 50 i 51) dla poszczególnych typów szkół nie odbiegają zbytnio od siebie. Dla ponad 80% uczniów gimnazjów pobicie oraz gwałt są bezsprzecznie przemocą, tak samo sytuacji przedstawia się w przypadku szkół ponadgimnazjalnych. Interesującym faktem może być, to że dla młodzieży gimnazjalnej 80% uważa klaps dany dziecku za przemoc podczas gdy w przypadku starszych uczniów uważa tak już tylko 62%.

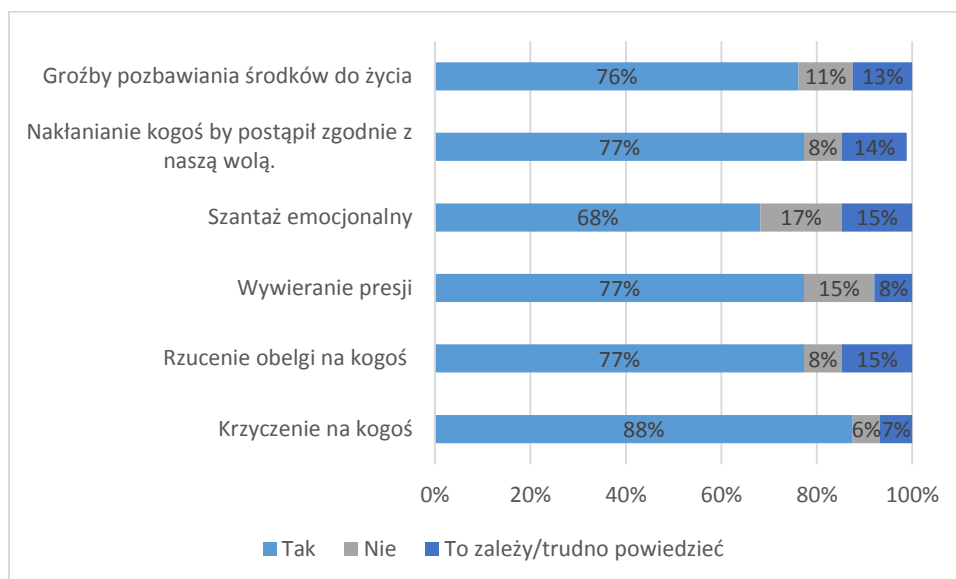
Rysunek 51 Czym wg. Ciebie jest przemoc fizyczna (Szk. ponadgimn., N=203)

Źródło: badanie własne

Kolejne pytanie doszczegółowi problem przemocy psychicznej (Rysunek 52 i 53).

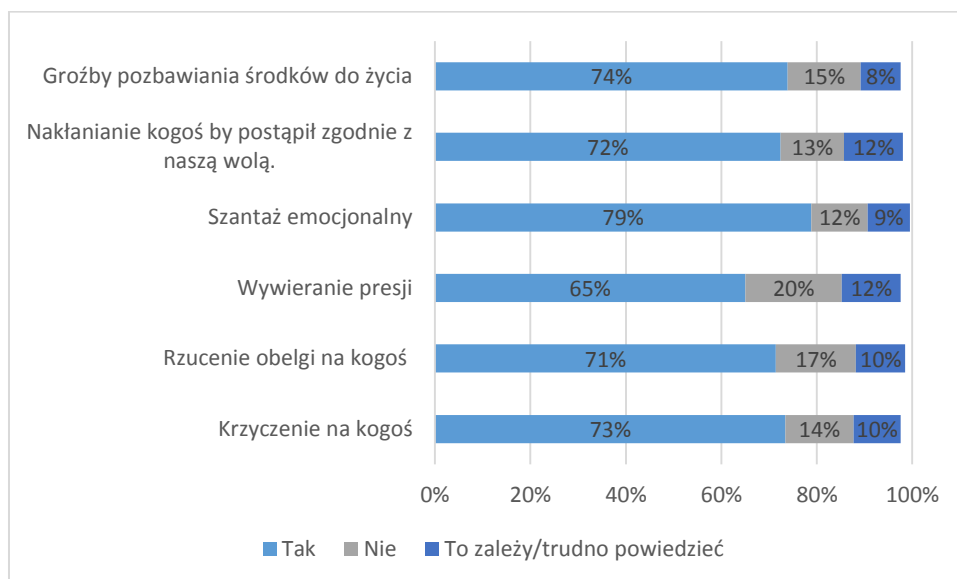
Rysunek 52 Czym według Pana/i jest przemoc psychiczna (Gimnazja, N=88)

Źródło: badanie własne

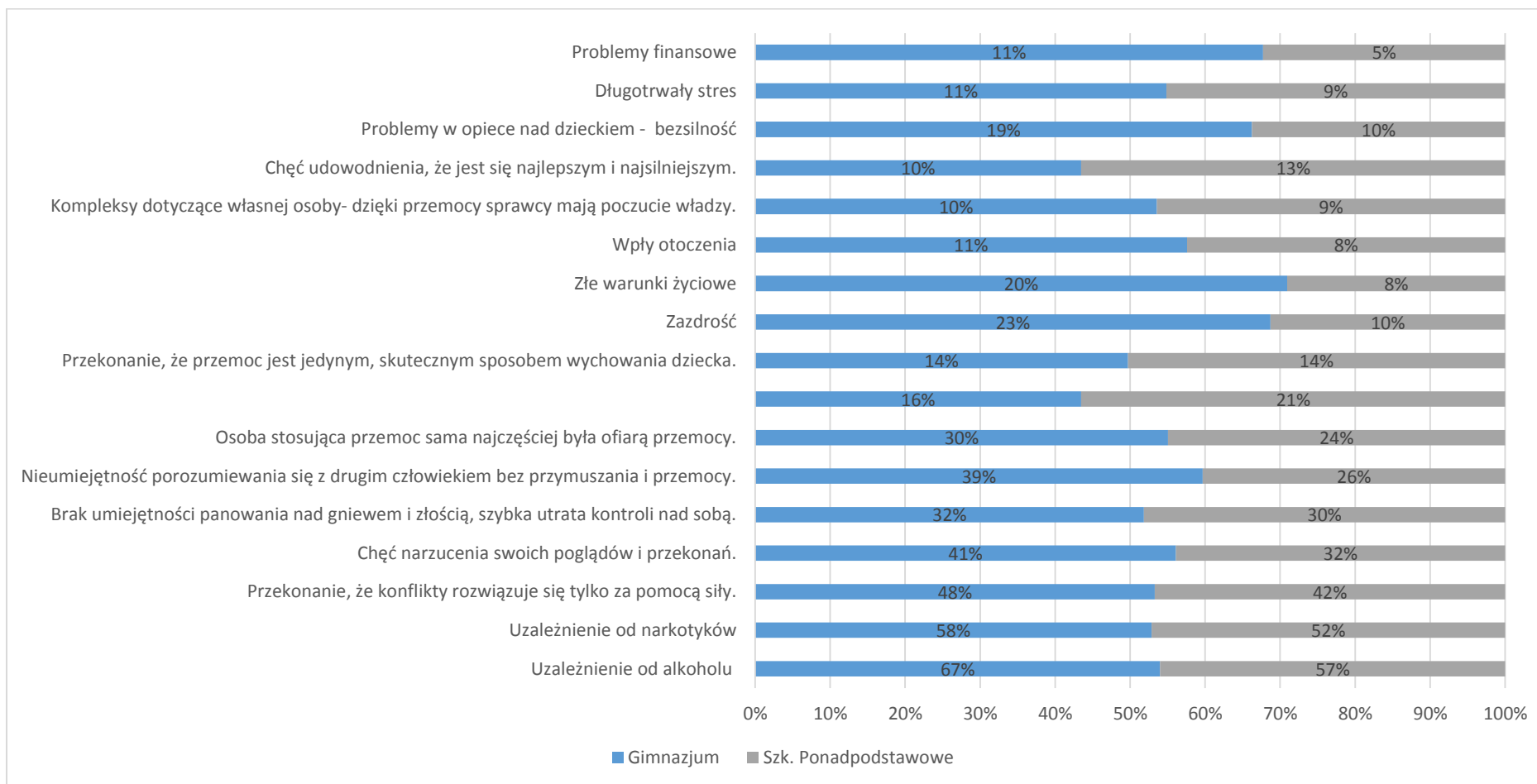
Podobnie jak w przypadku przemocy fizycznej, tak i przy omawianiu przemocy psychicznej nie widać wielkich różnic pomiędzy opiniami uczniów gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych. I tak groźby pozbawienia środków do życia, Nakłanianie do postępowania z naszą wolą, Wywieranie presji, Rzucenie obelgi na kogoś, Krzyczenie na kogoś dla ponad 70% respondentów jest przemocą psychiczną. Wywieranie presji w obu przypadkach uzyskało poniżej 70% wskazań, odpowiednio dla gimnazjów 68% oraz dla szkół ponadgimnazjalnych 65%.

Rysunek 53 Czym według Pana/i jest przemoc psychiczna (Szk. ponagimn., N=203)

Źródło: badanie własne

Rysunek 54 Jakie są Twoim zdaniem główne przyczyny przemocy w rodzinie, (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

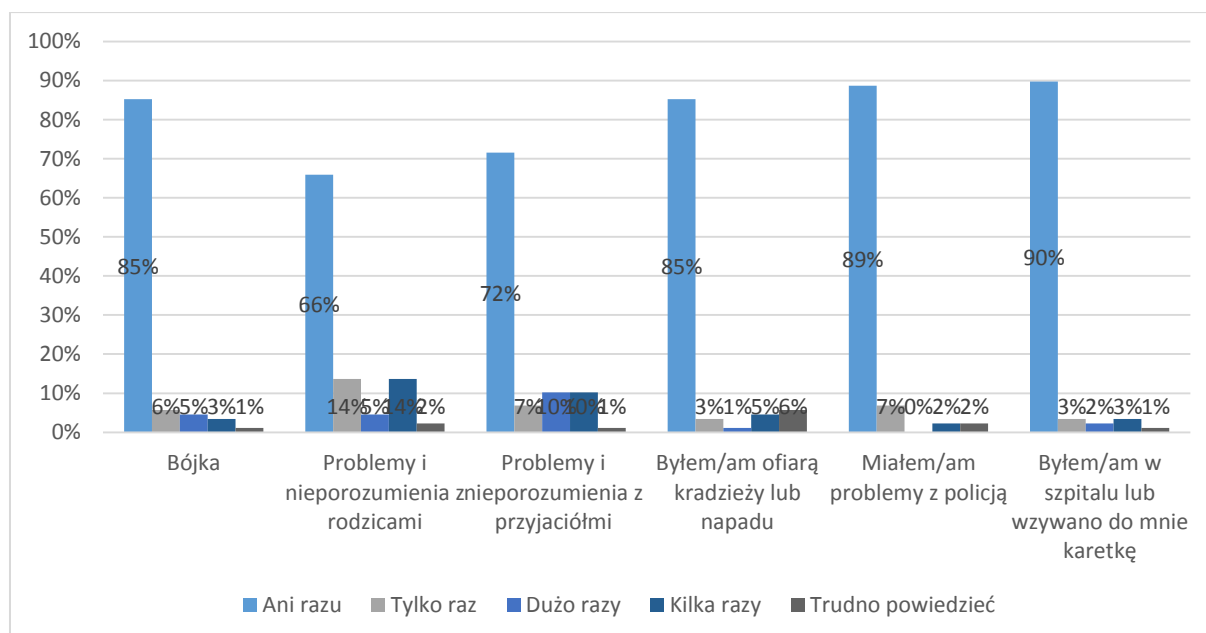

Źródło: badanie własne

Podobnie jak w przypadku poprzednich odpowiedzi, tak i tutaj do pytania o główne przyczyny przemocy w rodzinie rozbieżności w odpowiedziach pomiędzy uczniami gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych są niewielkie. Interesujące różnice powstają przy takich powodach przemocy jak: Zazdrość – gimnazja 23% i szk. Ponadgimnazjalne tylko 10%, złe warunki życiowe – gimnazjum 20% i szk. Ponadgimnazjalne tylko 8% oraz Problemy w opiece nad dzieckiem - bezsilność – gimnazjum 19% i szk. Ponadgimnazjalne tylko 10%. Różnice te, mimo że w ogólnej perspektywie niewielkie wynikają zapewne z dojrzałości emocjonalnej starszej młodzieży dającej inną perspektywę na przyszłe życie (Rysunek 54).

Z punktu widzenia diagnostycznego warto ocenić, jak w przeciągu ostatniego roku funkcjonowali respondenci, aby osiągnąć ten cel w ankiecie zapytano o to ile razy w przeciągu ostatnich 12 mc uczestniczyli w konkretnych zdarzeniach (Rysunek 55 oraz 56).

Rysunek 55 Ile razy w ciągu ostatnich 12 mc zdarzyło Ci się uczestniczyć w następujących zdarzeniach (Gimnazjum, N=88).

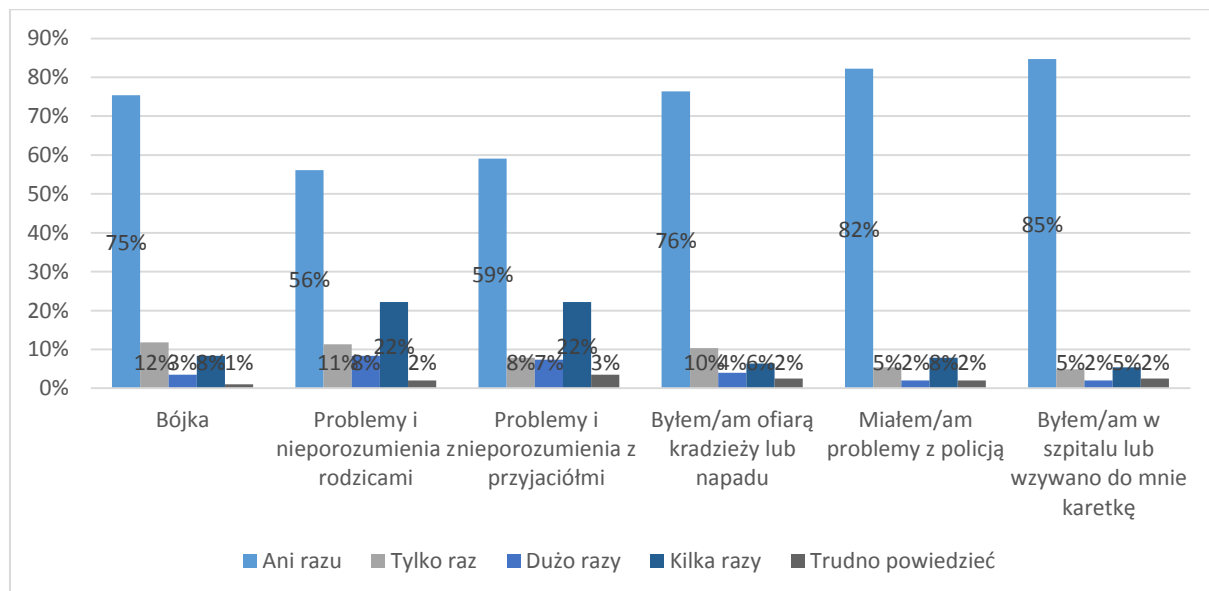

Źródło: badanie własne

Porównując wykresy nr 55 i 56, przedstawiające to ile razy w ciągu ostatniego roku respondenci uczestniczyli w wybranych zdarzeniach pokazuje nie wielką różnicę pomiędzy grupą gimnazjalistów a uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Różnice jakie występują nie są duże, są jednak na niekorzyść starszej młodzieży. W przypadku odpowiedzi twierdzącej (dużo razy, kilka razy, tylko raz) w większości uczniowie szkół ponadgimnazjalnych zaznaczali je częściej i tak np. odpowiedź „Kilka razy”: Bójka –gimnazja 3%, szk. ponadgimnazjalne 8% , Problemy i nieporozumienia z rodzicami –gimnazja 14%, szk. Ponadgimnazjalne 22%, Problemy i nieporozumienia z przyjaciółmi –gimnazja 10%, szk.

ponadgimnazjalne 22%. Wobec tych drobnych różnic, istotnym faktem jest to, że od 65% do nawet 90% wszystkich badanych w obu grupach nigdy nie brało udziału w żadnym ze wskazanych zdarzeń.

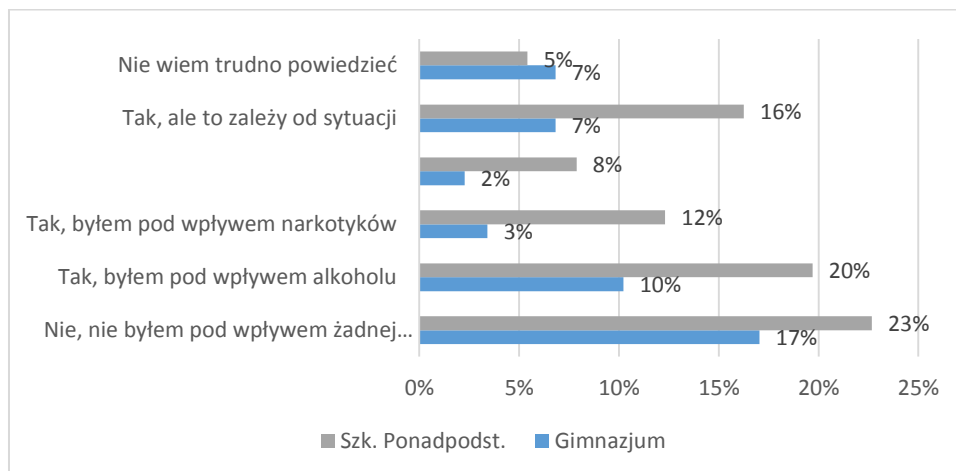
Rysunek 56 Ile razy w ciągu ostatnich 12 mc zdarzyło Ci się uczestniczyć w następujących zdarzeniach (Szk. ponadgimnazjalne, N=203)

Źródło: badanie własne

Kolejny wykres przedstawia zestawienie odpowiedzi na pytanie o to czy gdy respondentowi przydarzyła się któraś w powyższych sytuacji (Rysunek 55 i 56) znajdował się pod wpływem substancji psychoaktywnych. W tym przypadku różnice pomiędzy uczniami gimnazjów i szk. ponadgimnazjalnych okazały się duże. W przypadku odpowiedzi „Tak, byłem pod wpływem alkoholu” stosunek jest bardzo ciekawy: 10% gimnazjalistów wobec 20% uczniów starszych. Sytuacja jest jeszcze bardziej wyraźna w przypadku pytania dotyczącego narkotyków gdzie tę odpowiedź odpowiednio zaznaczyło 3% gimnazjalistów i 12% uczniów starszych. Odpowiedź dotycząca przebywania pod wpływem obu środków psychoaktywnych na raz również jest interesująca – gimnazjaliści 2%, uczniowie starsi 8%.

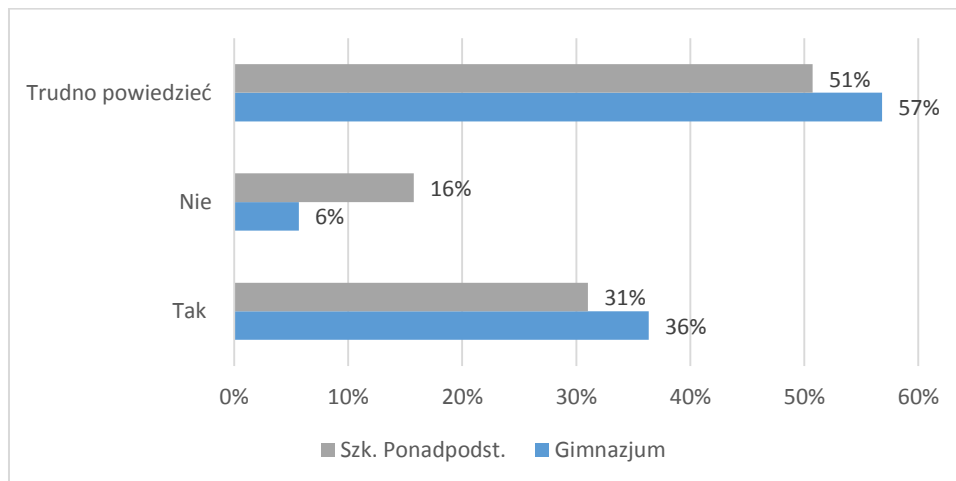
Rysunek 57 Jeśli zdarzyła Ci się któraś z powyższych sytuacji to czy byłeś wtedy pod wpływem jakiejś substancji psychoaktywnej, takiej jak alkohol, albo narkotyki (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).

Źródło: badanie własne

W przypadku pytania o to czy uczniowie byli świadkami przemocy w swoim otoczeniu, bardzo zbliżone grupy wśród gimnazjalistów i uczniów szkół ponadgimnazjalnych odpowiedziały na to pytanie twierdząco (Gimnazjaliści 36% i uczniowie starsi 31%). Podobnie obie grupy zgadzają się w przypadku odpowiedzi „Trudno powiedzieć” (Rysunek 58)

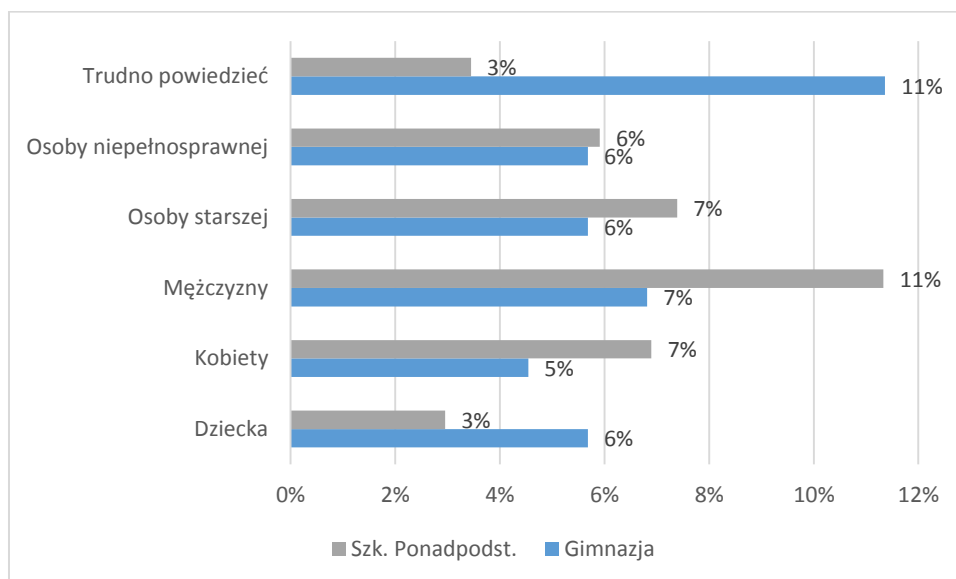
Rysunek 58 Czy zaobserwowałeś/łaś przemoc w swoim otoczeniu, (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

Źródło: badanie własne

Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych częściej występowali, jako świadkowie przemocy, jedynie w przypadku przemocy wobec dziecka gimnazjaliści odpowiadali częściej (6% wobec 3% uczniów starszych). Gimnazjaliści mieli też więcej wątpliwości w tej kwestii zaznaczając „Trudno powiedzieć” – aż 11% (Rysunek 59).

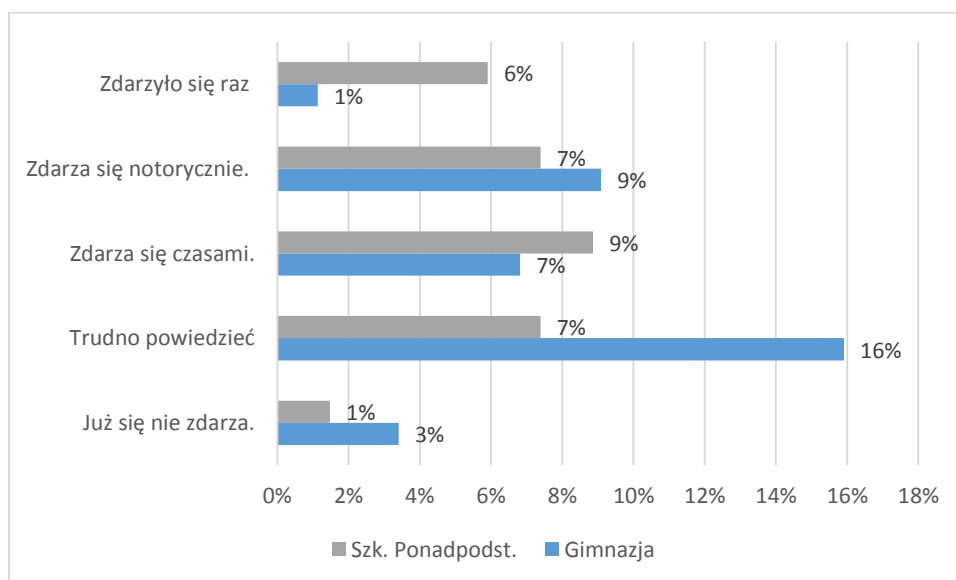
Rysunek 59 Jeśli tak to wobec kogo, (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

Źródło: badanie własne

Różnice procentowe pomiędzy odpowiedziami uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych ponownie nie odbiegają od siebie w przypadku pytania dotyczącego bycia świadkiem przemocy w swoim otoczeniu (Rysunek 60). Tutaj również ponownie gimnazjaliści mają więcej wątpliwości i zaznaczają odpowiedź „Trudno powiedzieć” ponad dwukrotnie częściej (16%).

Rysunek 60 Jak często zdarza Ci się zaobserwować przemoc w swoim otoczeniu. (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

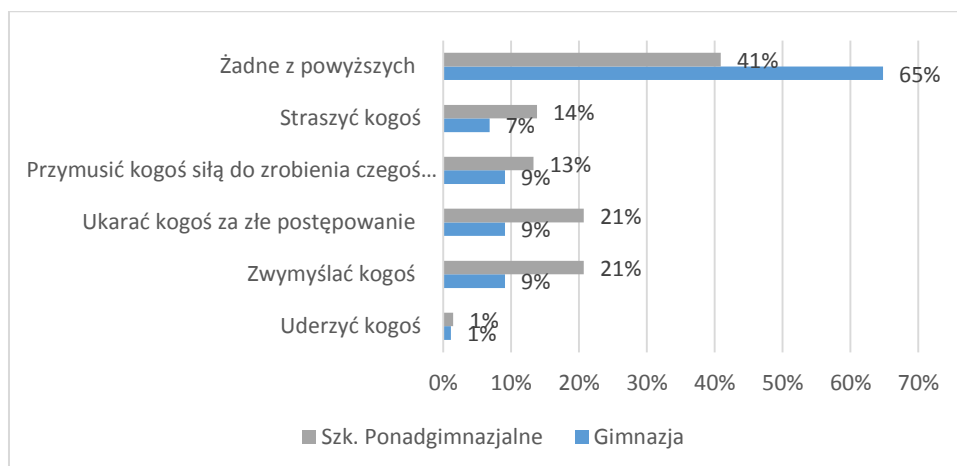

Źródło: badanie własne

Starsi uczniowie dużo częściej niż gimnazjaliści deklarują, że zdarzyło im się stracić nad sobą panowanie (Rysunek 61). Nawet dwukrotnie częściej zdarzało

im się: Ukarać kogoś za złe postępowanie 21%, Zwymyślać kogoś 21%, Straszyc kogoś 14%.

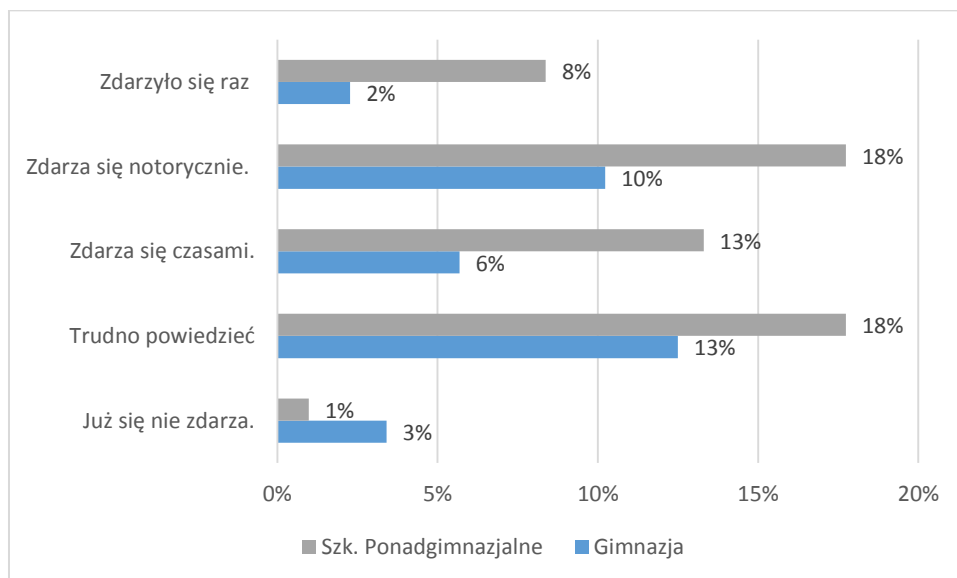
Rysunek 61 Czy zdarzyło Ci się stracić panowanie nad sobą i... (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

Źródło: badanie własne

Uczniom szkół ponadgimnazjalnych zdecydowanie częściej przydarzają się wyżej opisane sytuacje, aż 18% twierdzi, że zdarza im się notorycznie stracić nad sobą panowanie (wobec tylko 10% u gimnazjalistów) (Rysunek 62).

Rysunek 62 Jeśli zdarzyła ci się któraś z powyższych sytuacji to jak często się zdarza, (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

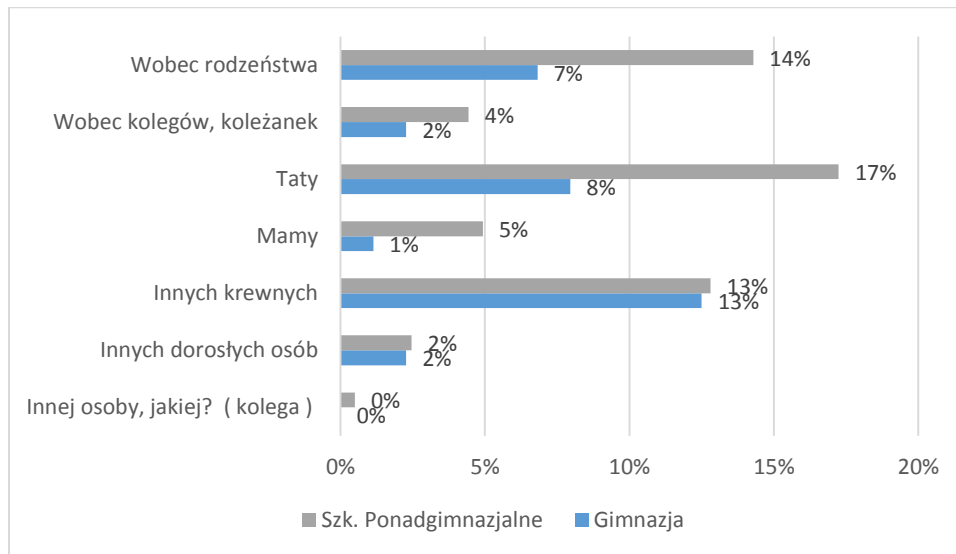

Źródło: badanie własne

Podobnie jak w poprzednim pytaniu, uczniowie szkół ponadgimnazjalnych zdecydowanie częściej zznacznali odpowiedzi dotyczące przemocy. Dwukrotnie

częściej zdarza im się stosować przemoc wobec rodzeństwa 14% i kilkakrotnie częściej wobec rodziców (wobec matki 5%, ojca 17%) (Rysunek 63).

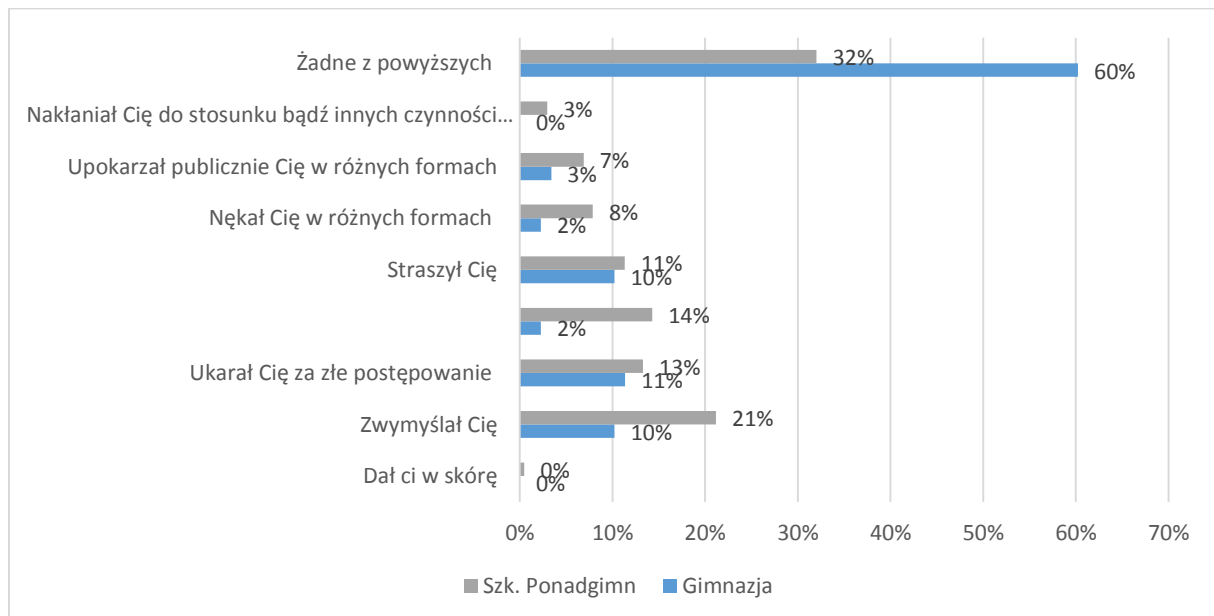
Rysunek 63 Wobec kogo najczęściej dopuszczasz się, bądź dopuszczales/łaś takich zachowań (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

Źródło: badanie własne

Gdy pytani o to czy ktoś ich skrzywdził, w większości gimnazjaliści zaznaczają „Żadne z powyższych” (60%), we wszystkich formach przemocy wymienionych w Rysunku 64 przeważają uczniowie szkół ponadgimnazjalnych.

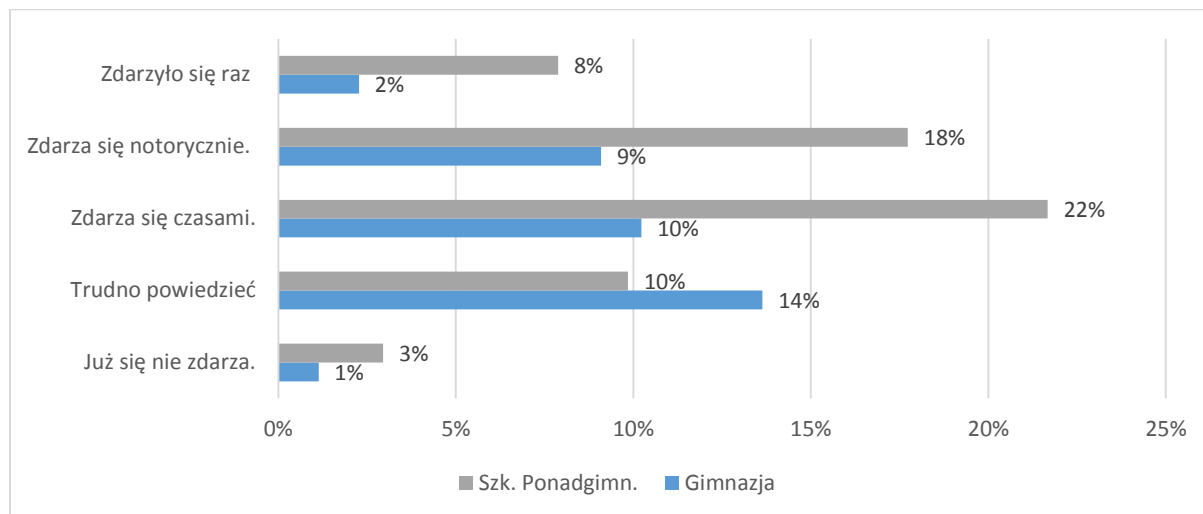
Rysunek 64 Czy zdarzyło Ci się, że ktoś Cię skrzywdził? Zaznacz te formy, które Ci się przydarzyły z poniższej listy (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).

Źródło: badanie własne

Również w przypadku częstotliwości wyżej wymienionych sytuacji starsi uczniowie niechętnie przodują (Rysunek 65). W porównaniu z gimnazjalistami zdecydowanie częściej zaznaczali wszystkie twierdzące odpowiedzi: Zdarza się notorycznie 18%, Zdarza się czasami 22%, Zdarzyło się raz 8%.

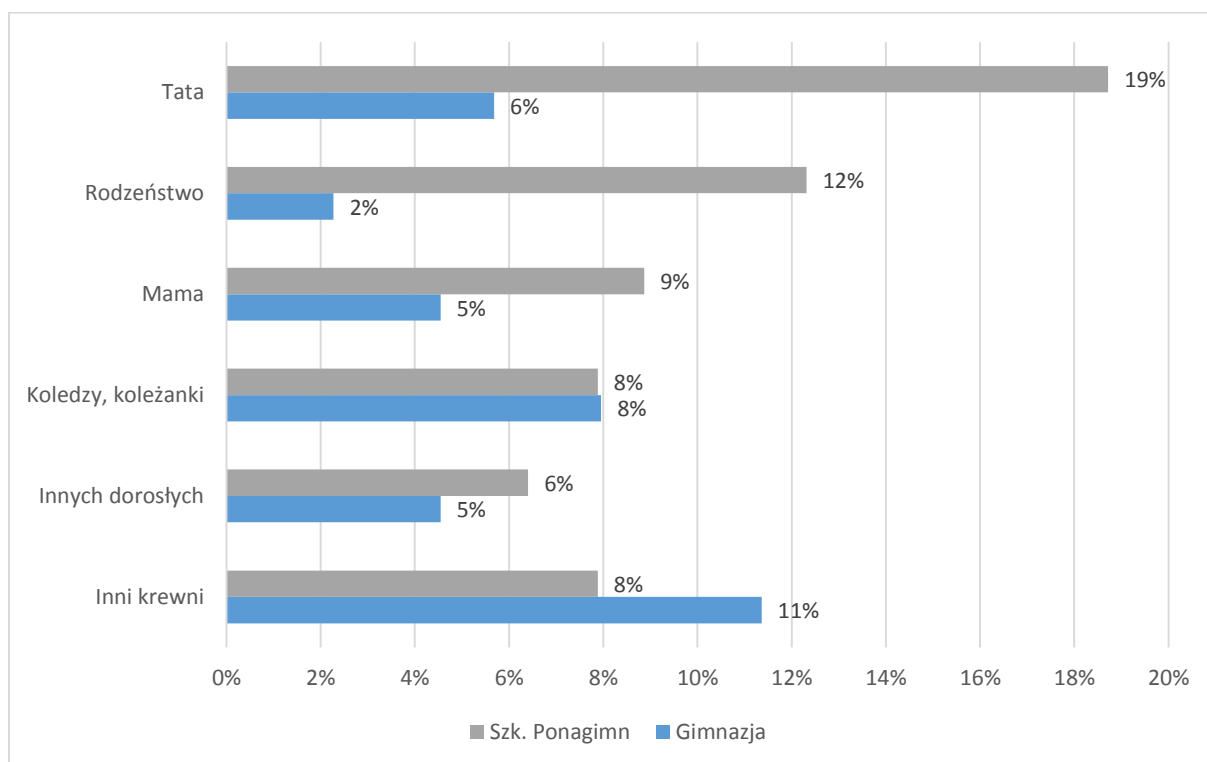
Rysunek 65 Jeśli zdarzyła się Ci któraś bądź któreś z powyższych sytuacji to jak często się ona zdarza, one zdarzają, (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).

Źródło: badanie własne

Najczęściej sprawcą omawianej w tym przypadku przemocy dla uczniów starszych był ojciec (19%), natomiast dla gimnazjalistów nieznacznie częściej byli to koledzy i koleżanki (8%), co ciekawe dokładnie tyle samo zaznaczeń było w tym przypadku ze strony uczniów szkół ponadgimnazjalnych (Rysunek 66). Dla tej grupy drugim z kolei sprawcą przemocy było rodzeństwo 12%, trzecim natomiast matka 9%.

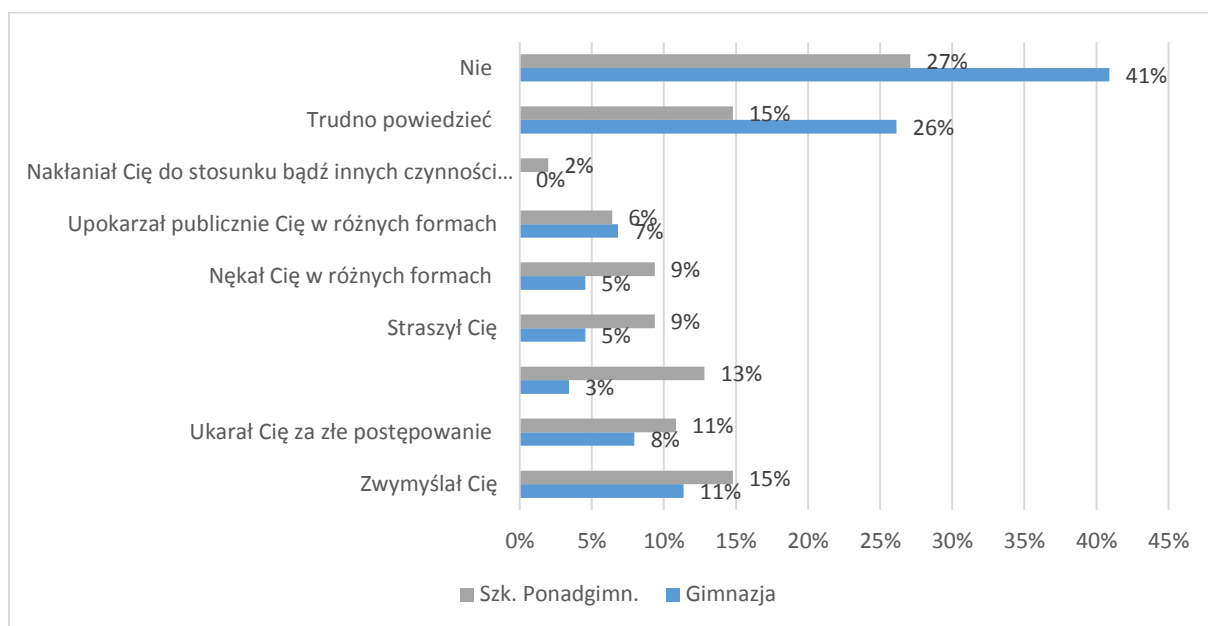
Rysunek 66 Kto najczęściej jest sprawcą sytuacji przemocowych, bądź dopuszczał się takich zachowań wobec Ciebie (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).

Źródło: badanie własne

Duża grupa respondentów twierdzi, że wymienionych powyżej sytuacji nie doświadczyły w dzieciństwie (gimnazjaliści 41%, starsi uczniowie 27%) (Rysunek 67). Jednak wg. odpowiedzi zawartych na poniższym wykresie, wiele spośród respondentów doświadczało takich sytuacji będąc dzieckiem. W tej kwestii, częściej tak jak poprzednio doświadczenia takie mają uczniowie szkół ponadgimnazjalnych.

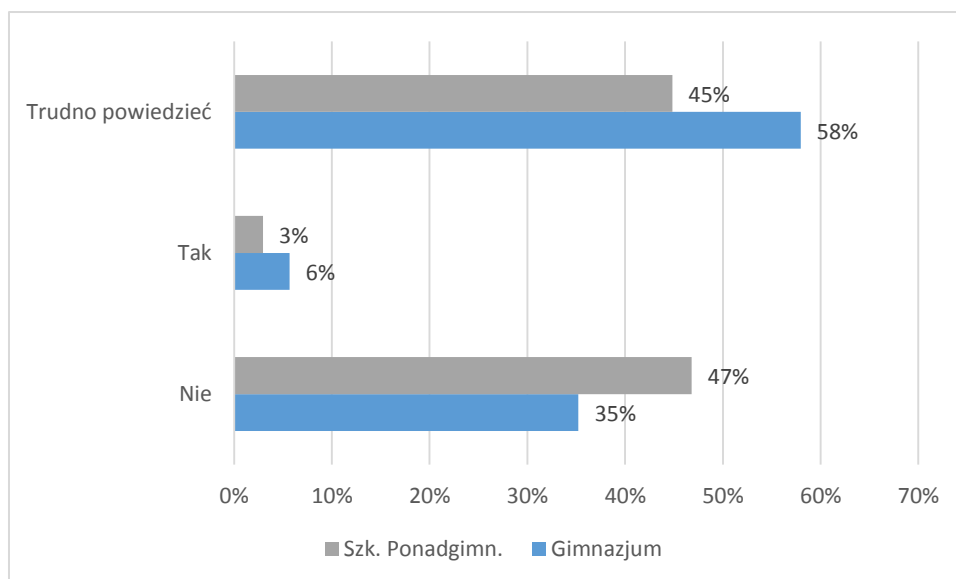
Rysunek 67 Czy któreś z wymienionych w poprzednim pytaniu zdarzeń doznałeś/łaś w dzieciństwie (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

Źródło: badanie własne

Jedynie w najbliższym otoczeniu 3% starszych uczniów i 6% gimnazjalistów jest osoba określona, jako uzależniona od alkoholu. Jednak 45% uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz 58% gimnazjalistów nie jest pewna swojej odpowiedzi i zaznacza „Trudno powiedzieć”. Pewnych tego, że nie ma w ich otoczeniu takiej osoby jest 47% starszych uczniów oraz 35% młodszych.

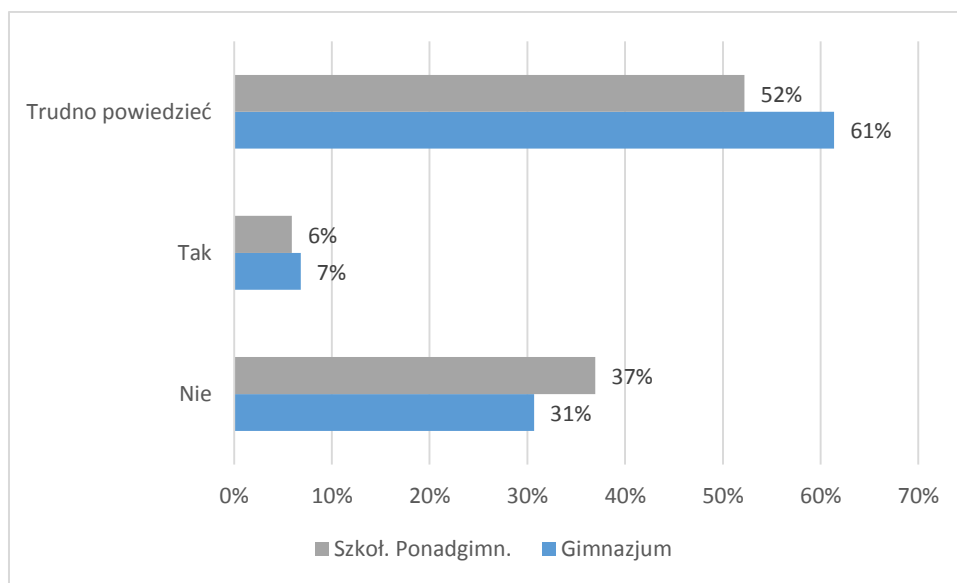
Rysunek 68 Czy w twoim najbliższym otoczeniu jest osoba uzależniona od alkoholu (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

Źródło: badanie własne

Podobnie sytuacja ma się w przypadku osoby uzależnionej od narkotyków, z tym że tutaj delikatnie wzrasta procent osób niepewnych swej odpowiedzi, które zaznaczyły „Trudno powiedzieć” (Gimnazjum – 61%, Szkoła ponadgimnazjalna – 52%). W przypadku uczniów starszych i gimnazjalistów odpowiednio 6% i 7% twierdzi, że taka osoba żyje w ich najbliższym otoczeniu (Rysunek 69).

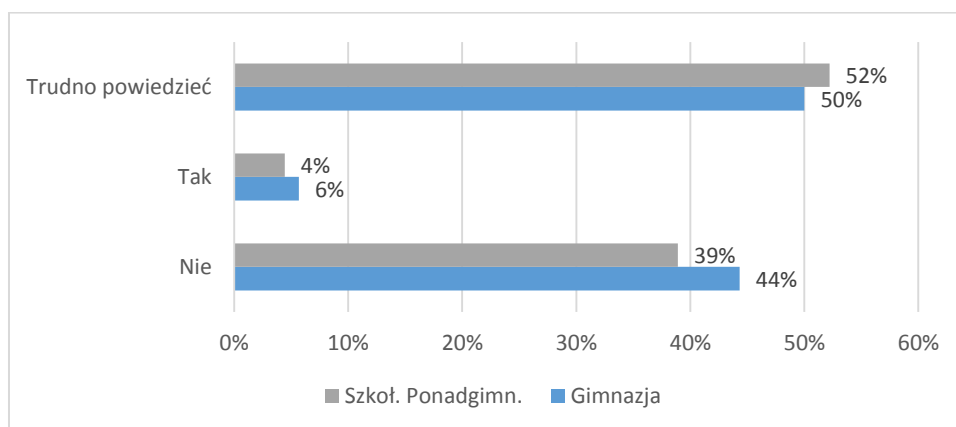
Rysunek 69 Czy w twoim najbliższym otoczeniu jest osoba uzależniona od narkotyków (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

Źródło: badanie własne

Podobny procent twierdzi, że doświadczył przemocy ze strony osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych (Gimnazjum – 6%, Szkoła ponadgimnazjalna – 4%). Ponad połowa ankietowanych w obu przypadkach nie jest pewna swojej odpowiedzi (Trudno powiedzieć: Gimnazjum – 50%, Szkoła ponadgimnazjalna – 52%) (Rysunek 70).

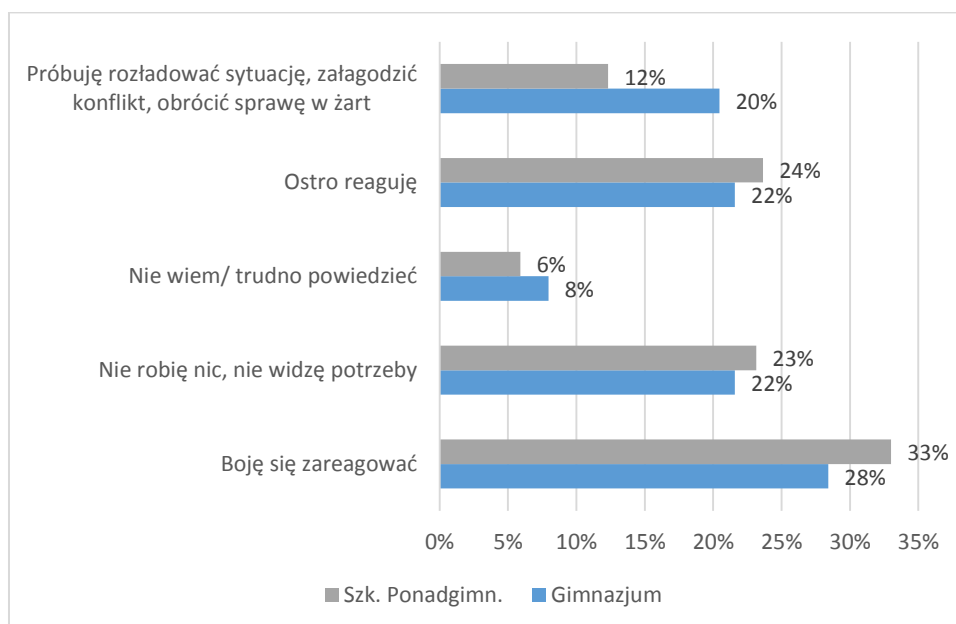
Rysunek 70 Czy doświadczył/a Pan/Pani przemocy od osób uzależnionych od alkoholu bądź innych substancji psychoaktywnych

Źródło: badanie własne

Odpowiedzi dotyczące reakcji uczniów na akty przemocy są bardzo zróżnicowane. W przypadku racjonalnego rozwiązania, jakim jest załagodzenie konfliktu przeważają gimnazjaliści (20%) natomiast, jeżeli chodzi o strach przed reakcją na sytuację przemocy zarejestrowano więcej odpowiedzi starszych uczniów (33%). W takiej sytuacji widać jednak, że uczniowie mają bardziej wyrobione zdanie na temat swoich reakcji ponieważ tylko 8% gimnazjalistów i 6% uczniów szkół ponadgimnazjalnych stwierdziło że nie wie jak reaguje na akty przemocy.

Rysunek 71 Jak reagujesz na akty przemocy (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).

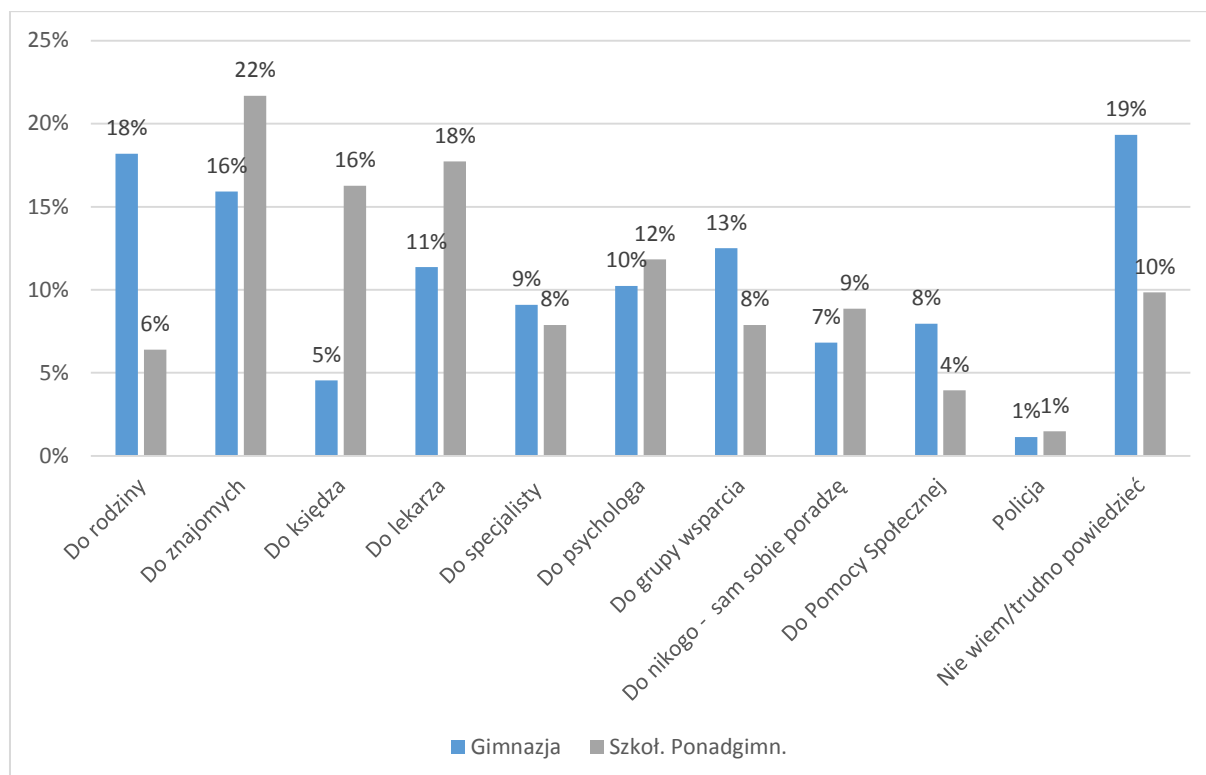

Źródło: badanie własne

Większość badanych uczniów nie miałyby problemu z określeniem osoby, do której zgłosiliby się o pomoc w pierwszej kolejności, gdyby problem przemocy w rodzinie dotyczył właśnie ich (Rysunek. U gimnazjalistów najczęściej wskazań uzyskała rodzina (18%) i znajomi (16%) – w przypadku gimnazjalistów duża grupa, bo aż 18% nie wiedziało by gdzie się zgłosić. W przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych na pierwszym miejscu są znajomi (22%), następnie lekarz (18%) oraz ksiądz (16%). Jedynie 10% starszych uczniów nie wiedziałoby gdzie się udać.

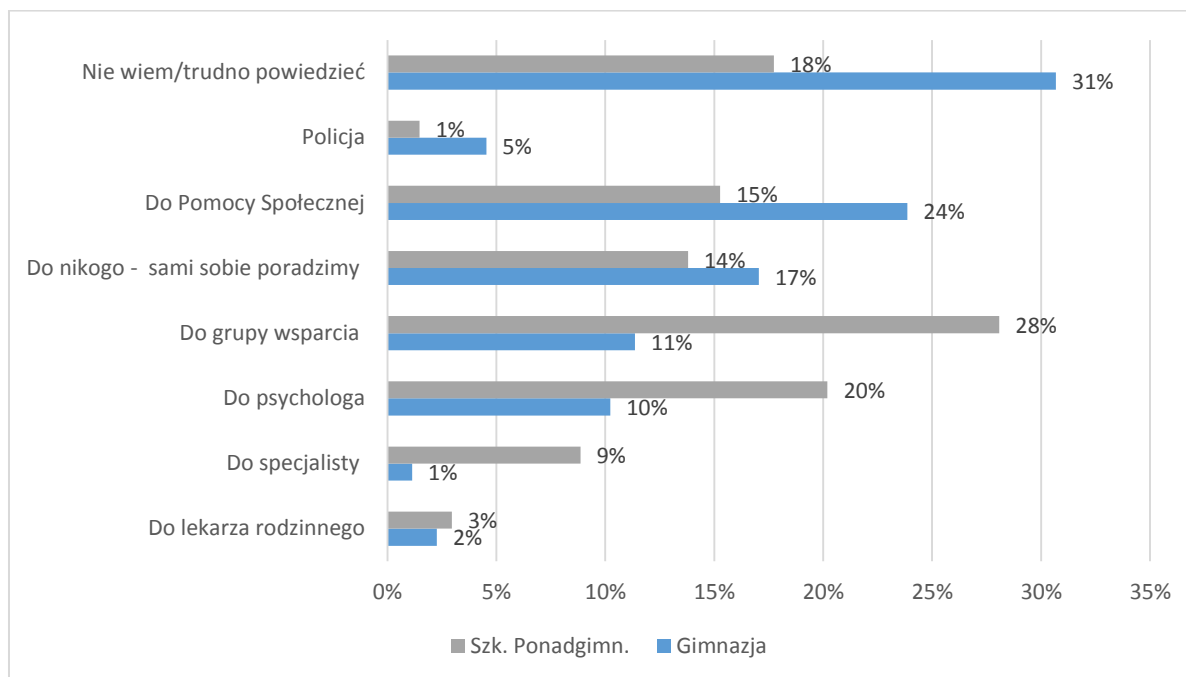
Gimnazjaliści jak widać na Rysunku 73 i poprzednich mają największy problem z określeniem, do kogo mogliby się udać w przypadku gdyby oni bądź ich krewny stali się ofiarami przemocy. Jeżeli jednak członek rodziny zostaje ofiarą przemocy, aż 24% respondentów z tej grupy potrafi wskazać na instytucję Pomocy Społecznej. To właśnie IPS miałyby pomóc w sytuacji przemocy w rodzinie, jest to zresztą bardzo dobry trop. Dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych najpewniejszym źródłem pomocy dla bliskiej osoby będącej ofiarą przemocy to: Grupa wsparcia 28%, Psycholog 20%. Aż 17% ankietowanych z tej grupy twierdzi, że nie musieliby się zgłaszać do nikogo, ponieważ potrafiliby to załatwić samemu.

Rysunek 72 Do kogo zgłosiłbyś/abyś się o pomoc w pierwszej kolejności, gdyby problem przemocy w rodzinie dotyczył ciebie (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).

Źródło: badanie własne

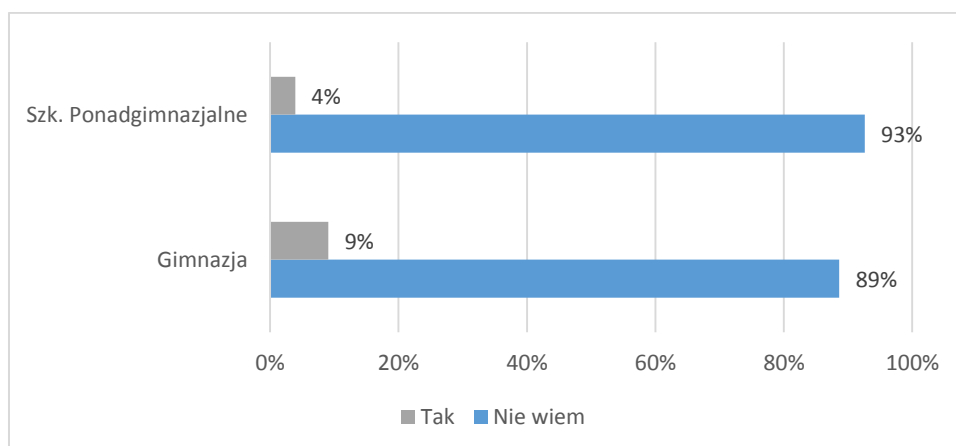
Rysunek 73 Czy wiesz gdzie można zgłosić się o pomoc w przypadku, gdy członek Twojej rodziny byłby ofiarą przemocy (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

Źródło: badanie własne

W sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, czy też poszukiwaniu pomocy bardzo istotna jest choćby podstawowa wiedza na temat procedur związanych z przeciwdziałaniem przemocy. Uczniowie zapytani o to czym jest Procedura NIEBIESKIE KARTY, w przypadku obu grup respondentów nie byli w stanie określić czym są NIEBIESKIE KARTY w 90% przypadków. Jedynie 9% gimnazjalistów i 4% młodszych uczniów wiedziało, co jest przedmiotem tego pytania (Rysunek 74).

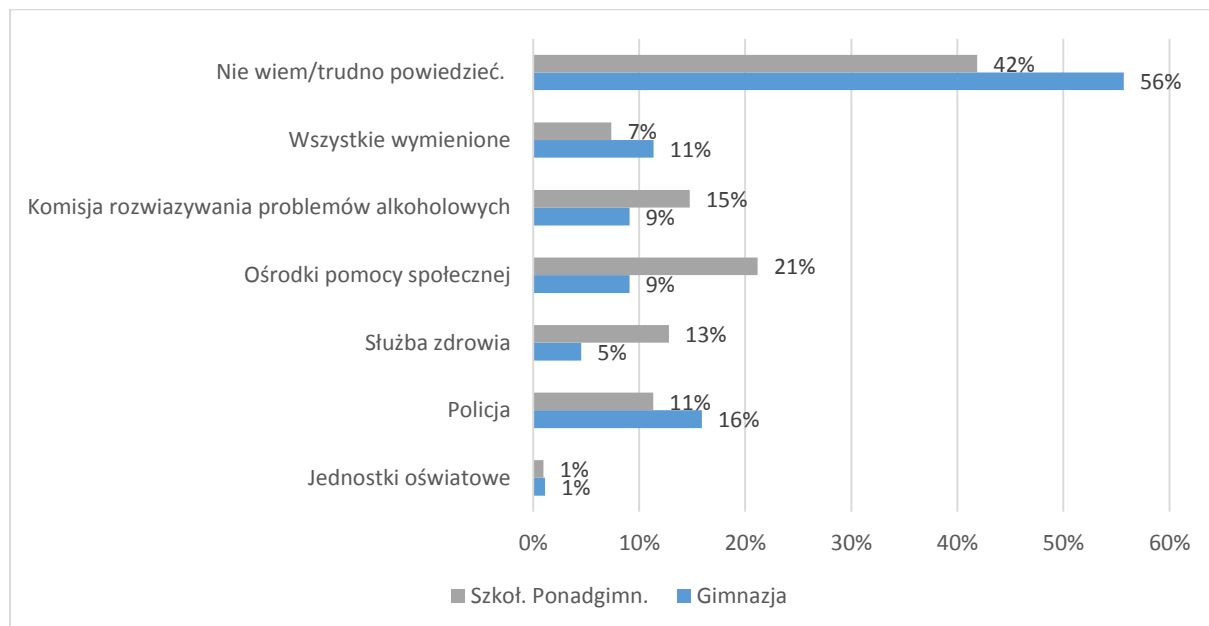
Rysunek 74 Wiesz, czym jest Niebieska Karta (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

Źródło: badanie własne

Pomimo niewielkiej wiedzy na temat wyżej opisanej procedury, badani uczniowie wykazali się bardzo dobrą intuicją w określeniu, które instytucje mogą rozpocząć procedurę NIEBIESKIE KARTY (Rysunek 75). Jedyne 56% gimnazjalistów oraz 42% starszych uczniów nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

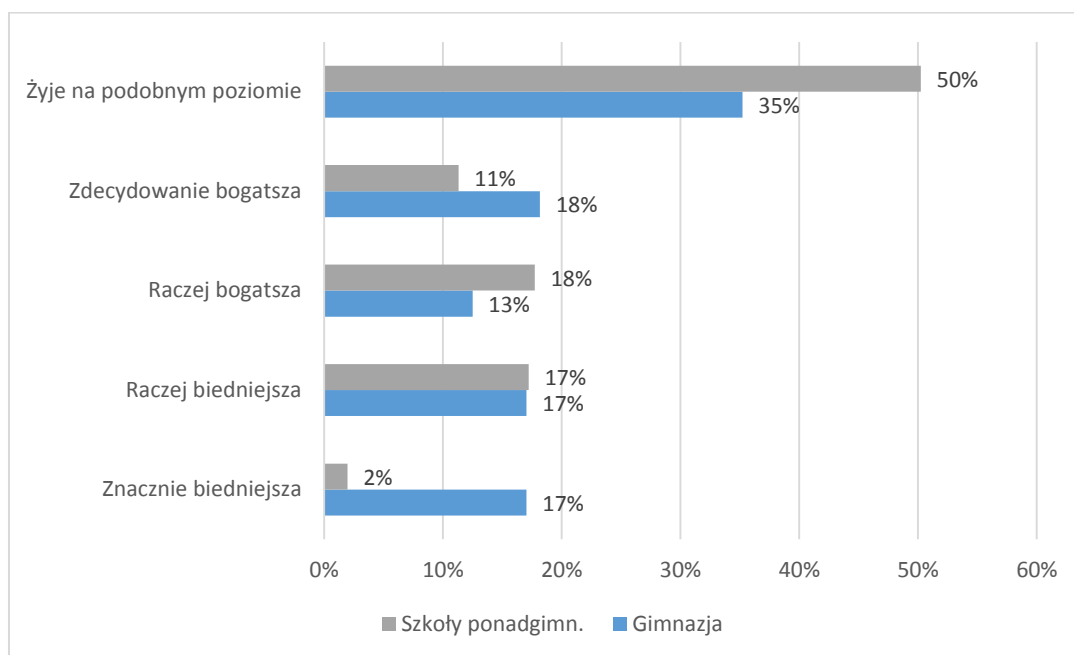
Rysunek 75 Jak myślisz, jakie instytucje mają uprawnienia do założenia Niebieskiej Karty (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).

Źródło: badanie własne

Uczniowie zapytani o poziom życia swojej rodziny na tle innych Polskich rodzin, stwierdzili w większości że ich rodziny żyją na podobnym poziomie (gimnazjaliści 35%, starsi uczniowie 50%). Jako znacznie biedniejszych określają się gimnazjaliści, bo aż 17% uczniów z tej grupy zaznaczyło tę odpowiedź a tylko 2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

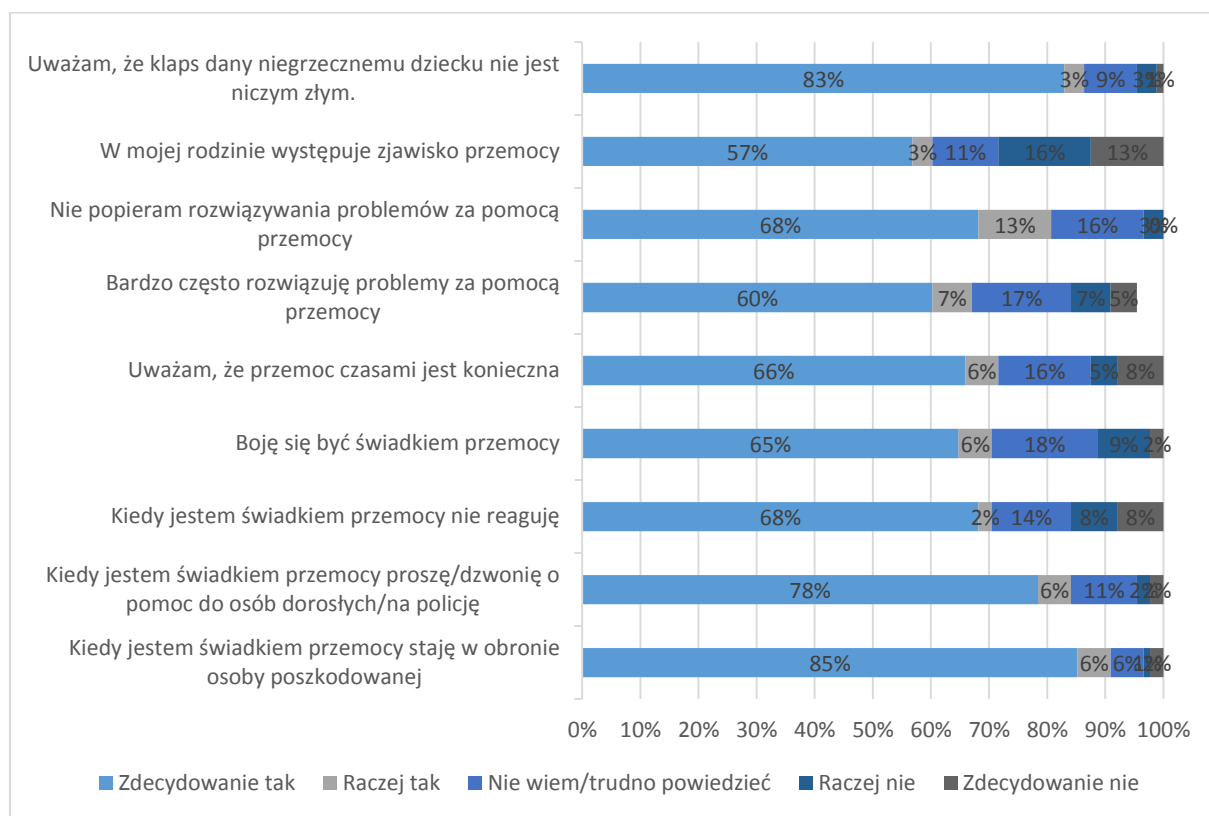
Rysunek 76 Jak uważasz, czy Twoja rodzina na tle innych rodzin w Polsce jest... (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

Źródło: badanie własne

Młodzież gimnazjalna poproszona o wskazanie na ile zgadza się z wybranymi przez badaczy zagadnieniami dotyczącymi zjawiska przemocy (Rysunek 77) stwierdza, że zgadza się ze stwierdzeniem że klaps dany niegrzeczному dziecku nie jest niczym złym (83%). Aż 57% ankietowanych w tej grupie, zgadza się z twierdzeniem że w jego rodzinie występuje zjawisko przemocy. Nawet 60% zgadza się z twierdzeniem, że bardzo często rozwiązują problemy za pomocą przemocy a 66% uważa, że przemoc jest czasami konieczna. Jednocześnie 68% ankietowanych nie popiera rozwiązywania problemów za pomocą przemocy. 65% nawet boi się być świadkiem przemocy a kiedy już się nim stanie 68% badanych nie reaguje. Interesujące jest, że wbrew poprzednim wymienionym odpowiedziom 78% ankietowanych gdy jest świadkiem przemocy dzwoni po pomoc do osób dorosłych lub na policję a nawet 85% twierdzi, że staje w obronie osoby poszkodowanej.

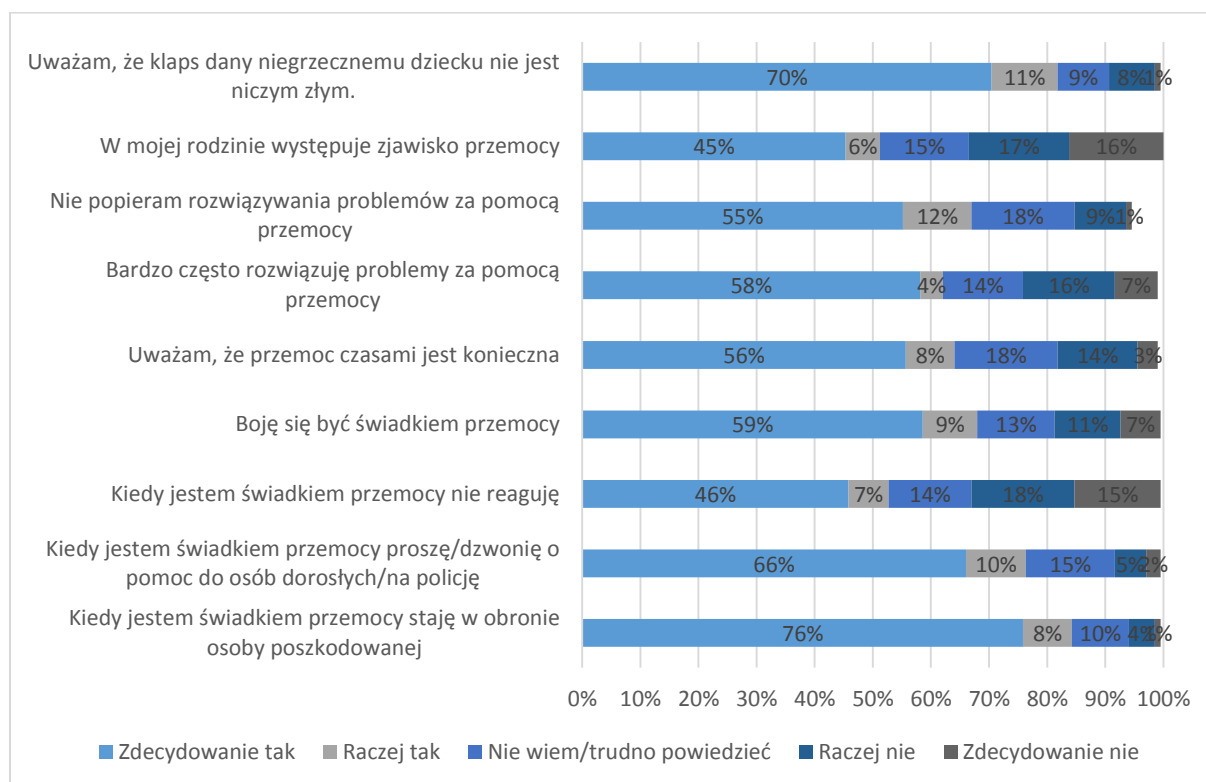
Rysunek 77 Proszę zaznaczyć, w jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami (Gimnazjum, N=88)

Źródło: badanie własne

Uczniowie w szkołach ponadgimnazjalnych odpowiedzieli w bardzo zbliżony sposób, jednak ich odpowiedzi są bardziej stonowane (Rysunek 78). Wciąż duża grupa bo aż 70% ankietowanych uważa, że klaps dany niegrzecznemu dziecku nie jest niczym złym. Natomiast tym razem, tylko 45% uczniów twierdzi, że w ich rodzinie występuje zjawisko przemocy. Nadal duża grupa twierdzi, że bardzo często rozwiązuje problemy za pomocą przemocy 58%, uważa że czasami sięganie po takie rozwiązanie jest konieczne 56%. Wciąż jednak duża grupa ankietowanych 55%, nie popiera rozwiązywania problemów za pomocą przemocy, 59% boi się być świadkami przemocy. Tym razem tylko 46% ankietowanych będąc świadkiem przemocy nie reaguje i aż 66% w takiej sytuacji kontaktuje się z osobą dorosłą lub dzwoni na policję. Ponownie duża grupa respondentów, bo aż 76% staje w obronie osoby poszkodowanej, gdy jest świadkiem sytuacji przemocy.

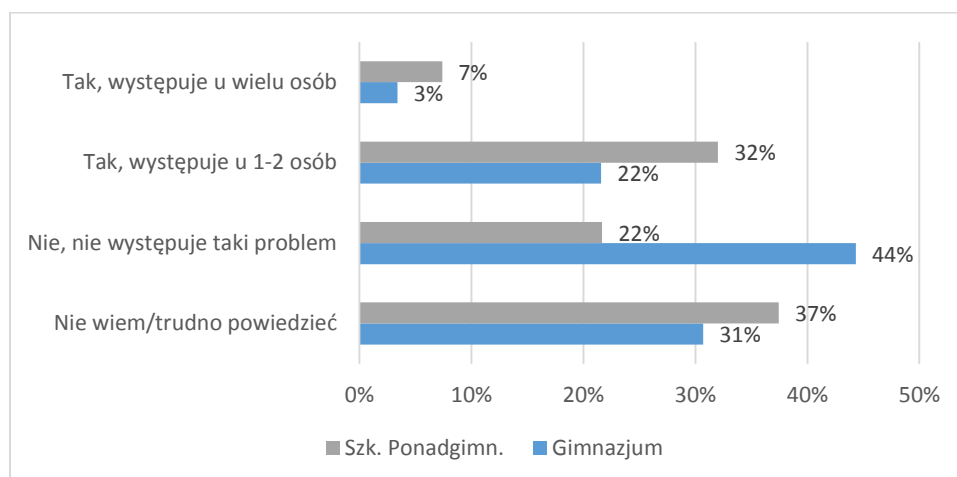
Rysunek 78 Proszę zaznaczyć, w jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami (Szk. ponadgimnazjalne, N=203)

Źródło: badanie własne

Duża grupa respondentów wśród gimnazjalistów twierdzi że wśród znajomych nie występuje zjawisko przemocy 44%, podczas gdy już tylko 22% uczniów starszych. Pewnych co do tego, że w ich otoczeniu występuje przemoc jest tylko 3% gimnazjalistów oraz 7% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Duża grupa nie potrafi odpowiedzieć na to pytanie i zaznacza „Nie wiem/trudno powiedzieć – gimnazjum 31% i starsi uczniowie 37% (Rysunek 79).

Rysunek 79 Czy wśród Twoich znajomych występuje przemoc w rodzinie. (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)

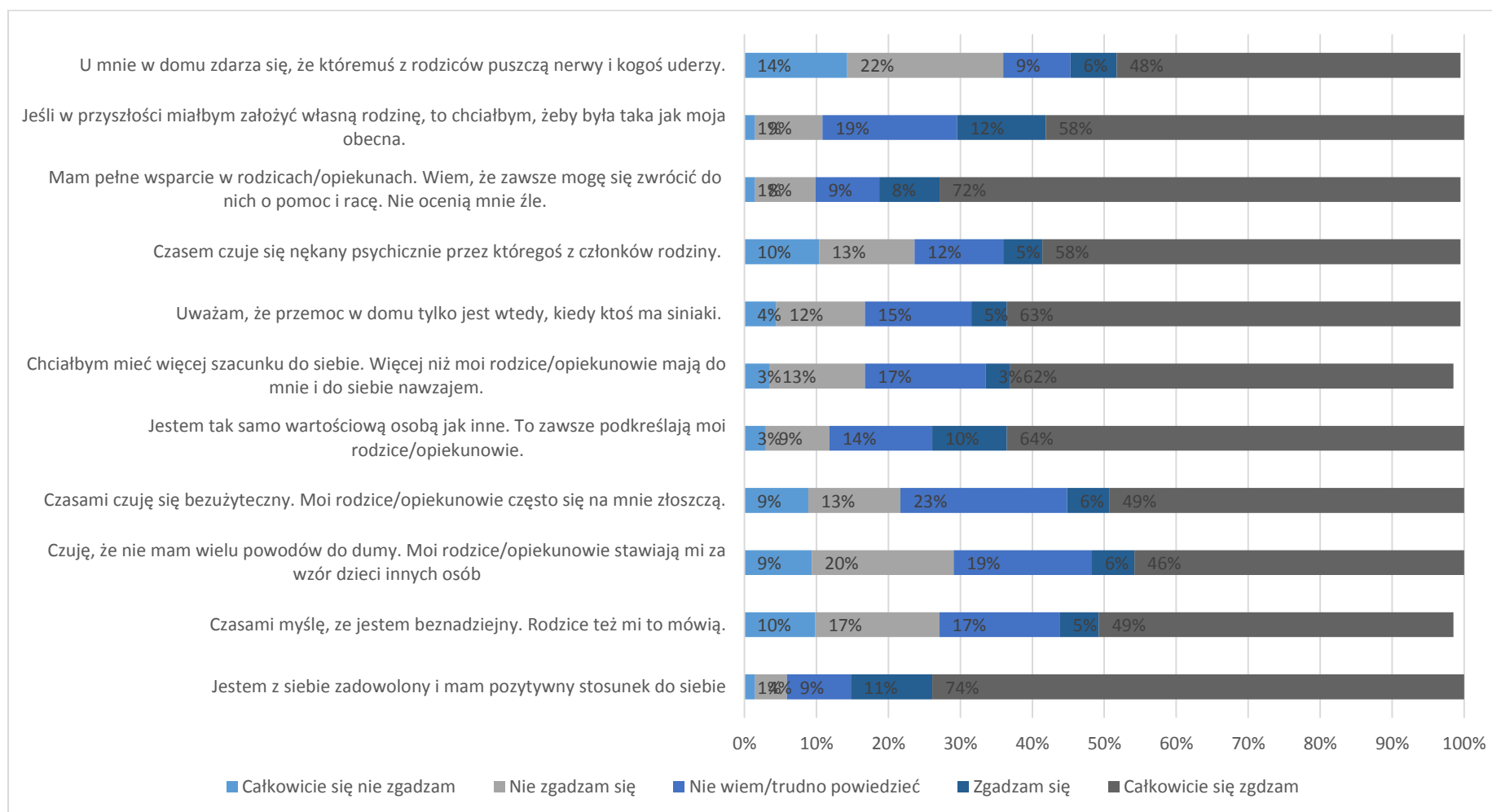
Źródło: badanie własne

Pod koniec ankiety uczniowie zostali poproszeni o wypowiedzenie się na temat swojej sytuacji rodzinnej poprzez zaznaczenie na ile zgadzają się z podanymi twierdzeniami. Wśród uczniów gimnazjów, powinniśmy zacząć od dosyć pozytywnego faktu, że aż 74% badanych jest zadowolonych z siebie i ma jak najbardziej pozytywny stosunek do swojej osoby. Przy czym tylko 1% zdecydowanie nie zgadza się z powyższym twierdzeniem. Troszkę mniej ale wciąż więcej niż połowa bo 68% ankietowanych uważa, że jest tak samo wartościową osobą jak inne oraz że rodzice bardzo często im to mówią. 68% twierdzi, że otrzymuje pełne wsparcie od rodziców i zawsze może się do nich zwrócić po pomoc. 60% uważa, że jeżeli kiedyś będzie zakładać rodzinę to chcieliby aby była właśnie taka jak obecna. 50% ankietowanych twierdzi, że nie ma powodów do dumy, a rodzice stawiają im za wzór dzieci innych osób. 52% zaznacza również, że od czasu do czasu czują się bezużyteczni a rodzice się często na nich złością. 61% ankietowanych chciałoby mieć więcej szacunku do siebie, także więcej niż okazują im rodzice. Duża grupa bo 57% respondentów czuje się nękanym psychicznie przez kogoś z członków rodziny. Mniej, bo 51% twierdzi, że zdarza się że w rodzinie komuś puszczą nerwy i kogoś uderzy. 56% uważa, że przemoc jest tylko wtedy gdy widać siniaki.

W przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych sytuacja wygląda następująco, również 74% badanych jest zadowolonych z siebie i ma jak najbardziej pozytywny stosunek do swojej osoby. Również w tym przypadku tylko 1% zdecydowanie nie zgadza się z powyższym twierdzeniem. Podobna grupa do tej w badaniach gimnazjalnych bo 64% ankietowanych uważa, że jest tak samo wartościową osobą jak inne oraz że rodzice bardzo często im to mówią. 72% twierdzi, że otrzymuje pełne wsparcie od rodziców i zawsze może się do nich zwrócić po pomoc. 58% uważa, że jeżeli kiedyś będzie zakładać rodzinę to chcieliby aby była właśnie taka jak obecna. Czasem jednak respondenci czują się

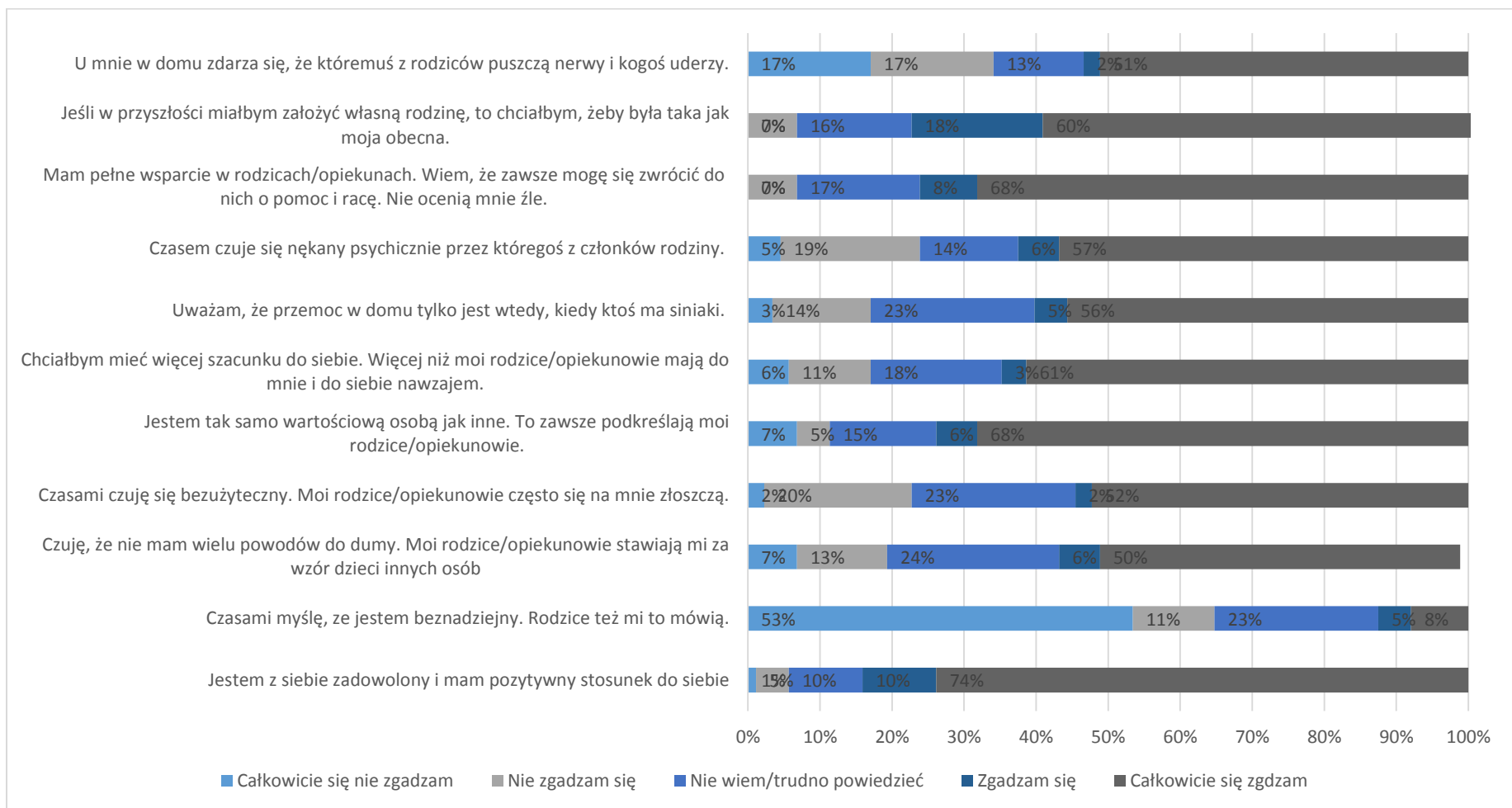
gorzej, szczególnie gdy rodzice im mówią że „są beznadziejni” to odpowiedź zaznaczyło aż 49% a 10% zupełnie się nie zgadza z tym twierdzeniem. 46% ankietowanych twierdzi, że nie ma powodów do dumy, a rodzice stawiają im za wzór dzieci innych osób. 49% zaznacza również, że od czasu do czasu czują się bezużyteczni a rodzice się często na nich złością. 62% ankietowanych chciałoby mieć więcej szacunku do siebie, także więcej niż okazują im rodzice. Duża grupa bo 58% respondentów czuje się nękanym psychicznie przez któregoś z członków rodziny. Mniej, bo 48% twierdzi, że zdarza się że w rodzinie komuś puszcza nerwy i kogoś uderzy. 63% starszych uczniów uważa, że przemoc jest tylko wtedy, gdy widać siniaki.

Rysunek 80 Proszę zaznaczyć, w jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami (Szk. ponadgimnazjalne, N=203)

Źródło: badanie własne

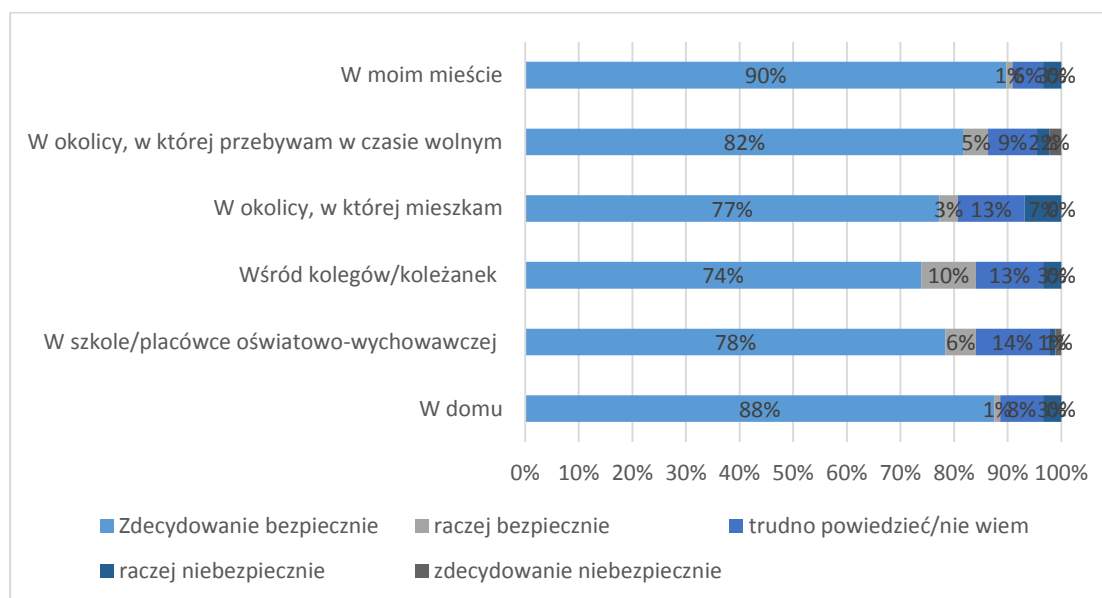
Rysunek 81 Proszę zaznaczyć, w jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami (Gimnazja, N=88)

Źródło: badanie własne

Większość badanych gimnazjalistów, bo powyżej 74% czuje się bezpiecznie w wymienionych w ankiecie miejscach. Najwięcej osób bo, aż 90% respondentów twierdzi że czuje się bezpiecznie na terenie swojego miasta. 7% ankietowanych uważa, że czuje się „Raczej niebezpiecznie” w okolicy, w której mieszka. Jak widać na poniższym wykresie gimnazjaliści, w zdecydowanej większości czują się dobrze w swoim najbliższym otoczeniu (Rysunek 82).

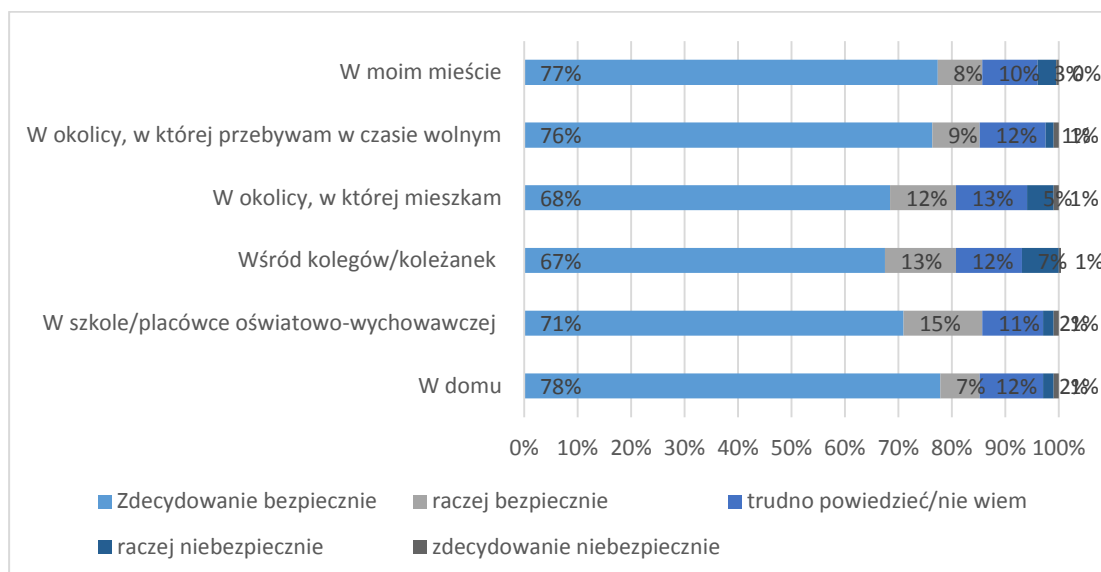
Rysunek 82 Gdzie czujesz się najbezpieczniej i w jakim stopniu (Gimnazja, N=88)

Źródło: badanie własne

Sytuacja w przypadku pytania o poczucie bezpieczeństwa w najbliższym otoczeniu, delikatnie się zmienia w przypadku uczniów szkół ponadgimnazjalnych (Rysunek 83).

Rysunek 83 Gdzie czujesz się najbezpieczniej i w jakim stopniu (Szk. ponadgimnazjalne, N=203)

Źródło: badanie własne

2.5. Wnioski

- Nauczyciele powinni zostać w większym stopniu zaangażowani w realizowanie programów profilaktycznych. W stopniu pozwalającym im na wskazanie tych programów, które aktualnie realizowane są w danej placówce oraz odniesienie ich celów do własnej praktyki wychowawczej.
- W programach profilaktycznych realizowanych w szkołach podstawowych oraz gimnazjach należy położyć większy nacisk na informowanie uczniów gdzie mogą zgłosić się po pomoc. Uczniom starszym, programy profilaktyczne mogłyby oferować bardziej szczegółową wiedzę dotyczącą postępowania w sytuacji przemocy w rodzinie (PROCEDURA NIEBIESKIE KARTY).
- Uczniowie wszystkich typów szkół w ramach programów profilaktycznych powinni otrzymywać jasne informacje na temat tego, co w ogólnym rozumieniu jest przemocą, czego faktycznie nie można się dopuszczać wobec drugiego człowieka bez względu na jego wiek.
- Prawdopodobnie wraz z tranzycją uczniów gimnazjów do szkół ponadgimnazjalnych zdecydowanie wzrasta natężenie sytuacji problemowych, może również następować zniekształcenie percepcji czynów dozwolonych i zakazanych. Programy profilaktyczne powinny być realizowane z większą intensywnością w pierwszych klasach szkół ponadgimnazjalnych.

- Do działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania narkomanii, alkoholizmowi oraz przemocy fizycznej i psychicznej należy dodać aspekt przemocy seksualnej. W przedstawionych wyżej badaniach można zaobserwować, że najprawdopodobniej jest niewielka grupa uczniów, dla których te traumatyczne doświadczenia mogą stanowić codzienność. Wychowanie odpowiednich postaw u wszystkich uczniów, wobec tej formy przemocy bez wątpienia wpłynie na poprawę tej sytuacji.

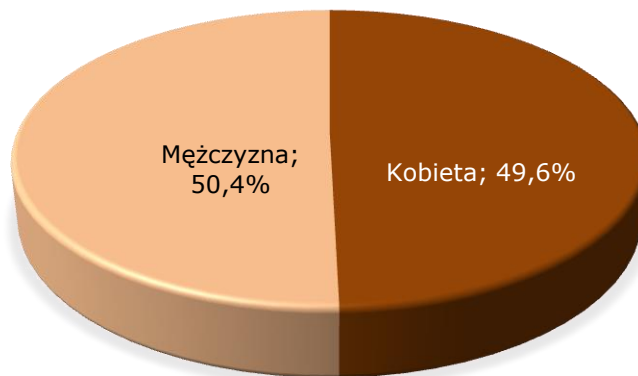
3. Badania z dorosłymi mieszkańcami Suwałk

3.1. Metoda badawcza i dobór próby badawczej

Dla celów realizacji niżej opisanej części badania zastosowano technikę badań ilościowych **PAPI** (Paper and Pencil Interview). Polega ona na przeprowadzeniu przez ankietera wywiadu z respondentem przy wykorzystaniu papierowego kwestionariusza. Ankieter przeprowadzał wywiad w sposób bezpośredni (face to face), zadawał pytania i notował w kwestionariuszu odpowiedzi. W razie wątpliwości udzielał respondentowi wyjaśnień. Uzyskane w ten sposób wyniki zostały zakodowane (przy pytaniach otwartych) i wprowadzane do komputera. Następnie dokonana została analiza statystyczna i przygotowany niniejszy raport. Do niewątpliwych zalet badań techniką PAPI należy: pewność kompletnego uzupełnienia kwestionariusza, standaryzacja miejsca w jakim odbywa się badanie, możliwość udzielania wyjaśnień przez ankietera w przypadku niezrozumienia pytania.

Udział mężczyzn i kobiet w badanej próbie, liczącej 407 osób, był niemal równy. Liczba panów wyniosła 205 i stanowiła 50,4% wszystkich badanych, zaś panie w liczbie 202 stanowiły 49,6% ogółu uczestników tej części badania.

Wykres 1. Charakterystyka uczestników badania PAPI - płeć

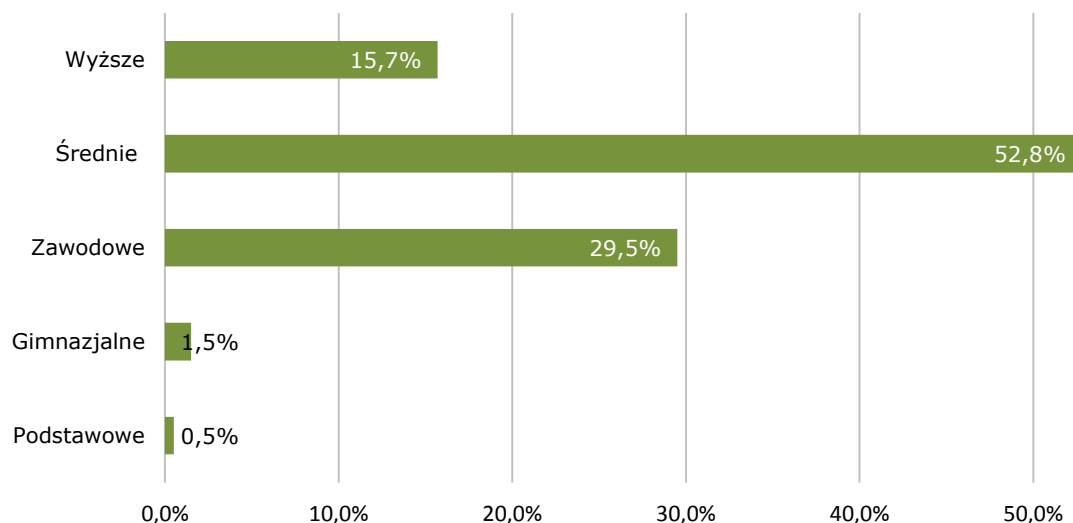

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Nieco ponad połowę badanych stanowiły osoby z wykształceniem średnim (52,8%). Niemal 1/3 respondentów zadeklarowała ukończenie kształcenia na poziomie zawodowym (druga w kolejności najliczniejsza grupa), zaś 15,7% badanych to absolwenci szkół

wyższych. Najmniej reprezentowaną były grupa osób które ukończyły gimnazjum (1,5%) oraz jedynie szkołę podstawową (0,5%).

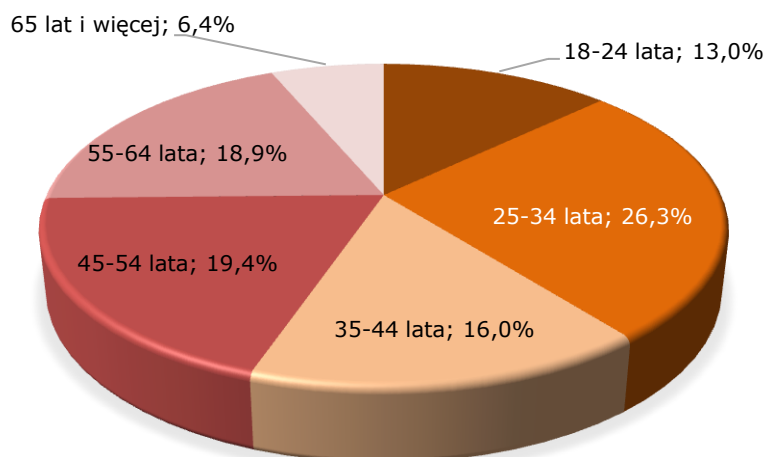
Wykres 2. Charakterystyka uczestników badania PAPI - wykształcenie

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Co czwarty badany był wieku 25-34 lata, a co piąty miał od 45 do 54 lat. Podobnie osoby mające od 55 do 64 lat (18,9%). Respondenci pomiędzy 35. a 44. rokiem życia stanowili 16% badanych, a najmniejszy odsetek stanowili najmłodsi (13%) oraz najstarsi (6,4%) uczestnicy badania PAPI.

Wykres 3. Charakterystyka uczestników badania PAPI – wiek

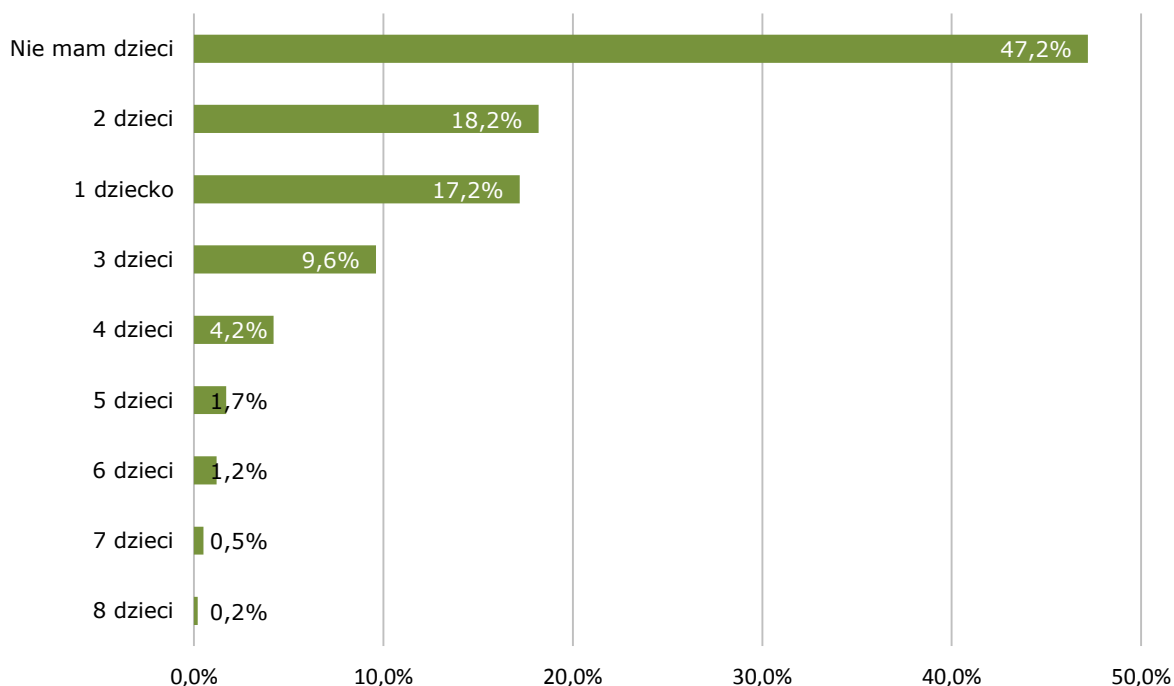

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Zapytani o liczbę potomstwa, respondenci najczęściej twierdzili, że nie mają go w ogóle (47,2%) lub że są rodzicami dwójki dzieci (18,2%). Na posiadanie jednego dziecka wskazało 17,2% badanych, a trójki prawie co dziesiąty. Pozostali badani byli rodzicami co

najmniej czwórki dzieci (w sumie 7,8%), natomiast wraz ze wzrostem liczby dzieci malał odsetek wskazań danej odpowiedzi.

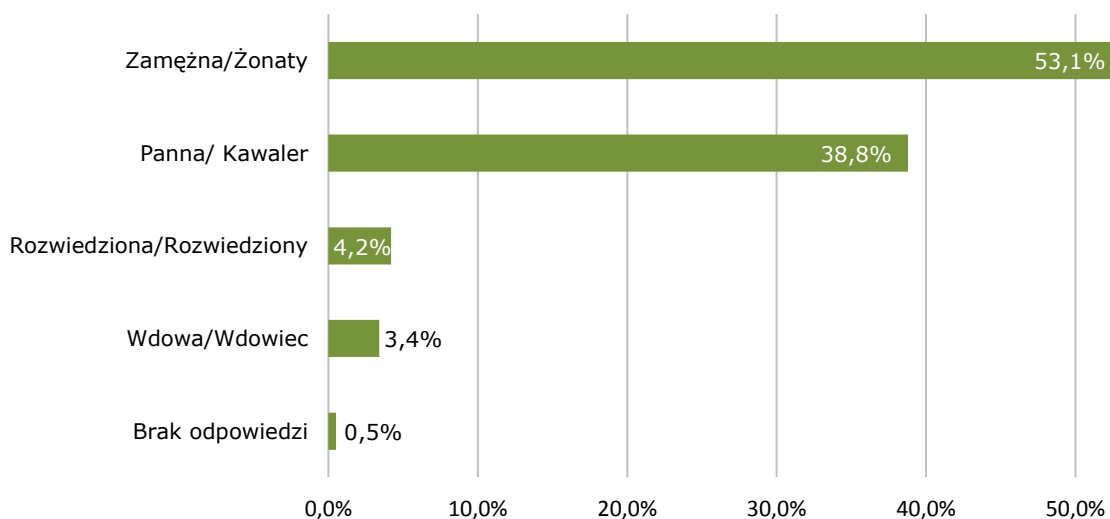
Wykres 4. Charakterystyka uczestników badania PAPI – liczba dzieci

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Połowa respondentów, w czasie realizacji badania, pozostawała w związku małżeńskim, zaś 38,8% stanowiły osoby stanu wolnego. Rozwodnicy stanowili 4,2% badanej próby, a osoby owdowiałe 3,4%.

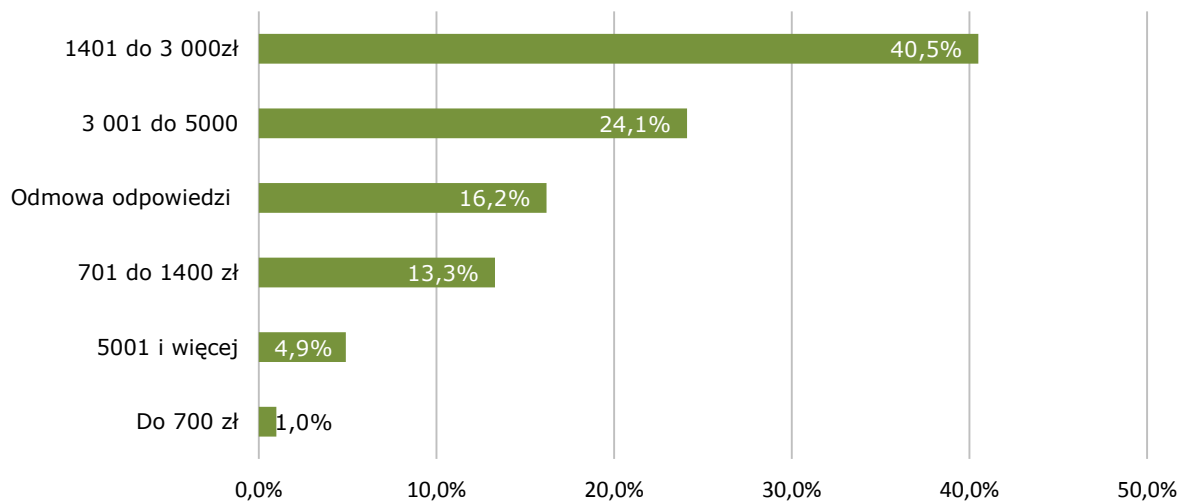
Wykres 5. Charakterystyka uczestników badania PAPI – stan cywilny

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Analizując badaną grupę pod kątem jej sytuacji finansowej widzimy, że najwięcej, bo 2/5 respondentów to osoby, których łączny dochód (w gospodarstwie domowym) mieści się w granicach 1 401 – 3 000 zł. Co czwarty badany zadeklarował dochody w wysokości od 3 001 do 5 000 zł, natomiast 13,3% od 701 do 1 400 zł. Na najwyższą z zaproponowanych w kwestionariuszu ankiety kategorię dochodów (5 001 zł i więcej) wskazało 4,9% badanych, zaś na najniższą (do 700 zł) zaledwie 1% uczestników badania.

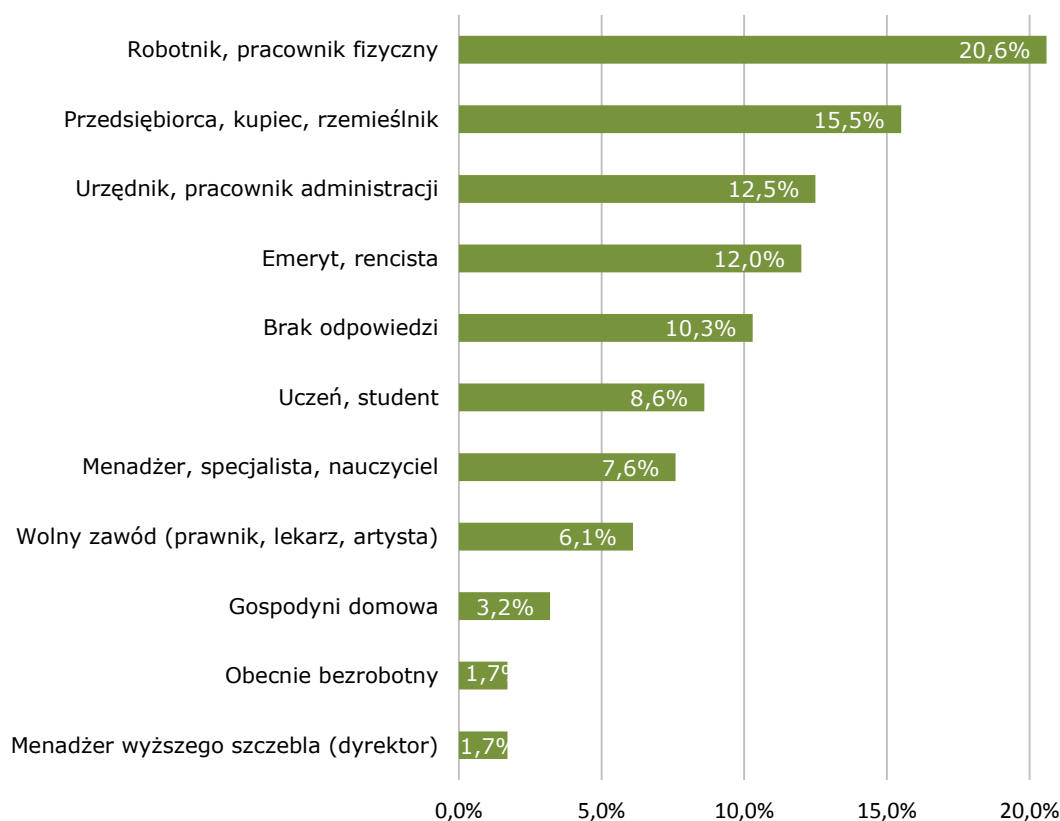
Wykres 6. Charakterystyka uczestników badania PAPI – łączny dochód w gospodarstwie domowym (netto)

Źródło: *Badania ilościowe, IB IPC, 2014*

Co piąty badany zatrudniony był jako pracownik fizyczny, natomiast 15,5% ogółu badanej próby stanowili przedsiębiorcy/kupcy/rzemieślnicy. Nieco mniejszy odsetek uczestników badania (12,5%) pracował na stanowiskach urzędniczych i administracyjnych, zaś 12% respondentów pobierało świadczenia emerytalne bądź rentowe. Pozostałe kategorie grup zawodowych wskazane zostały przez mniej niż 9% badanych, a szczegółowy rozkład odpowiedzi został przedstawiony na poniższym wykresie.

Wykres 7. Charakterystyka uczestników badania PAPI – grupa zawodowa

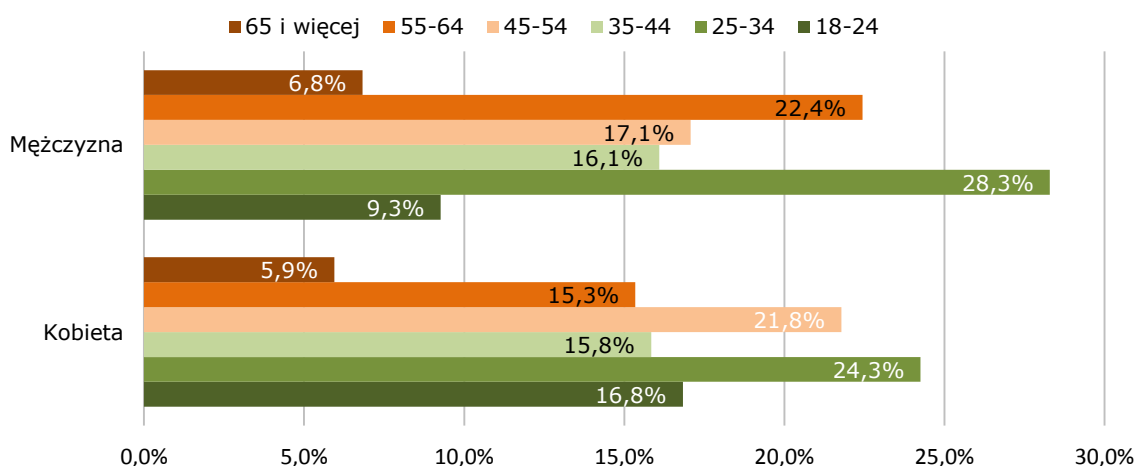

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

3.2. Charakterystyka badanych

Jak wspomniano wcześniej, liczba kobiet i mężczyzn uczestniczących w badaniu była prawie taka sama. Gdy pod uwagę weźmiemy również wiek badanych zauważymy, że w obu grupach dominowały osoby mające od 25 do 34 lat, przy czym odsetek mężczyzn w tej kategorii wiekowej był nieznacznie większy. Większą liczbę panów odnotowano również w najstarszych kategoriach wiekowych – prawie co trzeci miał co najmniej 55 lat, podczas gdy w tym wieku była co piąta kobieta. Z kolei najmłodsze panie przewyższały liczebnością mężczyzn mających od 18 do 24 lat. Było ich również więcej w grupie mającej od 45 do 54 lat, a odsetek respondentów w kategorii niżej (25-34 lata) był niemal równy.

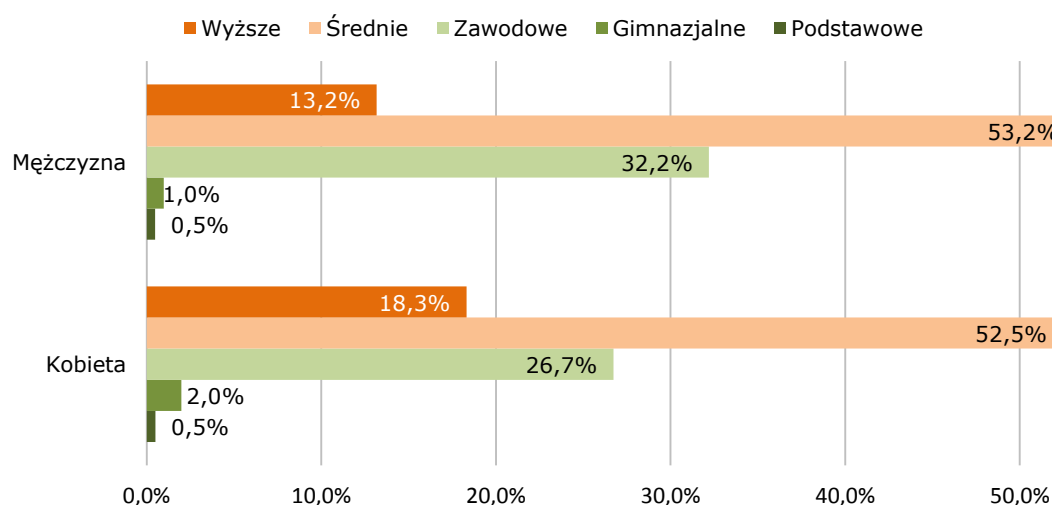
Wykres 8. Charakterystyka uczestników badania PAPI – płeć a wiek

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Zarówno połowa mężczyzn jak i kobiet miała wykształcenie średnie. Odsetek absolwentek szkół wyższych był większy niż w grupie panów, ci natomiast częściej ukończyli kształcenie na poziomie szkoły zawodowej (co trzeci badany).

Wykres 9. Charakterystyka uczestników badania PAPI – płeć a wykształcenie

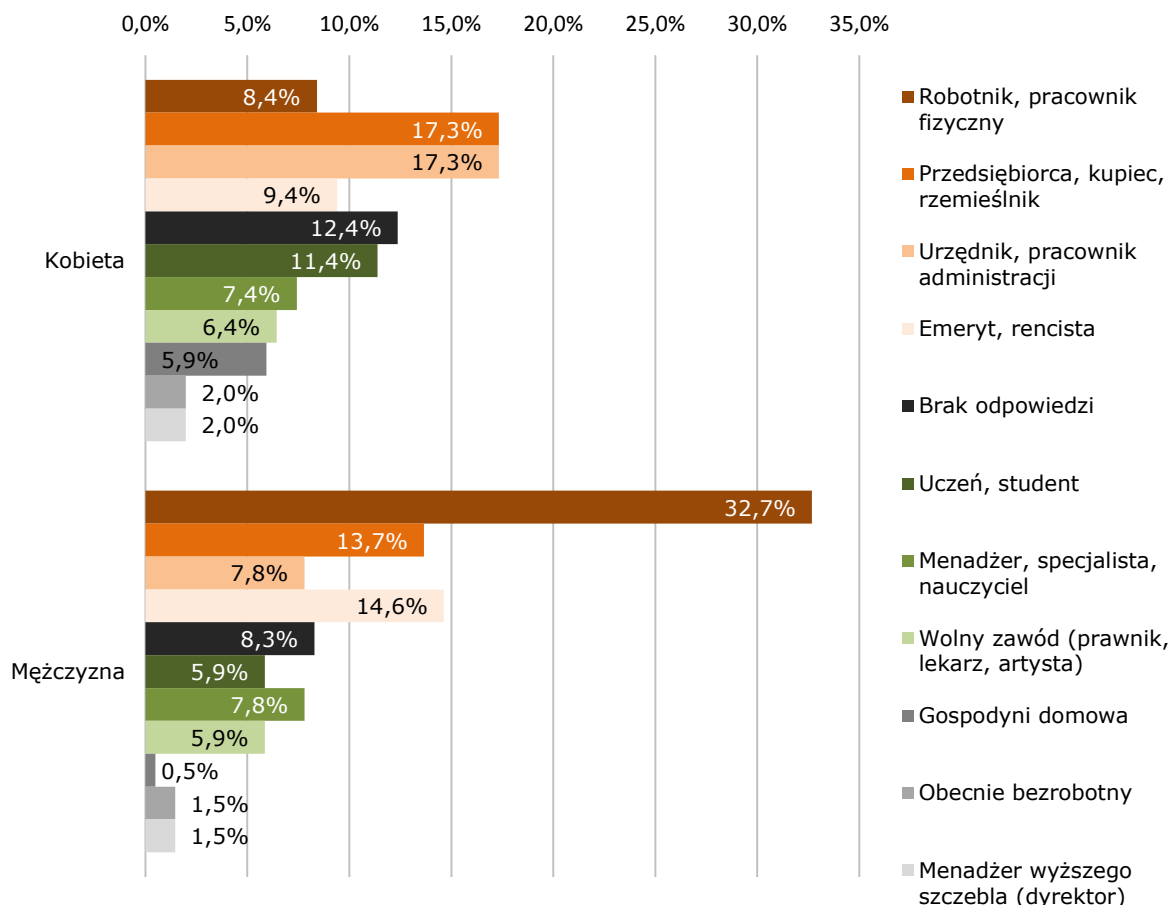

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Co trzeci mężczyzna zatrudniony był jako pracownik fizyczny (najwięcej wskazań w tej grupie), podczas gdy ten rodzaj pracy wykonywało 8,4% kobiet. Panie najczęściej piastowały stanowiska urzędnicze/administracyjne oraz prowadziły działalność (jako przedsiębiorca, kupiec, rzemieślnik) – po 17,3%, częściej niż panowie deklarowały, że nadal się uczą (11,4%; panowie – 5,9%) lub wykonują wolny zawód (6,4%; panowie – 5,9%). Mężczyźni z kolei liczniej pobierali świadczenia emerytalne lub rentowe (14,6%;

kobiety – 9,4%), a odsetek osób pracujących na stanowisku menadżera, specjalisty lub nauczyciela, był w obydwu grupach bardzo zbliżony. Na brak zatrudnienia w momencie realizacji badania wskazało 2% respondentek oraz 1,5% respondentów.

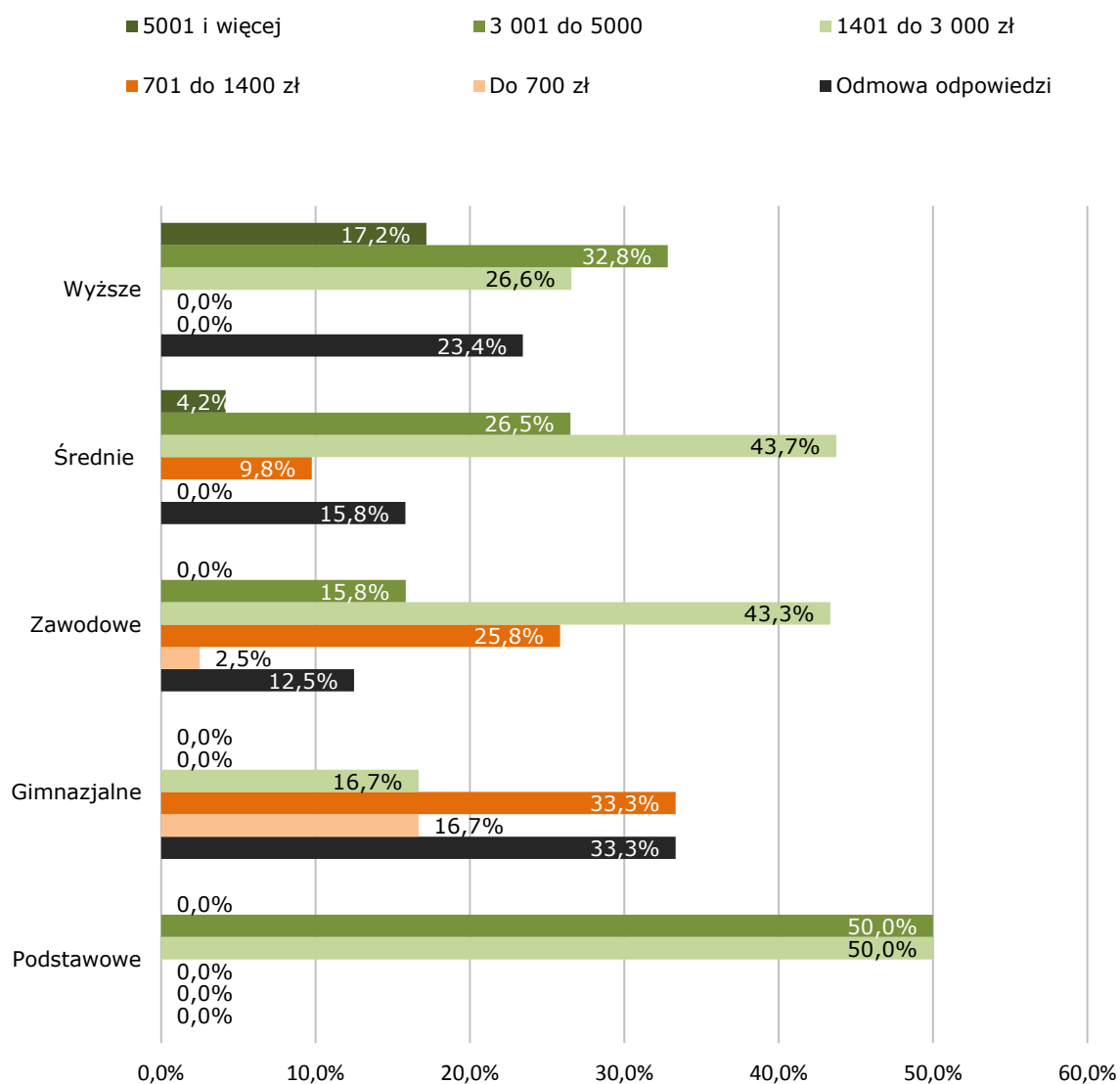
Wykres 10. Charakterystyka uczestników badania PAPI – płeć a grupa zawodowa

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Przyglądając się dochodom badanych pod kątem ich wykształcenia, trudno jest dostrzec jakąkolwiek prawidłowość. Zastanawiać może np. odsetek wskazań dochodów przekraczających 3 000 zł w grupie osób z wykształceniem podstawowym. Może to jednak wynikać przede wszystkim z tego, że pytanie kwestionariusza ankiety dotyczyło łącznych dochodów całego gospodarstwa domowego, zatem w przypadku co najmniej połowy wszystkich badanych (53,1% zadeklarowało, że pozostaje w związku małżeńskim), na dochód ten składają się również zarobki współmałżonka. Na osiągnięcie najwyższych dochodów (ponad 5 000 zł), najczęściej wskazywały osoby z wykształceniem wyższym (17,2%), a najniższych (do 700 zł) z gimnazjalnym (16,7%).

Wykres 11. Charakterystyka uczestników badania PAPI – wykształcenie a dochód

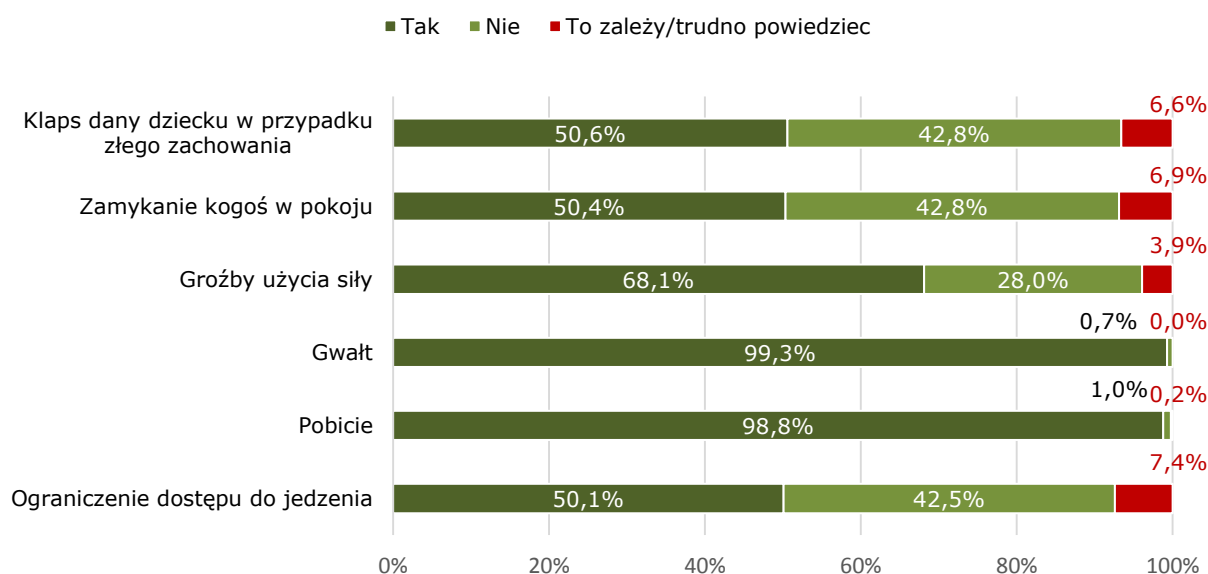
Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

3.3. Postrzeganie przemocy oraz jej przyczyn

Respondentom przedstawiono katalog różnych zachowań i poproszono aby określili, czy w ich opinii, są one przejawami przemocy fizycznej bądź psychicznej.

W przypadku przemocy fizycznej, badani nie mieli wątpliwości co do tego, że jest nią gwałt oraz pobicie. Odnośnie takich sytuacji jak ukaranie dziecka kłapsem, zamykanie w pokoju oraz ograniczenia dostępu do jedzenia zdania były podzielone, przy czym jednak częściej (choć nieznacznie) twierdzono, że takie zachowania również są formą przemocy fizycznej. Groźba użycia siły nie stanowi przemocy według 28% respondentów.

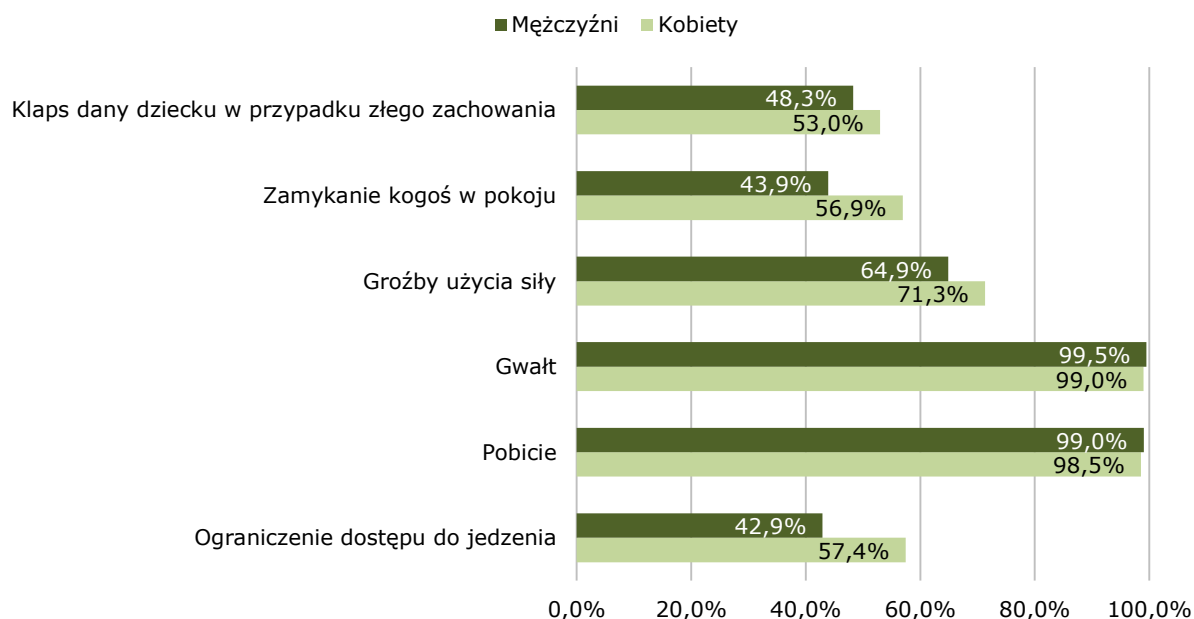
Wykres 12. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc fizyczną

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Dokonując podziału badanej grupy ze względu na płeć, nie widać istotnych różnic w postrzeganiu określonych zachowań. Wśród kobiet nieco częściej pojawiała się opinia, że przemocą fizyczną jest karanie dziecka kłapsem (53%; mężczyźni – 48,3%), zamykanie w pokoju (56,9%; mężczyźni – 43,9%), groźenie (71,3%; mężczyźni – 64,9%) oraz ograniczanie dostępu do jedzenia (57,4%; mężczyźni – 42,9%).

Wykres 13. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc fizyczną – podział ze względu na płeć

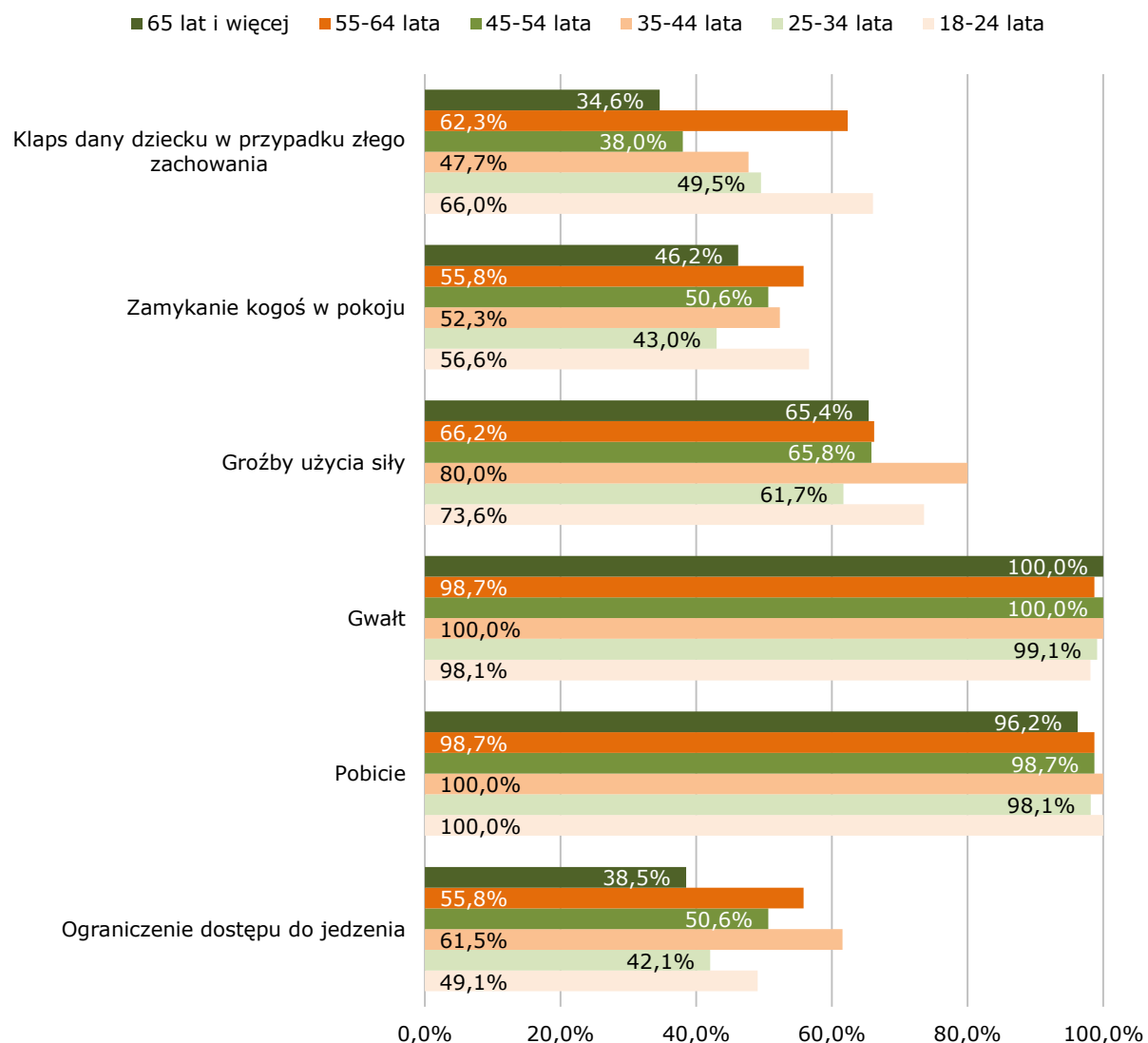

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

*UWAGA: na wykresie uwzględniono jedynie odpowiedzi pozytywne (TAK)

Niezależnie od wieku respondenta, pobicie oraz gwałt są jednoznacznie pojmowane jako przemoc fizyczna. W przypadku pozostałych, wskazanych w kwestionariuszu ankiety form przemocy, zdania były podzielone. Najmłodszy uczestnicy badania (zarówno w kategorii wiekowej 18-24 jak i 25-34 lata) najrzadziej odpowiadali, że przemocą jest ograniczanie dostępu do jedzenia (odpowiednio 49,1 i 42,1%). Osoby nieco starsze, rzadziej niż w przypadku innych zachowań twierdzili, że przemocą jest karanie dziecka klapssem (uważa tak 47,7% badanych w wieku 35-44 lata oraz 38% w wieku 45-54 lata). Jeszcze rzadziej takie postępowaniu w przypadku złego zachowania dziecka, za formę przemocy uznawali respondenci najstarsi (co trzecia osoba w wieku 65 lat i więcej).

Wykres 14. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc fizyczną – podział ze względu na wiek

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

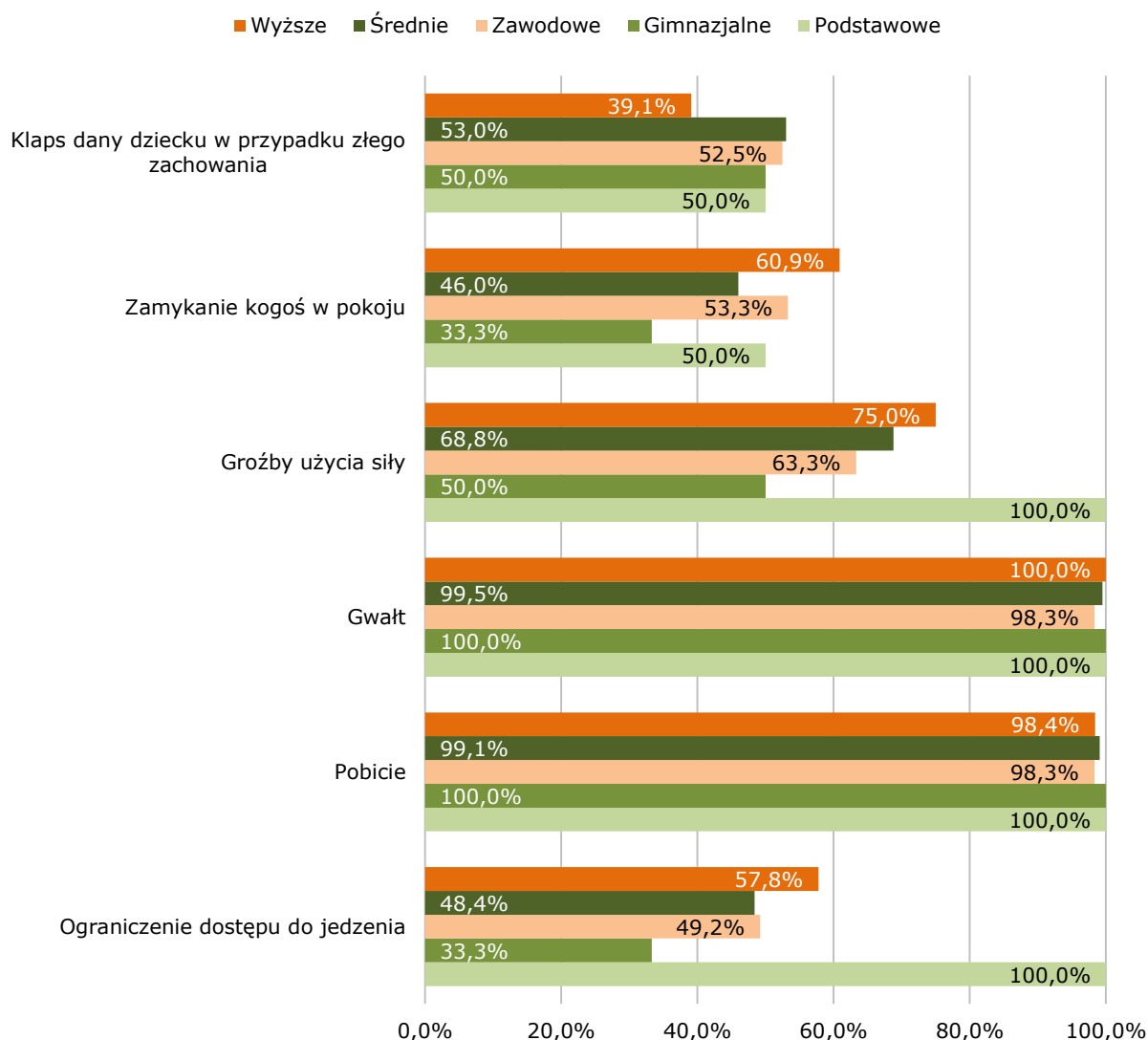
*UWAGA: na wykresie uwzględniono jedynie odpowiedzi pozytywne (TAK)

Biorąc pod uwagę wykształcenie to największą zgodność w ocenie poszczególnych zachowań, widać w grupie osób które edukację zakończyły na etapie szkoły podstawowej (trzeba jednak pamiętać, że była to grupa najmniej liczna).

Grupa osób najlepiej wykształconych, najrzadziej jako formę przemocy wskazywała klaps dany dziecku w przypadku złego zachowania (39,1%), zaś najczęściej (pomijając gwałt oraz pobicie) groźbę użycia siły (3/4 absolwentów szkół wyższych uznaje to za formę przemocy fizycznej). Zdanie to podzieliło 68,8% respondentów z wykształceniem średnim. W tej grupie, najrzadziej wskazywano z kolei na zamykanie kogoś w pokoju (46% tej grupy uznało to za formę przemocy). Absolwenci szkół zawodowych, podobnie

jak przedstawiciele dwóch wcześniej wymienionych grup, najczęściej przemocą fizyczną nazywali groźby (63,3%), a najniższy odsetek odpowiedzi pozytywnych, odnotowano w odniesieniu do ograniczania dostępu do jedzenia (49,2% osób z wykształceniem zawodowym uznało takie zachowania za objaw przemocy). Ta forma przemocy, wraz z zamykaniem w pokoju, została wskazana najrzadziej przez respondentów deklarujących wykształcenie gimnazjalne (po 33,3%).

Wykres 15. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc fizyczną – podział ze względu na wykształcenie

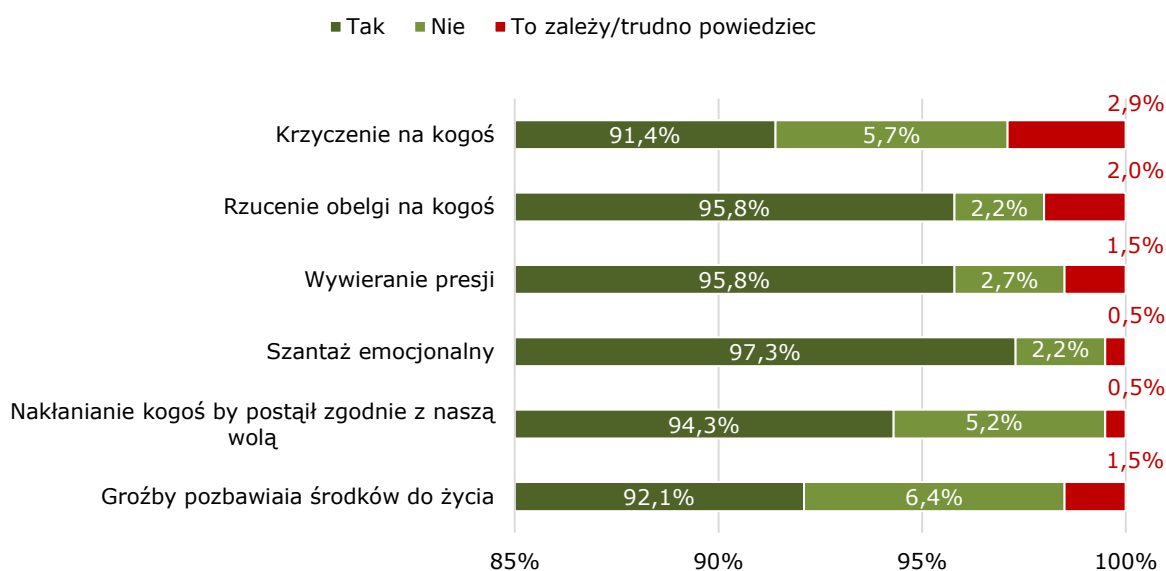
Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

*UWAGA: na wykresie uwzględniono jedynie odpowiedzi pozytywne (TAK)

Przemocą psychiczną badani mieszkańcy Suwałk najczęściej określali szantaż emocjonalny (97,3%), rzucanie obelgi na kogoś oraz wywieranie presji (po 95,8%).

Największe, choć relatywnie nieduże, wątpliwości respondenci mieli w odniesieniu do tego czy przemocą psychiczną jest krzyczenie na kogoś (2,9% wskazań odpowiedzi *to zależy/trudno powiedzieć*). Każde z zachowań wskazanych w kwestionariuszu ankiety zostało ocenione jako przemoc psychiczna przez co najmniej 91% uczestników badania (czyli inaczej niż w przypadku form przemocy fizycznej, gdzie opinie były bardziej podzielone).

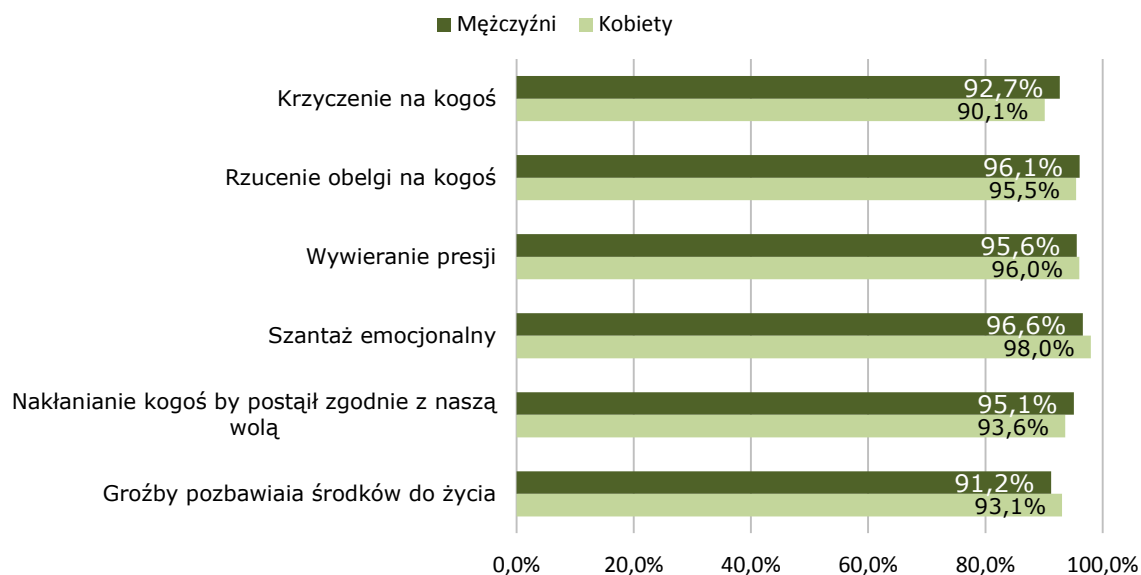
Wykres 16. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc psychiczną

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Dokonując podziału badanej grupy ze względu na płeć, podobnie jak w przypadku oceny form przemocy fizycznej, opinie kobiet i mężczyzn są podobne. Panowie jednak nieco częściej byli zdania, że przemocą psychiczną jest krzyczenie na kogoś (92,7%; kobiety – 90,1%), rzucanie obelgi na kogoś (96,1%; kobiety – 95,5%) oraz nakłanianie kogoś by postąpił zgodnie z naszą wolą (95,1%; kobiety – 93,6%).

Wykres 17. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc psychiczną – podział ze względu na płeć

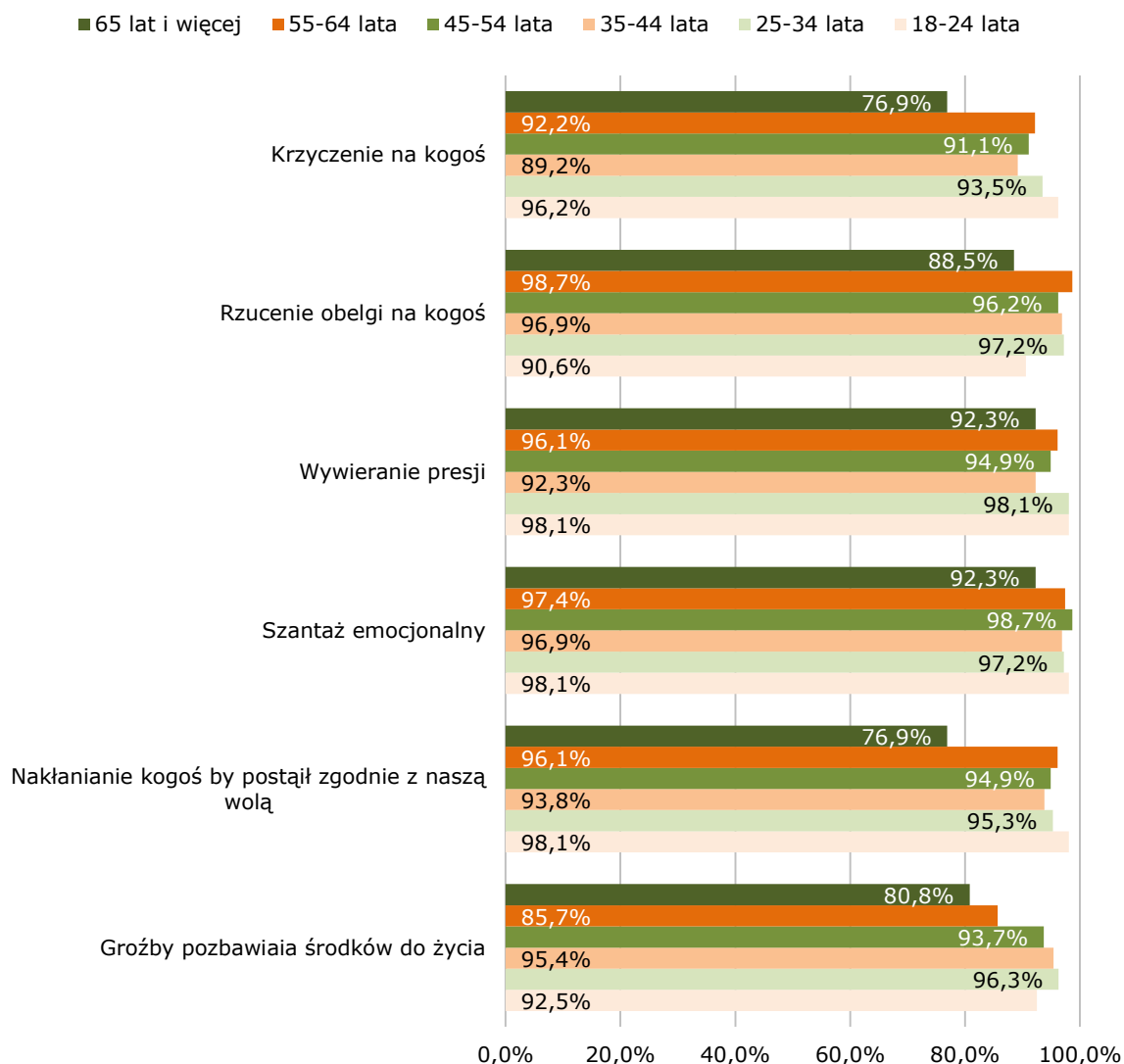

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

*UWAGA: na wykresie uwzględniono jedynie odpowiedzi pozytywne (TAK)

Jak wspomniano, wskazane zachowania zostały przez zdecydowaną większość badanych uznane za formy przemocy psychicznej. W grupie respondentów najstarszych (w wieku 65+), odsetek osób twierdzących, że dane zachowanie stanowi przemoc, był niższy niż w pozostałych kategoriach wiekowych w odniesieniu do każdej z form (ale nadal wysoki, przekraczający 76%).

Wykres 18. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc psychiczną – podział ze względu na wiek

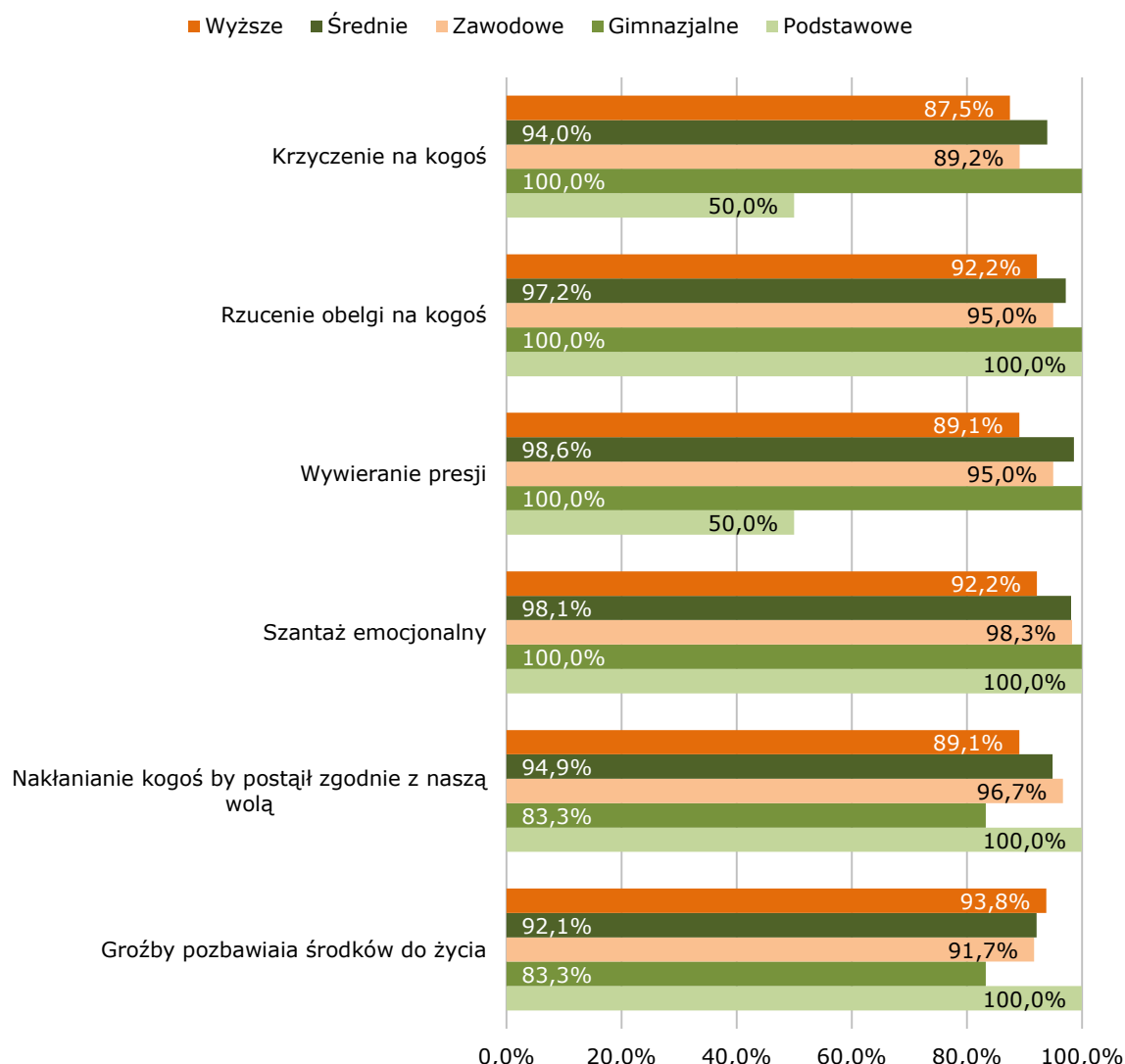

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

*UWAGA: na wykresie uwzględniono jedynie odpowiedzi pozytywne (TAK)

Uwzględniając wykształcenie badanych, to ponownie największą zgodność odnotowano w grupie osób z wykształceniem podstawowym (tu ponownie należy przypomnieć, że była to grupa najmniej reprezentowana w próbie badawczej). W odniesieniu do większości zachowań (za wyjątkiem groźby pozbawienia środków do życia oraz z pominięciem respondentów z wykształceniem podstawowym) najniższe (ale nadal bardzo wysokie) odsetki wskazań zgodnie z którymi w danej sytuacji należy mówić o użyciu przemocy psychicznej, odnotowano w grupie absolwentów szkół wyższych.

Wykres 19. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc psychiczną – podział ze względu na wykształcenie

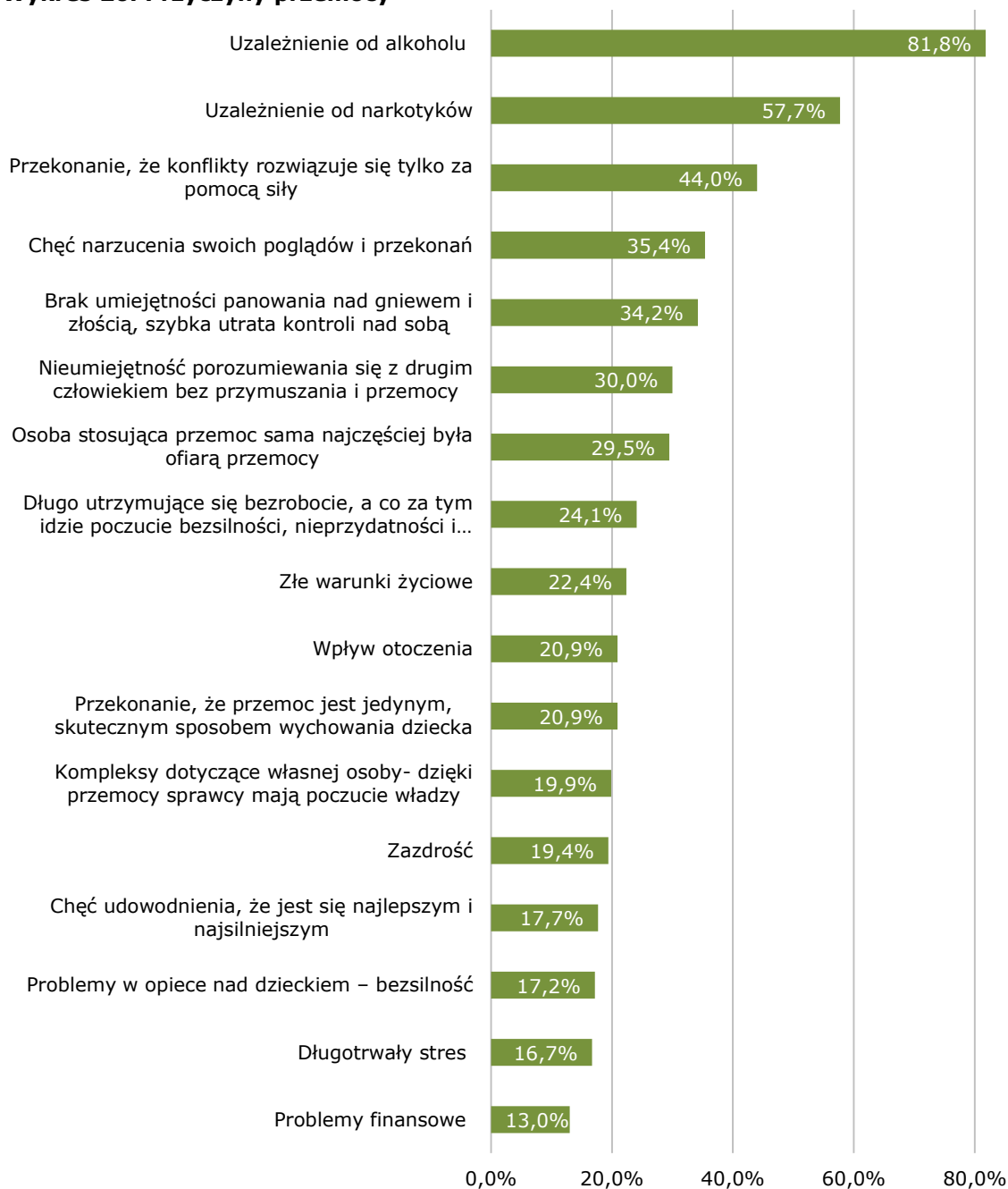
Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

*UWAGA: na wykresie uwzględniono jedynie odpowiedzi pozytywne (TAK)

W opinii respondentów powodem zaistnienia zjawiska przemocy w rodzinie są przede wszystkim uzależnienia, przy czym najczęściej wskazywano na uzależnienie od alkoholu (81,8%). Nieco ponad połowa badanych winą za używanie przemocy wobec bliskich obarcza narkotyki, a 44% jest zdania, że przemoc pojawia się w momencie nieznamomości, innych niż siłowe, sposobów rozwiązywania konfliktów. Związane jest to również z chęcią narzucania innym swoich poglądów oraz opinii, a także z brakiem umiejętności panowania nad gniewem – twierdzi tak 1/3 uczestników badania. Najrzadziej jako przyczynę przemocy, wskazywano problemy finansowe (13%). Z takimi najczęściej borykają się rodziny o niskich dochodach, czasem wielodzietne, które często są błędnie utożsamiane z rodzinami patologicznymi. Jednak odpowiedzi badanych

wskazują na to, że przemoc nie jest uzależniona od sytuacji finansowej i życiowej (bezrobocie oraz złe warunki życiowe, jako przyczyny przemocy wskazało mniej niż 1/4 badanych), ale od problemów natury psychologicznej (uzależnienia, nieumiejętność budowania prawidłowych i zdrowych relacji z innymi ludźmi), a to może mieć miejsce w każdej rodzinie, bez względu na jej status majątkowy.

Wykres 20. Przyczyny przemocy

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

3.3.1. Uczestnik badania jako świadek przemocy

Co dziesiąty uczestnik badania stwierdził, że był świadkiem przemocy, podczas gdy 43% respondentów stwierdziło, że nigdy w takiej sytuacji się nie znalazło. Zastanawiające jest to, że prawie połowa badanych nie była w stanie jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie, wskazując odpowiedź *trudno powiedzieć*. Wcześniej przedstawione dane dotyczące tego jakie zachowania postrzegane są jako przemoc wskazują, że większe trudności i sprzeczne opinie pojawiają się gdy mowa jest o przemocy fizycznej, aniżeli psychicznej. Można zatem przypuszczać, że osoby które nie potrafiły jednoznacznie zaklasyfikować sytuacji której byli świadkiem, jako przemoc, mogły mieć w pamięci właśnie zdarzenia takie jak np. ukaranie dziecka kłapsem (jedno z zachowań w odniesieniu do których opinie były najbardziej podzielone, w kontekście tego czy jest to przemoc czy też nie).

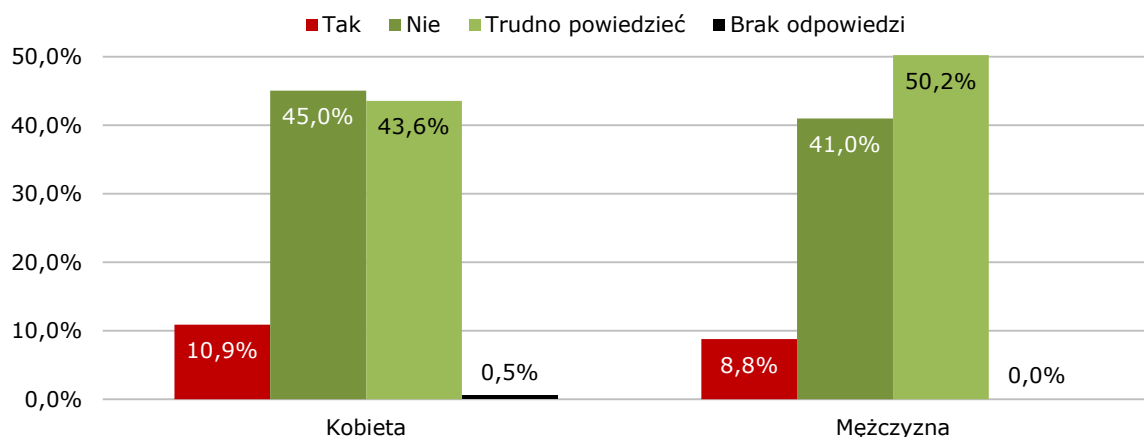
Wykres 21. Respondent jako świadek przemocy

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Biorąc pod uwagę płeć widzimy, że kobiety nieco częściej niż mężczyźni (choć i tak relatywnie rzadko) twierdziły, że były świadkami przemocy. Panowie z kolei częściej mieli trudności z określeniem czy zdarzenie którego byli świadkiem, traktowane powinno być jako przemoc.

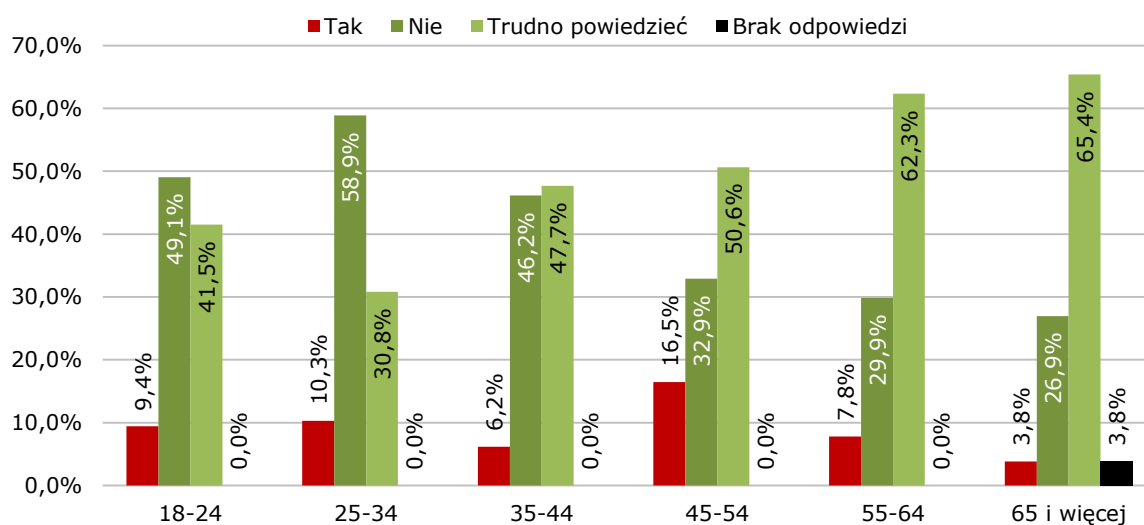
Wykres 22. Respondent jako świadek przemocy - podział ze względu na płeć

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Najwyższy odsetek osób twierdzących, że były świadkami przemocy odnotowano w grupie wiekowej 45-54 lata (16,5%), zaś najniższy wśród najstarszych uczestników badania (3,8%). To właśnie w tej grupie, rzadziej niż w pozostałych kategoriach wiekowych twierdzono, że dane zachowanie jest formą przemocy fizycznej (wykres 14.). Zatem nawet jeżeli respondent w wieku 65+ faktycznie był świadkiem zdarzenia, które w oczach innej osoby byłoby zaklasyfikowane jako przemoc fizyczna, to w jego opinii mogła to być sytuacja zwyczajna, nie przejawiająca objawów użycia przemocy.

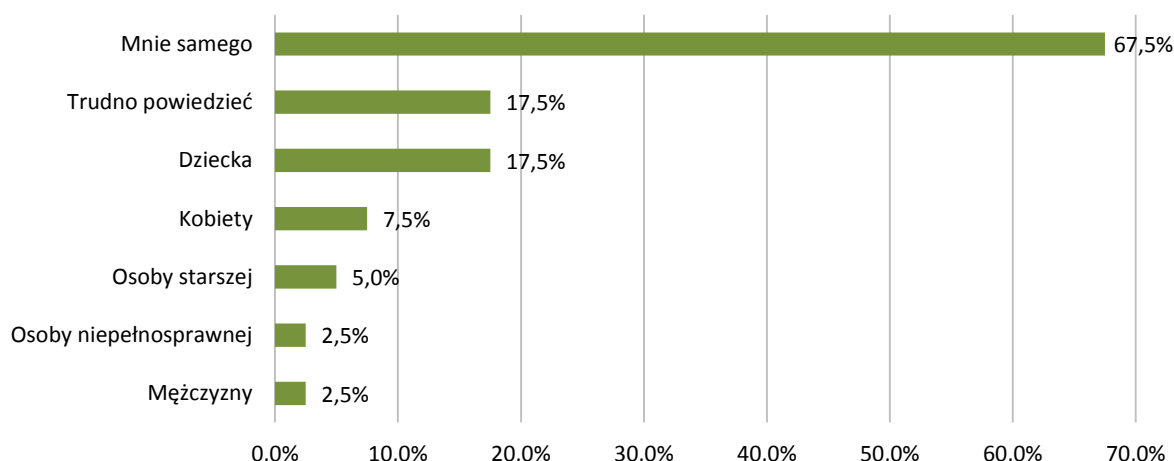
Wykres 23. Respondent jako świadek przemocy - podział ze względu na wiek

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Większość badanych będących świadkami przemocy zadeklarowała, że to ona była jej ofiarą (67,5%). W dalszej kolejności wskazywano, że ofiarą przemocy było dziecko (17,5%) lub kobieta (7,5%).

Wykres 24. Respondent jako świadek przemocy – wobec kogo?

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

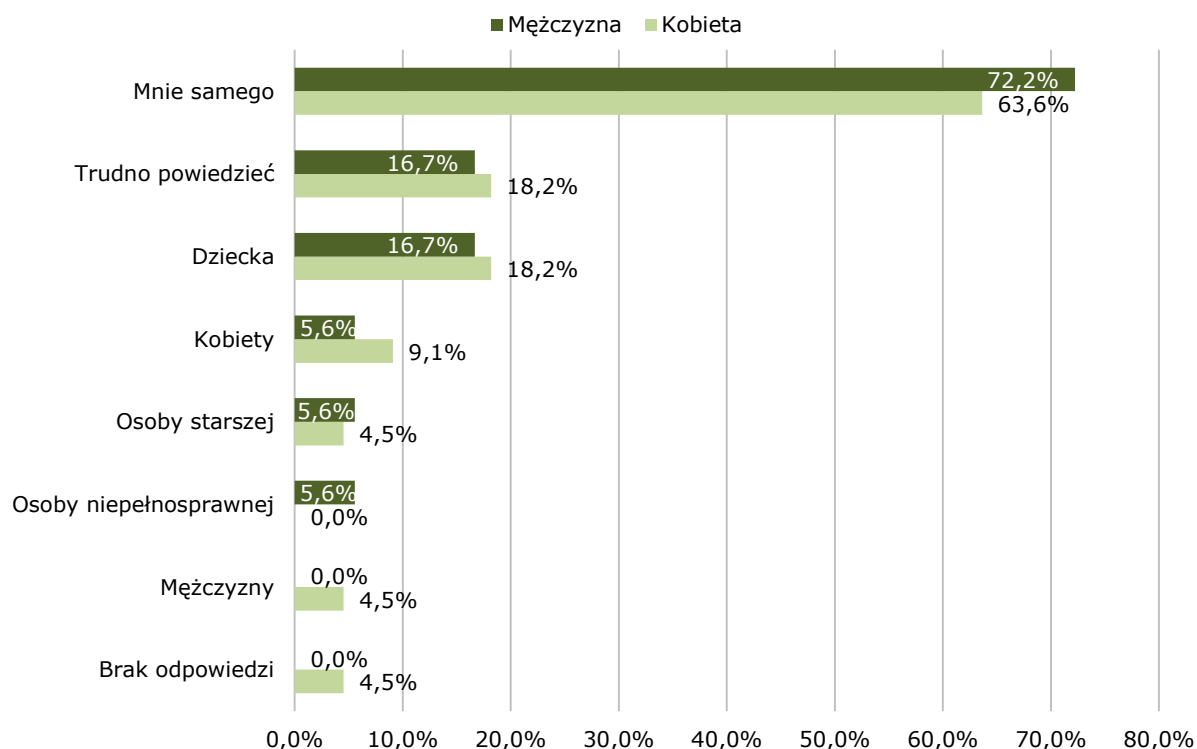
* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

** uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że były świadkami przemocy

Badanych poproszono o doprecyzowanie tego jakiej formy przemocy byli świadkami. Mając na myśli siebie jako ofiarę na ogół twierdzili, że była to przemoc psychiczna, polegająca na wywieraniu presji, szantażu emocjonalnym oraz narzucaniu woli. Wskazywano też na krzyk, rzadziej na formy przemocy fizycznej, takie jak bicie. W odniesieniu do kobiety i dziecka twierdzono, że osoby te były karane krzykiem lub, w przypadku dziecka, kłapsem. Respondenci będący świadkami przemocy wobec osób niepełnosprawnych i starszych, również wskazywali na takie zachowania jak krzyk (lub ogólnie przemoc psychiczna), zaś w stosunku do mężczyzn, na przemoc fizyczną.

Panowie, częściej niż panie, sami padali ofiarą przemocy (72,2%; kobiety – 63,6%). Częściej byli również świadkami takich zachowań w stosunku do osób starszych i niepełnosprawnych. Kobiety z kolei, częściej dostrzegały przemoc wobec innych kobiet, dzieci oraz mężczyzn.

Wykres 25. Respondent jako świadek przemocy – wobec kogo? Podział ze względu na płeć

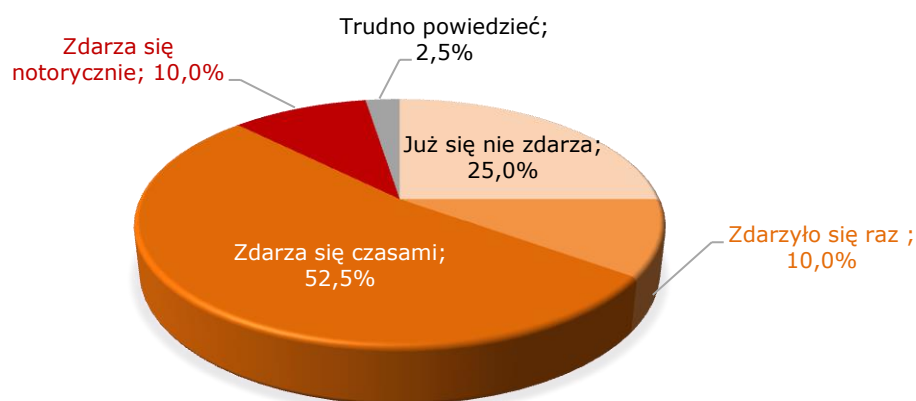
Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

** uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że były świadkami przemocy

Niepokojąco przedstawiają się dane widoczne na poniższym wykresie zgodnie z którymi, co dziesiąty badanych notorycznie jest świadkiem przemocy, zaś połowa respondentów spotyka się z tym zjawiskiem od czasu do czasu (należy jednak pamiętać, że na pytanie o częstotliwość bycia świadkiem przemocy odpowiadały jedynie osoby które zadeklarowały, że były chociaż raz świadkami takiego zdarzenia).

Wykres 26. Częstotliwość bycia świadkiem przemocy

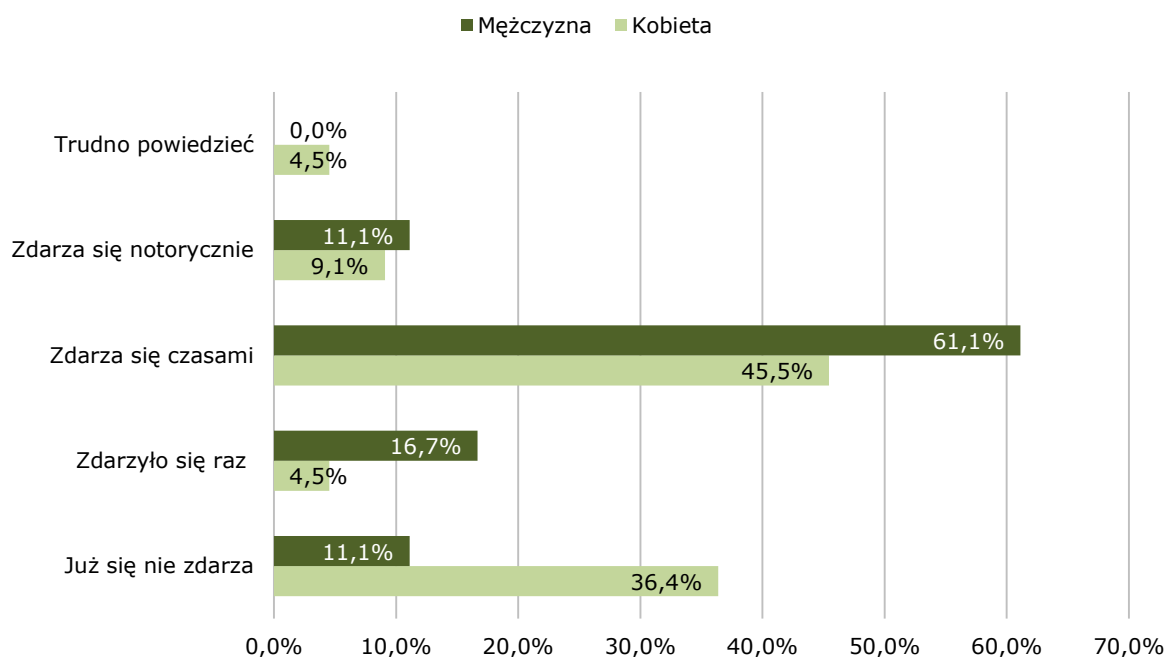

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że były świadkami przemocy

Świadkami przemocy częściej są mężczyźni niż kobiety – 11,1% z nich spotyka się z tym zjawiskiem notorycznie, a 61,1% od czasu do czasu, podczas gdy częsty kontakt z przemocą ma 9,1% kobiet, a czasem spotyka się z nią 45,5%. Ponadto, nieco więcej niż 1/3 pań stwierdziła, że takie sytuacje nie mają już miejsca w jej otoczeniu.

Wykres 27. Częstotliwość bycia świadkiem przemocy - podział ze względu na płeć

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że były świadkami przemocy

W poniższej tabeli zaprezentowano częstotliwość z jaką dane osoby padają ofiarami przemocy.

Tabela 3. Częstotliwość bycia świadkiem przemocy wobec określonych osób

	Już się nie zdarza	Zdarzyło się raz	Zdarza się czasami	Zdarza się notorycznie	Trudno powiedzieć	SUMA
Mnie samego	14,8%	14,8%	55,6%	14,8%	0,0%	100,0%
Trudno powiedzieć	57,1%	0,0%	28,6%	0,0%	14,3%	100,0%
Dziecka	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Kobiety	33,3%	0,0%	33,3%	33,3%	0,0%	100,0%
Osoby starszej	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Osoby niepełnosprawnej	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Mężczyzny	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że były świadkami przemocy

Jak widać osoby które doświadczyły przemocy na sobie twierdzą najczęściej, że sytuacje takie mają miejsce czasami (55,6%). Podobnie jest z przemocą wobec dziecka oraz mężczyzny. Respondenci, ze zjawiskiem przemocy gdzie ofiarą była osoba niepełnosprawna, mieli styczność tylko raz, a w stosunku do osób starszych takie sytuacje mają miejsce notorycznie. Największe zróżnicowanie odpowiedzi widoczne jest w odniesieniu do zdarzeń w których ofiarą przemocy jest kobieta – jak wynika z wykresu 24. świadkami takiego zdarzenia było 7,5% badanych (którzy byli świadkami przemocy chociaż raz), spośród których 1/3 twierdzi, że takie sytuacje zdarzają się czasami lub notorycznie, bądź już nie mają miejsca.

3.3.2. Uczestnik badania jako sprawca przemocy

Co dziesiąty uczestnik badania stwierdził, że był świadkiem przemocy (wykres 21.), podczas gdy ok. 1/4 badanych przyznaje, że kiedykolwiek sama dopuściła się przemocy. Najczęściej zwymyślali kogoś (15,7%) bądź ukarali za złe postępowanie (7,1%).

Wykres 28. Respondent jako sprawca przemocy

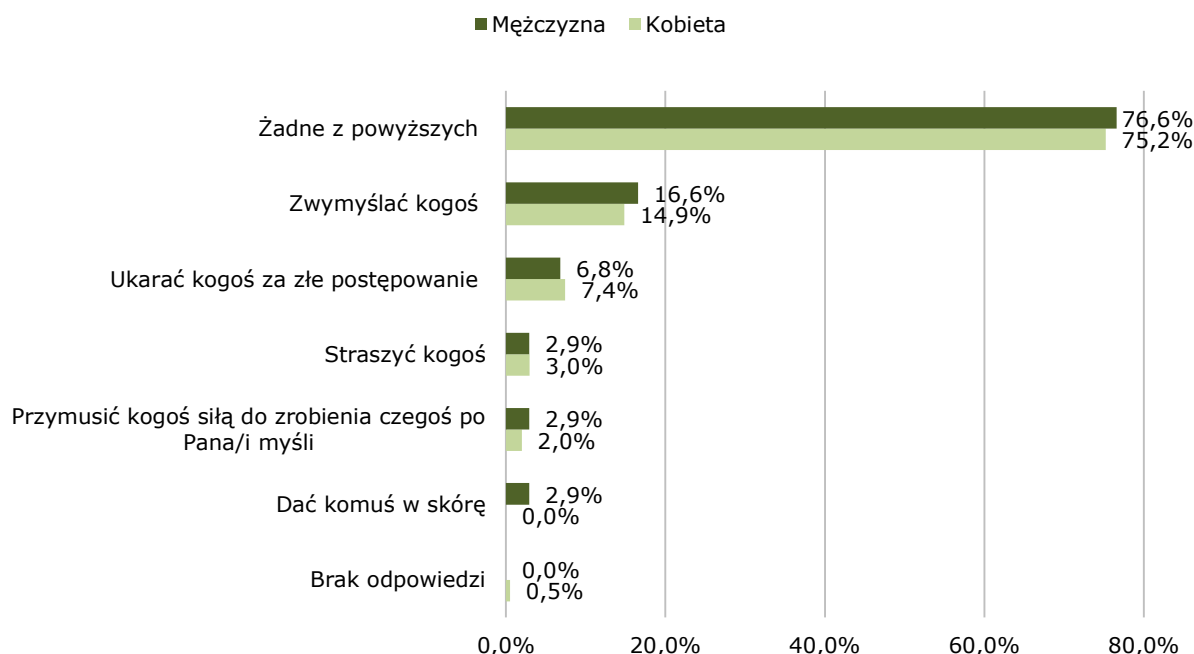

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Mężczyźni nieznacznie częściej twierdzili, że zdarzyło im się kogoś zwymyślać (16,6%; kobiety – 14,9%), przymusić do czegoś siłą (2,9%; kobiety – 2%) oraz dać komuś w skórę (2,9%, przy czym na ogół ofiarą był znajomy/kolega). Panie z kolei częściej karały za złe postępowanie (7,4%; panowie – 6,8%) oraz straszyły (3%; panowie – 2,9%). Jak widać, różnice te są niewielkie, również w przypadku badanych którym nigdy nie zdarzyło się użyć przemocy (taką odpowiedź nieznacznie częściej wskazywali mężczyźni).

Wykres 29. Respondent jako sprawca przemocy - podział ze względu na płeć

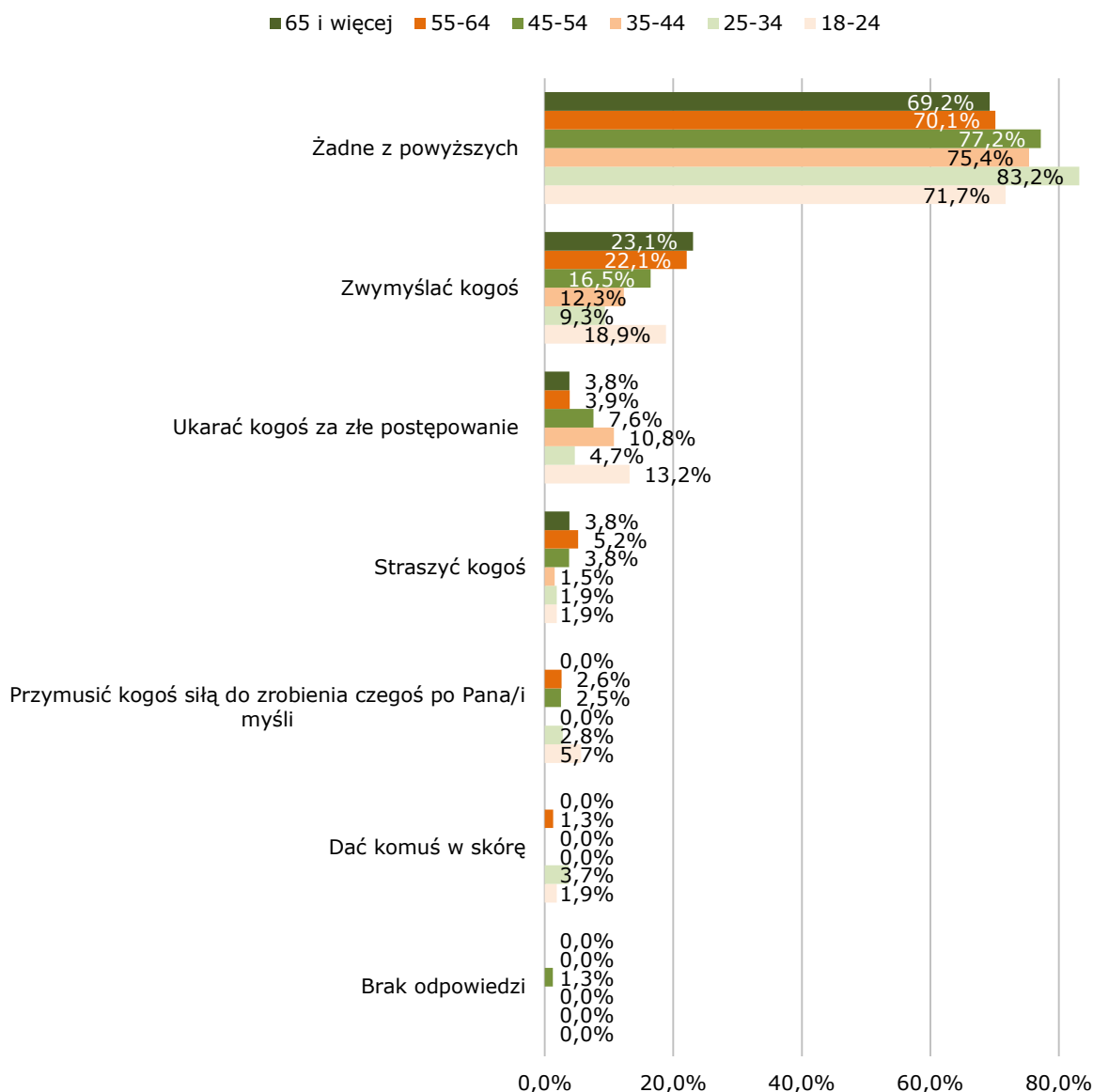

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Najbardziej przemocy zdarzało się użyć osobom w wieku 25-34 lata (83,2% z nich nigdy nie dopuściło się żadnego z zachowań wskazanych w kwestionariuszu ankiety). Jeżeli jednak takie zdarzenia miały miejsce, to najczęściej było to zwymyślanie kogoś (9,3%). To zachowanie było również najpowszechniejsze w pozostałych grupach wiekowych. Najniższy odsetek wskazań odpowiedzi świadczących o nie używaniu przemocy, odnotowano w grupie najstarszych badanych (69,2%). Jednak jak wspomniano wcześniej, grupa ta również najbardziej deklaruwała bycie świadkiem przemocy (wykres 23.) oraz rzadziej niż w pozostałych kategoriach wiekowych najstarsi uczestnicy badania twierdzili, że dane zachowanie jest formą przemocy fizycznej (wykres 14.).

Wykres 30. Respondent jako sprawca przemocy - podział ze względu na wiek

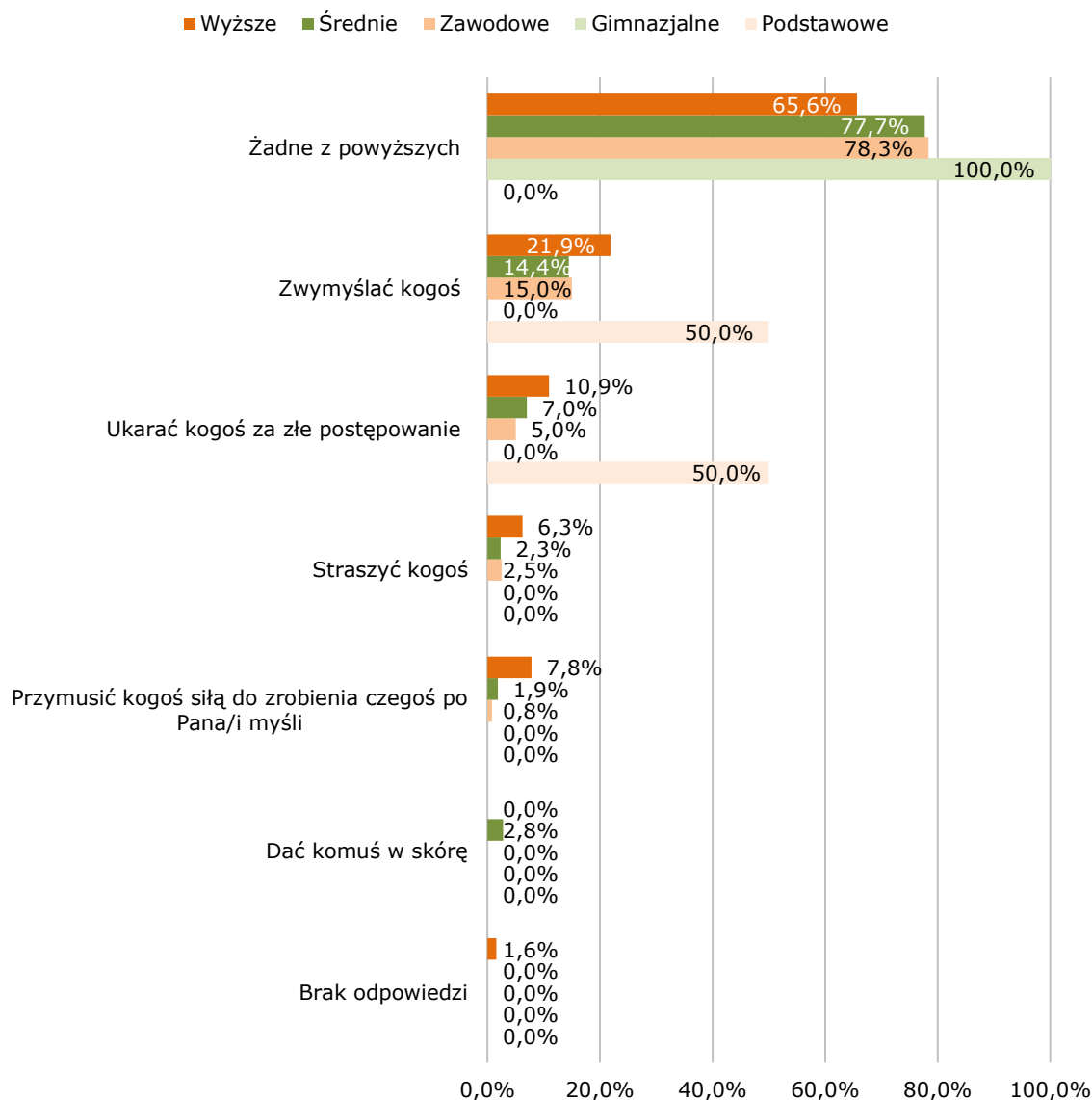
Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Najczęściej do stosowania przemocy przyznawały się osoby z wykształceniem wyższym (65,6% z nich nigdy nie dopuściło się żadnego z zachowań wskazanych w kwestionariuszu ankiety, czyli najniższy odsetek we wszystkich grupach podzielonych ze względu na wykształcenie), było to głównie zwymyślanie kogoś (21,9%) oraz ukaranie za złe postępowanie (10,9%). Te dwa rodzaje zachowań były jedynymi wskazywanymi przez osoby z wykształceniem podstawowym, a także najczęściej wskazywanymi w grupie absolwentów szkół średnich i zawodowych. Osoby mające wykształcenie gimnazjalne, nigdy nie stosowały żadnej z form przemocy.

Tu warto zwrócić uwagę, że osoby z wykształceniem wyższym, częściej niż przedstawiciele pozostałych grup twierdziły, że formą przemocy fizycznej (poza zachowaniami oczywistymi takimi jak gwałt czy pobicie oraz z pominięciem najmniej licznej grupy czyli osób wykształconych najniżej) jest również zamykanie kogoś w pokoju, groźba użycia siły czy ograniczanie dostępu do jedzenia (wykres 15.). Świadomość tej grupy odnośnie tego jakie zachowania kwalifikują się jako przemoc fizyczna, wydaje się być wyższa niż w pozostałych grupach, stąd większa świadomość tego czy przemocy same te osoby się dopuszczają czy też nie.

Wykres 31. Respondent jako sprawca przemocy - podział ze względu na wykształcenie

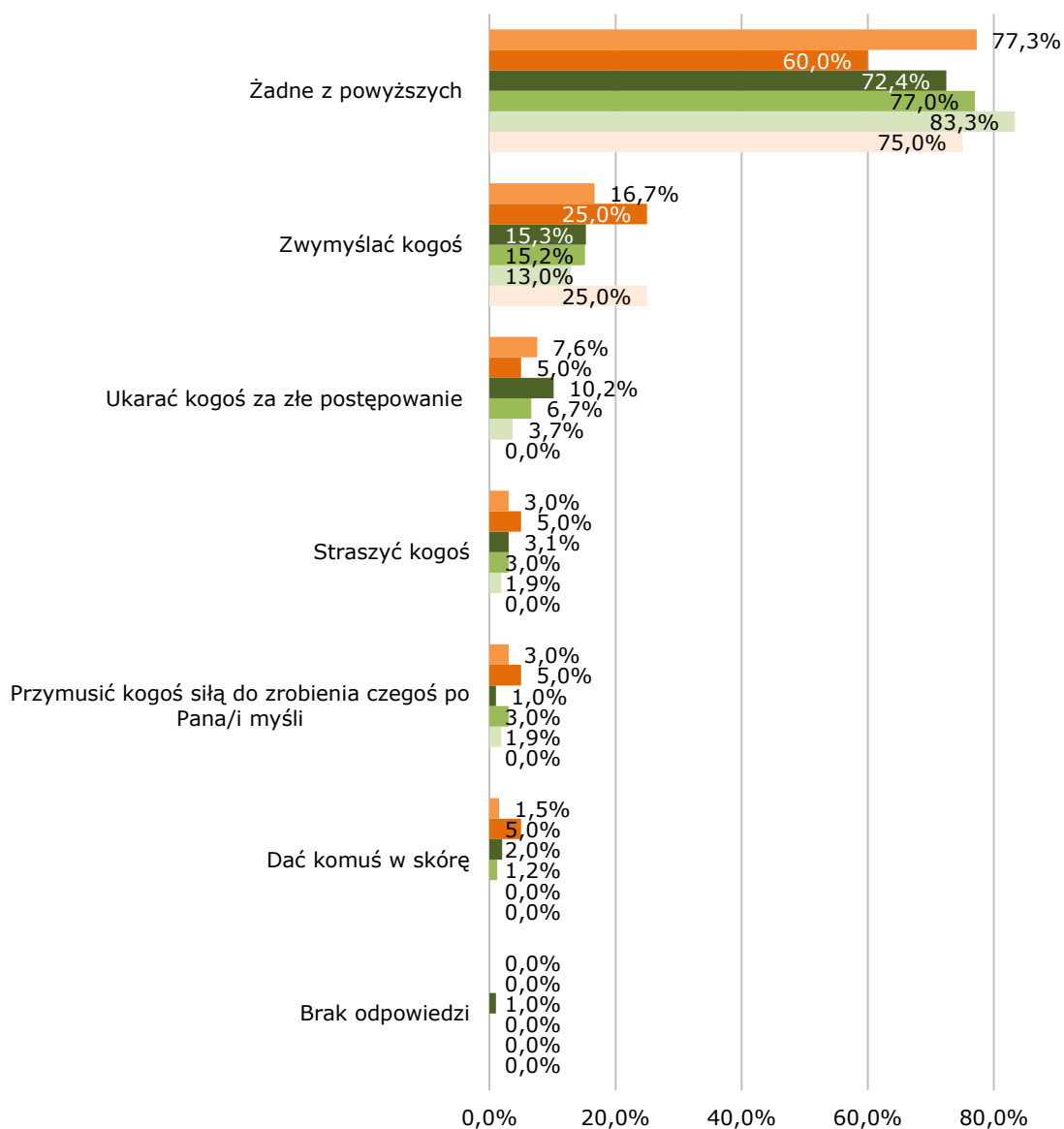
Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Biorąc pod uwagę dochód rodziny widzimy, że niezależnie od jego wysokości najczęstszymi zachowaniami negatywnymi jest zwymyślanie kogoś oraz karanie za złe postępowanie, przy czym do zachowań wskazanych w kwestionariuszu ankiety, najczęściej przyznają się osoby pochodzące z rodzin o najwyższych dochodach. Potwierdza to wniosek sformułowany na podstawie danych przedstawionych na wykresie 20., zgodnie z którym problemy finansowe najrzadziej są przyczyną zachodzenia zjawiska przemocy w rodzinie, a jej występowanie jest niezależne od statusu majątkowego rodziny.

Wykres 32. Respondent jako sprawca przemocy - podział ze względu na dochody rodziny

Brak odpowiedzi 5000 i więcej 3 001 do 5000 1401 do 3 000zł 701 do 1400 zł Do 700 zł

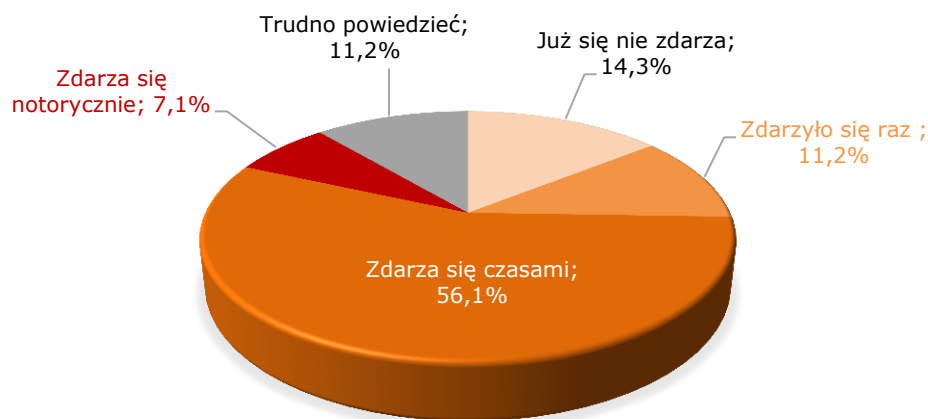
Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Dane dotyczące częstotliwości stosowania przemocy przez respondentów są zbliżone do wyników przedstawionych na wykresie 26. (częstotliwość bycia świadkiem przemocy). W obu przypadkach ok. połowa badanych twierdzi, że takie sytuacje mają miejsce od czasu do czasu, zaś zdaniem 10-11% zdarzyło się tylko raz. Badani częściej są

notorycznie świadkami przemocy (10%) niż jej sprawcami (7,1%). Jednak w tym drugim przypadku 14,3% uczestników badania deklaruje, że takie sytuacje nie mają już miejsca (wśród osób które przyznały się do użycia przemocy chociaż raz), podczas gdy 1/4 spośród respondentów którzy byli kiedykolwiek świadkami przemocy twierdzi, że już się to nie zdarza.

Wykres 33. Częstotliwość używania przemocy

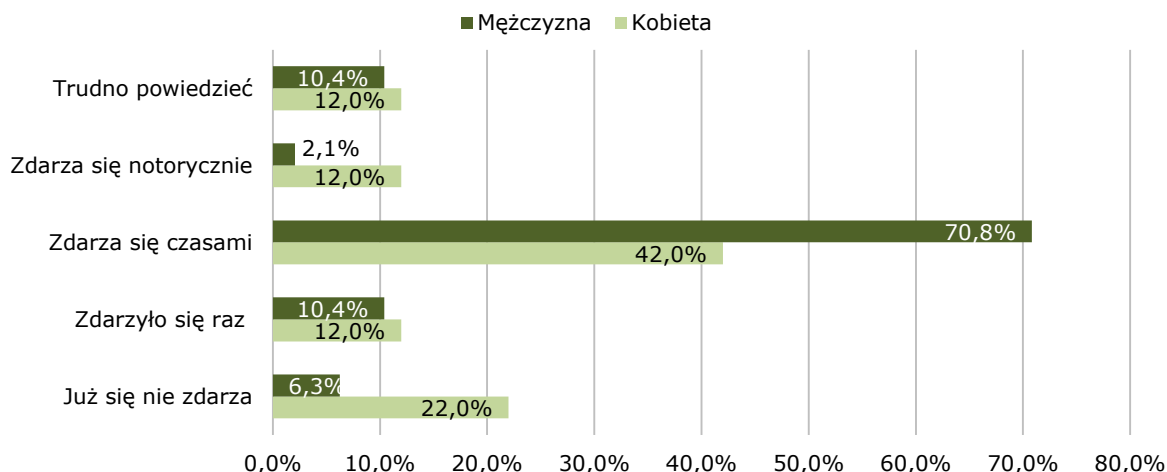

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że zdarzyło im się użyć przemocy

Mężczyźni częściej przyznają, że zdarza im się stosować przemoc od czasu do czasu (70,8%; kobiety – 42%), panie natomiast z jednej strony częściej używają przemocy notorycznie (12%; panowie – 2,1%), z drugiej zaś twierdzą, że zdarzyło się im to tylko raz (12%; panowie – 10,4%) oraz że sytuacje takie nie mają już miejsca (22%; panowie – 6,3%).

Wykres 34. Częstotliwość używania przemocy - podział ze względu na płeć

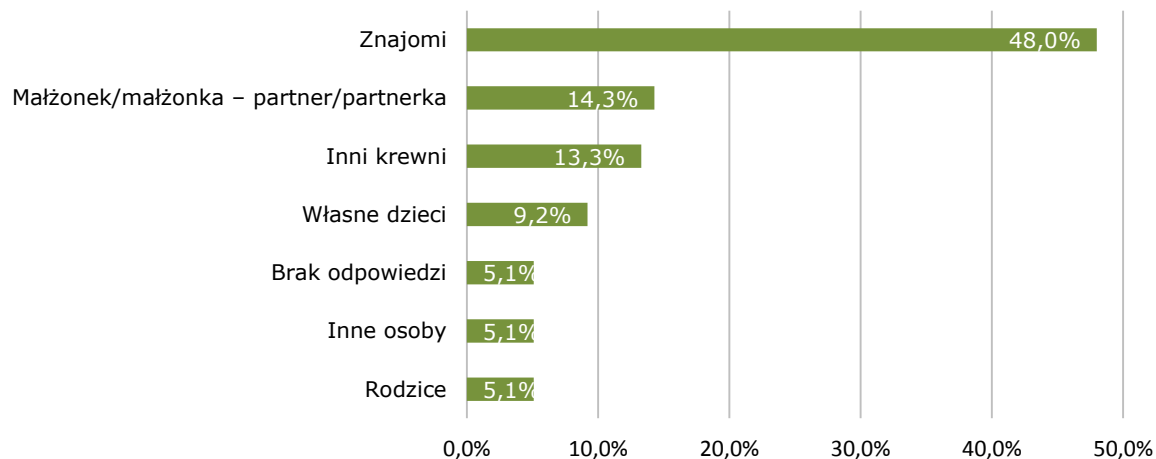

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że zdarzyło im się użyć przemocy

Badani przemocy najczęściej dopuścili się wobec znajomych (48%), następnie wobec osoby z którą pozostają (lub pozostawały) w związku (14,3%) oraz innych krewnych (13,3%). Najrzadziej takie zachowania miały miejsce w stosunku do rodziców oraz innych osób (po 5,1%).

Wykres 35. Respondent jako sprawca przemocy – wobec kogo?

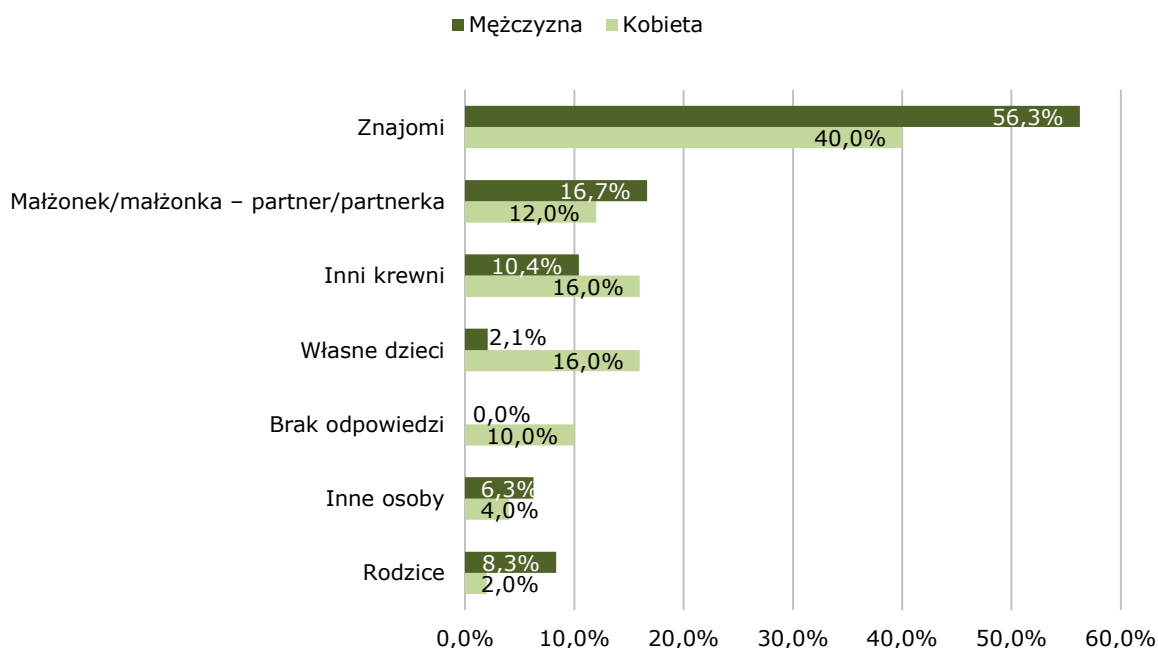

Źródło: *Badania ilościowe, IB IPC, 2014*

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że zdarzyło im się użyć przemocy

Mężczyźni częściej deklarowali, że ofiarą przemocy z ich strony padały osoby znajome (56,3%; kobiety – 40%), będące z nimi w związku (16,7%; kobiety – 12%) oraz rodzice (8,3%; kobiety – 2%). Panie najczęściej dopuszczały się zachowań agresywnych również wobec męża/partnera, ale także w stosunku do własnych dzieci oraz innych krewnych.

Wykres 36. Respondent jako sprawca przemocy – wobec kogo? Podział ze względu na płeć

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że zdarzyło im się użyć przemocy

Zestawiając odpowiedzi badanych dotyczące dopuszczania się zachowań agresywnych oraz ich częstotliwości widzimy, że tym co zdarza się najczęściej jest zwymyślanie kogoś oraz karanie za złe postępowanie. Inne zachowania mają miejsce co najwyżej czasami, a zdarzeniami które na ogół miały miejsce tylko raz lub nie zdarzają się już w ogóle, jest danie komuś w skórę oraz straszenie.

Tabela 4. Forma przemocy a częstotliwość jej użycia

	Już się nie zdarza	Zdarzyło się raz	Zdarza się czasami	Zdarza się notorycznie	Trudno powiedzieć	SUMA
Dać komuś w skórę	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Przymusić kogoś siłą do zrobienia czegoś po Pana/i myśli	10,0%	10,0%	70,0%	0,0%	10,0%	100,0%
Straszyć kogoś	16,7%	16,7%	33,3%	0,0%	33,3%	100,0%
Ukarać kogoś za złe postępowanie	13,8%	10,3%	58,6%	6,9%	10,3%	100,0%
Zwymyślać kogoś	14,1%	7,8%	65,6%	7,8%	4,7%	100,0%

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że zdarzyło im się użyć przemocy

Patrząc z kolei na to jakie zachowania agresywne najczęściej były stosowane wobec poszczególnych osób widzimy, że osobami w stosunku do których najczęściej stosowano

poszczególne formy przemocy (poza daniem w skórę) są znajomi oraz małżonek/małżonka czy partner/partnerka.

Tabela 5. Forma przemocy używane w stosunku do określonych osób

	Dać komuś w skórę	Przymusić kogoś siłą do zrobienia czegoś po Pana/i myśli	Straszyć kogoś	Ukarać kogoś za złe postępowanie	Zwymyślać kogoś
Rodzice	0,0%	10,0%	8,3%	0,0%	6,3%
Inne osoby	66,7%	10,0%	8,3%	6,9%	6,3%
Brak odpowiedzi	16,7%	0,0%	25,0%	0,0%	1,6%
Własne dzieci	0,0%	0,0%	0,0%	10,3%	9,4%
Inni krewni	0,0%	0,0%	8,3%	24,1%	7,8%
Małżonek/ małżonka – partner/ partnerka	0,0%	20,0%	16,7%	31,0%	14,1%
Znajomi	16,7%	60,0%	33,3%	27,6%	54,7%
SUMA	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

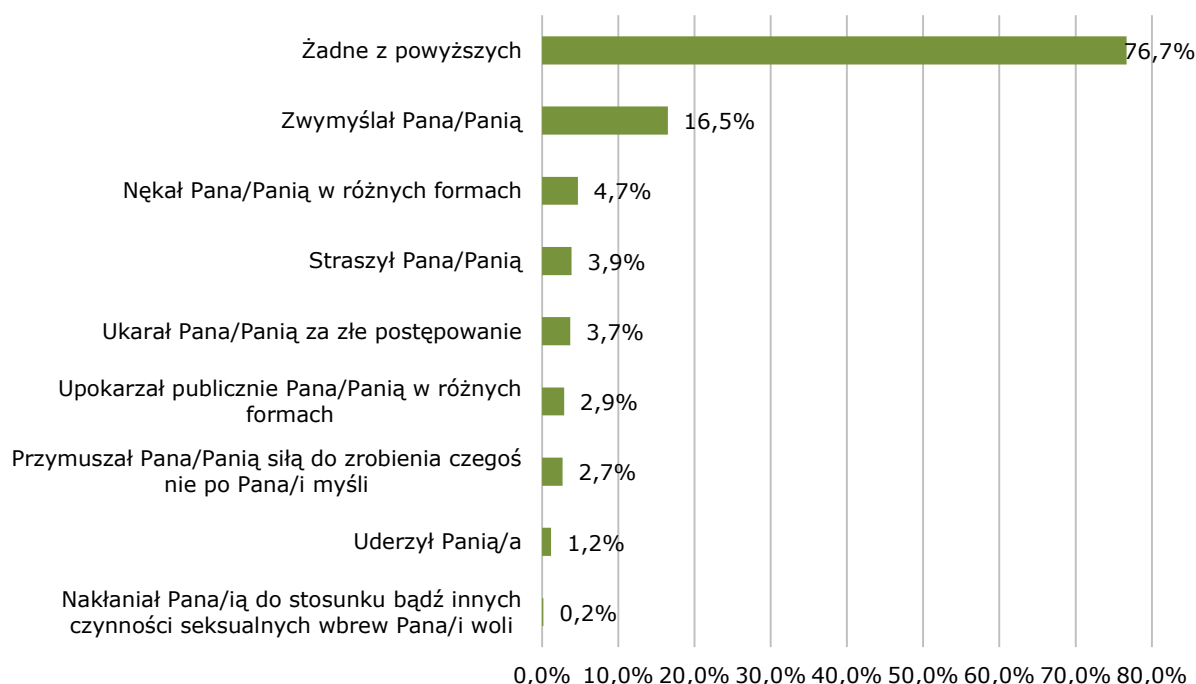
** uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że zdarzyło im się użyć przemocy

3.3.3. Uczestnik badania jako ofiara przemocy

Większość badanych, a dokładnie 3/4 z nich nigdy nie padło ofiarą przemocy. Jeżeli jednak ktoś przejawiał wobec nich agresywne zachowania, to najczęściej miało to postać zwymyślana. Niewielki odsetek respondentów był nękanym w różnych formach, zastraszany bądź ukarany za złe postępowanie. Ofiarami pozostałych form przemocy ofiarą padło mniej niż 3% badanych.

Jak widać, forma przemocy której najczęściej dopuszczali się badani (jako sprawcy), jest również tą której ofiarą padali sami, czyli zwymyślanie.

Wykres 37. Respondent jako ofiara przemocy

Źródło: *Badania ilościowe, IB IPC, 2014*

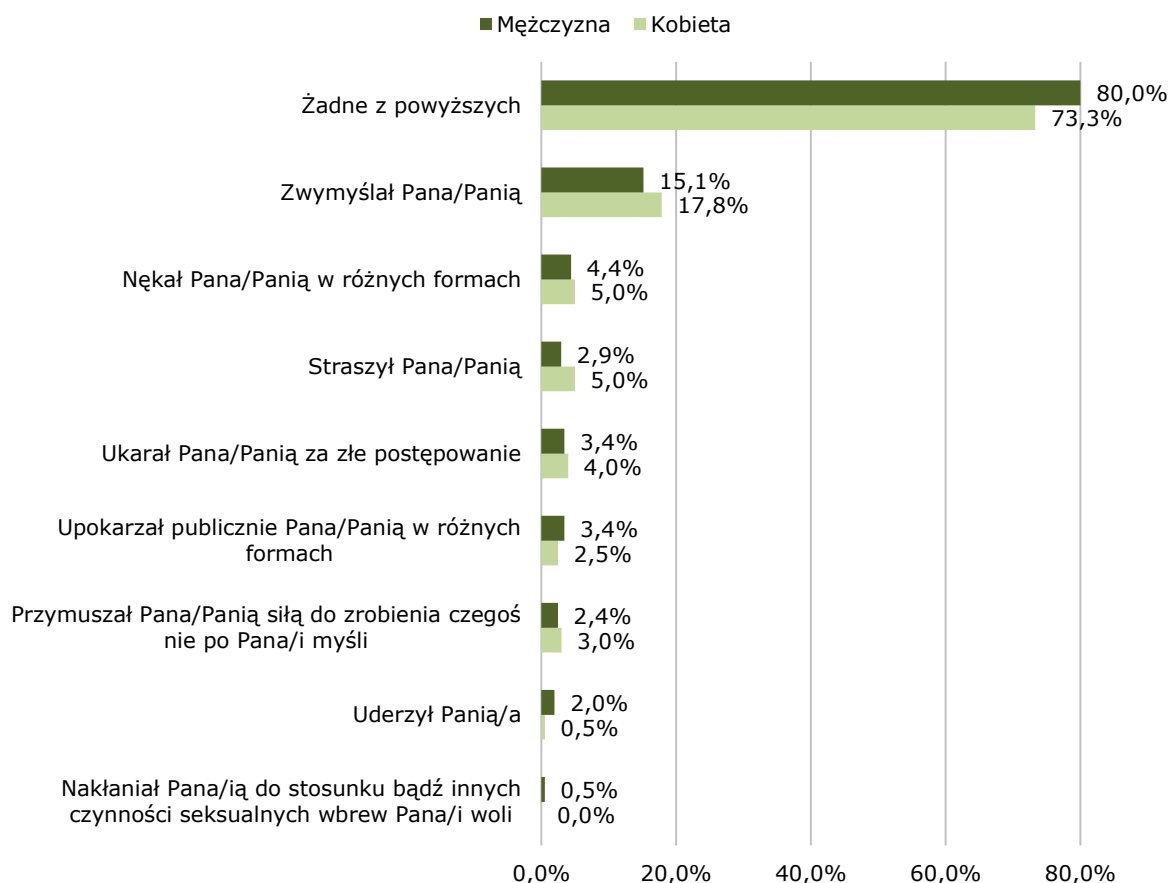
* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Nie widać istotnych różnic pomiędzy kobietami a mężczyznami. Panowie nieco częściej deklarowali, że nie padli ofiarą przemocy (80%; panie – 73,3%), kobiety z kolei częściej zostały zwymyślane (17,8%; mężczyźni – 15,1%), były nęcane (5%; mężczyźni – 4,4%), straszone (5%; mężczyźni – 2,9%), karane za złe postępowanie (4%; mężczyźni – 3,4%) oraz przymuszane do zrobienia czegoś wbrew własnej woli (3%; mężczyźni – 2,4%).

Na kolejnych stronach przedstawiono tabele w których zaprezentowano formy przemocy jakich doświadczyli uczestnicy badania, z uwzględnieniem ich wieku, grupy zawodowej do której należą oraz dochodów rodziny.

Jak wynika z danych przedstawionych w tabeli 4. respondenci, niezależnie od wieku, najczęściej padali ofiarą zwymyślenia. Osoby najmłodsze, częściej niż pozostałe, były przymuszane do zrobienia czegoś wbrew ich woli (5,7%), zaś najstarsze były karane za złe postępowanie (11,5%). Badani znajdujący się w przedziale wiekowym 25-34 lata częściej niż inni doznali publicznego upokorzenia (5,6%), a grupa nieco starsza (35-44 lata) padła ofiarą nękania (7,7%). Na bycie straszonym najczęściej wskazywały osoby pomiędzy 45. a 55. rokiem życia (6,3%).

Wykres 38. Respondent jako ofiara przemocy - podział ze względu na płeć

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Tabela 6. Respondent jako ofiara przemocy - podział ze względu na wiek (%)

	18-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 i więcej
Nakłaniał Pana/ią do stosunku bądź innych czynności seksualnych wbrew Pana/i woli	0,0	0,0	0,0	0,0	1,3	0,0
Uderzył Panią/a	0,0	2,8	1,5	1,3	0,0	0,0
Przymuszał Pana/Panią siłą do zrobienia czegoś nie po Pana/i myśli	5,7	1,9	0,0	3,8	2,6	3,8
Upokarzał publicznie Pana/Panią w różnych formach	3,8	5,6	0,0	2,5	2,6	0,0
Ukarał Pana/Panią za złe postępowanie	1,9	4,7	1,5	2,5	3,9	11,5
Straszył Pana/Panią	5,7	2,8	4,6	6,3	1,3	3,8
Nękał Pana/Panią w różnych formach	1,9	4,7	7,7	5,1	3,9	3,8
Zwymyślał Pana/Panią	24,5	11,2	12,3	12,7	20,8	30,8
Żadne z powyższych	71,7	81,3	80,0	77,2	72,7	69,2
SUMA	115,1	115,0	107,7	111,4	109,1	123,1

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Tabela 7. Respondent jako ofiara przemocy - podział ze względu na grupę zawodową (%)

	Robotnik, pracownik fizyczny	Przedsiębiorca, kupiec, rzemieślnik	Urzędnik, pracownik administracji	Emeryt, rencista	Brak odpowiedzi	Uczeń, student	Menadżer, specjalista, nauczyciel	Wolny zawód (prawnik, lekarz, artysta)	Gospodyni domowa	Obecnie bezrobotny	Menadżer wyższego szczebla (dyrektor)
Nakłaniał Pana/ią do stosunku bądź innych czynności seksualnych wbrew Pana/i woli	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Uderzył Panią/a	1,2	1,6	0,0	0,0	2,4	2,9	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0
Przymuszał Pana/Panią siłą do zrobienia czegoś nie po Pana/i myśli	6,0	0,0	3,9	2,0	0,0	2,9	0,0	8,0	0,0	0,0	0,0
Upokarzał publicznie Pana/Panią w różnych formach	2,4	1,6	5,9	4,1	0,0	5,7	0,0	4,0	7,7	0,0	0,0
Ukarzał Pana/Panią za złe postępowanie	4,8	1,6	5,9	8,2	0,0	2,9	0,0	0,0	15,4	0,0	0,0
Straszył Pana/Panią	4,8	0,0	7,8	2,0	0,0	2,9	3,2	12,0	7,7	0,0	14,3
Nękał Pana/Panią w różnych formach	3,6	4,8	5,9	4,1	4,8	2,9	3,2	12,0	7,7	0,0	0,0
Zwymyślał Pana/Panią	16,7	7,9	25,5	24,5	4,8	20,0	22,6	12,0	23,1	0,0	14,3
Żadne z powyższych	76,2	85,7	68,6	73,5	88,1	74,3	71,0	72,0	61,5	100,0	71,4
SUMA	115,5	103,2	123,5	120,4	100,0	114,3	100,0	124,0	123,1	100,0	100,0

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Tabela 8. Respondent jako ofiara przemocy - podział ze względu na dochód rodziny (%)

	Do 700 zł	701 do 1400 zł	1401 do 3000zł	3001 do 5000 zł	5000 zł i więcej	Brak odpowiedzi
Nakłaniał Pana/ią do stosunku bądź innych czynności seksualnych wbrew Pana/i woli	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	0,0
Uderzył Panią/a	0,0	0,0	1,2	1,0	5,0	1,5
Przymuszał Pana/Panią siłą do zrobienia czegoś nie po Pana/i myśli	25,0	0,0	2,4	3,1	5,0	3,0
Upokarzał publicznie Pana/Panią w różnych formach	0,0	1,9	2,4	0,0	15,0	6,1
Ukarzał Pana/Panią za złe postępowanie	25,0	1,9	3,0	3,1	5,0	6,1
Straszył Pana/Panią	25,0	1,9	4,2	2,0	5,0	6,1
Nękał Pana/Panią w różnych formach	25,0	1,9	3,0	4,1	10,0	9,1
Zwymyślał Pana/Panią	25,0	16,7	15,8	16,3	30,0	13,6

Żadne z powyższych	75,0	77,8	76,4	78,6	65,0	77,3
SUMA	200,0	101,9	108,5%	108,2%	145,0%	122,7%

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Biorąc pod uwagę grupę zawodową do której należy badany (tabela 5.) widzimy, że wśród osób pracujących fizycznie, najczęściej doznawaną formą przemocy (poza zwymyślaniem) było przymuszanie do zrobienia czegoś wbrew swojej woli (6%). Przedsiębiorcy/ kupcy/rzemieślnicy najczęściej padali ofiarą nękania w różnej formie (4,8%). Podobna sytuacja miała miejsce w odniesieniu do menadżerów/specjalistów/nauczycieli oraz osób wykonujących wolny zawód z tym, że w obu tych grupach równie często jak nękanii, padano ofiarą straszenia. Grupą zawodową która straszenie wskazywała jako najczęstsze zachowania agresywne jakie mają miejsce w stosunku do niej, są urzędnicy i pracownicy administracji (7,8%), a także menadżerowie wyższego szczebla (14,3%, na równi ze zwymyślaniem). Za złe postępowanie karani byli najczęściej emeryci (8,2%) oraz gospodynie domowe (15,4%). Osoby uczące się najczęściej były publicznie upokarzane (5,7%).

Przyglądając się danym zaprezentowanym w tabeli 6. widzimy, że najmniejsza liczba form przemocy (5 form spośród 8 przedstawionych w tabeli) ma miejsce w rodzinach, w których łączny dochód netto nie przekracza 1400 zł. W gospodarstwach domowych o najwyższych dochodach z kolei (5000 zł i więcej), miały miejsce wszystkie zachowania agresywne, łącznie z nakłanianiem do stosunku lub innych zachowań seksualnych. Kategorię dochodów niżej, najczęściej wskazywano na nękanie (4,1%), zaś w grupie osób gdzie dochód netto gospodarstwa domowego waha się w granicach od 1401 do 3000 zł, na straszenie (4,2%).

Analizując to kim są ofiary respondentów przyznających się do używania przemocy, oraz to z czyjej strony najczęściej doznają przemocy oni sami widzimy, że w dużej mierze agresja jest ukierunkowana na te same osoby, które takie zachowania przejawiają/przejawiały wobec osoby badanej. W przypadku osób które najczęściej stosowały przemoc wobec najbliższych członków rodziny tj. dzieci, rodziców oraz partnera/współmałżonka, to również najczęściej ze strony tych osób doznawały krzywd. Podobnie w przypadku znajomych – 3/4 badanych którzy przyznali, że to znajomi są najczęściej ich ofiarą, sami najczęściej są atakowani właśnie przez nich.

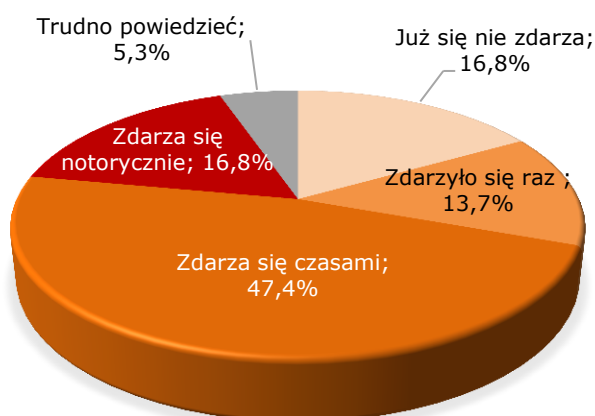
Tabela 9. Respondent jako ofiara i sprawca przemocy (czy stosujemy przemoc wobec tych którzy krzywdzą nas)

		Kto najczęściej dopuszcza się, bądź dopuszczał się takich zachowań wobec Pana/i?						SUMA
		Własne dzieci	Małżonek/małżonka partner/partnerka	Rodzice	Inni krewni	Znajomi	Inne osoby	
Wobec kogo najczęściej dopuszcza się, bądź dopuszczał się Pan/i takich zachowań?	Własne dzieci	33,3%	44,4%	11,1%	0,0%	11,1%	0,0%	100,0%
	Małżonek/małżonka partner/partnerka	0,0%	66,7%	8,3%	0,0%	25,0%	0,0%	100,0%
	Rodzice	0,0%	20,0%	40,0%	0,0%	40,0%	0,0%	100,0%
	Inni krewni	0,0%	0,0%	10,0%	40,0%	40,0%	10,0%	100,0%
	Znajomi	0,0%	0,0%	6,1%	18,2%	75,8%	0,0%	100,0%
	Inne osoby	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	100,0%
	Brak odpowiedzi	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	100,0%

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

W przypadku niemal połowy badanych którzy padli bądź padają ofiarą przemocy, sytuacja ta ma miejsce czasami, a w 16,8% zdarza się to notorycznie. Taki sam odsetek osób twierdzi, że akty przemocy wobec niej nie mają już miejsca, natomiast 13,7% badanych, ofiarą przemocy padło tylko raz.

Wykres 39. Częstotliwość bycia ofiarą przemocy

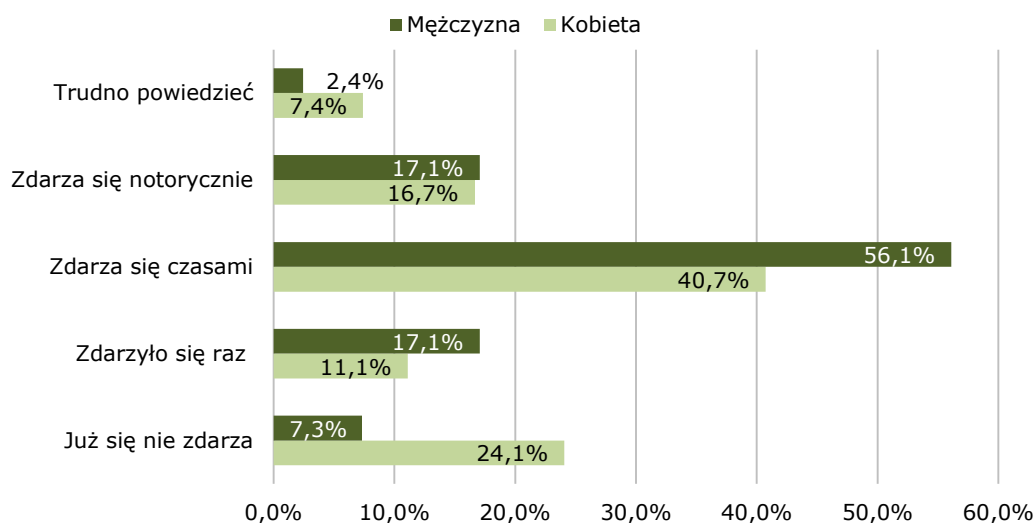
Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że zdarzyło się im być ofiarą przemocy

Co czwarta respondentka która padła ofiarą przemocy zadeklarowała, że takie sytuacje nie mają już miejsca. Takiej odpowiedzi udzieliło również 7,3% mężczyzn. Panowie w

ogóle są tą grupą która, nieznacznie częściej niż kobiety pada ofiarą agresywnych zachowań notorycznie (17,1%; kobiety – 16,7%) lub czasami (56,1%; kobiety – 40,7%).

Wykres 40. Częstotliwość bycia ofiarą przemocy - podział ze względu na płeć

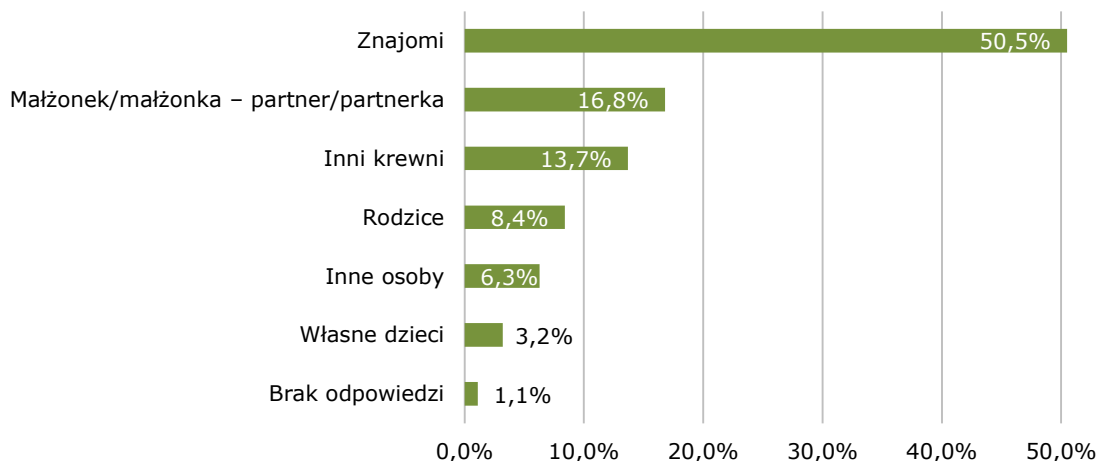

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że zdarzyło się im być ofiarą przemocy

Sprawcami przemocy wobec osób badanych najczęściej są znajomi (w połowie przypadków), a następnie osoba z którą pozostają w związku (16,8%) oraz inni krewni (13,7%). Rzadziej wskazywano na rodziców, własne dzieci czy inne osoby (wśród których wymieniono: byłego męża, pracodawcę, obcą osobę).

Wykres 41. Kto najczęściej dopuszczał się przemocy wobec respondenta

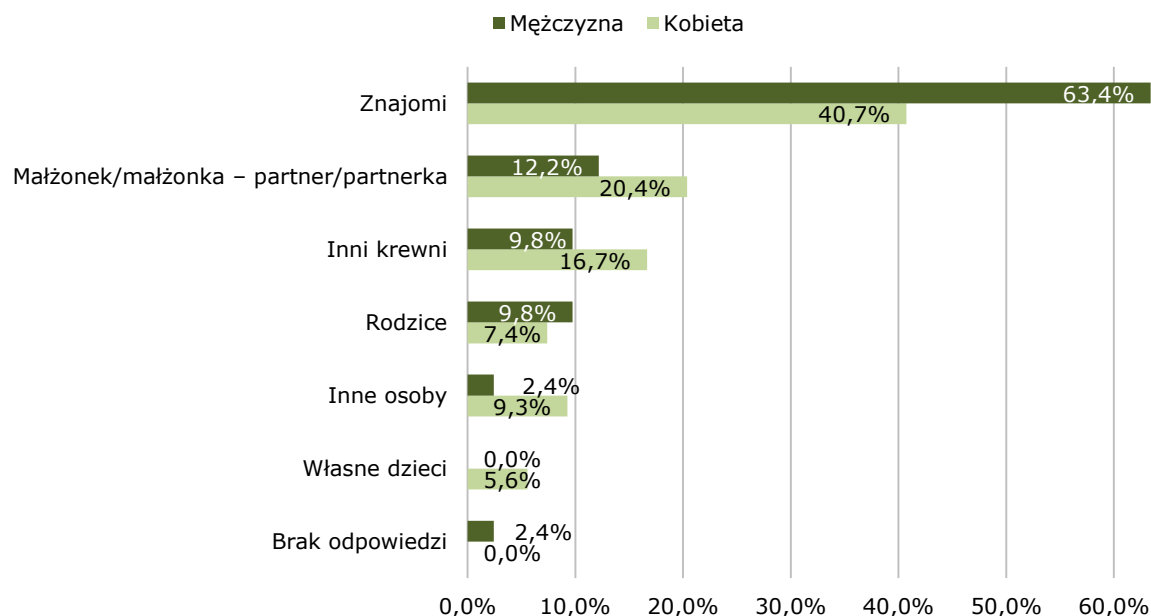
Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że zdarzyło się im być ofiarą przemocy

Mężczyźni częściej padali ofiarą przemocy ze strony znajomych oraz rodziców (odpowiednio: 63,4 i 9,8%). Natomiast z odpowiedzi jakich udzieliły kobiety wynika, że

agresywnych zachowań wobec nich, częściej niż w stosunku do mężczyzn, dopuszczał się mąż/partner, inni krewni, inne osoby oraz własne dzieci (odpowiednio: 20,4%, 16,7%, 9,3% oraz 5,6%).

Wykres 42. Kto najczęściej dopuszczał się przemocy wobec respondenta - podział ze względu na płeć

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że zdarzyło się im być ofiarą przemocy

Gdy pod uwagę weźmiemy częstotliwość występowania poszczególnych form przemocy zauważymy, że przypadki w których miało miejsce nakłanianie do stosunku bądź innych czynności seksualnych wbrew woli, zdarzało się czasami, jednak należy zaznaczyć, że w całej badanej próbie, takie zdarzenie wskazała tylko jedna osoba. Pobicie czy też uderzenie, które ogólnie miało miejsce w pięciu przypadkach, w jednym zdarzało się notorycznie, zaś w dwóch miało miejsce jeden raz lub nie zdarza się już wcale. Wśród osób które były przymuszane do zrobienia czegoś wbrew ich woli, najczęściej twierdzono, że sytuacja taka ma miejsce od czasu do czasu, podobnie jak publiczne upokarzanie, karanie za złe postępowanie, nękanie oraz straszenie (w przypadku ostatniej z wymienionych form taki sam odsetek osób twierdzących, że z sytuacją tą spotyka się od czasu do czasu deklaruje, że nie zdarza się już ona w ogóle).

Tabela 10. Częstotliwość bycia ofiarą poszczególnych form przemocy (%)

	Już się nie zdarza	Zdarzyło się raz	Zdarza się czasami	Zdarza się notorycznie	Trudno powiedzieć	SUMA
Nakłaniał Pana/ią do stosunku bądź innych czynności seksualnych wbrew Pana/i woli	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0
Uderzył Panią/a	40,0	40,0	0,0	20,0	0,0	100,0
Przymuszał Pana/Panią siłą do zrobienia czegoś nie po Pana/i myśli	9,1	9,1	63,6	18,2	0,0	100,0
Upokarzał publicznie Pana/Panią w różnych formach	33,3	8,3	50,0	8,3	0,0	100,0

Ukarał Pana/Panią za złe postępowanie	13,3	6,7	60,0	13,3	6,7	100,0
Straszył Pana/Panią	43,8	12,5	43,8	0,0	0,0	100,0
Nękał Pana/Panią w różnych formach	26,3	5,3	42,1	21,1	5,3	100,0
Zwymyślał Pana/Panią	11,9	11,9	53,7	16,4	6,0	100,0

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że zdarzyło się im być ofiarą przemocy

Patrząc z kolei na to przez kogo jakie konkretnie zachowania agresywne najczęściej były stosowane wobec respondenta widzimy, że sprawcami przemocy słownej, byli reprezentanci wszystkich grup, przy czym najczęściej wskazywano na znajomych oraz osobę z którą pozostawało się w związku.

Tabela 11. Formy wsparcia używane wobec respondenta przez określone osoby (%)

	Nakłaniał Pana/ią do stosunku bądź innych czynności seksualnych wbrew Pana/i woli	Uderzył Panią/a	Przymuszał Pana/Panią siłą do zrobienia czegoś nie po Pana/i myśli	Upokarzał publicznie Pana/Panią w różnych formach	Ukarał Pana/Panią za złe postępowanie	Straszył Pana/Panią	Nękał Pana/Panią w różnych formach	Zwymyślał Pana/Panią
Rodzice	0,0	20,0	0,0	16,7	6,7	18,8	15,8	7,5
Inne osoby	0,0	0,0	18,2	8,3	6,7	18,8	21,1	4,5
Brak odpowiedzi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5
Własne dzieci	0,0	0,0	9,1	8,3	6,7	6,3	0,0	4,5
Inni krewni	0,0	20,0	0,0	8,3	13,3	12,5	21,1	10,4
Małżonek/małżonka – partner/partnerka	0,0	20,0	27,3	8,3	20,0	12,5	10,5	14,9
Znajomi	100,0	40,0	45,5	50,0	46,7	31,3	31,6	56,7
SUMA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

** uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że zdarzyło się im być ofiarą przemocy

W celu sprawdzenia czy osoby, które są/były sprawcą przemocy oraz same padły jej ofiarą, porównano odpowiedzi jednej i drugiej grupy. Z badania wynika, że 98 osób kiedykolwiek użyło przemocy w jakiegokolwiek formie, a 77,5% z nich również padło jej ofiarą. Z kolei wśród osób które same przemocy nie stosują, aż 93,9% również nie doświadczyło agresji ze strony innych osób.

Tabela 12. Stosowanie przemocy a doznanie agresji ze strony innych osób

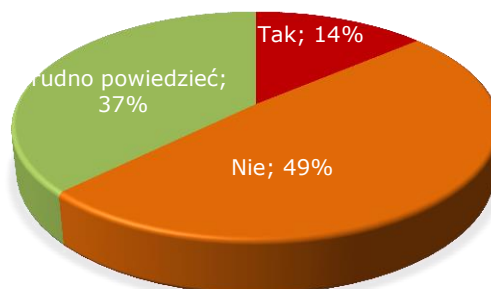
	BYŁ SPRAWCĄ PRZEMOCY	NIE BYŁ SPRAWCĄ PRZEMOCY	SUMA
DOZNAŁ PRZEMOCY	77,5% (76 os.)	6,1% (19 os.)	95 os.
NIE DOZNAŁ PRZEMOCU	22,4% (22 os.)	93,9% (290 os.)	312 os.
SUMA	100% (98 os.)	100% (309 os.)	407 os.

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że nigdy nie były sprawcą przemocy ani jej nie doznały

Osoby które zadeklarowały, że kiedykolwiek padły ofiarą przemocy, zapytano o to czy takie zdarzenia miały również miejsce gdy były dziećmi. Połowa badanych odpowiedziała negatywnie, zaś 14% pozytywnie (56 osób). Więcej niż 1/3 respondentów, nie było w stanie wskazać jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 43. Doświadczenie przemocy w dzieciństwie

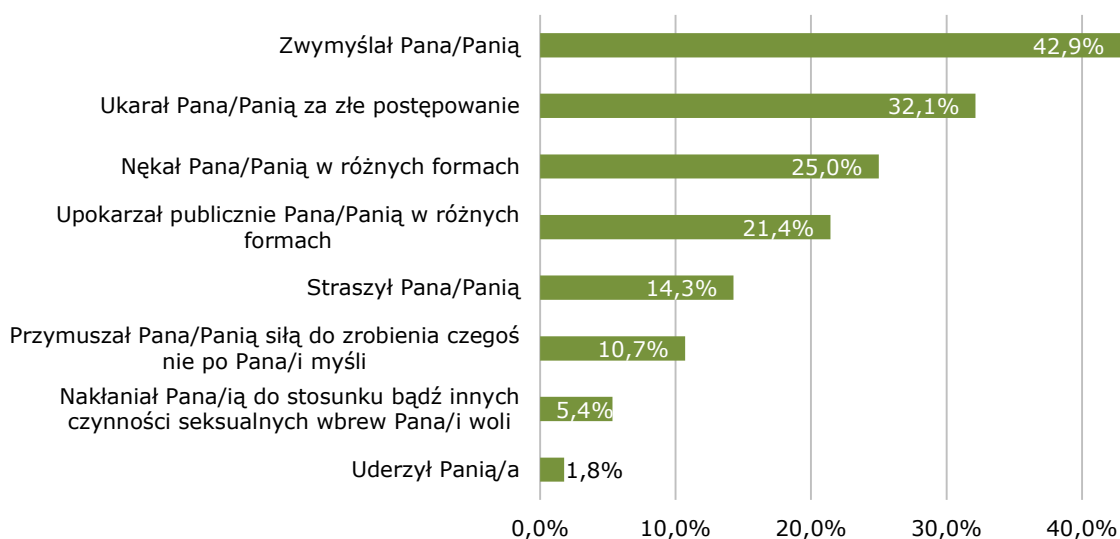

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Osoby które takiej przemocy doświadczyły najczęściej wskazywały na przemoc słowną (zwymyślanie) oraz karanie za złe postępowanie. Co czwarta osoba była nękana, a co piąta upokarzana publicznie (wykres 44.).

Mężczyźni którzy doświadczyli przemocy w dzieciństwie, częściej niż kobiety byli zwymyślaniani (51,9%; kobiety – 34,5%), karani za złe postępowanie (37%; kobiety – 27,6%), upokarzani publicznie (22,2%; kobiety – 20,7%), a także przymuszani do zrobienia czegoś wbrew swojej woli (w tym nakłaniania do stosunku lub innej czynności seksualnej). Kobiety częściej nęciano i straszono.

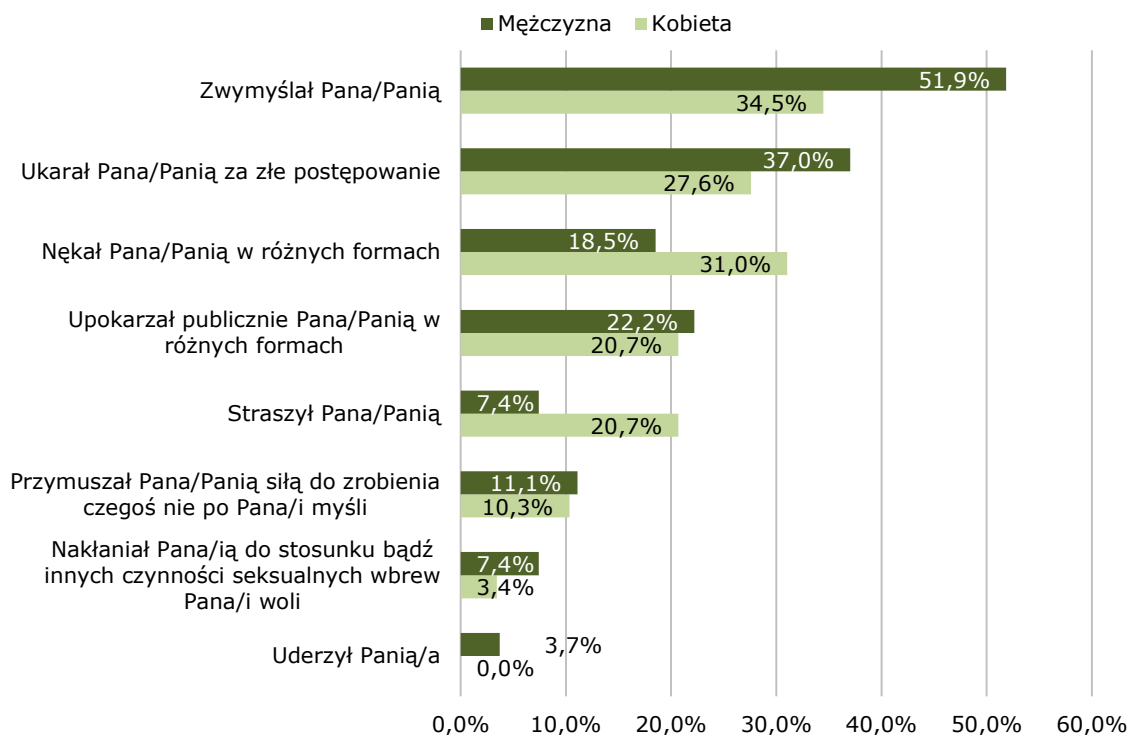
Wykres 44. Formy przemocy doświadczone w dzieciństwie

Źródło: *Badania ilościowe, IB IPC, 2014*

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że ofiarą przemocy w dzieciństwie

Wykres 45. Formy przemocy doświadczone w dzieciństwie - podział ze względu na płeć

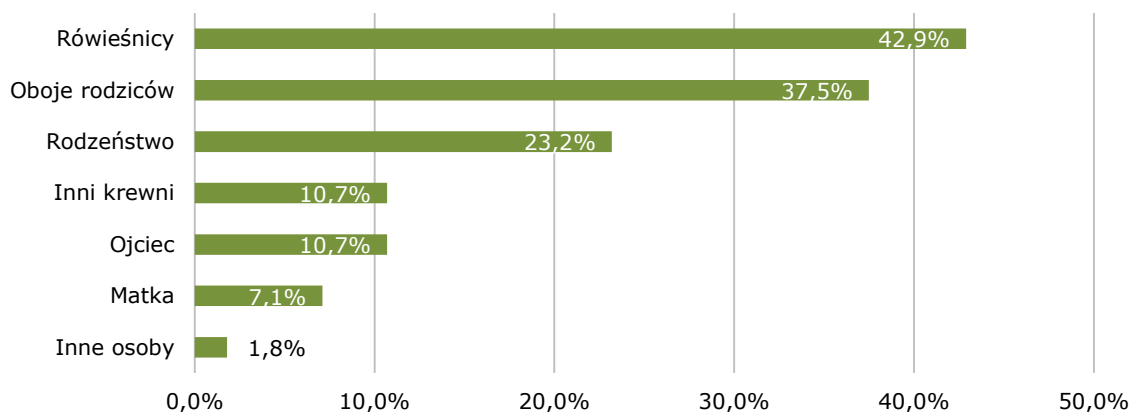
Źródło: *Badania ilościowe, IB IPC, 2014*

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

** uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że ofiarą przemocy w dzieciństwie

Najczęstszymi sprawcami przemocy byli rówieśnicy (42,9%) oraz rodzice (37,5%). Ponadto niemal co czwarty badany deklarujący bycie ofiarą agresywnych zachowań już w dzieciństwie, doznał ich ze strony rodzeństwa.

Wykres 46. Osoba/y używająca przemocy wobec respondenta w dzieciństwie

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

** uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że ofiarą przemocy w dzieciństwie

Z form przemocy doznanych w dzieciństwie najczęściej wskazywano na przemoc słowną (jej ofiarą padły 24 osoby). Jak widać, jej sprawcami byli przede wszystkim rówieśnicy oraz rodzice. Ci drudzy najczęściej też karali za złe zachowanie oraz przymuszali do zrobienia czegoś wbrew własnej woli. Rówieśnicy najczęściej upokarzali publicznie, a matka, częściej niż ojciec była tą która straszyła, a ojciec tym który karał. Rodzeństwo najczęściej biło.

Tabela 13. Forma przemocy doznana w dzieciństwie a jej sprawca (%)

	Uderzył Panią/a	Nakłaniał Pana/ią do stosunku bądź innych czynności seksualnych wbrew Pana/i woli	Przymuszał Pana/ Panią siłą do zrobienia czegoś nie po Pana/i myśli	Straszył Pana/ Panią	Upokarzał publicznie Pana/ Panią w różnych formach	Nękał Pana/ Panią w różnych formach	Ukarał Pana/ Panią za złe postępowanie	Zwymyślał Pana/ Panią
Inne osoby	0,0	0,0	0,0	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Matka	0,0	0,0	0,0	25,0	16,7	14,3	0,0	12,5
Ojciec	0,0	0,0	0,0	12,5	16,7	14,3	11,1	8,3
Inni krewni	0,0	66,7	16,7	37,5	16,7	14,3	11,1	8,3
Rodzeństwo	100,0	0,0	16,7	0,0	16,7	14,3	33,3	33,3
Oboje rodziców	0,0	0,0	50,0	25,0	25,0	21,4	77,8	41,7
Rówieśnicy	0,0	66,7	16,7	12,5	75,0	42,9	27,8	54,2
SUMA	100,0	133,3	100,0	125,0	166,7	121,4	161,1	158,3

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

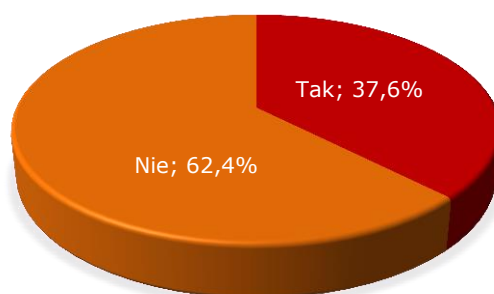
** uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że ofiarą przemocy w dzieciństwie

Z uzyskanych wyników badania nie wynika aby osoby które doznały przemocy w dzieciństwie, używały jej w dorosłym życiu.

3.3.4. Uzależnienia a przemoc

W badanej próbie badawczej nieco ponad 1/3 osób przyznała się do spożywania alkoholu. Zapytani o to jak często go spożywają, najczęściej wskazywali odpowiedź *kilka razy w roku* (54,2% osób które odpowiedziały pozytywnie zapytane czy piją alkohol) oraz *kilka razy w miesiącu* (20,9%). Kilka razy w tygodniu alkohol spożywa zaledwie 3,3%, a co piąty badany nie był w stanie dokładnie określić częstotliwości spożywania.

Wykres 47. Spożywanie alkoholu

Źródło: *Badania ilościowe, IB IPC, 2014*

Biorąc jednak odpowiedzi badanych na pytania metryczkowe kwestionariusza ankiety widzimy, że mężczyźni częściej niż kobiety spożywają alkohol kilka razy w tygodniu (4,8%), panie zaś kilka razy w roku (60,9%). Panom trudniej było jednoznacznie określić częstotliwość spożycia.

Picie kilka razy w tygodniu najczęściej deklarowały osoby w wieku 55-64 lata (6,1%), a kilka razy w miesiącu najmłodszy uczestnicy badania (33,3%). Grupą wiekową która najczęściej spożywa alkohol kilka razy w roku, są osoby w przedziale od 25. do 44. roku życia.

Osoby najniżej wykształcone piją kilka razy w tygodniu, natomiast absolwenci gimnazjum na ogół kilka razy w miesiącu. Badani z wykształceniem zawodowym, podobnie jak ci którzy ukończyli szkołę średnią lub wyższą, alkohol spożywają najczęściej kilka razy w roku.

Pytani o częstotliwość spożycia, respondenci niezależnie od stanu cywilnego odpowiadają, że ma to miejsce kilka razy w roku. Picie kilka razy w tygodniu, najczęściej zadeklarowali członkowie rodzin o najniższych dochodach. Nie zmienia to jednak tego, że w każdej z grup dochodów najczęściej wskazywaną częstotliwością picia alkoholu było kilka razy w roku.

Podobnie jest gdy pod uwagę weźmiemy grupę zawodową respondenta. Jedynie w przypadku gospodyń domowych, alkohol spożywany jest częściej kilka razy w miesiącu.

Tabela 14. Częstotliwość spożywania alkoholu a określone cechy społeczno-demograficzne

	Kilka razy w tygodniu	Kilka razy w miesiącu	Kilka razy w roku	Trudno powiedzieć
PŁEĆ				
Kobieta	1,4%	21,7%	60,9%	15,9%
Mężczyzna	4,8%	20,2%	48,8%	26,2%
WIEK				
18-24	0,0%	33,3%	38,9%	27,8%
25-34	2,8%	22,2%	61,1%	13,9%
35-44	0,0%	22,2%	61,1%	16,7%
45-54	5,1%	20,5%	56,4%	17,9%
55-64	6,1%	18,2%	48,5%	27,3%
65 i więcej	0,0%	0,0%	55,6%	44,4%
WYKSZTAŁCENIE				
Podstawowe	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Gimnazjalne	0,0%	50,0%	25,0%	25,0%
Zawodowe	1,9%	17,0%	60,4%	20,8%
Średnie	1,4%	22,2%	54,2%	22,2%
Wyższe	8,7%	21,7%	47,8%	21,7%
STAN CYWILNY				
Wdowa/Wdowiec	16,7%	16,7%	50,0%	16,7%
Rozwiedziona/Rozwiedziony	14,3%	28,6%	42,9%	14,3%
Panna/ Kawaler	2,1%	27,1%	50,0%	20,8%
Zamężna/Żonaty	2,2%	17,8%	56,7%	23,3%
Brak odpowiedzi	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
DOCHÓD RODZINY				
Do 700 zł	33,3%	0,0%	66,7%	0,0%
701 do 1400 zł	0,0%	31,6%	36,8%	31,6%
1401 do 3 000zł	0,0%	20,0%	55,4%	24,6%
3 001 do 5000	5,3%	18,4%	63,2%	13,2%
5000 i więcej	14,3%	14,3%	57,1%	14,3%
Brak odpowiedzi	4,8%	23,8%	47,6%	23,8%
GRUPA ZAWODOWA				
Robotnik, pracownik fizyczny	3,8%	23,1%	50,0%	23,1%
Przedsiębiorca, kupiec, rzemieślnik	6,3%	15,6%	56,3%	21,9%
Urzędnik, pracownik administracji	0,0%	28,6%	50,0%	21,4%
Emeryt, rencista	9,1%	9,1%	50,0%	31,8%
Brak odpowiedzi	0,0%	21,4%	64,3%	14,3%
Uczeń, student	0,0%	35,7%	50,0%	14,3%
Menadżer, specjalista, nauczyciel	0,0%	23,1%	46,2%	30,8%

Wolny zawód (prawnik, lekarz, artysta)	0,0%	18,2%	81,8%	0,0%
Gospodyni domowa	0,0%	66,7%	33,3%	0,0%
Obecnie bezrobotny	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Menadżer wyższego szczebla (dyrektor)	0,0%	0,0%	33,3%	66,7%

Źródło: *Badania ilościowe, IB IPC, 2014*

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że spożywają alkohol

Zestawiając deklaracje uczestników badania odnośnie spożywania alkoholu oraz odpowiedzi na pytania dotyczące stosowania przemocy widać, że niespełna 1/3 respondentów pijących alkohol, stosuje przemoc. Z kolei do stosowania przemocy przyznaje się co piąty abstynent.

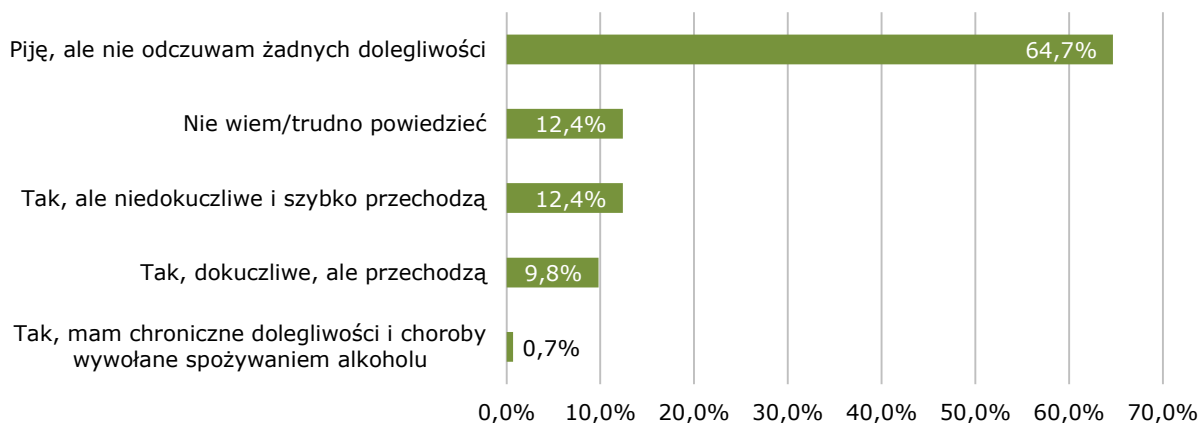
Tabela 15. Spożywanie alkoholu a stosowanie przemocy

	STOSUJE PRZEMOC	NIE STOSUJE PRZEMOCY	SUMA
SPOŻYWA ALKOHOL	31,4% (48 os.)	68,6% (105 os.)	100,0%
NIE SPOŻYWA ALKOHOLU	19,7% (50 os.)	80,3% (204 os.)	100,0%

Źródło: *Badania ilościowe, IB IPC, 2014*

Prawie 2/3 badanych spożywających alkohol, nie odczuwa z tego tytułu żadnych dolegliwości fizycznych. Jedynie co dziesiąty przyznaje, że skutki picia alkoholu są w jego przypadku dokuczliwe ale szybko przechodzą, a 0,7% tej grupy badanych ma chroniczne dolegliwości i choroby związane ze spożyciem.

Wykres 48. Odczuwanie skutków fizycznych spożycia alkoholu

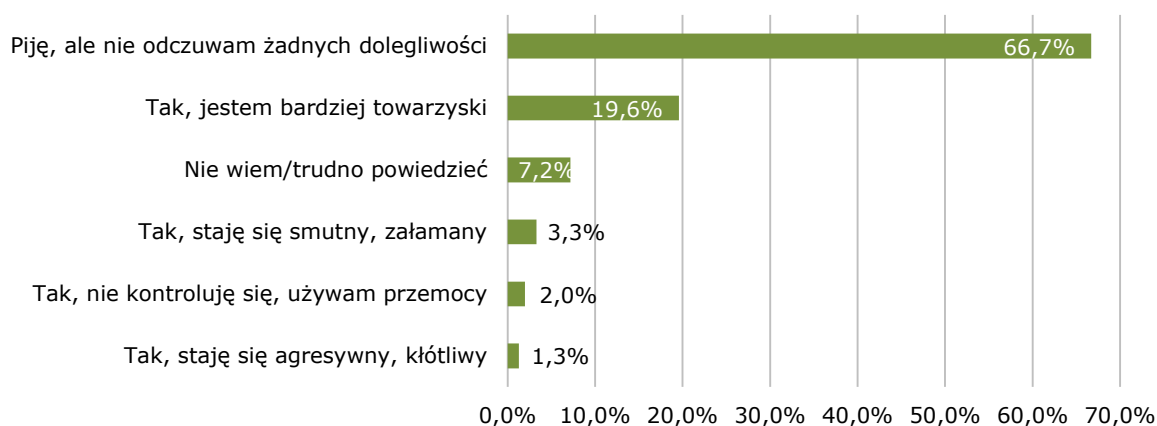

Źródło: *Badania ilościowe, IB IPC, 2014*

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że spożywają alkohol

Podobnie sytuacja przedstawia się gdy zapytamy uczestników badania o odczuwanie psychicznych skutków picia alkoholu – 2/3 z nich takich skutków nie odczuwa. Co piąty staje się zaś bardziej towarzyski, a w sumie w odniesieniu do 6,6% badanych konsekwencje picia są negatywne (smutek, agresja, brak kontroli nad sobą).

Wykres 49. Odczuwanie skutków psychicznych spożycia alkoholu

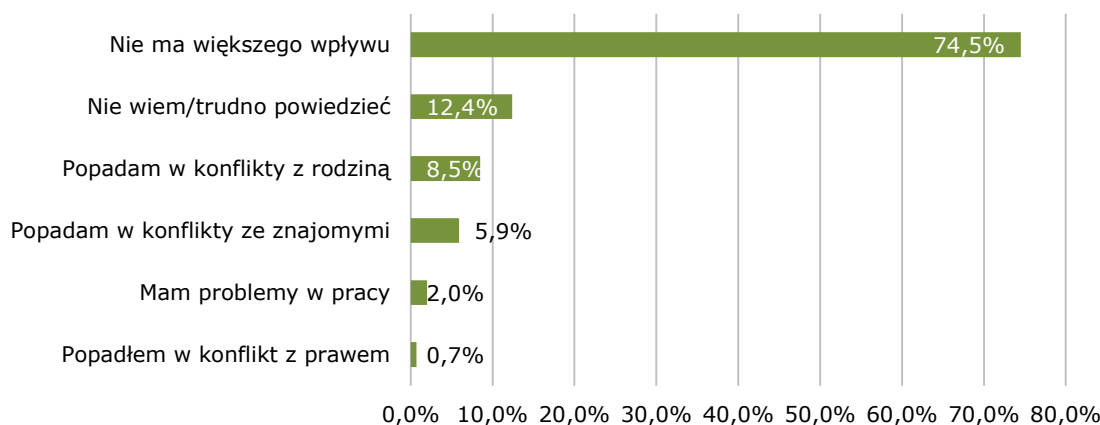

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że spożywają alkohol

Większość badanych nie zauważyła aby spożywanie alkoholu miało jakikolwiek wpływ na ich relacje z otoczeniem. Jedynie 8,5% popada wówczas w konflikt z rodziną, a 5,9% w konflikt ze znajomymi. Nieliczni wskazują na problemy w pracy oraz konflikt z prawem.

Wykres 50. Samoocena wpływu spożywania alkoholu na relacje z otoczeniem

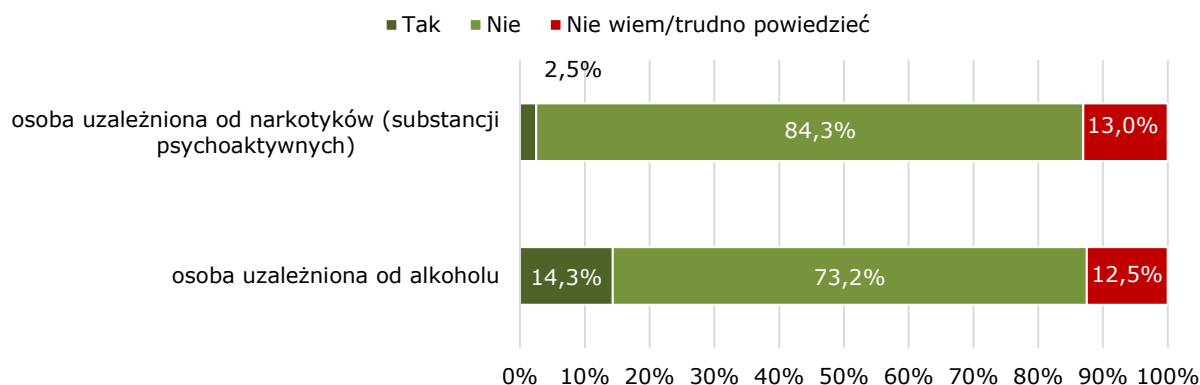
Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

** uwzględniono tylko odpowiedzi osób które zadeklarowały, że spożywają alkohol

Zdaniem większości badanych, w ich najbliższym otoczeniu nie ma osób uzależnionych od narkotyków (uważa tak 84,3% respondentów) ani od alkoholu (uważa tak 73,2% uczestników badania). W przypadku obu uzależnień ok. 12,5-13% osób nie miała takiej pewności.

Wykres 51. Obecność osób uzależnionych w najbliższym otoczeniu respondenta

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Niezależnie od płci, wieku, dochodów czy grupy zawodowej respondenta, odsetek osób twierdzących, że w ich najbliższym otoczeniu jest osoba uzależniona od narkotyków, nie przekroczył 10%. Najwyższy odnotowano w grupie menadżerów/specjalistów/nauczycieli oraz osób wykonujących wolny zawód (odpowiednio 9,7 i 8%). Odsetki wskazań takiej odpowiedzi w pozostałych grupach były dużo niższe i na ogół nie przekraczały 3%.

Najwyższy odsetek osób twierdzących, że w ich otoczeniu jest osoba uzależniona od alkoholu, również odnotowano w grupie menadżerów/specjalistów/nauczycieli (32,3%) oraz wśród osób o najniższych dochodach (25%). Jednak zestawienie tych dwóch grup (grupy osób piastujących stanowiska menadżerskie i specjalistyczne, z grupą osób o niskich dochodach), po raz kolejny pokazuje, że uzależnienia oraz wynikająca z nich przemoc, nie mogą być jednoznacznie przypisane rodzinom biedniejszym.

Tabela 16. Obecność osób uzależnionych w najbliższym otoczeniu respondenta a określone cechy społeczno-demograficzne

	Osoba uzależniona od alkoholu	Osoba uzależniona od narkotyków
PŁEĆ		
Kobieta	14,9%	3,0%
Mężczyzna	13,7%	2,0%
WIEK		
18-24	3,8%	1,9%
25-34	9,3%	1,9%
35-44	13,8%	1,5%
45-54	26,6%	5,1%
55-64	15,6%	2,6%
65 i więcej	15,4%	0,0%
DOCHÓD RODZINY		
Do 700 zł	25,0%	0,0%
701 do 1400 zł	16,7%	1,9%
1401 do 3 000zł	13,9%	3,0%
3 001 do 5000	16,3%	2,0%

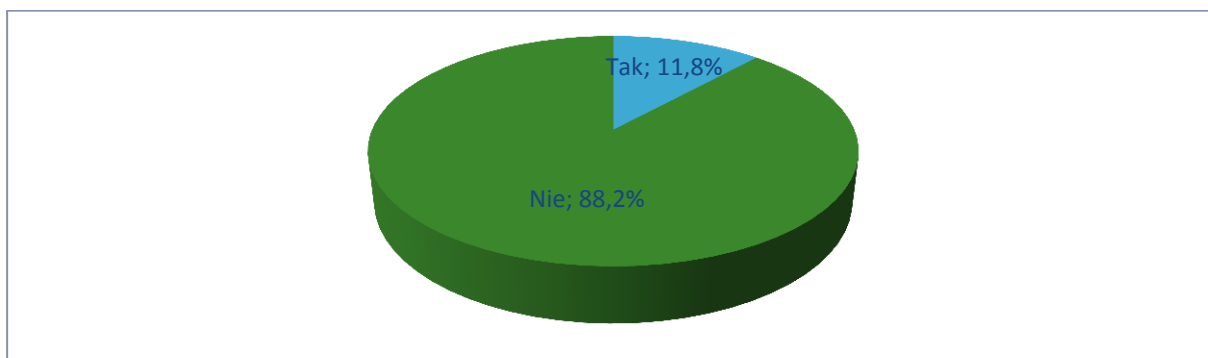
5000 i więcej	10,0%	0,0%
Brak odpowiedzi	10,6%	3,0%
GRUPA ZAWODOWA		
Robotnik, pracownik fizyczny	13,1%	1,2%
Przedsiębiorca, kupiec, rzemieślnik	12,7%	1,6%
Urzędnik, pracownik administracji	13,7%	2,0%
Emeryt, rencista	14,3%	0,0%
Brak odpowiedzi	9,5%	0,0%
Uczeń, student	8,6%	5,7%
Menadżer, specjalista, nauczyciel	32,3%	9,7%
Wolny zawód (prawnik, lekarz, artysta)	20,0%	8,0%
Gospodyni domowa	15,4%	0,0%
Obecnie bezrobotny	14,3%	0,0%
Menadżer wyższego szczebla (dyrektor)	0,0%	0,0%

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

*UWAGA: w tabeli uwzględniono jedynie odpowiedzi pozytywne (TAK)

Zdecydowana większość badanych nigdy nie doznała przemocy ze strony osoby uzależnionej od alkoholu bądź innych substancji psychoaktywnych.

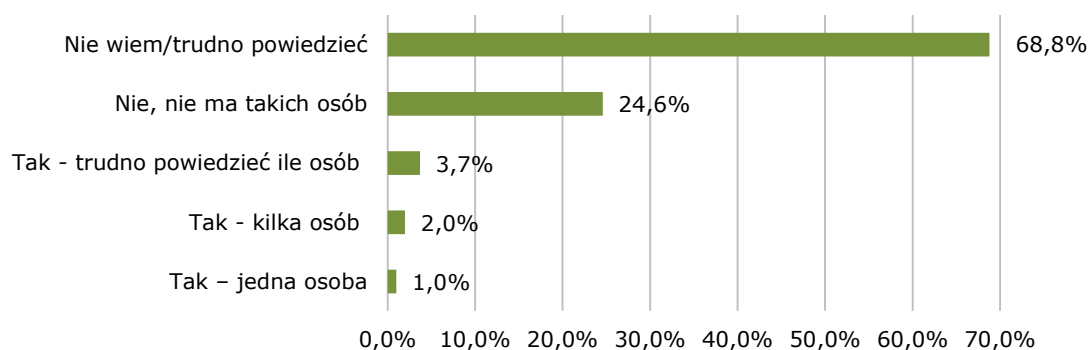
Wykres 52. Doświadczenie przemocy ze strony osób uzależnionych od alkoholu bądź innych substancji psychoaktywnych

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Dużo trudniej było badanym określić, czy takie zdarzenie miało miejsce w odniesieniu do osób z ich otoczenia – 2/3 nie było w stanie jednoznacznie na pytanie odpowiedzieć, a co czwarty badany był zdania, że nie ma takich osób. W sumie tylko 6,7% respondentów odpowiedziało na to pytanie pozytywnie, przy czym na ogół nie potrafili stwierdzić ilu osób ten problem dotyka.

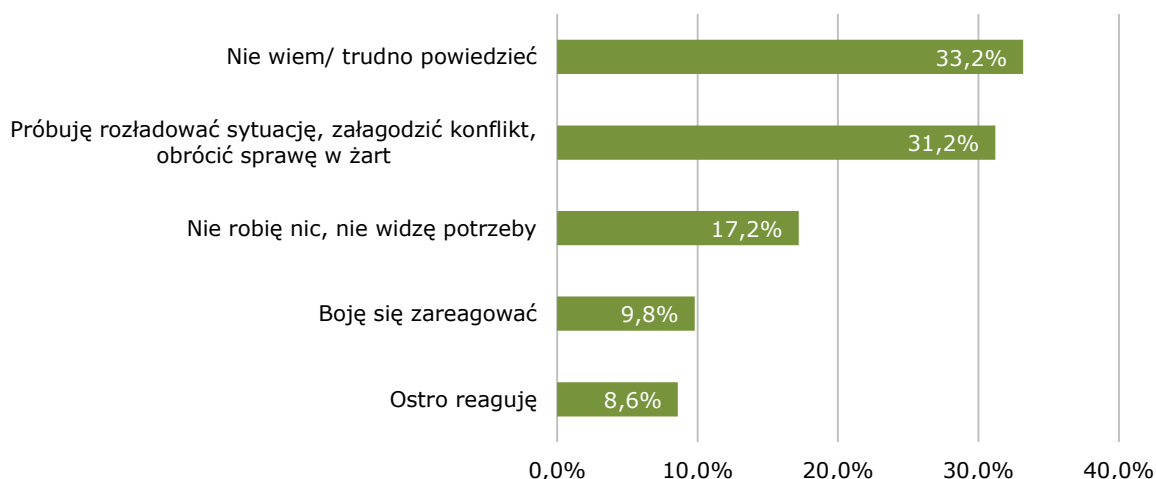
Wykres 53. Doświadczenie przemocy ze strony osób uzależnionych od alkoholu bądź innych substancji psychoaktywnych – otoczenie respondenta

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Zapytani o to w jaki sposób reagują na akty przemocy, respondenci w 1/3 nie potrafili odpowiedzieć. Zbliżony odsetek badanych próbuje rozładować sytuację i jakoś załagodzić konflikt, a 17,2% nie reaguje w ogóle. Co dziesiąty badanych przyznał, że w sytuacji gdy jest świadkiem agresywnego zachowania boi się zareagować, a niewiele mniej, bo 8,6% uczestników badania, ostro reaguje w takich sytuacjach.

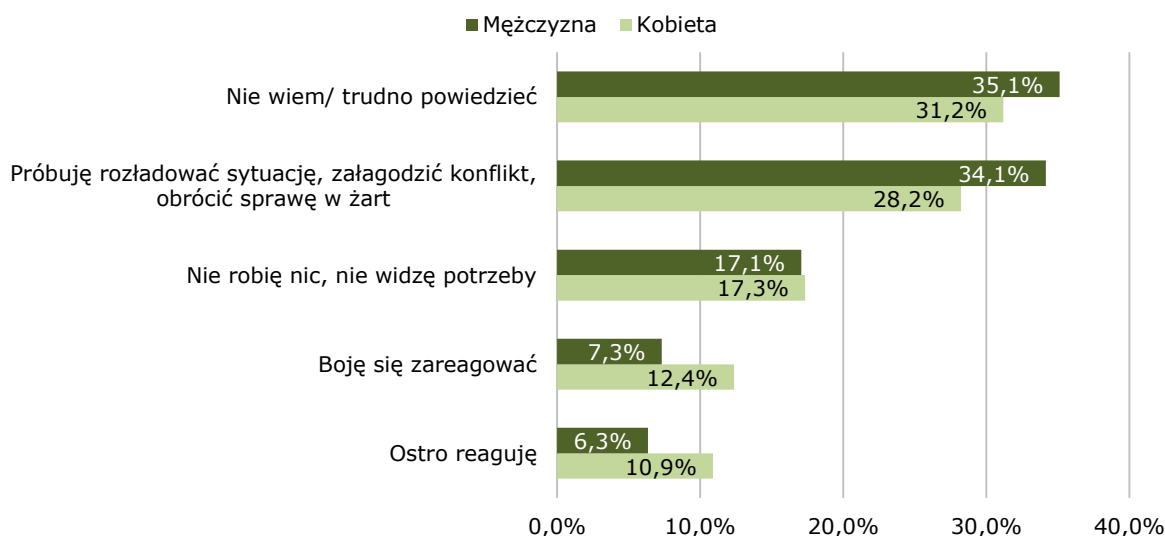
Wykres 54. Reakcja na akt przemocy

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Mężczyźni częściej próbują załagodzić konflikt (34,1%; kobiety – 28,2%), ale też nieco częściej niż kobiety nie wiedzą jak zareagować. Panie z jednej strony częściej boją się reagować (12,4%; mężczyźni – 7,3%), lecz z drugiej strony co dziesiąta z nich ostro reaguje w sytuacji agresywnego zachowania. Odsetek osób które nie widzą potrzeby aby reagować na takie zdarzenia, jest wśród kobiet i mężczyzn mniej więcej taki sam.

Wykres 55. Reakcja na akt przemocy - podział ze względu na płeć

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

W przypadku doznani przemocy, 30,2% badanych zwróciłoby się o pomoc do kogoś z bliskich, a prawie co czwarty zgłosiłoby się do policji. Część osób przyznaje, że nie wiem co by zrobiła w takiej sytuacji, natomiast 13,5% badanych jest zdania, że poradziłoby sobie samodzielnie. Tyle samo respondentów udałoby się do instytucji zajmującej się ofiarami przemocy, a 11,3% zachowałoby bierność i nie zrobiło nic.

Wykres 56. Prawdopodobna reakcja na doznanie przemocy

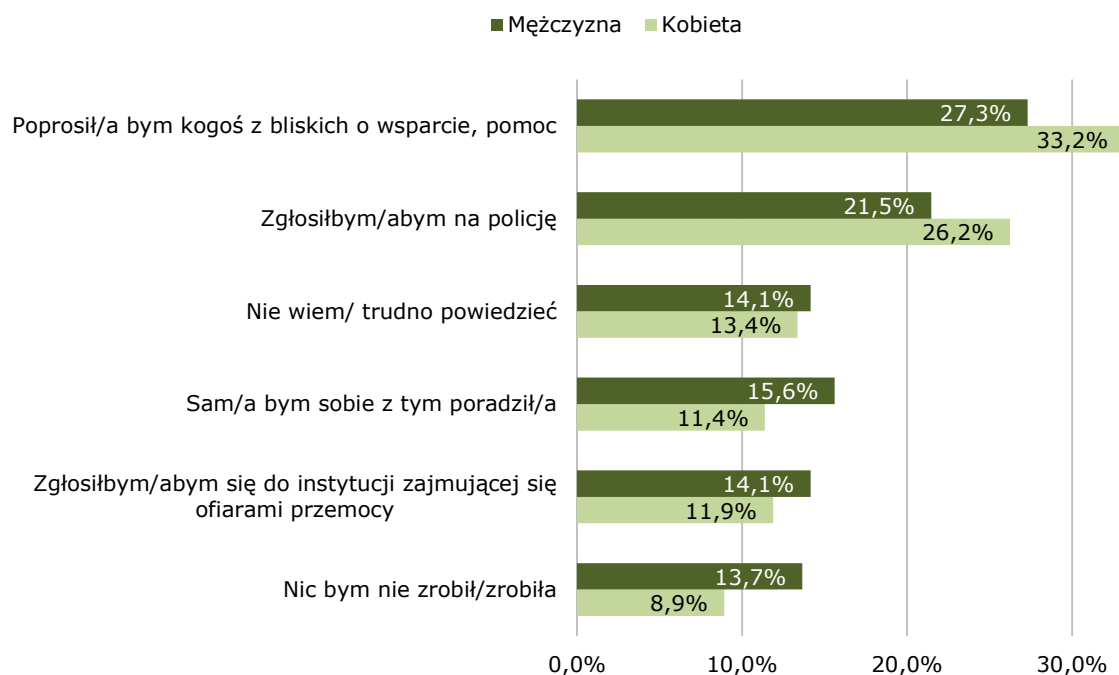
Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Co może dziwić to to, że taką bierną postawę częściej przyjęliby mężczyźni (13,7%; kobiety – 8,9%). Co trzecia kobieta szukałaby wsparcia wśród najbliższych, a co czwarta

zgłosiłaby sprawę na policję. Panowie częściej twierdzą, że w takiej sytuacji poradziłoby sobie sami (15,6%; kobiety – 11,4%).

Wykres 57. Prawdopodobna reakcja na doznanie przemocy - podział ze względu na płeć

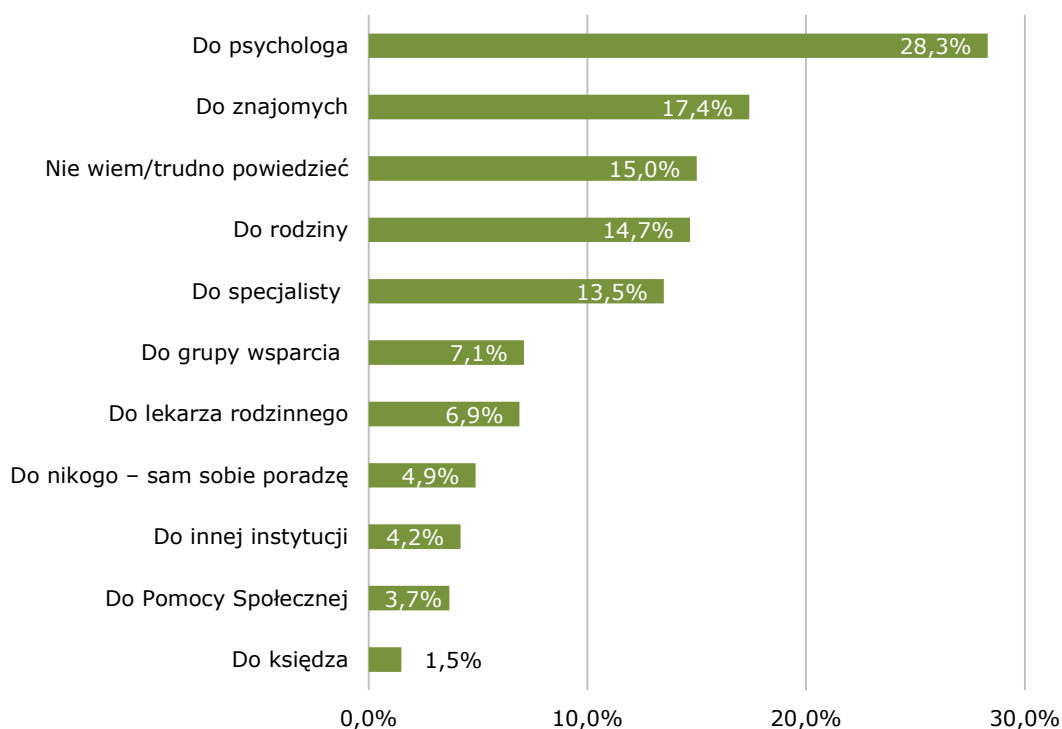

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Osoba/instytucją, do której badani zgłosiliby się w sytuacji gdy dotknąłby ich problem przemocy był psycholog (28,3%). W dalszej kolejności wskazywano na znajomych (17,4%), rodzinę (14,7%) oraz specjalistę (13,5%). Część osób nie wiedziałyby gdzie zgłosić się po wsparcie, natomiast 4,9% badanych w ogóle takiej pomocy by nie szukało. Odsetki wskazań pozostałych możliwości nie przekroczyły 7,1%, a wśród innych instytucji wskazywano policję.

Wykres 58. Do kogo respondent zgłosiłby się gdyby dotknął go problem przemocy

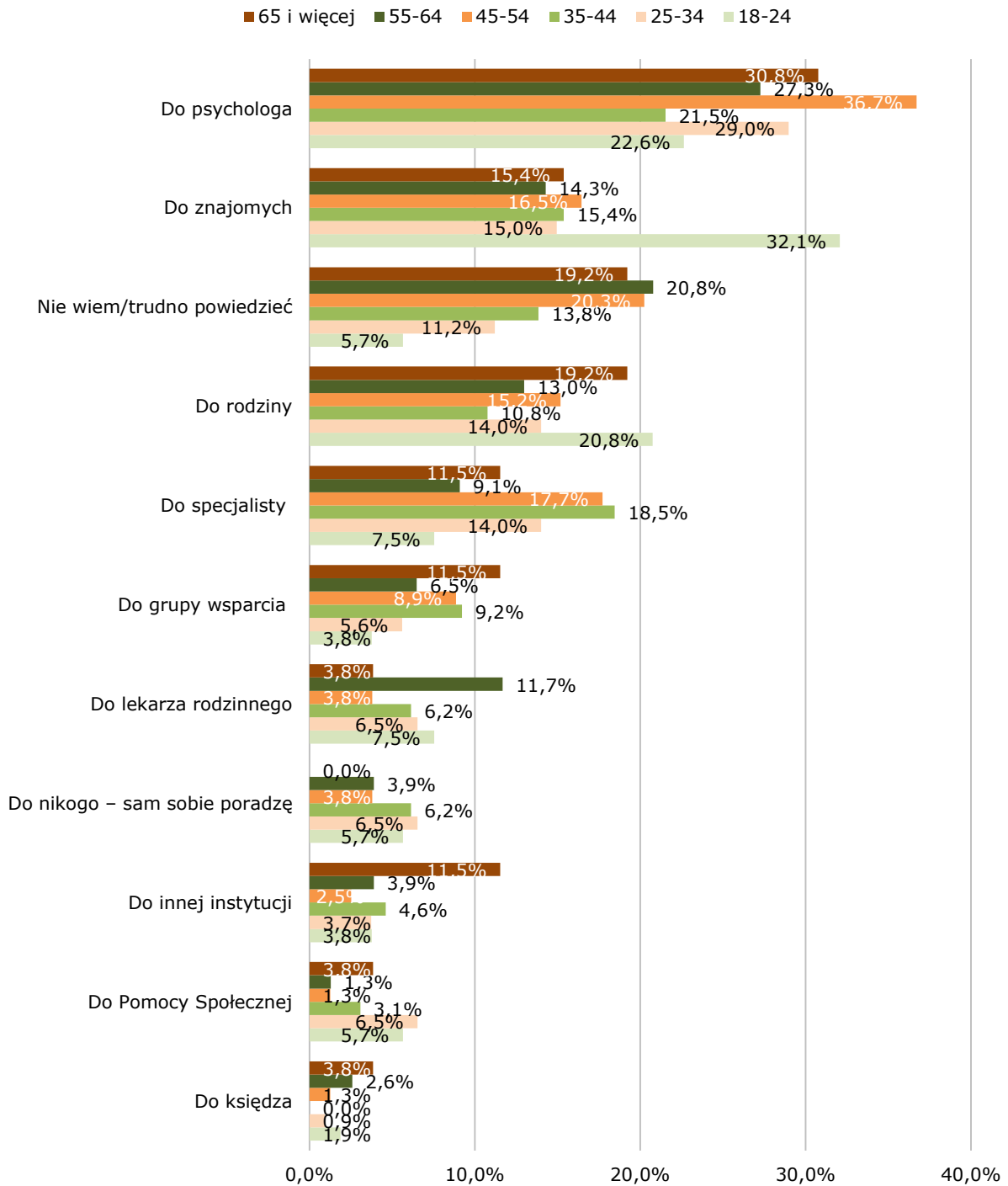

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Wspomniany psycholog był najczęściej wskazywany przez osoby w wieku 45-54 lata (36,7%). Po taką formę pomocy sięgnęliby również najchętniej przedstawiciele pozostałych kategorii wiekowych, za wyjątkiem najmłodszych uczestników badania. Ci poszukiwaliby pomocy wśród znajomych (32,1%).

Wykres 59. Do kogo respondent zgłosiłby się gdyby dotknął go problem przemocy - podział ze względu na wiek

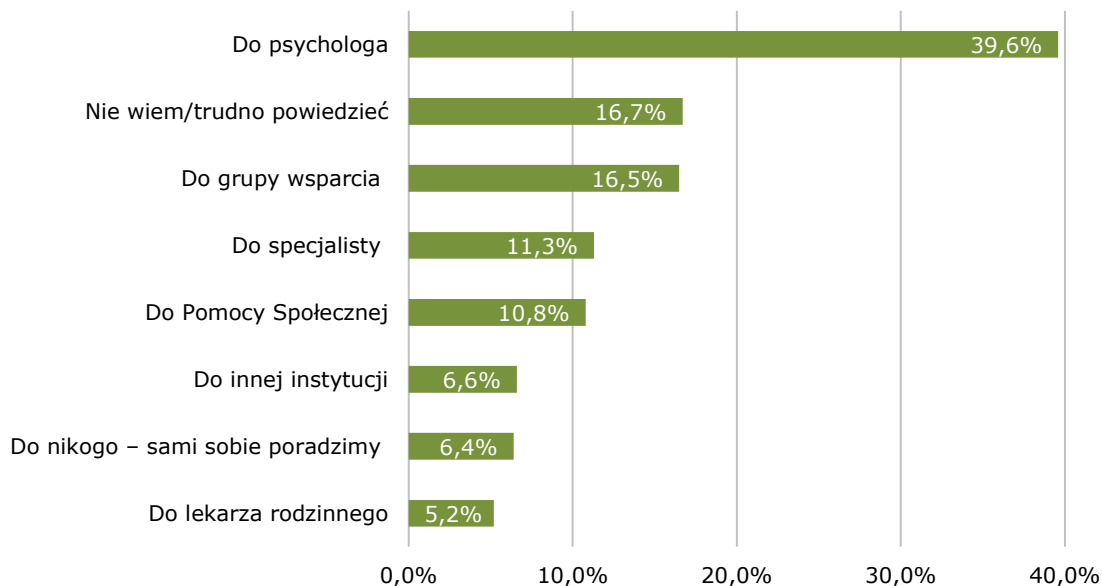

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Badani zapytani o to gdzie ich zdaniem można poszukiwać pomocy w przypadku pojawienia się zjawiska przemocy w rodzinie, również wskazywali psychologa, ale także (wcześniej mniej docenione) grupy wsparcia i pomoc społeczną oraz specjalistów. Niewielka część badanych z problemami próbowałaby poradzić sobie sama (6,4%), a 16,7% nie wiedziałoby gdzie szukać wsparcia.

Wykres 60. Gdzie zdaniem respondenta można zgłosić się po pomoc w przypadku pojawienia się zjawiska przemocy w rodzinie

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

W celu sprawdzenia w których badanych grupach, wiedza dotycząca osób oraz instytucji do których można zgłosić problem przemocy w rodzinie jest najmniejsza, sprawdzono jaki był odsetek wskazań odpowiedzi *nie wiem/trudno powiedzieć* w każdej z nich. Wyniki tej analizy przedstawia poniższa tabela. Jak widać, mężczyźni nieco częściej niż kobiety mieli problem ze wskazaniem odpowiednich osób czy instytucji, natomiast gdy pod uwagę weźmiemy wiek badanych, to grupą w której odnotowano najmniejszą wiedzę w omawianym zakresie, są osoby w wieku 35-44 lata oraz 55 lat i więcej. Dzieliąc próbę badawczą pod względem wykształcenia widzimy, że największą trudność w odpowiedzi na pytanie miały osoby z wykształceniem średnim, zaś pod kątem stanu cywilnego, były to osoby owdowiałe. Najniższy poziom wiedzy odnotowano również wśród członków rodzin o najniższych dochodach oraz w grupie osób, które w momencie realizacji badania pozostawały bezrobotne.

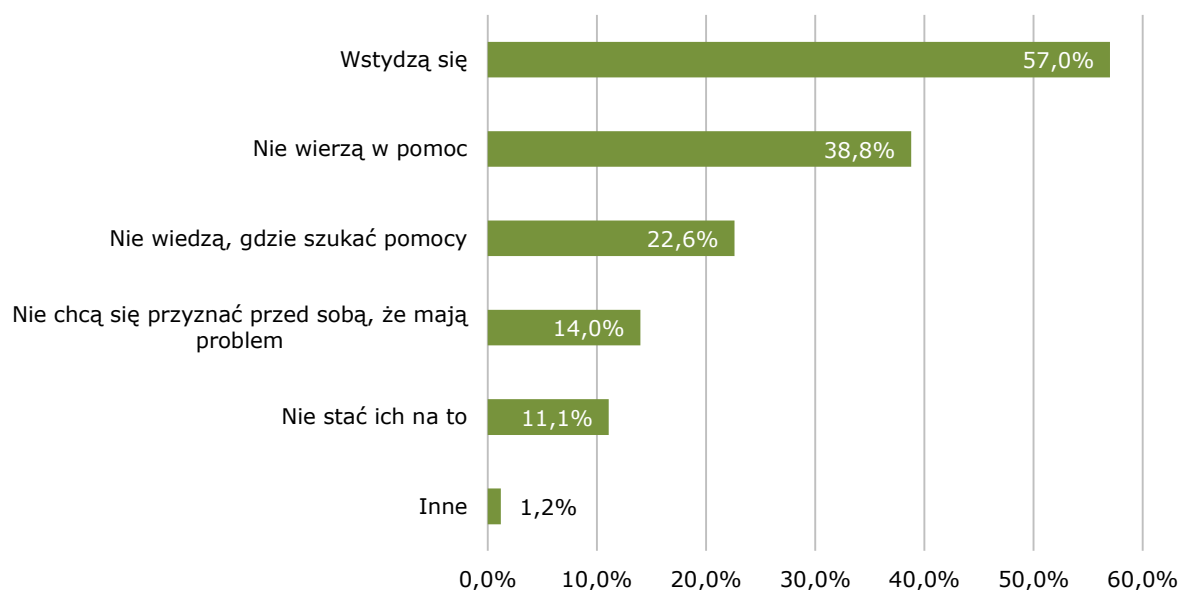
Tabela 17. Odsetek osób w poszczególnych grupach, które nie wiedzą gdzie można zgłosić się po pomoc w przypadku pojawienia się zjawiska przemocy w rodzinie

Grupa	% odpowiedzi „nie wiem/ trudno powiedzieć”	Grupa	% odpowiedzi „nie wiem/ trudno powiedzieć”
Kobieta	15,3	Do 700 zł	25,0
Mężczyzna	18,0	701 do 1400 zł	13,0
18-24	9,4	1401 do 3 000zł	19,4
25-34	10,3	3 001 do 5000	16,3
35-44	21,5	5000 i więcej	10,0
45-54	19,0	Brak odpowiedzi	15,2
55-64	22,1	Robotnik, pracownik fizyczny	15,5
65 i więcej	23,1	Przedsiębiorca, kupiec, rzemieślnik	25,4
Podstawowe	0,0	Urzędnik, pracownik administracji	7,8
Gimnazjalne	16,7	Emeryt, rencista	16,3
Zawodowe	16,7	Brak odpowiedzi	19,0
Średnie	17,2	Uczeń, student	14,3
Wyższe	15,6	Menadżer, specjalista, nauczyciel	16,1
Wdowa/Wdowiec	28,6	Wolny zawód (prawnik, lekarz, artysta)	16,0
Rozwiedziona/Rozwiedziony	23,5	Gospodyni domowa	15,4
Panna/ Kawaler	10,1	Obecnie bezrobotny	28,6
Zamężna/Żonaty	20,4	Menadżer wyższego szczebla (dyrektor)	14,3

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Zdaniem ogółu uczestników badania najczęstszym powodem niekorzystania z pomocy specjalistów w sytuacji zaistnienia zjawiska przemocy, jest wstyd (57%) oraz fakt, że osoby pokrzywdzone nie wierzą w pomoc (38,8%). Część respondentów uważa (i częściowo ma rację), że ofiary przemocy nie wiedzą gdzie zgłosić się po pomoc, a czasem nie chcą same przed sobą przyznać się do problemów jakie mają. Jedynie co dziesiąty badany twierdzi, że barierą dla zgłoszenia się do odpowiedniej instytucji są finanse. Jest to informacja pozytywna z tego względu, że dość niski odsetek osób sądzi, że za taką pomoc trzeba zapłacić, zaś pozostali respondenci zdają sobie sprawę z tego, że pomoc jest bezpłatna i może się po nią głosić każdy, niezależnie od zasobności portfela.

Wykres 61. Przyczyny niekorzystania z pomocy specjalistów

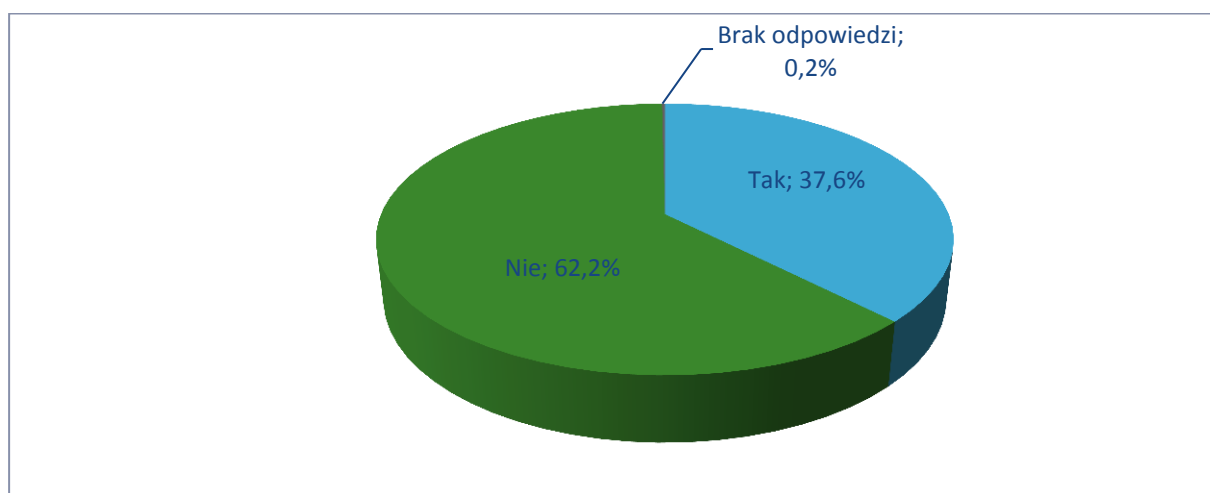

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Wspomniano, że jedną z przyczyn niekorzystania z pomocy świadczonej ofiarom przemocy w rodzinie, jest niewiedza tych osób odnośnie tego gdzie takiej pomocy można szukać. Opinie te potwierdzają odpowiedzi przedstawione na poniższym wykresie – 2/3 badanych stwierdziło, że nie zna instytucji do których można zgłosić się w przypadku pojawienia się przemocy w rodzinie.

Wykres 62. Znajomość instytucji świadczących pomoc ofiarom przemocy w rodzinie

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Osoby które na to pytanie odpowiedziały pozytywnie, poproszono o doprecyzowanie i wymienienie instytucji które znają. Zdecydowana większość wymieniała policję oraz

pomoc społeczną, a w jednostkowych przypadkach podawano takie instytucje jak kościół czy telefon zaufania.

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki analizy podobnej do tej, którą opisano przy okazji tabeli 16. Zaprezentowano w niej jedynie odsetki wskazań odpowiedzi *tak* na pytanie o znajomość instytucji do których można się zgłosić po pomoc, w przypadku gdy w rodzinie pojawi się przemoc. W grupach podzielonych ze względu na płeć oraz wiek, uzyskane wyniki pozostają spójne z tymi zaprezentowanymi w tabeli wcześniejszej: kobiety częściej niż mężczyźni wiedzą jakie instytucje otaczają opieką ofiary przemocy w rodzinie, a wyższy odsetek odpowiedzi pozytywnych odnotowano w grupie młodszych uczestników badania. W przypadku innych grup widać już różnice w udzielonych odpowiedziach. Pamiętać jednak należy, że pytania na podstawie których stworzono tabelę 16. i 17. różniły się. W pierwszym przypadku respondent samodzielnie wskazywał instytucje które zna a ankieter jedynie klasyfikował jego odpowiedzi, natomiast w drugim, kategoria odpowiedzi ograniczona była do *tak* lub *nie* (znam/nie znam), zatem i sposób analizy uzyskanych danych był nieco inny.

Tabela 18. Znajomość instytucji świadczących pomoc ofiarom przemocy w rodzinie w poszczególnych grupach

Grupa	% osób znających instytucje	Grupa	% osób znających instytucje
Kobieta	39,11	Do 700 zł	25,00
Mężczyzna	36,10	701 do 1400 zł	46,30
18-24	49,06	1401 do 3 000zł	37,58
25-34	32,71	3 001 do 5000	37,76
35-44	30,77	5000 i więcej	20,00
45-54	41,77	Brak odpowiedzi	36,36
55-64	40,26	Robotnik, pracownik fizyczny	34,52
65 i więcej	30,77	Przedsiębiorca, kupiec, rzemieślnik	44,44
Podstawowe	50,00	Urzędnik, pracownik administracji	43,14
Gimnazjalne	33,33	Emeryt, rencista	40,82
Zawodowe	35,00	Brak odpowiedzi	30,95
Średnie	39,07	Uczeń, student	34,29
Wyższe	37,50	Menadżer, specjalista, nauczyciel	35,48
Wdowa/Wdowiec	28,57	Wolny zawód (prawnik, lekarz, artysta)	32,00
Rozwiedziona/ Rozwiedziony	23,53	Gospodyni domowa	23,08
Panna/ Kawaler	38,61	Obecnie bezrobotny	28,57
Zamężna/Żonaty	38,89	Menadżer wyższego szczebla (dyrektor)	71,43

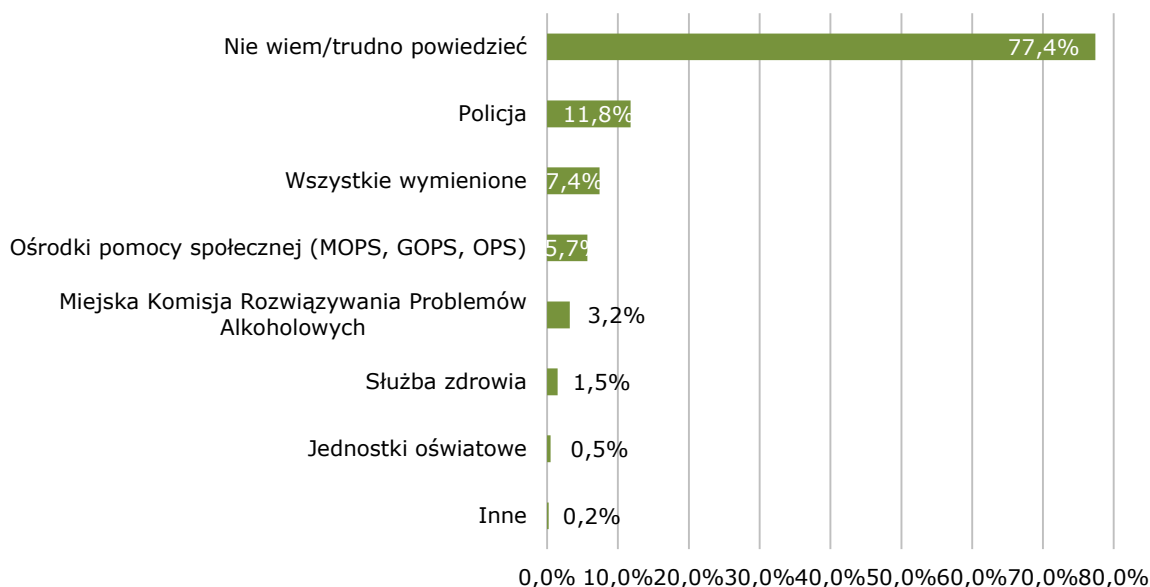
Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Zaledwie 13,3% badanych wiedziało czym jest Niebieska Karta. Poproszeni o wyjaśnienie czym ich zdaniem jest Karta, udzielali podobnych odpowiedzi, z których wynikałoby, że jest to procedura prowadzona przez policję, polegająca na tworzeniu rejestru rodzin, w których występuje przemoc. Rodziny dla której założona została Niebieska Karta, jest

pod szczególną obserwacją, a wszelkie działania podejmowane w jej kierunku są w Karcie odnotowywane.

Większość badanych nie potrafiła jednak wskazać instytucji, które są uprawnione do założenia Karty. Osoby który twierdziły, że są w stanie wskazać te instytucje, najczęściej wymieniały policję.

Wykres 63. Znajomość instytucji uprawnionych do założenia Niebieskiej Karty

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Odpowiedzi respondentów na pytania, których celem było obalenie pewnych mitów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie, pokazują pozytywny obraz tego, jak owa przemoc jest postrzegana. Zdecydowana większość badanych nie zgadza się ze stwierdzeniami wskazującymi na to, że przemoc to prywatny problem samej rodziny, który powinien być rozwiązywany wyłącznie w czterech ścianach, bez udziału osób z zewnątrz, a ofiary przemocy same są sobie winne. Widać również brak stereotypowego podejścia związanego z tym, że do przemocy dochodzi tylko w rodzinach z marginesu, dopuszczają się jej tylko osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz z tym, że małżeństwie nie może dojść do przemocy seksualnej. Potwierdziła się także wcześniejsza opinia uczestników badania, zgodnie z którą alkohol jest jedną z głównych przyczyn pojawiania się zjawiska przemocy.

Tabela 19. Sposób postrzegania przemocy w rodzinie

	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	Brak odpowiedzi
Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać	2,2%	90,2%	7,6%	0,0%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu	4,7%	86,0%	9,3%	0,0%
Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar	1,7%	92,1%	6,1%	0,0%
Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył	0,5%	90,7%	8,6%	0,2%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych	3,9%	89,7%	6,4%	0,0%
Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc	2,9%	90,2%	6,9%	0,0%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy	6,1%	86,7%	7,1%	0,0%
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol	83,5%	13,8%	2,7%	0,0%
Gwałt w małżeństwie jest możliwy	92,6%	4,2%	3,2%	0,0%
Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie	7,6%	83,0%	9,3%	0,0%
Nie powinno się mówić nikomu, co się dzieje w domu	1,5%	84,3%	14,3%	0,0%

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Biorąc pod uwagę odpowiedzi jakich udzieliły kobiety i mężczyźni, nie widać znaczących różnic. Warto jedynie zwrócić uwagę, że panowie nieco częściej zgadzali się ze stwierdzeniem, że gwałt w małżeństwie jest możliwy (94,1%; kobiety – 91,1%), panie natomiast z tym, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol (85,1%; mężczyźni – 82%) oraz że osoby dopuszczające się przemocy są chore psychicznie (10,9%; mężczyźni – 4,4%).

Tabela 20. Sposób postrzegania przemocy w rodzinie – podział ze względu na płeć

KOBIETA				
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	Brak odpowiedzi
Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać	2,0%	89,6%	8,4%	0,0%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu	4,5%	85,1%	10,4%	0,0%
Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar	2,0%	90,1%	7,9%	0,0%
Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył	0,5%	91,6%	7,4%	0,5%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych	4,0%	88,6%	7,4%	0,0%
Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc	4,0%	88,1%	7,9%	0,0%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy	6,9%	83,7%	9,4%	0,0%
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol	85,1%	11,9%	3,0%	0,0%
Gwałt w małżeństwie jest możliwy	91,1%	5,4%	3,5%	0,0%
Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie	10,9%	78,7%	10,4%	0,0%
Nie powinno się mówić nikomu, co się dzieje w domu	2,0%	83,7%	14,4%	0,0%
MĘŻCZYŻNA				
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno	Brak

	się	się	powiedzieć	odpowiedzi
Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać	2,4%	90,7%	6,8%	0,0%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu	4,9%	86,8%	8,3%	0,0%
Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar	1,5%	94,1%	4,4%	0,0%
Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył	0,5%	89,8%	9,8%	0,0%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych	3,9%	90,7%	5,4%	0,0%
Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc	2,0%	92,2%	5,9%	0,0%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy	5,4%	89,8%	4,9%	0,0%
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol	82,0%	15,6%	2,4%	0,0%
Gwałt w małżeństwie jest możliwy	94,1%	2,9%	2,9%	0,0%
Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie	4,4%	87,3%	8,3%	0,0%
Nie powinno się mówić nikomu, co się dzieje w domu	1,0%	84,9%	14,1%	0,0%

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Rozpatrując otrzymane odpowiedzi pod kątem wykształcenia badanych widzimy, że absolwenci szkół zawodowych częściej niż przedstawiciele innych grup, zgadzali się ze stwierdzeniem, że przemoc w rodzinie jest sprawą prywatną do której nikt nie powinien się wtrącać. Najwyższy odsetek osób uważających, że przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu oraz że policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych, odnotowano wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym – wyniósł 16,7% podczas gdy w pozostałych grupach nie przekraczał 5%. Również w tej grupie częściej twierdzono, że osoby używające przemocy są psychicznie chore. Wśród absolwentów szkół zawodowych widoczny jest również wyższy odsetek osób zgadzających się ze stwierdzeniem, że gdyby ofiara przemocy naprawdę cierpiała to odeszłaby od sprawcy. Takiego zdania było 10% badanych z tej grupy, w pozostałych kategoriach wykształcenia odsetek ten był co najmniej o połowę niższy (nie licząc absolwentów szkół podstawowych, których reprezentowały jedynie dwie osoby). Absolwenci szkół wyższych częściej niż inne osoby, nie zgadzali się z tym, że w małżeństwie możliwy jest gwałt.

Tabela 21. Sposób postrzegania przemocy w rodzinie – podział ze względu na wykształcenie

WYŻSZE				
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	Brak odpowiedzi
Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać	0,0%	90,6%	9,4%	0,0%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu	4,7%	93,8%	1,6%	0,0%
Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar	0,0%	95,3%	4,7%	0,0%
Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył	1,6%	95,3%	3,1%	0,0%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych	3,1%	85,9%	10,9%	0,0%
Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc	4,7%	85,9%	9,4%	0,0%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy	4,7%	82,8%	12,5%	0,0%
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol	68,8%	25,0%	6,3%	0,0%

Gwałt w małżeństwie jest możliwy	84,4%	7,8%	7,8%	0,0%
Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie	10,9%	71,9%	17,2%	0,0%
Nie powinno się mówić nikomu, co się dzieje w domu	1,6%	79,7%	18,8%	0,0%
ŚREDNIE				
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	Brak odpowiedzi
Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać	1,9%	91,6%	6,5%	0,0%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu	4,7%	86,5%	8,8%	0,0%
Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar	1,4%	94,0%	4,7%	0,0%
Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył	0,0%	93,0%	7,0%	0,0%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych	3,3%	90,7%	6,0%	0,0%
Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc	2,8%	92,1%	5,1%	0,0%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy	4,2%	89,3%	6,5%	0,0%
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol	85,6%	13,0%	1,4%	0,0%
Gwałt w małżeństwie jest możliwy	95,3%	2,8%	1,9%	0,0%
Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie	7,4%	82,8%	9,8%	0,0%
Nie powinno się mówić nikomu, co się dzieje w domu	0,5%	86,5%	13,0%	0,0%
ZAWODOWE				
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	Brak odpowiedzi
Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać	4,2%	87,5%	8,3%	0,0%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu	4,2%	82,5%	13,3%	0,0%
Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar	3,3%	88,3%	8,3%	0,0%
Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył	0,8%	85,8%	12,5%	0,8%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych	5,0%	90,8%	4,2%	0,0%
Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc	2,5%	90,8%	6,7%	0,0%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy	10,0%	85,8%	4,2%	0,0%
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol	89,2%	9,2%	1,7%	0,0%
Gwałt w małżeństwie jest możliwy	92,5%	4,2%	3,3%	0,0%
Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie	5,0%	90,0%	5,0%	0,0%
Nie powinno się mówić nikomu, co się dzieje w domu	1,7%	85,0%	13,3%	0,0%
GIMNAZJALNE				
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	Brak odpowiedzi
Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać	0,0%	83,3%	16,7%	0,0%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu	16,7%	50,0%	33,3%	0,0%
Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar	0,0%	66,7%	33,3%	0,0%
Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył	0,0%	50,0%	50,0%	0,0%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych	16,7%	66,7%	16,7%	0,0%
Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc	0,0%	83,3%	16,7%	0,0%

Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy	0,0%	83,3%	16,7%	0,0%
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol	66,7%	0,0%	33,3%	0,0%
Gwałt w małżeństwie jest możliwy	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie	16,7%	83,3%	0,0%	0,0%
Nie powinno się mówić nikomu, co się dzieje w domu	0,0%	66,7%	33,3%	0,0%
PODSTAWOWE				
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	Brak odpowiedzi
Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%
Gwałt w małżeństwie jest możliwy	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%
Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%
Nie powinno się mówić nikomu, co się dzieje w domu	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Źródło: *Badania ilościowe, IB IPC, 2014*

Kolejnym krokiem analizy było rozpatrzenie otrzymanych odpowiedzi pod kątem tego czy dany respondent używa przemocy (tabela 21.). Wynika z niej, że osoby które przyznają się do jej stosowania, odnotowują na ogół wyższe odsetki zgodności z przytoczonymi w tabeli stwierdzeniami. Nie dotyczy to jedynie opinii, że o przemoc mówimy wtedy gdy na ciele ofiary widoczne są ślady, tego że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol oraz że gwałt w małżeństwie jest możliwy. Mimo to różnice pomiędzy obiema grupami nie są duże.

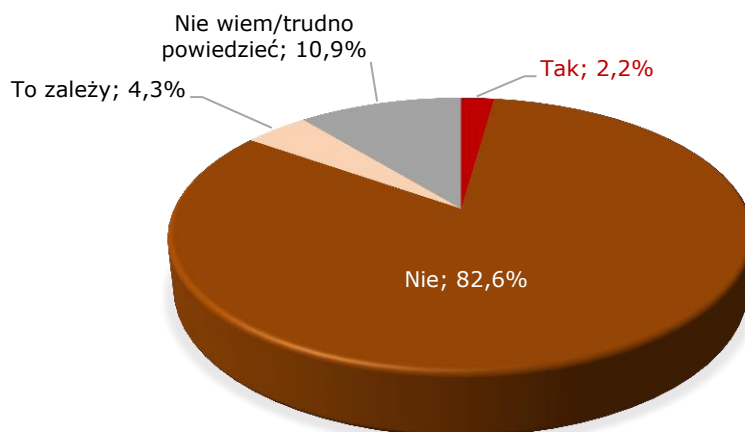
Tabela 22. Sposób postrzegania przemocy w rodzinie a stosowanie przemocy

	STOSUJE PRZEMOC				NIE STOSUJE PRZEMOCY				
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	suma	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć	Brak odpowiedzi	suma
Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać	3,1%	91,8%	5,1%	100,0%	1,9%	89,6%	8,4%	0,0%	100,0%
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu	8,2%	82,7%	9,2%	100,0%	3,6%	87,1%	9,4%	0,0%	100,0%
Przemoc jest wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiar	0,0%	93,9%	6,1%	100,0%	2,3%	91,6%	6,1%	0,0%	100,0%
Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył	1,0%	87,8%	11,2%	100,0%	0,3%	91,6%	7,8%	0,3%	100,0%
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych	4,1%	87,8%	8,2%	100,0%	3,9%	90,3%	5,8%	0,0%	100,0%
Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc	3,1%	81,6%	15,3%	100,0%	2,9%	92,9%	4,2%	0,0%	100,0%
Gdyby ofiara naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy	10,2%	76,5%	13,3%	100,0%	4,9%	90,0%	5,2%	0,0%	100,0%
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol	77,6%	18,4%	4,1%	100,0%	85,4%	12,3%	2,3%	0,0%	100,0%
Gwałt w małżeństwie jest możliwy	85,7%	9,2%	5,1%	100,0%	94,8%	2,6%	2,6%	0,0%	100,0%
Osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie	10,2%	77,6%	12,2%	100,0%	6,8%	84,8%	8,4%	0,0%	100,0%
Nie powinno się mówić nikomu, co się dzieje w domu	4,1%	81,6%	14,3%	100,0%	0,6%	85,1%	14,2%	0,0%	100,0%

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

Spośród ogółu badanych, 11,3% osób w momencie realizacji badania miało dziecko/dzieci w wieku do 18 lat. Osoby te zapytano czy stosowanie kar cielesnych jest dopuszczalną metodą wychowawczą. Za ledwie 2,2% z nich odpowiedziało pozytywnie, co dziesiąta osoba nie potrafiła odpowiedzieć jednoznacznie, natomiast 4,3% respondentów zgodziło się z tym, że kara cielesna jest dopuszczalna, ale tylko w określonych sytuacjach (w tym przypadku, respondentka miała na myśli to, że kara cielesna nie może być stosowana zbyt często).

Wykres 64. Kary cielesne jako dopuszczalna metoda wychowawcza

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* na wykresie przedstawiono odpowiedzi osób mających dziecko/dzieci mające mniej niż 18 lat

Z wychowywaniem dzieci związane są pewne przekonania. W tabeli poniżej przedstawiono opinie uczestników badania, dotyczące często skrajnych stwierdzeń związanych właśnie z rodzicielstwem. Jednak podobnie jak w przypadku danych zawartych w tabeli 17., ich analiza pozwala na wyciągnięcie pozytywnych wniosków. Zdecydowana większość badanych jest zdania, że dziecko nie powinno bać się rodziców, a surowe traktowanie nie przynosi pozytywnych efektów w postaci lepszego radzenia sobie z trudnościami w dorosłym życiu. Niemal co czwarty badany uważa, że dziecko jest własnością rodzica i tylko on może o nim decydować, natomiast przeciwnego zdania jest ponad połowa badanych. O ile opinie były bardziej podzielone w odniesieniu do tego czy mały klaps działa negatywnie wychowawczo czy też nie, to porządne lanie zostało uznane przez ponad połowę respondentów za niewłaściwy środek wychowawczy (mimo to co czwarty rodzic miał trudności z jednoznacznym odniesieniem się do tego stwierdzenia). Również ponad połowa badanych nie stosuje go wobec własnych dzieci. W większości także nie utwierdza się dziecka w przekonaniu, że nie poradzi sobie z określonymi zadaniami, chociaż dość często stawia mu się za wzór jego rówieśnika. Rodzice na ogół nie mówią dziecku, że jest złe ale niewielki odsetek przyznaje, że zdarza mu się obarczać je winą za własne niepowodzenia życiowe. Większość badanych najlepiej wie co jest dobre dla ich dziecka.

Tabela 23. Sposób postrzegania metod wychowawczych

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Dziecko powinno bać się rodziców. Łatwiej wtedy o posłuszeństwo i szacunek.	4,3%	0,0%	15,2%	13,0%	67,4%
Surowe traktowanie dziecka przez rodziców hartuje dziecko i pozwala mu lepiej radzić sobie z przeciwnościami losu. W sumie wychodzi mu na dobre	0,0%	0,0%	19,6%	26,1%	54,3%
Dziecko jest własnością rodziców i tylko oni powinni o nim decydować	8,7%	15,2%	19,6%	13,0%	43,5%
Mały kłaps działa negatywnie wychowawczo	26,1%	28,3%	28,3%	8,7%	8,7%
Czasem tylko porządne lanie może pomóc dziecku zrozumieć pewne rzeczy	2,2%	4,3%	19,6%	13,0%	60,9%
Moje dzieci czasem dostają lanie	0,0%	4,3%	21,7%	6,5%	67,4%
Jak moje dziecko jest nieporadne to utwierdzam go w przekonaniu, że sobie nie poradzi	0,0%	0,0%	17,4%	21,7%	60,9%
Nigdy nie stawiam za wzór mojemu dziecku inne dziecko	21,7%	23,9%	17,4%	19,6%	17,4%
Często mówię mojemu dziecku, że jest złe, bo robi coś złe	6,5%	6,5%	13,0%	30,4%	43,5%
Zdarza mi się obarczać winą dzieci za moje niepowodzenia życiowe	4,3%	2,2%	15,2%	19,6%	58,7%
Zawsze wiem najlepiej co jest dobre dla moich dzieci	17,4%	43,5%	17,4%	8,7%	13,0%

Źródło: *Badania ilościowe, IB IPC, 2014*

* w tabeli przedstawiono odpowiedzi osób mających dziecko/dzieci mające mniej niż 18 lat

Mężczyźni wydają się być mniej surowi jeśli chodzi o wychowywanie dzieci. Częściej niż kobiety są zdania, że dziecko nie powinno bać się rodziców oraz że surowe traktowanie i porządne lanie nie są dobrymi metodami wychowawczymi. Również żaden z panów nie karze swojego dziecka biciem (podczas gdy przyznaje się do tego 5,9% pań) ani nie obarcza go winą za swoje życiowe niepowodzenia (robi tak w sumie 8,6% uczestniczek badania).

Tabela 24. Sposób postrzegania metod wychowawczych - podział ze względu na płeć

KOBIEȘA					
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Dziecko powinno bać się rodziców. Łatwiej wtedy o posłuszeństwo i szacunek.	5,9%	0,0%	17,6%	14,7%	61,8%
Surowe traktowanie dziecka przez rodziców hartuje dziecko i pozwala mu lepiej radzić sobie z przeciwnościami losu. W sumie wychodzi mu na dobre	0,0%	0,0%	23,5%	26,5%	50,0%
Dziecko jest własnością rodziców i tylko oni powinni o nim decydować	11,8%	14,7%	23,5%	14,7%	35,3%
Mały kłaps działa negatywnie wychowawczo	23,5%	32,4%	23,5%	11,8%	8,8%
Czasem tylko porządne lanie może pomóc dziecku zrozumieć pewne	2,9%	5,9%	20,6%	11,8%	58,8%

rzeczy					
Moje dzieci czasem dostają lanie	0,0%	5,9%	23,5%	8,8%	61,8%
Jak moje dziecko jest nieporadne to utwierdzam go w przekonaniu, że sobie nie poradzi	0,0%	0,0%	17,6%	20,6%	61,8%
Nigdy nie stawiam za wzór mojemu dziecku inne dziecko	20,6%	26,5%	14,7%	20,6%	17,6%
Często mówię mojemu dziecku, że jest złe, bo robi coś złe	8,8%	5,9%	14,7%	32,4%	38,2%
Zdarza mi się obarczać winą dzieci za moje niepowodzenia życiowe	5,9%	2,9%	20,6%	17,6%	52,9%
Zawsze wiem najlepiej co jest dobre dla moich dzieci	17,6%	41,2%	23,5%	5,9%	11,8%
MĘŻCZYZNA					
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie
Dziecko powinno bać się rodziców. Łatwiej wtedy o posłuszeństwo i szacunek.	0,0%	0,0%	8,3%	8,3%	83,3%
Surowe traktowanie dziecka przez rodziców hartuje dziecko i pozwala mu lepiej radzić sobie z przeciwnościami losu. W sumie wychodzi mu na dobre	0,0%	0,0%	8,3%	25,0%	66,7%
Dziecko jest własnością rodziców i tylko oni powinni o nim decydować	0,0%	16,7%	8,3%	8,3%	66,7%
Mały klaps działa negatywnie wychowawczo	33,3%	16,7%	41,7%	0,0%	8,3%
Czasem tylko porządne lanie może pomóc dziecku zrozumieć pewne rzeczy	0,0%	0,0%	16,7%	16,7%	66,7%
Moje dzieci czasem dostają lanie	0,0%	0,0%	16,7%	0,0%	83,3%
Jak moje dziecko jest nieporadne to utwierdzam go w przekonaniu, że sobie nie poradzi	0,0%	0,0%	16,7%	25,0%	58,3%
Nigdy nie stawiam za wzór mojemu dziecku inne dziecko	25,0%	16,7%	25,0%	16,7%	16,7%
Często mówię mojemu dziecku, że jest złe, bo robi coś złe	0,0%	8,3%	8,3%	25,0%	58,3%
Zdarza mi się obarczać winą dzieci za moje niepowodzenia życiowe	0,0%	0,0%	0,0%	25,0%	75,0%
Zawsze wiem najlepiej co jest dobre dla moich dzieci	16,7%	50,0%	0,0%	16,7%	16,7%

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* w tabeli przedstawiono odpowiedzi osób mających dziecko/dzieci mające mniej niż 18 lat

W tabeli poniżej przedstawiono opinie uczestników badania podzielonych na dwie grupy: tych którzy stosują przemoc oraz tych którzy jej unikają. Pierwszej grupie większą trudność sprawiło odniesienie się do większości stwierdzeń (wyższe odsetki wskazań odpowiedzi *trudno powiedzieć* niż w drugiej grupie). Osoby te również częściej zgadzały się opiniami, że surowe wychowanie oraz porządne lanie są dobrymi metodami wychowawczymi. Przyznawały, że zdarza się im bić swoje dzieci, mówić im że są złe oraz obwiniać je za własne życiowe niepowodzenia.

Tabela 25. Sposób postrzegania metod wychowawczych a stosowanie przemocy

	STOSUJE PRZEMOC						NIE STOSUJE PRZEMOCY					
	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie	suma	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Trudno powiedzieć	Raczej nie	Zdecydowanie nie	suma
Dziecko powinno bać się rodziców. Łatwiej wtedy o posłuszeństwo i szacunek.	6,7%	0,0%	26,7%	20,0%	46,7%	100,0%	3,2%	0,0%	9,7%	9,7%	77,4%	100,0%
Surowe traktowanie dziecka przez rodziców hartuje dziecko i pozwala mu lepiej radzić sobie z przeciwnościami losu. W sumie wychodzi mu na dobre	0,0%	0,0%	46,7%	13,3%	40,0%	100,0%	0,0%	0,0%	6,5%	32,3%	61,3%	100,0%
Dziecko jest własnością rodziców i tylko oni powinni o nim decydować	0,0%	20,0%	33,3%	13,3%	33,3%	100,0%	12,9%	12,9%	12,9%	12,9%	48,4%	100,0%
Mały klaps działa negatywnie wychowawczo	0,0%	26,7%	60,0%	6,7%	6,7%	100,0%	38,7%	29,0%	12,9%	9,7%	9,7%	100,0%
Czasem tylko porządne lanie może pomóc dziecku zrozumieć pewne rzeczy	6,7%	6,7%	26,7%	13,3%	46,7%	100,0%	0,0%	3,2%	16,1%	12,9%	67,7%	100,0%
Moje dzieci czasem dostają lanie	0,0%	6,7%	26,7%	13,3%	53,3%	100,0%	0,0%	3,2%	19,4%	3,2%	74,2%	100,0%
Jak moje dziecko jest nieporadne to utwierdzam go w przekonaniu, że sobie nie poradzi	0,0%	0,0%	33,3%	20,0%	46,7%	100,0%	0,0%	0,0%	9,7%	22,6%	67,7%	100,0%
Nigdy nie stawiam za wzór mojemu dziecku inne dziecko	26,7%	13,3%	26,7%	13,3%	20,0%	100,0%	19,4%	29,0%	12,9%	22,6%	16,1%	100,0%
Często mówię mojemu dziecku, że jest złe, bo robi coś złe	20,0%	6,7%	20,0%	33,3%	20,0%	100,0%	0,0%	6,5%	9,7%	29,0%	54,8%	100,0%
Zdarza mi się obarczać winą dzieci za moje niepowodzenia życiowe	13,3%	0,0%	33,3%	20,0%	33,3%	100,0%	0,0%	3,2%	6,5%	19,4%	71,0%	100,0%
Zawsze wiem najlepiej co jest dobre dla moich dzieci	20,0%	26,7%	40,0%	13,3%	0,0%	100,0%	16,1%	51,6%	6,5%	6,5%	19,4%	100,0%

Źródło: Badania ilościowe, IB IPC, 2014

* w tabeli przedstawiono odpowiedzi osób mających dziecko/dzieci mające mniej niż 18 lat

3.4. Podsumowanie

Udział mężczyzn i kobiet w badanej próbie, liczącej 407 osób, był niemal równy. Nieco ponad połowę badanych stanowiły osoby z wykształceniem średnim, a niemal 1/3 ukończyła kształcenie na poziomie zawodowym. Najmniej reprezentowana była grupa osób które ukończyły gimnazjum oraz szkołę podstawową. Odsetek absolwentek szkół wyższych był większy niż w grupie panów, ci natomiast częściej kończyli kształcenie na poziomie szkoły zawodowej.

Co czwarty badany był wieku 25-34 lata, a najmniejszy odsetek stanowili najmłodsi oraz najstarsi respondenci. Badani najczęściej twierdzili, że nie mają potomstwa lub że są rodzicami dwójki dzieci. Połowa respondentów pozostawała w związku małżeńskim, zaś 38,8% stanowiły osoby stanu wolnego. Rozwodnicy oraz osoby owdowiałe stanowili w sumie 7,6% badanej próby.

Najwięcej, bo 2/5 respondentów to osoby których łączny dochód w gospodarstwie domowym mieści się w granicach 1 401 – 3 000 zł. Na najwyższą z zaproponowanych w kwestionariuszu ankiety kategorię dochodów (5 001 zł i więcej) wskazało 4,9% badanych, zaś na najniższą (do 700 zł) zaledwie 1% uczestników badania. Co piąty badany zatrudniony był jako pracownik fizyczny.

Badani nie mieli wątpliwości co do tego, że gwałt oraz pobicie są formą przemocy fizycznej. Odnośnie takich sytuacji jak ukaranie dziecka klapssem, zamykanie w pokoju oraz ograniczenia dostępu do jedzenia zdania były podzielone. Dokonując podziału badanej grupy ze względu na płeć, nie widać istotnych różnic w postrzeganiu określonych zachowań. Również niezależnie od wieku respondenta, pobicie oraz gwałt są jednoznacznie pojmowane jako przemoc fizyczna. Najmłodsi uczestnicy badania najrzadziej odpowiadali, że przemocą jest ograniczanie dostępu do jedzenia, a osoby starsze, rzadziej niż w przypadku innych zachowań twierdzili, że przemocą jest karanie dziecka klapssem. Opinię tę podzieliła grupa osób najlepiej wykształconych. Przemocą fizyczną najczęściej określali (pomijając gwałt oraz pobicie) groźbę użycia siły. Zgodziła się z tym większość respondentów z wykształceniem średnim oraz zawodowym.

Przemocą psychiczną badani mieszkańcy Suwałk najczęściej określali szantaż emocjonalny, rzucanie obelgi na kogoś oraz wywieranie presji. Największe wątpliwości mieli w odniesieniu do tego czy przemocą psychiczną jest krzyczenie na kogoś. Każde z zachowań wskazanych w kwestionariuszu ankiety zostało ocenione jako przemoc psychiczna przez co najmniej 91% uczestników badania. Panowie nieco częściej byli zdania, że przemocą psychiczną jest krzyczenie i rzucanie obelgi na kogoś oraz nakłanianie by postąpił zgodnie z naszą wolą. W grupie respondentów najstarszych (w wieku 65+), odsetek osób twierdzących, że dane zachowanie stanowi przemoc, był niższy niż w pozostałych kategoriach wiekowych w odniesieniu do każdej z form.

W opinii respondentów powodem zaistnienia zjawiska przemocy w rodzinie są przede wszystkim uzależnienia, przy czym najczęściej wskazywano na uzależnienie od alkoholu. Najrzadziej jako przyczynę przemocy, wskazywano problemy finansowe.

Co dziesiąty uczestnik badania był świadkiem przemocy, podczas gdy 43% respondentów stwierdziło, że nigdy w takiej sytuacji się nie znalazło. kobiety nieco częściej twierdziły, że były świadkami przemocy, a najwyższy odsetek tych osób odnotowano w grupie

wiekowej 45-54 lata, zaś najniższy wśród najstarszych uczestników badania. Większość badanych będących świadkami przemocy zadeklarowała, że to ona była jej ofiarą (panowie, częściej niż panie, sami padali ofiarą przemocy).

Ok. 1/4 badanych przyznaje, że kiedykolwiek sama dopuściła się przemocy. Najczęściej zwymyślali kogoś bądź ukarali za złe postępowanie. Odpowiedzi kobiet i mężczyzn były podobne. Najrzadziej przemocy zdarzało się użyć osobom w wieku 25-34 lata, jeżeli jednak takie zdarzenia miały miejsce, to najczęściej było to zwymyślanie kogoś (we wszystkich grupach wiekowych). Najczęściej do stosowania przemocy przyznawały się osoby z wykształceniem wyższym. Biorąc pod uwagę dochód rodziny widzimy, że niezależnie od jego wysokości najczęstszymi zachowaniami negatywnymi jest zwymyślanie kogoś oraz karanie za złe postępowanie, przy czym do zachowań wskazanych w kwestionariuszu ankiety, najczęściej przyznają się osoby pochodzące z rodzin o najwyższych dochodach. Połowa badanych twierdzi, że sytuacje w których używa/używała przemocy mają miejsce od czasu do czasu, zaś zdaniem 10-11% zdarzyło się tylko raz. Badani częściej są notorycznie świadkami przemocy niż jej sprawcami. Mężczyźni częściej przyznają, że zdarza im się stosować przemoc od czasu do czasu, panie natomiast z jednej strony częściej używają przemocy notorycznie, z drugiej zaś twierdzą, że zdarzyło się im to tylko raz. Badani przemocy najczęściej dopuścili się wobec znajomych.

Większość badanych nigdy nie padła ofiarą przemocy. Jeżeli jednak ktoś przejawiał wobec nich agresywne zachowania, to najczęściej miało to postać zwymyślana (niezależnie od wieku). Osoby najmłodsze, częściej niż pozostałe, były przymuszane do zrobienia czegoś wbrew ich woli, zaś najstarsze były karane za złe postępowanie. Badani znajdujący się w przedziale wiekowym 25-34 lata częściej niż inni doznali publicznego upokorzenia a grupa nieco starsza padła ofiarą nękania.

Wśród osób pracujących fizycznie, najczęściej doznawaną formą przemocy (poza zwymyślaniem) było przymuszanie do zrobienia czegoś wbrew swojej woli, a przedsiębiorcy/kupcy/rzemieślnicy najczęściej padali ofiarą nękania w różnej formie. Podobna sytuacja miała miejsce w odniesieniu do menadżerów/specjalistów/ nauczycieli oraz osób wykonujących wolny zawód z tym, że w obu tych grupach równie często jak nękanii, padano ofiarą straszenia. Za złe postępowanie karani byli najczęściej emeryci oraz gospodynie domowe. Osoby uczące się najczęściej były publicznie upokarzane. W gospodarstwach domowych o najwyższych dochodach z kolei (5000 zł i więcej), miały miejsce wszystkie zachowania agresywne, łącznie z nakłanianiem do stosunku lub innych zachowań seksualnych.

W dużej mierze agresja jest ukierunkowana na te same osoby, które takie zachowania przejawiają/ przejawiały wobec osoby badanej. W przypadku niemal połowy badanych którzy padli bądź padają ofiarą przemocy, sytuacja ta ma miejsce czasami, a w 16,8% zdarza się to notorycznie. Sprawcami przemocy wobec osób badanych najczęściej są znajomi (w połowie przypadków), a następnie osoba z którą pozostają w związku oraz inni krewni. Mężczyźni częściej padali ofiarą przemocy ze strony znajomych oraz rodziców.

Analizując bardziej wnikliwie pewne zależności warto zaakcentować pewien fakt. Spośród 98 osób które przyznały że użyły przemocy w jakiegokolwiek formie, te same osoby przyznają, że w większości przypadków (bo aż 77,5%) są również w gronie ofiar. Z kolei wśród osób które same przemocy nie stosują, aż 93,9% również nie doświadczyło agresji

ze strony innych osób. 14% badanych którzy zadeklarowali, że kiedykolwiek padli ofiarą przemocy, przydarzyło się to już w dzieciństwie (najczęściej wskazywano na przemoc słowną oraz karanie za złe postępowanie). Najczęstszymi sprawcami przemocy byli rówieśnicy oraz rodzic.

W badanej próbie badawczej nieco ponad 1/3 osób przyznała się do spożywania alkoholu. Zapytani o to jak często go spożywają, najczęściej wskazywali odpowiedź *kilka razy w roku*.

Mężczyźni częściej niż kobiety spożywają alkohol kilka razy w tygodniu, taką częstotliwość picia deklarowały osoby w wieku 55-64 lata oraz osoby najniżej wykształcone. Picie kilka razy w tygodniu, najczęściej zadeklarowali również członkowie rodzin o najniższych dochodach.

Niespełna 1/3 respondentów pijących alkohol, stosuje przemoc.

Prawie 2/3 badanych spożywających alkohol, nie odczuwa z tego tytułu żadnych dolegliwości fizycznych ani psychicznych. Większość badanych nie zauważyła również aby spożywanie alkoholu miało jakikolwiek wpływ na ich relacje z otoczeniem.

Niezależnie od płci, wieku, dochodów czy grupy zawodowej respondenta, odsetek osób twierdzących, że w ich najbliższym otoczeniu jest osoba uzależniona od narkotyków, nie przekroczył 10%. Najwyższy odnotowano w grupie menadżerów/specjalistów/nauczycieli oraz osób wykonujących wolny zawód (podobnie jak w przypadku uzależnienia od alkoholu). Zdecydowana większość badanych nigdy nie doznała przemocy ze strony osoby uzależnionej od alkoholu bądź innych substancji psychoaktywnych.

Zapytani o to w jaki sposób reagują na akty przemocy, respondenci w 1/3 nie potrafili odpowiedzieć. Mężczyźni częściej próbują załagodzić konflikt, ale też nieco częściej niż kobiety nie wiedzą jak zareagować. Panie z jednej strony częściej boją się reagować, lecz z drugiej strony co dziesiąta z nich ostro reaguje w sytuacji agresywnego zachowania. W przypadku doznania przemocy, 30,2% badanych zwróciłoby się o pomoc do kogoś z bliskich, a prawie co czwarty zgłosiłoby się do policji. Część osób przyznaje, że nie wiem co by zrobiła w takiej sytuacji, natomiast 13,5% badanych jest zdania, że poradziłoby sobie samodzielnie. Osobą/instytucją, do której badani zgłosiliby się w sytuacji gdy dotknąłby ich problem przemocy był psycholog, a w dalszej kolejności wskazywano na znajomych, rodzinę oraz specjalistę. Mężczyźni nieco częściej niż kobiety mieli problem ze wskazaniem odpowiednich osób czy instytucji, natomiast gdy pod uwagę weźmiemy wiek badanych, to grupą w której odnotowano najmniejszą wiedzę w omawianym zakresie, są osoby w wieku 35-44 lata oraz 55 lat i więcej. Najniższy poziom wiedzy odnotowano również wśród członków rodzin o najniższych dochodach oraz w grupie osób, które w momencie realizacji badania pozostawały bezrobotne.

Zdaniem ogółu uczestników badania najczęstszym powodem niekorzystania z pomocy specjalistów w sytuacji zaistnienia zjawiska przemocy, jest wstyd oraz fakt, że osoby pokrzywdzone nie wierzą w pomoc. 2/3 badanych stwierdziło, że nie zna instytucji do których można zgłosić się w przypadku pojawienia się przemocy w rodzinie. Kobiety częściej niż mężczyźni wiedzą jakie instytucje otaczają opieką ofiary przemocy w rodzinie, a wyższy odsetek odpowiedzi pozytywnych odnotowano w grupie młodszych uczestników badania. Zaledwie 13,3% badanych wiedziało czym jest Niebieska Karta, a większość badanych nie potrafiła jednak wskazać instytucji, które są uprawnione do jej założenia.

Zdecydowana większość badanych nie zgadza się ze stwierdzeniami wskazującymi na to, że przemoc to prywatny problem samej rodziny, który powinien być rozwiązywany wyłącznie w czterech ścianach. Widać również brak stereotypowego podejścia związanego z tym, że do przemocy dochodzi tylko w rodzinach z marginesu. Panowie jednak nieco częściej zgadzali się ze stwierdzeniem, że gwałt w małżeństwie jest możliwy.

Spośród ogółu badanych, 11,3% osób w momencie realizacji badania miało dziecko/dzieci w wieku do 18 lat. Osoby te zapytano czy stosowanie kar cielesnych jest dopuszczalną metodą wychowawczą. Zaledwie 2,2% z nich odpowiedziało pozytywnie.

Zdecydowana większość badanych jest zdania, że dziecko nie powinno bać się rodziców, a surowe traktowanie nie przynosi pozytywnych efektów w postaci lepszego radzenia sobie z trudnościami w dorosłym życiu. O ile opinie były podzielone w odniesieniu do tego czy mały klaps działa negatywnie wychowawczo czy też nie, to porządne lanie zostało uznane przez ponad połowę respondentów za niewłaściwy środek wychowawczy. Ponad połowa badanych nie stosuje go wobec własnych dzieci. Mężczyźni wydają się być mniej surowi jeśli chodzi o wychowywanie dzieci.

Osoby przyznające się do stosowania przemocy, częściej zgadzały się opiniami, że surowe wychowanie oraz porządne lanie są dobrymi metodami wychowawczymi. Przyznawały, że zdarza się im bić swoje dzieci, mówić im że są złe oraz obwiniać je za własne życiowe niepowodzenia.

4. Rekomendacje

- Uświadamianie suwalskiej społeczności czym jest przemoc fizyczna i psychiczna, jakie niesie ze sobą skutki;
- Uświadamianie mieszkańców Suwałk, iż krzyczenie na kogoś i zastraszanie również jest przemocą psychiczną;
- Stałe akcje informujące o instytucjach/ośrodkach, które pomagają w przypadku wystąpienia problemu przemocy;
- Stały monitoring problemu przemocy w rodzinie w cyklu 2-letnim, realizacja badań poświęconych zagadnieniom przemocy w rodzinie;
- Pozyskanie środków publicznych na kampanie informacyjne poświęcone problemowi przemocy zarówno w rodzinach, jak i w pracy;
- Pozyskiwanie środków publicznych na kampanie informacyjne poświęcone problemowi mobbingu w pracy;
- Uświadamianie mieszkańcom Suwałk czym jest procedura Niebieskiej Karty, w jaki sposób może pomóc osobom, których dotyczy problem przemocy oraz kto jest uprawniony do jej wszczęcia.
- Wprowadzenie działań uświadamiających uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych o konsekwencjach stosowania przemocy fizycznej oraz psychicznej.
- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży, podczas której młodzież mogłaby uzyskać informacje o miejscach udzielania pomocy w sytuacjach przemocy w rodzinie oraz agresji rówieśniczej;
- Rekomenduje się kampanie informacyjną dotyczącą natury i cech zjawiska przemocy w rodzinie. W świetle wyników badań rekomenduje się również warsztaty, zajęcia psychospołeczne dla młodzieży (w szczególności chłopców), dotyczące radzenia sobie z negatywnymi emocjami, takimi jak gniew i złość oraz problematyki związanej z rozwiązywaniem konfliktów.
- Nasilenie działań oraz zwiększenie środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę uzależnień i szkód związanych z używaniem przez młodzież substancji psychoaktywnych, w szczególności alkoholu.

Spis wykresów, rysunków i tabel

Wykres 1. Charakterystyka uczestników badania PAPI - płeć.....	65
Wykres 2. Charakterystyka uczestników badania PAPI - wykształcenie	66
Wykres 3. Charakterystyka uczestników badania PAPI – wiek.....	66
Wykres 4. Charakterystyka uczestników badania PAPI – liczba dzieci	67
Wykres 5. Charakterystyka uczestników badania PAPI – stan cywilny.....	67
Wykres 6. Charakterystyka uczestników badania PAPI – łączny dochód w gospodarstwie domowym (netto)....	68
Wykres 7. Charakterystyka uczestników badania PAPI – grupa zawodowa	69
Wykres 8. Charakterystyka uczestników badania PAPI – płeć a wiek	70
Wykres 9. Charakterystyka uczestników badania PAPI – płeć a wykształcenie	70
Wykres 10. Charakterystyka uczestników badania PAPI – płeć a grupa zawodowa	71
Wykres 11. Charakterystyka uczestników badania PAPI – wykształcenie a dochód	72
Wykres 12. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc fizyczną	73
Wykres 13. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc fizyczną – podział ze względu na płeć	74

Wykres 14. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc fizyczną – podział ze względu na wiek.....	75
Wykres 15. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc fizyczną – podział ze względu na wykształcenie.....	76
Wykres 16. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc psychiczną.....	77
Wykres 17. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc psychiczną – podział ze względu na płeć.....	78
Wykres 18. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc psychiczną – podział ze względu na wiek.....	79
Wykres 19. Co zdaniem respondentów stanowi przemoc psychiczną – podział ze względu na wykształcenie....	80
Wykres 20. Przyczyny przemocy.....	81
Wykres 21. Respondent jako świadek przemocy.....	82
Wykres 22. Respondent jako świadek przemocy – podział ze względu na płeć.....	83
Wykres 23. Respondent jako świadek przemocy – podział ze względu na wiek.....	83
Wykres 24. Respondent jako świadek przemocy – wobec kogo?.....	84
Wykres 25. Respondent jako świadek przemocy – wobec kogo? Podział ze względu na płeć.....	85
Wykres 26. Częstotliwość bycia świadkiem przemocy.....	86
Wykres 27. Częstotliwość bycia świadkiem przemocy - podział ze względu na płeć.....	86
Wykres 28. Respondent jako sprawca przemocy.....	87
Wykres 29. Respondent jako sprawca przemocy - podział ze względu na płeć.....	88
Wykres 30. Respondent jako sprawca przemocy - podział ze względu na wiek.....	89
Wykres 31. Respondent jako sprawca przemocy - podział ze względu na wykształcenie.....	90
Wykres 32. Respondent jako sprawca przemocy - podział ze względu na dochody rodziny.....	92
Wykres 33. Częstotliwość używania przemocy.....	93
Wykres 34. Częstotliwość używania przemocy - podział ze względu na płeć.....	93
Wykres 35. Respondent jako sprawca przemocy – wobec kogo?.....	94
Wykres 36. Respondent jako sprawca przemocy – wobec kogo? Podział ze względu na płeć.....	95
Wykres 37. Respondent jako ofiara przemocy.....	97
Wykres 38. Respondent jako ofiara przemocy - podział ze względu na płeć.....	98
Wykres 39. Częstotliwość bycia ofiarą przemocy.....	103
Wykres 40. Częstotliwość bycia ofiarą przemocy - podział ze względu na płeć.....	104
Wykres 41. Kto najczęściej dopuszczał się przemocy wobec respondenta.....	104
Wykres 42. Kto najczęściej dopuszczał się przemocy wobec respondenta - podział ze względu na płeć.....	105
Wykres 43. Doświadczenie przemocy w dzieciństwie.....	107
Wykres 44. Formy przemocy doświadczone w dzieciństwie.....	108
Wykres 45. Formy przemocy doświadczone w dzieciństwie - podział ze względu na płeć.....	108
Wykres 46. Osoba/y używająca przemocy wobec respondenta w dzieciństwie.....	109
Wykres 47. Spożywanie alkoholu.....	110
Wykres 48. Odczuwanie skutków fizycznych spożycia alkoholu.....	112
Wykres 49. Odczuwanie skutków psychicznych spożycia alkoholu.....	113
Wykres 50. Samoocena wpływu spożywania alkoholu na relacje z otoczeniem.....	113
Wykres 51. Obecność osób uzależnionych w najbliższym otoczeniu respondenta.....	114
Wykres 52. Doświadczenie przemocy ze strony osób uzależnionych od alkoholu bądź innych substancji psychoaktywnych.....	115
Wykres 53. Doświadczenie przemocy ze strony osób uzależnionych od alkoholu bądź innych substancji psychoaktywnych – otoczenie respondenta.....	116
Wykres 54. Reakcja na akt przemocy.....	116
Wykres 55. Reakcja na akt przemocy - podział ze względu na płeć.....	117
Wykres 56. Prawdopodobna reakcja na doznanie przemocy.....	117
Wykres 57. Prawdopodobna reakcja na doznanie przemocy - podział ze względu na płeć.....	118
Wykres 58. Do kogo respondent zgłosiłby się gdyby dotknął go problem przemocy.....	119
Wykres 59. Do kogo respondent zgłosiłby się gdyby dotknął go problem przemocy - podział ze względu na wiek.....	120
Wykres 60. Gdzie zdaniem respondenta można zgłosić się po pomoc w przypadku pojawienia się zjawiska przemocy w rodzinie.....	121
Wykres 61. Przyczyny niekorzystania z pomocy specjalistów.....	123
Wykres 62. Znajomość instytucji świadczących pomoc ofiarom przemocy w rodzinie.....	123
Wykres 63. Znajomość instytucji uprawnionych do założenia Niebieskiej Karty.....	125
Wykres 64. Kary cielesne jako dopuszczalna metoda wychowawcza.....	131
Rysunek 1 Uczniowie, z jakich rodzin najczęściej są sprawcami przemocy.....	5
Rysunek 2 Według Pana/i zdania jak często dziś uczniowie spędzają czas z rodzicami w następujących czynnościach.....	6
Rysunek 3 Czy szkoła umożliwia uczniom spędzenie wolnego czasu po skończeniu zajęć.....	7
Rysunek 4 Sposób, w jaki młodzi ludzie najczęściej spędzają czas wolny.....	7

Rysunek 5 W jakim stopniu niżej wymienione przedsięwzięcia są efektywne w niwelowaniu problemu uzależnienia/stosowania używek wśród młodzieży	8
Rysunek 6 Jak często występują w szkole pomiędzy uczniami wymienione poniżej formy agresji	9
Rysunek 7 Czy w obecnych czasach zjawisko przemocy w szkołach występuje częściej.....	10
Rysunek 8. Jakże są według Pana/i źródła przemocy/agresji wśród uczniów.....	10
Rysunek 9 Do kogo najczęściej uczniowie zwracają się z problemem przemocy.	11
Rysunek 10 Czy na terenie szkoły prowadzone są programy profilaktyczne przeciwdziałania przemocy.....	12
Rysunek 11 Czy szkoła bierze udział w realizacji miejskich programach profilaktycznych	13
Rysunek 12 Struktura wieku (N=103)	13
Rysunek 13 Rozkład klas (N=103)	14
Rysunek 14 Struktura wieku (N=103)	14
Rysunek 15 Czy twoi rodzice pracują (N=103)	15
Rysunek 16 Z kim mieszkasz na stałe (N=103)	15
Rysunek 17 Czy posiadasz rodzeństwo (N=103)	16
Rysunek 18 BLOK I: Jak myślisz ilu Twoich kolegów bądź koleżanek ma tak jak ta dziewczynka (N=103).....	17
Rysunek 19 BLOK I: Czy potrafiłbyś/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103)	17
Rysunek 20 BLOK I: Czy Twoja sytuacja w rodzinie jest podobna do sytuacji tej dziewczyny (N=103).....	18
Rysunek 21 BLOK II: Jak myślisz ilu Twoich kolegów bądź koleżanek ma tak jak ten chłopiec (N=103)	18
Rysunek 22 BLOK II: Czy potrafiłbyś/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103)	19
Rysunek 23 BLOK II: Czy Twoja sytuacja w rodzinie jest podobna do sytuacji tego chłopca (N=103).	20
Rysunek 24 BLOK III: Jak myślisz, ilu Twoich kolegów bądź koleżanek ma tak jak ta dziewczynka (N=103). ..	21
Rysunek 25 BLOK III: Czy potrafiłbyś/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103).....	22
Rysunek 26 BLOK III: Czy Twoja sytuacja w rodzinie jest podobna do sytuacji tej dziewczyny (N=103)	22
Rysunek 27 BLOK IV: Jak myślisz ilu Twoich kolegów bądź koleżanek ma tak jak ten chłopiec (N=103).	23
Rysunek 28 BLOK IV: Czy potrafiłbyś/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103).	24
Rysunek 29 BLOK IV: Czy Twoja sytuacja w rodzinie jest podobna do sytuacji tego chłopca (N=103).....	24
Rysunek 30 BLOK IV: Czy rodzice/opiekunowie karają cię laniem za drobne przewinienia (N=103).	25
Rysunek 31 BLOK IV: Jak Twoi rodzice/opiekunowie reagują na Twoje nieposłuszeństwo (N=103)	25
Rysunek 32 BLOK IV: w porównaniu do Twoich rówieśników, Twoi rodzice/opiekunowie traktują cię (N=103). ..	26
Rysunek 33 BLOK V: Jak myślisz ilu jest takich Twoich kolegów bądź koleżanek ma tak jak ta dziewczynka (N=103).....	27
Rysunek 34 BLOK V: Czy potrafiłbyś/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103).	27
Rysunek 35 BLOK V: Czy Twoja sytuacja w rodzinie jest podobna do sytuacji tej dziewczynki (N=103).	28
Rysunek 36 BLOK VI: Jak myślisz ilu jest takich Twoich kolegów bądź koleżanek, którym zdarzyło się to co temu chłopcu (N=103).	29
Rysunek 37 BLOK VI: Czy potrafiłbyś/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103).	29
Rysunek 38 BLOK VI: Czy Tobie zdarzyło się to, coś takiego (N=103).	30
Rysunek 39 BLOK VII: Jak myślisz ilu jest takich Twoich kolegów bądź koleżanek, którym zdarzyło się to, co tej dziewczynce (N=103).	31
Rysunek 40 BLOK VII: Czy potrafiłbyś/abyś wskazać konkretny taki przypadek/przypadki (N=103).	31
Rysunek 41 BLOK VII: Czy Tobie zdarzyło się to, coś takiego (N=103).	32
Rysunek 42 BLOK VIII: Czy kiedykolwiek czułeś się pokrzywdzony, zagrożony, nieszczęśliwy z powodu zdarzeń podobnych do przedstawionych w przytoczonych historiach (N=103).	33
Rysunek 43 BLOK VIII: Do kogo zwróciłbyś się o pomoc gdybyś doświadczył czegoś podobnego (N=103).	33
Rysunek 44 BLOK VIII: Dorośli stosują różne kary. Wiele osób dostało kiedyś w skórę. Jak myślisz, w których z poniższych sytuacji rodzice tych dzieci mogli tak zareagować (N=103).....	34
Rysunek 45 BLOK VIII: Czy zgadzasz się ze stwierdzeniem (N=103).....	35
Rysunek 46 Liczba uczniów poszczególnych typów szkół.	36
Rysunek 47 Wiek dzieci w gimnazjach (N=88).	36
Rysunek 48 Wiek młodzieży w szkołach ponadgimnazjalnych (N=203)	37
Rysunek 49 Płeć respondentów. (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	37
Rysunek 50 Czym wg. Ciebie jest przemoc fizyczna (GIMNAZJUM, N=88).....	38
Rysunek 51 Czym wg. Ciebie jest przemoc fizyczna (Szk. ponadgimn., N=203).....	38
Rysunek 52 Czym według Pana/i jest przemoc psychiczna (Gimnazja, N=88).....	39
Rysunek 53 Czym według Pana/i jest przemoc psychiczna (Szk. ponadgimn., N=203)	40
Rysunek 54 Jakie są Twoim zdaniem główne przyczyny przemocy w rodzinie, (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)	41
Rysunek 55 Ile razy w ciągu ostatnich 12 mc zdarzyło Ci się uczestniczyć w następujących zdarzeniach (Gimnazjum, N=88).....	42
Rysunek 56 Ile razy w ciągu ostatnich 12 mc zdarzyło Ci się uczestniczyć w następujących zdarzeniach (Szk. ponadgimnazjalne, N=203).....	43

Rysunek 57 Jeśli zdarzyła Ci się któraś z powyższych sytuacji to czy byłeś wtedy pod wpływem jakiejś substancji psychoaktywnej, takiej jak alkohol, albo narkotyki (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).	44
Rysunek 58 Czy zaobserwowałeś/łaś przemoc w swoim otoczeniu, (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)	44
Rysunek 59 Jeśli tak to wobec kogo, (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)	45
Rysunek 60 Jak często zdarza Ci się zaobserwować przemoc w swoim otoczeniu. (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	45
Rysunek 61 Czy zdarzyło Ci się stracić panowanie nad sobą i... (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203) ...	46
Rysunek 62 Jeśli zdarzyła ci się któraś z powyższych sytuacji to jak często się zdarza, (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	46
Rysunek 63 Wobec kogo najczęściej dopuszczasz się, bądź dopuszczałeś/łaś takich zachowań (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	47
Rysunek 64 Czy zdarzyło Ci się, że ktoś Cię skrzywdził? Zaznacz te formy, które Ci się przydarzyły z poniższej listy (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	47
Rysunek 65 Jeśli zdarzyła się Ci któraś bądź któreś z powyższych sytuacji to jak często się ona zdarza, one zdarzają, (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	48
Rysunek 66 Kto najczęściej jest sprawcą sytuacji przemocowych, bądź dopuszczał się takich zachowań wobec Ciebie (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	49
Rysunek 67 Czy któreś z wymienionych w poprzednim pytaniu zdarzeń doznałeś/łaś w dzieciństwie (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	50
Rysunek 68 Czy w twoim najbliższym otoczeniu jest osoba uzależniona od alkoholu (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	50
Rysunek 69 Czy w twoim najbliższym otoczeniu jest osoba uzależniona od narkotyków (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	51
Rysunek 70 Czy doświadczył/a Pan/Pani przemocy od osób uzależnionych od alkoholu bądź innych substancji psychoaktywnych	52
Rysunek 71 Jak reagujesz na akty przemocy (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).	52
Rysunek 72 Do kogo zgłosiłbyś/abyś się o pomoc w pierwszej kolejności, gdyby problem przemocy w rodzinie dotyczył ciebie (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	53
Rysunek 73 Czy wiesz gdzie można zgłosić się o pomoc w przypadku, gdy członek Twojej rodziny byłby ofiarą przemocy (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	54
Rysunek 74 Wiesz, czym jest Niebieska Karta (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	54
Rysunek 75 Jak myślisz, jakie instytucje mają uprawnienia do założenia Niebieskiej Karty (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	55
Rysunek 76 Jak uważasz, czy Twoja rodzina na tle innych rodzin w Polsce jest... (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203).....	56
Rysunek 77 Proszę zaznaczyć, w jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami (Gimnazjum, N=88) ..	57
Rysunek 78 Proszę zaznaczyć, w jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami (Szk. ponadgimnazjalne, N=203)	58
Rysunek 79 Czy wśród Twoich znajomych występuje przemoc w rodzinie. (Gimnazja N=88, Szk. Ponadgimn. N=203)	59
Rysunek 80 Proszę zaznaczyć, w jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami (Szk. ponadgimnazjalne, N=203)	61
Rysunek 81 Proszę zaznaczyć, w jakim stopniu zgadzasz się z poniższymi stwierdzeniami (Gimnazja, N=88).....	62
Rysunek 82 Gdzie czujesz się najbezpieczniej i w jakim stopniu (Gimnazja, N=88)	63
Rysunek 83 Gdzie czujesz się najbezpieczniej i w jakim stopniu (Szk. ponadgimnazjalne, N=203)	64

Tabela 1 Sposób reagowania przez nauczycieli na sytuacje przemocowe.....	4
Tabela 2 Działania, jakie szkoła podejmuje w celu doraźnego przeciwdziałania przemocy.....	8
Tabela 1. Częstotliwość bycia świadkiem przemocy wobec określonych osób	87
Tabela 2. Forma przemocy a częstotliwość jej użycia.....	95
Tabela 3. Forma przemocy używane w stosunku do określonych osób	96
Tabela 4. Respondent jako ofiara przemocy - podział ze względu na wiek (%).....	99
Tabela 5. Respondent jako ofiara przemocy - podział ze względu na grupę zawodową (%)	100
Tabela 6. Respondent jako ofiara przemocy - podział ze względu na dochód rodziny (%).....	100
Tabela 7. Respondent jako ofiara i sprawca przemocy (czy stosujemy przemoc wobec tych którzy krzywdzą nas)	103
Tabela 8. Częstotliwość bycia ofiarą poszczególnych form przemocy (%)	105
Tabela 9. Formy wsparcia używane wobec respondenta przez określone osoby (%)	106
Tabela 10. Stosowanie przemocy a doznanie agresji ze strony innych osób	107
Tabela 11. Forma przemocy doznana w dzieciństwie a jej sprawca (%)	109
Tabela 12. Częstotliwość spożywania alkoholu a określone cechy społeczno-demograficzne	111

Tabela 14. Spożywanie alkoholu a stosowanie przemocy	112
Tabela 15. Obecność osób uzależnionych w najbliższym otoczeniu respondenta a określone cechy społeczno-demograficzne.....	114
Tabela 16. Odsetek osób w poszczególnych grupach, które nie wiedzą gdzie można zgłosić się po pomoc w przypadku pojawienia się zjawiska przemocy w rodzinie	122
Tabela 17. Znajomość instytucji świadczących pomoc ofiarom przemocy w rodzinie w poszczególnych grupach	124
Tabela 17. Sposób postrzegania przemocy w rodzinie.....	126
Tabela 18. Sposób postrzegania przemocy w rodzinie – podział ze względu na płeć.....	126
Tabela 19. Sposób postrzegania przemocy w rodzinie – podział ze względu na wykształcenie	127
Tabela 21. Sposób postrzegania przemocy w rodzinie a stosowanie przemocy	130
Tabela 21. Sposób postrzegania metod wychowawczych.....	132
Tabela 22. Sposób postrzegania metod wychowawczych - podział ze względu na płeć	132
Tabela 23. Sposób postrzegania metod wychowawczych a stosowanie przemocy	134